Dan Bozaru

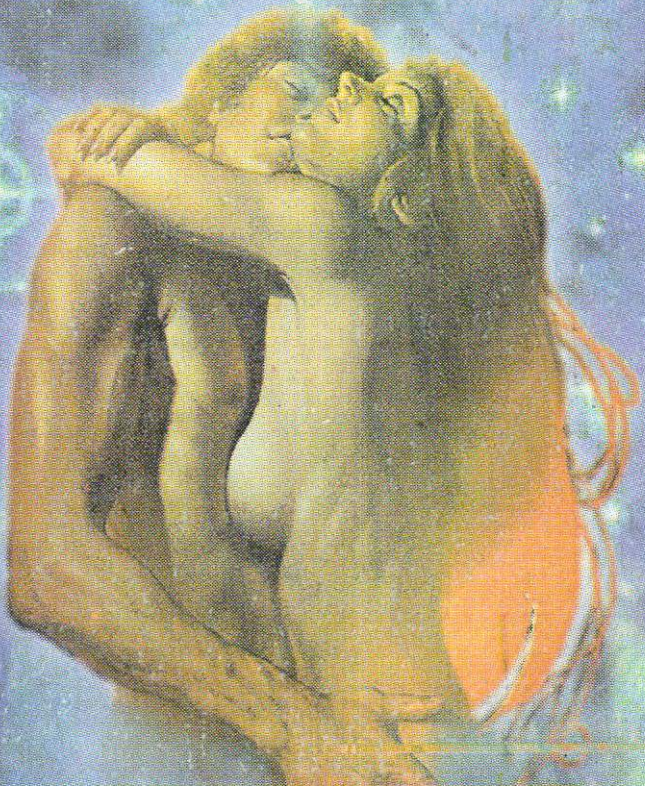

TANTRA
şi tainele ei

Editura UMA

DAN BOZARU
– profesor yoga –

TANTRA SI TAINELE EI

(expunere generală asupra originilor, dezvoltării şi trăsăturilor fundamentale ale tantrismului)

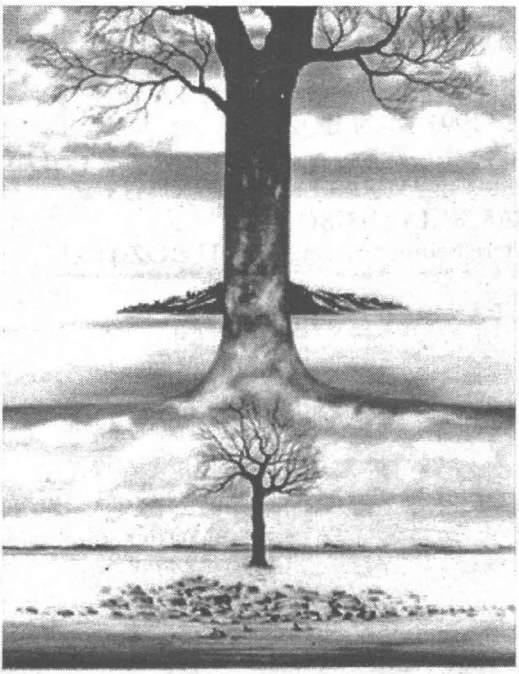

Editura UMA
1997

profesor yoga **DAN BOZARU**
TANTRA ŞI TAINELE EI – expunere generală asupra originilor, dezvoltării şi trăsăturilor fundamentale ale tantrismului

copyright © 1997 **DAN BOZARU**

consilier editorial: **MIHAELA DASICOMIS**
coperta: **CAMELIA CHIŞCĂ**
tehnoredactare computerizată: **RADU BOZARU**

tipărit la sc **PANFILIUS** srl Iaşi, 1997

ISBN 973-98101-0-1

Invocaţie către Shiva

O, SHIVA! Stăpân Suprem şi Maestru desăvârşit al dansului cosmic!
Tu, Cel care îi chemi în sunetul de cristal al tamburinei Tale celeste
pe toţi cei cufundaţi în mrejele înşelătoare ale acestei lumi;
Tu, Cel care alungi frica din cei umili şi buni, oferindu-le extazul
nesfârşit al iubirii Tale divine;
Tu, Cel care desfăşori pe pământ, prin ale Tale sacre urme de paşi, Calea
Adevărului şi Slavei;
Tu, Cel care deţii însuşi focul Sacrificiului Divin Suprem şi care dansezi
simultan în nenumăratele lumi ale acestui
Macrocosmos Infinit;
PROTEJEAZĂ-NE PE NOI, CEI CARE NU AM ATINS ÎNCĂ
A TA CUNOAŞTERE ŞI PUTERE ABSOLUTĂ!

Dedic acest studiu Maestrului meu spiritual, GRIEG, care mi-a deșteptat în inimă neînchipuita savoare a atingerii Dumnezeiești.

CUPRINS

Argument 7

Capitolul 1. ASPECTE GENERALE

Originile tantrismului 12
Semnificaţie. Etimologie 16
Tantra în scrierile tradiţionale hinduse 18
Cele patru epoci şi shastra hindusă 20
Texte fundamentale în tantra 26
Shiva - principiul masculin în tantrism 31
Shakti - principiul feminin în tantrism 35
Cuplul divin Shiva-Shakti 44
Principalele şcoli în tantra 50
Concluzii 63

Capitolul 2. CARACTERISTICILE TANTRISMULUI

Influenţa mamei universale 66
Maya în concepţia tantrică 71
Rezonanţa - principiu fundamental în tantrism 75
Necesitatea conştientizării 83
Calea mâinii drepte şi calea mâinii stângi în tantrism .. 86
Relaţia dintre spirit şi materie în viziunea tantrică 90
Corpul uman - templul spiritului 94
Fiziologia subtilă 97
Tattva-ele în procesul manifestării 114
Experienţa spirituală în tantra 126
Aici şi acum 136
Maestrul spiritual tantric şi iniţierea discipolului 140
Limbajul ocultat în textele tantrice 149

Capitolul 3. PRACTICA SPIRITUALĂ TANTRICĂ

Sadhana şi importanţa ei 153
Cele trei categorii de oameni: pashu, viria şi divya 156
Mantra 162
Yantra 172
Mandala 178
Conceptul de sunet în tantra 184
Manifestarea lui Kundalini Shakti 186
Dansul, muzica şi astrologia în viziunea tantrică 200
Concluzii 206

Capitolul 4. SEXUALITATEA ÎN TANTRA

Condiţia erosului în societatea modernă 211
Abordarea tantrică a sexualităţii 219
Aspecte specifice în amorul tantric 234
Continenţa sexuală 240
Maithuna (actul amoros tantric) 250
Starea androginală 280
Evoluţia de la cuplul convenţional la cuplul spiritual tantric 288

Bibliografie selectivă 302

ARGUMENT

Lucrarea de faţă apare ca urmare a unei necesităţi stringente ce priveşte cunoaşterea şi înţelegerea de către omul contemporan a unui sistem spiritual excepţional prin valoarea sa teoretică, dar şi practică. Această necesitate a fost fundamentată însă pe o realitate tristă care, din păcate, mai există în ţara noastră (şi chiar şi în Occident, cu toată avalanşa de volume de specialitate apărute în ultimele decenii), realitate tristă care se mai face resimţită încă prin câte un articol defăimător în reviste sau ziare, în unele cărţi conexe cu activitatea spirituală, dar mai ales în conştiinţa neformată a omului care a fost lipsit de o prezentare adecvată şi pertinentă a sistemului spiritual TANTRA.

Filozoful german Herman Keyserling observă cu luciditate în a sa lucrare „THE TRAVEL DIARY OF A PHILOSOPHER"[1] că: *„oricât de extravagante ni s-ar părea unele din afirmaţiile tantra-elor[2], înţelesul lor se prezintă totuşi – pentru un cunoscător – a fi foarte clar, iar ideologia lor fundamentală conformă cu raţiunea şi plină de o profundă şi înaltă cunoaştere spirituală"*. Aşadar, Occidentul poate şi trebuie să-şi dezvolte sfere de înţelegere şi de cultură spirituală prin studiul tradiţiei orientale şi prin stabilirea unui contact cât mai strâns cu modul de gândire şi percepere a Asiei moderne, a cărei tradiţie ezoterică este milenară. Vor fi descoperite astfel tradiţii fecunde şi pline de o bogăţie spirituală de neimaginat, iar dorinţa lăuntrică a omului către o universalitate a religiei îşi va găsi, în cele din urmă, împlinirea.

Secolul în care ne aflăm a marcat o preocupare tot mai mare către aceste aspecte, revelate de altfel în multe studii şi lucrări de specialitate remarcabile. Desigur, există şi multe „rebuturi", care nu au făcut decât

[1] „Jurnalul de călătorie al unui filozof" (n.a.)
[2] Textele şi scrierile specifice tantrismului.

să amplifice confuzia sau să tulbure şi mai mult înţelegerea şi aşa fragilă a omului de rând care dorea sincer să cunoască. Acesta este, deci, motivul principal pentru care ne-am decis să scriem această carte. Pe de o parte, riguroasa ei documentare şi prezentare, pornind practic de la noţiunile de bază pentru a putea fi înţelese de către oricine, vor permite o imagine de ansamblu, coerentă şi plină de înţeles asupra a ceea ce numim TANTRA. Iar pe de altă parte, rod al unei gândiri şi meditaţii adecvate, această lucrare poate avea şi darul unei impulsionări viitoare a cititorului pentru a cunoaşte mai mult şi mai profund din tainele inefabile ale acestei adevărate mine de aur, care este tantrismul. Să nu uităm însă că valoarea unui sistem spiritual necesită în egală măsură, pentru a putea fi corect receptat, valoarea vie a unei minţi inteligente şi agere care să-l înţeleagă. Sunt bucuros să subînţeleg aici condiţia celor care au defăimat şi poate încă mai încearcă să o facă, pe baza unor raţiuni puerile sau interese obscure, sistemele spirituale tantra şi yoga, deoarece ei îşi definesc astfel, implicit, ignoranţa şi incapacitatea sau reaua lor voinţă în a avea o părere obiectivă asupra unui anumit subiect. Marile concepte şi filozofia Indiei se adresează în primul rând celor capabili să le înţeleagă şi să le pună corect în aplicare şi nu detractanţilor sau celor care nu au altceva mai bun de făcut decât să comenteze în mod penibil un domeniu care îi depăşeşte cu mult prin valoarea noţiunilor ce le conţine. Pentru că diletantismul este în floare, cartea de faţă îşi propune să răspundă la principalele întrebări şi nedumeriri pe care omul obişnuit, având un anumit bun simţ înnăscut, şi le poate pune în legătură cu TANTRA. Desigur, subiectul fiind mult prea vast, nu putem pretinde că el poate fi dezvăluit într-un singur volum, care nu reprezintă de altfel decât o abordare globală, generală, asupra tantrismului.

După o credinţă eronată, dar larg răspândită, cuvântul „tantra" este (şi voi folosi chiar un citat[1]): *„limitat la cărţile necromantice ale misticismului shivaic ori shaktic"*. Aşa cum bunătatea şi compasiunea iartă multe greşeli şi păcate, tot astfel „mistic" şi „misticism" reprezintă cuvinte ce acoperă o mare ignoranţă. Este greu de înţeles, de asemenea, ce anume doresc astfel de autori să arate prin „necromanţie",

[1] J. Waddel – „BUDDHISM OF TIBET", pag. 164

atunci când atribuie acest cuvânt tantrismului. Atât sistemul cu practicile ca atare, cât şi scrierile sale, sunt uneori profund greşit înţelese, caracterizate prin remarci de genul: *o învălmăşeală de „magie neagră" şi „misticism erotic", ţinute laolaltă printr-un ritual ce reprezintă „o îngânare fără nici un înţeles"*. Cea mai mare parte dintre persoanele care vorbesc astfel n-au ţinut niciodată în mâini vreo carte de tantra, iar cei care totuşi au mai studiat câte ceva, citind unele pasaje din aceste scrieri, nu le-au priceput, căci altfel nu s-ar fi exprimat la adresa lor ca fiind „fără de înţeles". *Tantra*-ele pot fi obscure pentru mulţi, însă în mod sigur au un înţeles, căci oamenii nu sunt aşa de proşti încât să creadă secole de-a rândul în ceva ce nu prezintă înţeles. Folosind acest termen, cei în cauză au recunoscut liber faptul că, într-adevăr, ideile şi conceptele respective nu sunt înţelese de ei, lucru perfect adevărat, căci a defini MANTRA-ele drept „cuvinte mistice", MUDRA-ele ca „gesturi mistice" şi YANTRA-ele ca „desene mistice" nu implică nici un fel de cunoaştere. Aceste noţiuni eronate în ceea ce priveşte natura sistemului tantra se datorează, bineînţeles, identificării greşite a întregului grup de scrieri (AGAMA SHASTRA) cu ceea ce reprezintă doar o secţiune a ei. În plus, chiar şi această secţiune nu este cunoscută decât prin abuzurile la care s-au dedat persoanele cu o înţelegere şi un nivel de conştiinţă inferior atunci când au început şi au săvârşit diferite practici dificile şi periculoase - neînţelese corespunzător în adevărata lor profunzime - practici care n-au fost duse la bun sfârşit şi care sunt indicate doar aluziv în anumite părţi ale scrierilor fundamentale. De altfel, chiar în această AGAMA SHASTRA există un avertisment foarte sever, înainte de a se prezenta astfel de tehnici cu totul inedite, avertisment prin care se atrage atenţia asupra faptului că această cale este plină de dificultăţi şi pericole şi că cel care o abordează şi dă greş în a o parcurge ajunge în Infern, adică în lumile demoniace şi satanice (NARAKA) ale Creaţiei. Repetăm încă o dată, specificaţia se adresează anumitor practici specifice care necesită o pregătire în ansamblu a aspirantului, deosebit de ridicată. Referirile se fac în special la ceea ce numim VAMACHARA sau Tantra de Mâna Stângă şi aici, în particular, la ritualurile KAULA. Dacă vom muta însă planul de referinţă al discuţiilor noastre în Occident, vom descoperi că şi acesta a scos la iveală multe doctrine şi practici cu un caracter anormal şi chiar antiuman, putând să întâlnim adevărate

extreme, adevărate acte abominabile. Şi, chiar dacă acest lucru nu este recunoscut, faptul că ritualurile şi procedeele KAULA se bazează, din punct de vedere filozofic, pe o doctrină monistă de cel mai înalt nivel, este totuşi perfect adevărat. Această doctrină şi practică KAULA, puţin răspândită deoarece este foarte secretă, serveşte mereu – pentru unii – ca echivalent al cuvântului „TANTRA". Nimic altceva nu este mai greşit decât acest lucru, căci doctrina KAULA reprezintă doar o diviziune a adoratorilor care, din nou, nu reprezintă decât o secţiune a numeroşilor adepţi ai curentului shivaic, shaktic sau al VAISHNAVA TANTRA-ei. Exemplele date mai sus nu fac decât să reveleze încă o dată în plus adâncimile ignoranţei şi prejudecăţilor care încă mai există şi îl menţine pe omul obişnuit în mlaştina neputinţei şi a neînţelegerii.

Totuşi, întrucât suntem acum avizaţi în acest sens, să remarcăm şi faptul că nu întreaga critică este ignorantă şi plină de prejudecăţi, deşi ea prezintă o multitudine de erori în aprecierile făcute. Dimpotrivă, un număr tot mai mare de persoane înţeleg şi chiar adoptă ideile unor sisteme spirituale precum yoga şi chiar tantra, în dorinţa lor de a se cunoaşte cât mai bine. În particular, caracteristicile practice ale căii VAMACHARA din sistemul tantra, cu totul inedite, au părut aşa de monstruoase, iar abuzurile ei au fost discutate atât de mult, încât această latură a sistemului tantra a acaparat, practic, întreaga atenţie a lumii occidentale, în detrimentul altor aspecte din acelaşi sistem. S-a ajuns astfel la situaţia penibilă ca, la simpla rostire a cuvântului „tantra" faţă de o altă persoană, chestiunea să fie considerată deja încheiată.

Deşi, prin intermediul textelor (SHASTRA) sale specifice, tantra se adresează tuturor claselor de oameni, de la cele mai de jos spre cele aflate în vârful ierarhiei sociale, conceptele sale esenţiale – sub orice aspect s-ar manifesta ele şi în orice mediu ar apărea – sunt marcate de un deosebit caracter metafizic şi subtil. Într-adevăr, este bine să se ştie că studiul *tantra*-elor, tocmai datorită acestei subtilităţi a principiilor expuse, la care se adaugă şi dificultăţile de înţelegere a expunerii rituale şi a limbajului „intenţional", ocultat, nu este deloc uşor de abordat. Ceea ce doresc să spun este următorul fapt: acela că, mai întâi de toate,

trebuie să distingem între un *principiu* şi *aplicarea* lui. Un principiu poate suna şi poate fi perfect pertinent şi adevărat şi totuşi, aplicarea lui într-o anumită manieră de către unii, care nu l-au înţeles în întregime, să nu-l reprezinte deloc, fie în sensul că această aplicare a lui a violat vreo lege morală sau fizică, fie pentru că ea poate fi periculoasă, conducând la abuz. Este oare corect ca aceste abuzuri şi eşecuri ale unor minţi şi timpuri rătăcite să le atribuim unui întreg sistem transmis peste milenii?! Procedeul sexual PANCHA TATTVA[1] (sau ritualul celor „5M") a suscitat cel mai mare interes, dar din păcate nu în sensul pur, spiritual, profund simbolic – pe care, de altfel, îl reprezintă – ci în cel morbid şi plin de un puritanism fad şi ipocrit, specific sexualităţii decăzute a epocii în care trăim. Sperăm ca această lucrare să aducă lumină cu privire la acest aspect şi la multe altele care privesc tantra, în minţile celor care o doresc şi care pot să o primească.

autorul

[1] Despre erotica în tantra vezi ultimul capitol al cărţii de faţă şi cel mai vast totodată: „Sexualitatea în Tantra".

Capitolul 1

ASPECTE GENERALE

ORIGINILE TANTRISMULUI

În primele secole ale erei creştine, spre jumătatea primului mileniu, a început să se manifeste şi să se dezvolte pe teritoriul anticei şi măreţei civilizaţii indo-ariene, mai precis pe teritoriul Indiei de astăzi, o mişcare spirituală caracteristică ce se deosebea în mai multe privinţe de curentele spirituale precedente. Tot ceea ce aparţinea de hinduismul ortodox de până atunci (ritualuri, zeităţi, procedee de adorare etc.) a început să fie rapid influenţat de această nouă mişcare şi ideologie spirituală. Întâlnim aceste puternice influenţe deopotrivă şi în diferitele şcoli de yoga existente atunci, în diversele speculaţii post-upanishadice, în cultul lui SHIVA sau al lui VISHNU; chiar şi în budism se remarcă un curent nou, numit VAJRAYANA („Calea de Diamant"). În sfârşit, noul sistem spiritual se asociază pe de o parte anumitor credinţe şi practici magice populare, iar pe de altă parte celor mai înalte şi ezoterice învăţături şi revelaţii iniţiatice.

Acest nou curent spiritual apărut în tradiţia orientală a fost numit *tantrism*. În ansamblu, el se constituie din sinteza principalelor mişcări spirituale hinduse, având în acelaşi timp coloratura unei nuanţe particulare care-l deosebeşte şi îl impune cu precădere în timpurile noastre.

Mircea Eliade arată că există, practic, două ramuri importante ale tantrismului: *tantrismul budist* şi *tantrismul hindus*. Influenţele acestei noi gândiri spirituale au sfârşit prin a fi asimilate în cultura spirituală de ansamblu a Indiei antice; până şi asceticul curent spiritual al jainismului a acceptat în ideologia sa anumite metode tantrice. Mai remarcăm, de asemenea, puternice influenţe tantrice în shivaismul din Kashmir, în marea mişcare PANCHARATRA (către anul 550 d.Cr.), în BHAGAVATA-PURANA (către anul 600 d.Cr.), cât şi în alte curente devoţionale vishnuite.

Orientalişti de clasă (cum ar fi Winternitz) plasează originile tantrismului către sec. al VII-lea d.Cr. Cu toate acestea, multe alte mărturii şi tradiţii orale ne determină să credem faptul că aceste origini sunt, în fapt, cu mult mai vechi. Ne bazăm argumentaţia pe două aspecte fundamentale, care nu pot fi ignorate:

- un astfel de vast curent spiritual, având o extindere şi o viziune asupra întregii creaţii cu totul extraordinară, nu se putea concretiza şi dezvolta cu o asemenea rapiditate nici chiar în mai multe secole, adică de la începuturile sale şi până în zilele noastre. Însăşi uluitoarea sa maleabilitate în faţa oricărui aspect – fie el fenomenologic, ori abstract, pur transcendent – precum şi capacitatea de a îmbina într-o sinteză de ansamblu, perfect ordonată şi adusă la esenţă, toate învăţăturile şi conceptele principalelor curente spirituale existente, ne duc la concluzia că acest lucru trebuie să acopere o arie temporală mult mai vastă, necesară acumulării unei experienţe atât de grandioase;
- s-a constatat că descoperirea unui text nu corespunde aproape niciodată cu perioada în care el a fost elaborat şi scris; din acest punct de vedere trebuie spus că tradiţia orală este foarte importantă în India şi, în general vorbind, în întreaga Asie. Pe de altă parte, există acele manuscrise foarte vechi care conţin texte având un nivel ezoteric foarte înalt, fiind copiate de mână şi care, din această cauză, pot fi chiar unicate (în cel mai bun caz, adică atunci când nu au fost distruse de curgerea implacabilă a timpului). Astfel, ele rămân practic necunoscute omenirii, excepţie făcând doar un extrem de mic număr de discipoli, care au primit iniţial aceste învăţături de la un GURU competent şi apoi le-au transmis sau au

permis să fie transcrise pentru un număr foarte mic de alţi aspiranţi (CHELA) devotaţi, ajunşi pe treptele de sus ale progresului spiritual. Este foarte posibil, totuşi, ca astfel de texte să intre într-o zi sau alta – şi acest lucru a avut loc, fără îndoială – într-o mare bibliotecă publică sau să ajungă, printr-un anumit concurs de împrejurări favorabile, la cunoştinţa unor cercetători de elită, capabili să le intuiască măcar parţial înţelesul lor profund; dar chiar şi aşa, cine le-ar mai putea preciza sinuosul lor drum de-a lungul timpului?

În spiritul acestor două puncte de vedere expuse, este util să menţionăm aici părerea marelui gânditor hindus, Sri Prabhat Rainjar Sarkar (cunoscut şi sub numele său spiritual de Sri Sri Anandamurti), care preciza că, în urma studiilor sale îndelungate, poate afirma că tantra este o ştiinţă spirituală foarte veche, apărută în India acum aproximativ 7000 de ani.

În China, tantrismul a fost introdus de Subhakara în jurul anului 716 d.Cr., care l-a convertit pe marele călugăr chinez I Hing, devenit mai apoi discipolul său. Doi alţi hinduşi, aparţinând castei brahmanilor, s-au stabilit în China prin 719 d.Cr.; numele lor erau Vajrabodhi şi Amogha. Mai târziu, Amogha a fost delegat oficial din partea Împăratului Chinei să cerceteze şi să adune cât mai multe texte şi manuscrise tantrice din India şi Ceylon. De altfel, Amogha a fost conducătorul unei mari şcoli tantrice în China, şcoală autentică şi mult respectată sute de ani mai târziu; discipolii săi erau, spun textele chinezeşti, adevărate „seminţe de diamant", formând un grup secret şi foarte puternic, cunoscut sub numele de „şcoala misterelor". Graţie mişcării tantrice din China, a fost posibil să se recupereze multe dintre valoroasele manuscrise în limba sanskrită, considerate iniţial pierdute pentru totdeauna. Putem aminti astfel lucrarea MADHYANTANUGAMA SHASTRA scrisă de marele înţelept Asanga. Cu toate acestea, trebuie să înţelegem bine că orientaliştii occidentali nu vor putea niciodată să determine în mod riguros originea acestor texte; pentru a le studia şi înţelege în mod eficient trebuie să ne plasăm în acea grandioasă atmosferă mistică a unei înalte realizări metafizice la nivel de conştiinţă, proprie autenticelor şi în acelaşi timp secretelor grupări ezoterice yoga şi tantrice. Învăţăturile lor erau rezervate aşa-numiţilor ADHIKARI, adică „celor care sunt calificaţi" să le primească. Aceste iniţieri foarte secrete erau în mod evident destinate doar unei elite, care nu ar fi divulgat

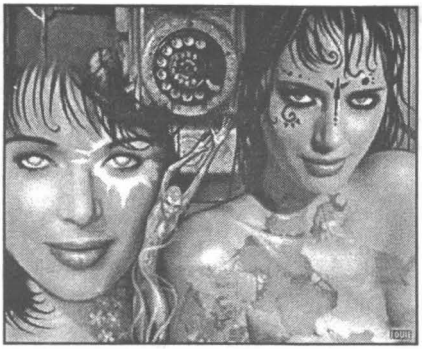

niciodată procedeele sau metodele utilizate celor profani şi neiniţiaţi.

În ceea ce priveşte tradiţia budistă, tantrismul ar fi fost introdus spre anul 200 d.Cr. de Nagarjuna, ilustrul reprezentant al şcolii MADHYAMIKA şi de marele înţelept Asanga, prin jurul anilor 400 d.Cr. Însă problema originilor tantrismului budist este încă departe de a fi pe deplin elucidată.

Astfel, deşi majoritatea datelor par să indice apariţia tantrismului în primele secole ale erei creştine, aceasta nu ar reprezenta – în opinia noastră – decât efectul unei maturizări şi sinteze realizate de fapt pe parcursul a mii şi mii de ani anteriori.

Cel mai probabil, sistemul tantric a cunoscut o evoluţie şi o dezvoltare remarcabilă la unison cu vechile tradiţii ale civilizaţiilor antice din India şi din celelalte regiuni ale Asiei[1]. Cu aproximativ 7–8000 ani î.Cr. India traversa o perioadă crucială în istoria sa. Arienii, care erau triburi nomade din Asia centrală, pătrundeau în ţara pe care ei au numit-o Bharata Varsha („Pământul care hrăneşte şi înmulţeşte neamul omenesc"). Cu toate că arienii aveau o cultură nomad-războinică, existau printre ei înţelepţi numiţi RISHI, care începuseră să formuleze întrebări fundamentale cu privire la originea şi destinul universului. Prin aceasta nu trebuie să înţelegem însă că înainte vreme astfel de întrebări nu au fost puse sau nu au existat; problema era doar aceea de a le reuni şi de a forma o învăţătură, un sistem care să fie accesibil şi să conducă mase mult mai mari de oameni spre o astfel de viabilă cunoaştere spirituală. Învăţăturile orale ale unor astfel de înţelepţi sau RISHI au fost astfel adunate şi apoi scrise sub forma unor texte care, cel puţin în ceea ce priveşte civilizaţia ariană din acele timpuri la care ne referim, au fost denumite „VEDE". De altfel, însuşi termenul de VEDA are drept rădăcină pe *vid*, care înseamnă „a cunoaşte, a afla adevărul". Învăţătura lor emitea ideea existenţei unei Conştiinţe Supreme, idee care depăşea conceptele anterioare despre o lume în care mai multe

[1] Pentru noţiuni suplimentare, vezi Benjamin Walker – „TANTRISM", pag. 86.

zeităţi erau presupuse a fi întruchipat forţele naturii. Ei au creat şi au dezvoltat un sistem de rugăciuni şi adorare pentru a intra în contact şi a realiza la modul eficient această Conştiinţă Supremă. În India, arienii au întâlnit populaţii indigene: austrii, mongolii şi dravidienii, cu care au intrat în conflict. Considerându-i pe aceştia inferiori, i-au descris în poemele epice, de exemplu în RAMAYANA, ca pe maimuţe sau demoni. Totuşi, arienii s-au arătat interesaţi de practicile spirituale ale acestor populaţii. Viziunea spirituală a ne-arienilor o constituie tocmai sistemul tantric, deosebindu-se de complicatele practici vedice ale arienilor prin faptul că era în mod fundamental un proces de *introversiune spirituală*, adică un intens proces de resorbţie în Sursa Supremă folosind tehnici inedite.

SEMNIFICAŢIE. ETIMOLOGIE

Serge Hutin afirmă că termenul *„tantrism"* apare în India începutului epocii medievale; despre eroarea unei astfel de datări am discutat şi argumentat în subcapitolul precedent. Ceea ce ne interesează aici este proveniența acestui termen, *„tantrism"*. El derivă din cuvântul sanskrit *„tantra"*, care are un sens primordial de *„sistem"* şi, mai vechi încă, de *„ţesătură, urzeală"*. *Tantra* provine de la rădăcina *tan-*, care înseamnă la modul foarte general – a întinde, a continua, a multiplica. Mircea Eliade alege dintre multiplele înţelesuri ale termenului *„tantra"* pe cel de *„succesiune, defăşurare, proces continuu"*. Astfel, într-o primă traducere liberă, *tantra* ar însemna ceea ce extinde cunoaşterea, ceea ce poate duce la dilatarea conştiinţei individuale spre sferele superioare ale Macrocosmosului, înţelegând prin acest ultim termen Creaţia infinită, cu multitudinea planurilor şi subplanurilor în manifestare, cu infinitele ei benzi de energie subtilă modulată etc.

Arthur Avalon (Sir John Woodroffe) analizează[1] astfel, etimologic, cuvântul *„tantra"*: *„În conformitate cu derivaţia cuvântului „tantra" din rădăcina «tan» = a desfăşura, tantra este acea scriptură prin care cunoaşterea (JNANA) este răspândită în rândul oamenilor. Sufixul «tra» vine de la rădăcina „a salva". Astfel, înţelesul în ansamblu ar fi următorul: prin tantra se înţelege răspândirea acelei cunoaşteri care aduce salvarea. Şi care ar putea fi această cunoaştere autentică dacă nu în principal cea spirituală? Astfel că, aşa cum apare aici şi, de fapt, pretutindeni, tantra semnifică un anumit gen de scriere în domeniul spiritual. KAMIKA AGAMA din SHAIVA SIDDHANTA (TANTRANTARA PATALA) afirmă: «Se numeşte tantra deoarece conţine o înaltă cunoaştere în ceea ce priveşte TATTVA-ele şi MANTRA-ele şi pentru că ea aduce salvarea».*"

Deseori, cuvântul *„tantra"* mai este înţeles şi ca „tratat", „expunere", „prezentare"[2] ; împreună cu AGAMA-ele (texte aparţinând, de asemenea, tantrismului), tantra pare să mai semnifice „ceea ce a provenit, ceea ce a descins din (sau de la)"[3]. Această interpretare implică faptul că tantrismul reprezintă o extensie ulterioară a învăţăturilor tradiţionale conţinute în VEDE; poate acesta este şi motivul pentru care, uneori, tantra mai este denumită şi cea de-a cincea VEDA, cum s-ar spune, o revelaţie care se adaugă primelor patru VEDE cunoscute. Multiplele înţelesuri şi semnificaţii ale cuvântului *tantra* i-au pus deseori în încurcătură pe cercetători atunci când aceştia au dorit să înţeleagă mai bine felul în care tantrismul s-a impus cu o atât de mare forţă în rândul tuturor celorlalte religii. *„Nu ştim din ce motiv şi în urma căror împrejurări a ajuns acest termen să desemneze o grandioasă mişcare filozofică şi religioasă care se anunţă încă din sec. al IV-lea al erei noastre şi ia forma unei „mode" panindiene începând cu sec. al VI-lea [...]. Într-un timp relativ scurt, filozofia, mistica, ritualul, morala, iconografia, chiar şi*

---

[1] Cf. „SHAKTI AND SHAKTA".

[2] Alte interpretări ale cuvântului *„tantra"* mai sunt menţionate ca „trup, corp" (deoarece sistemul tantric accentuează asupra practicilor ce implică corpul); „întindere" (deoarece amplifică facultăţile de percepere a conştiinţei); „frânghie" (pentru că legătura între tantric şi zeitatea adorată devine foarte strânsă); „harpă" (exprimând muzica şi frumuseţea filozofiei sistemului ca atare); „ocultare" (deoarece atât doctrinele, cât şi procedeele sale rămân foarte secrete). Cel mai cunoscut înţeles al cuvântului „tantra", însă, este acela de război de ţesut, urzeală, sugerând existenţa şi interpenetrarea a două principii cosmice, masculin şi feminin, ce nasc şi resorb fără încetare întreaga Creaţie.

[3] Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 11 şi urm.

literatura sunt influenţate de tantrism. Este o mişcare panindiană, deoarece este asimilată de toate marile religii ale Indiei şi de toate şcolile sectare[1]."

TANTRA ÎN SCRIERILE TRADIŢIONALE HINDUSE

Ştiinţa sacră tradiţională hindusă este conţinută, practic, în cele patru VEDE[2]. Se spune că VEDELE sunt APAURUKSHEYA, adică fără un autor personal. Aceste scrieri tradiţionale au fost revelate unor mari înţelepţi (RISHI), având deci o sursă divină. Aceşti RISHI nu sunt autorii de drept ai VEDELOR, ci doar cei care au perceput valorosul lor conţinut spiritual prin clarviziune. Esenţa învăţăturii cuprinsă în VEDE este exprimată prin MANTRA AUM. În jurul Cuvântului Primordial este ţesut, deci, întregul ansamblu de rituri şi alte procedee de adorare, care s-au transmis până în zilele noastre.

Tot astfel, scrierile tantrice nu au fost efectiv concepute de cineva anume, ci *percepute* prin clarviziune de către mari înţelepţi, AVATARI ai Supremului, şi apoi revelate omenirii. Prin AVATARA se înţelege descinderea însăşi a Divinităţii în planurile inferioare ale Creaţiei, descindere sau coborâre care ia numele de „încarnare a Supremului" atunci când se manifestă la nivelul planului fizic. Mulţi AVATARI, însă, nu coboară până aici, ci se manifestă în alte planuri subtile, superioare

[1] Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 177.

[2] Cele patru VEDE sunt: RIG VEDA (sau Ştiinţa Imnurilor), SAMA VEDA (sau Ştiinţa Cânturilor), YAJUR VEDA (sau Ştiinţa Săvârşirii Ritualurilor) şi ATHARVA VEDA (sau Ştiinţa Procedurilor Magice).

planului fizic, astfel încât ei nu pot fi percepuţi decât de către cei care au ajuns deja la un înalt nivel de realizare spirituală şi înţelepciune (RISHI), marii „clarvăzători" după cum erau numiţi. Astfel de coborâri ale Supremului sau AVATARI pe planeta noastră au fost numeroase: PURANA-ele, de exemplu, care de asemenea fac parte din scrierile tradiţionale hinduse, ne vorbesc de numeroase încarnări ale lui VISHNU, nouă la număr, în actuala MAHA-YUGA[1]; a zecea, ne spun aceleaşi scrieri profetice, va purta numele de Kalki Avatara şi urmează să apară în aceste timpuri tulburi de sfârşit de ciclu.

Un vechi proverb hindus afirmă că *„Tantra se regăseşte în VEDE aşa cum parfumul există în floarea ce-l emană"*. Cele patru VEDE reprezintă prin excelenţă baza tradiţiei spirituale hinduse, iar valoarea lor metafizică nu a fost niciodată pusă la îndoială, nici chiar în zilele noastre. Fundamentele învăţăturilor prezentate de VEDE se regăsesc şi servesc drept temelie pentru o altă tradiţie, mai secretă încă şi având profunde conotaţii cu cele mai înalte aspecte mistice, tradiţie pe care o identificăm în existenţa sistemului tantric. Cele două tradiţii, vedică şi tantrică se împletesc şi, cel puţin până la un anumit punct, ele sunt definite de aspecte generale comune, de ajuns însă pentru a nu le opune sau exclude reciproc. Într-adevăr, ar fi destul de arbitrar şi chiar artificial să încercăm să separăm tantrismul de învăţătura vedică sau de alte forme spirituale tradiţionale din Asia. VEDELE, de pildă, conţin descrieri ale unor tehnici şi metode pe care le găsim în unele din cele mai vechi texte şi scrieri, ce corespund foarte mult tehnicilor tantrice medievale şi chiar moderne[2].

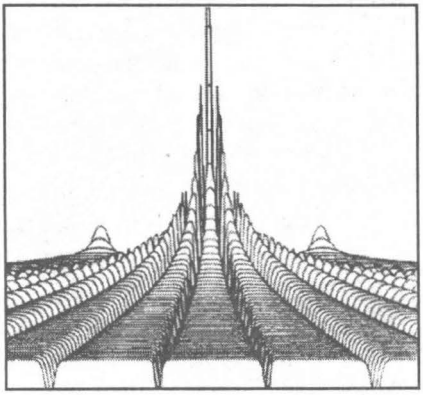

Scrierile tradiţionale hinduse sunt cunoscute, în general, sub numele de SHASTRA. Se disting, astfel, patru tipuri diferite de SHASTRA-e sau scrieri: 1) SHRUTI sau VEDELE (care reprezintă baza tradiţională);

---

[1] Vezi subcapitolul următor.

[2] A. Barth – „RELIGIONS D'INDE".

2) SMRITI; 3) PURANA-ele şi 4) TANTRA-ele. Fiecare dintre aceste scrieri sunt caracteristice unei anume epoci sau diviziune ciclică a omenirii, aşa după cum vom vedea în subcapitolul următor.

CELE PATRU EPOCI ŞI SHASTRA HINDUSĂ

Doctrina hindusă asupra epocilor omenirii a fost expusă în unele tratate sanskrite antice, în special de coloratură tantrică; Hésiode a preluat această doctrină, expunând-o astfel Occidentului şi arătând că ea indică fazele generale ale unui proces relativ involutiv la o anumită perioadă de timp, ceea ce a putut fi verificat şi cunoscut de-a lungul istoriei. Această anumită perioadă de timp la care se face referire reprezintă ceea ce hinduşii numesc o MAHA-YUGA. Conform cu celebrul text tantric MAHANIRVANA TANTRA, o MAHA-YUGA este alcătuită din patru YUGA[1] mai mici, fiecare dintre ele având caracteristici diferite. Astfel, VISHNU PURANA se mulţumeşte doar să precizeze existenţa acestor perioade de timp, să le denumească şi să le descrie pe scurt caracteristicile, făcând şi o trecere în revistă a încarnărilor (AVATARI) ai lui VISHNU. În minunata sa carte, „AUTOBIOGRAFIA UNUI YOGHIN", marele înţelept eliberat Paramahansa Yogananda precizează aceste intervale de timp, care – se pare – se apropie cel mai mult de realitate. Arthur Avalon, în a lui *Introducere*[2] la MAHANIRVANA TANTRA, citează întervale de timp diferite.

Dacă opiniile asupra duratei fiecăreia dintre cele patru epoci sau YUGA diferă, atunci în ceea ce priveşte denumirea, precum şi trăsăturile specifice care definesc spiritualitatea lor, nu există nici o contradicţie. Astfel, cele patru YUGA care formează o MAHA-YUGA sunt, în ordine, următoarele: 1) SATYA (sau KRITA) YUGA – „Epoca de Aur", „Epoca Adevărului Spiritual"; 2) TRETA YUGA – „Epoca de Argint"; 3) DVAPARA YUGA – „Epoca de Bronz"; şi, în sfârşit: 4) KALI YUGA – „Epoca de Fier", „Epoca Întunecată".

În conformitate cu scrierile hinduse numite PURANA, succesiunea acestor vârste sau epoci ale omenirii marchează însuşi destinul ei, fiecare dintre ele fiind mai scurtă decât cea precedentă şi caracterizată

[1] YUGA = perioadă determinată de timp; epocă.

[2] Arthur Avalon – „INTRODUCERE ÎN TANTRA MARELUI EXTAZ" Ed. Deceneu, Bucureşti, 1995.

printr-o desacralizare, degenerare spirituală, morală, mentală şi fizică a rasei umane. Prima dintre aceste epoci, SATYA, a fost cea în care domnea adevărul spiritual şi înţelepciunea. Culoarea asociată acestei YUGA era albul, iar metalul: aurul. Pe atunci nu exista decât o singură şi unică religie, ce reunea aspiraţiile şi gândirea fiecărui locuitor al planetei. Scriptura acestei epoci era VEDA sau, denumită altfel: SHRUTI.

Cea de-a doua epocă se numeşte TRETA YUGA, este caracterizată prin cunoaştere – deşi nu la acelaşi nivel cu cea din SATYA YUGA –, culoarea asociată ei este roşul, iar metalul: argintul. Scrierile ce definesc această vârstă a omenirii poartă numele de SMRITI.

A treia epocă este DVAPARA YUGA, caracteristica ei principală fiind practica diferitelor ritualuri. Culoarea ei este galbenul, metalul asociat: cuprul[1], iar scriptura fundamentală: PURANA-ele.

În sfârşit, KALI YUGA este cea de-a patra vârstă şi ultima a omenirii, caracterizată în special printr-o desacralizare aproape completă a fiinţei umane prin raport la Fiinţa Supremă sau Dumnezeu. Culoarea acestei YUGA este negrul, iar metalul asociat: plumbul[2]. KALI YUGA este marcată prin absenţa cunoaşterii sau măcar intuirii Adevărului Suprem; perioada contemporană în care ne aflăm reprezintă ultimii ani ai acestei epoci „a terorii". Adevărata credinţă a dispărut din inimile oamenilor, în locul ei făcându-şi loc lăcomia, ura, duplicitatea, violenţa, crima, perversiunea, intriga şi minciuna. Este perioada de timp în care proprietatea şi bogăţia îi pot conferi individului un rang însemnat în societate, banul reprezentând adevărata marcă şi adevăratul semn al virtuţii. Condiţia spirituală, mentală şi fi-

[1] Cf. Benjamin Walker – „TANTRISM", pag. 12.
[2] Idem.

zică a omului din această epocă este deplorabilă; peste tot întâlnim boli şi diferite semne ale decăderii morale şi spirituale. Preocupările materiale (în general materialismul) au fost împinse la extrem, iar sexualitatea este practicată într-un mod jalnic, pierzând orice tangenţă cu spiritualitatea. În această epocă, cele patru VEDE au fost în mod intenţionat fragmentate sau traduse necorespunzător. Învăţătura lor este supusă acum nenumăratelor interpretări sterile şi pline de confuzie. Aceste texte sacre sunt acum practic lipsite de putere, „precum şerpii fără veninul lor", precum „copacii uscaţi care nu mai pot da fructe" sau precum „păpuşile care se mişcă, lipsite însă de orice înţelegere". În ceea ce priveşte scriptura acestei epoci, se afirmă că învăţătura potrivită pentru actuala perioadă de timp nu rezidă nici în VEDE şi nici în alte texte tradiţionale, ci doar în TANTRA-e şi AGAMA-e. Umanitatea poate găsi cunoaşterea şi avea adevărata viziune asupra lumii care o înconjoară urmând doctrina, procedeele şi practicile eficace din aceste texte (TANTRA-ele), pentru ca omul să devină un supraom şi pentru a obţine victoria asupra morţii, ceea ce de altfel reprezintă ţelul general al întregii spiritualităţi hinduse. Astfel, se precizează[1] că singura metodă spirituală viabilă în timpul lui KALI YUGA o reprezintă tehnicile tantrice, iar dintre acestea, în special cele bazate pe cultul adorării lui SHAKTI, Mama Universală, Puterea Divinului în Manifestare; toate celelalte căi sau învăţături se dovedesc aproape la fel de neputincioase precum un şarpe lipsit de venin.

Pentru o mai bună clarificare a acestor aspecte vom cita un fragment din admirabila *Introducere* a lui A. Avalon la MAHANIRVANA TANTRA, referitoare la cele patru YUGA: *„YUGA reprezintă o fracţiune dintr-o KALPA sau Zi a lui BRAHMA, zi care – se spune – durează 4 320 000 000 ani. KALPA, la rândul ei, se divide în 14 MANVANTARA care şi ele sunt împărţite în 71 de MAHA-YUGA. MAHA-YUGA (epoca cea mare) este ea însăşi compusă din patru YUGA (epoci): a) SATYA; b) TRETA; c) DVAPARA şi d) KALI. Ştiinţa modernă ne învaţă că omul a apărut pe pământ într-o stare imperfectă de la care, gradat – dar continuu – el a evoluat spre forma lui superioară. O astfel de învăţătură este, însă, în conflict cu tradiţiile tuturor popoarelor – evrei, babilonieni, egipteni, hinduşi, greci, romani şi creştini – care vorbesc despre o epocă în care omul era inocent şi fericit. Din această stare de perfecţiune primară el a căzut, iar*

[1] MAHANIRVANA TANTRA (I, 20).

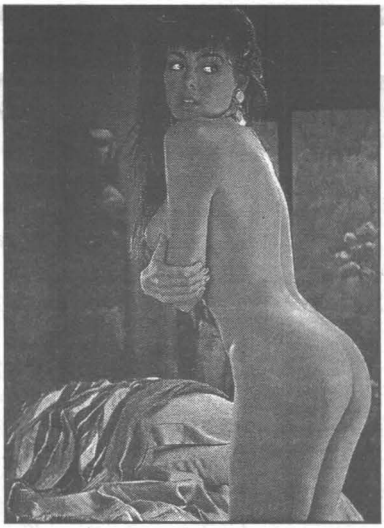

această decădere a devenit atât de accentuată, încât mari AVATARA *(încarnări ale Divinității) au coborât pe pământ pentru a salva rasa umană și pentru a-i permite reintrarea pe calea dreptății și a adevărului. Grădina Edenului reprezintă emblema corpului paradisiac al omului. Acolo, odată, omul a empatizat în totalitate cu Natura. El însuși a fost paradisul, înconjurat de o grădină a plăcerii. În conformitate cu tradiția hindusă,* SATYA YUGA *reprezintă Vârsta de Aur a dreptății, liberă de păcat, caracterizată prin longevitate, putere fizică, frumusețe și masivitate. «În acele vremuri existau giganți» a căror putere morală, mentală și fizică le permitea să suporte o lungă* BRAHMACHARYA *(abstinență sau continență sexuală) și un lung* TAPAS *(austeritate). De asemenea, longevitatea le permitea îndelungi practici spirituale. Pe atunci, viața depindea de energie și dura un* LAKH *de ani, omul murind atunci când dorea. Unei astfel de epoci i-au aparținut încarnările lui* VISHNU: MATSYA, KURMA, VARAHA, NRI-SIMHA *și* VAMANA. *Durata ei este de 4800 de ani divini care, atunci când sunt înmulțiți cu 360 (un an al zeilor fiind egal cu 360 de ani pământești) dau echivalentul a 1 728 000 ani obișnuiți.*

A doua epocă sau TRETA *(trei pătrimi)* YUGA *este aceea în care dreptatea, calea dreaptă și armonioasă (*DHARMA*) scad cu o pătrime. Durata ei este de 3600 ani divini sau 1 296 000 ani pământești. Longevitatea, puterea și statura s-au micșorat. Viața dura cam 10 000 de ani pământești și depindea de materie. Păcatul și greșeala reprezentau un sfert, iar virtutea trei sferturi. Oamenii încă erau atașați actelor pioase și de caritate, austerităților, sacrificiului și pelerinajului. Locul pe la care treceau cei mai mulți era Naimisharanya. În această perioadă au apărut următorii* AVATARI *ai lui* VISHNU: PARASHU RAMA *și* RAMA.

A treia sau DVAPARA *(jumătate)* YUGA *este aceea în care dreptatea a scăzut la jumătate; durata ei era de 2400 ani divini sau 864 000 ani pământești. Această epocă este marcată de o și mai accentuată scădere a*

longevității și puterii și de o instaurare a slăbiciunii și a bolii. Viața, care dura cam 1000 de ani pământești, era centrată în sânge. Păcatul și virtutea erau de forțe egale. Omul obosea și, deși nerăbdător în a dobândi cunoașterea, el era deseori dezamăgit. Principalul loc de pelerinaj era Kurukshetra. După spusele înțelepților Vyasa, Anushtubhacharya și Jaya-Deva, în această epocă a apărut BALA-RAMA, *unul din* AVATARII *lui* VISHNU. *Acest* AVATARA *era fratele mai mare al lui* KRISHNA *care, după alte afirmații, i-a luat locul mai târziu. În* SANDHYA *sau perioada de trecere, de 1000 de ani, de la această epocă la următoarea, a fost revelată Tantra, așa cum de altfel ea va fi cunoscută la începutul fiecărei* KALI YUGA.

KALI YUGA reprezintă epoca modernă[1]*, în care dreptatea și spiritualitatea există doar în măsura unui sfert. Durata ei este de 1200 ani divini, adică 432 000 ani pământești. După unii, această epocă a început în anul 3120 î.Cr., la data reîntoarcerii în ceruri a celei de-a opta încarnări a lui* VISHNU *pe Pământ. Conform* PURANA-*elor și* TANTRA-*elor, aceasta este perioada caracterizată de viciu, slăbiciune, boală și, în general, declinul a tot ceea ce este bun. Viața omului, care durează cel mult 120 de ani pământești sau, după cum spun alții, 100 de ani, depinde de hrană. Locul principal de pelerinaj îl constituie, acum, împrejurimile Gangelui. În această epocă a apărut* BUDDHA AVATARA. *Ultimul,* KALKI AVATARA, *Distrugătorul păcatului, trebuie să sosească. El va fi acela care va distruge minciuna și viciul și va restaura epoca dreptății depline.* KALKI PURANA *vorbește de El ca despre Acela al cărui corp este albastru ca cerul atunci când este acoperit cu nori de ploaie, care călărește – cu sabia în mână, așa cum o face călărețul din Apocalips – un cal alb; El este Speranța și Salvatorul omenirii, Distrugătorul rasei vicioase din* KALI YUGA *și Sursa adevăratei religii. Iar Jayadeva, în a lui* ODĂ A ÎNCARNĂRILOR, *I se adresează astfel: «Pentru distrugerea a tot ceea ce este impur, tu tragi după tine cimitirul tău, precum o cometă aprinsă. O, câtă măreție! O,* KESHAVA, *Tu, Care îți asumi corpul lui* KALKI*! Fii pe deplin victorios! O, Tu,* HARI, *Stăpân al Universului!»*

---

[1] În mod surprinzător, marele yoghin înțelept Sri Yukteswar Giri în cartea sa, „THE SACRED SCIENCE", atribuie perioada de timp contemporană celei de-a treia epoci, DVAPARA. Aceasta este însă o eroare, având în vedere toate scrierile vechi tradiționale, profețiile marilor sfinți și înțelepți, precum și realitățile cu care se confruntă umanitatea, conforme cu cele enunțate în textele hinduse.

Începând cu SATYA YUGA, o nouă MAHA YUGA va începe şi epocile vor continua să se perinde, fiecare după specificul ei, până la sfârşitul unei Zile a lui BRAHMA. Atunci va avea loc noaptea Disoluţiei (PRALAYA), de o durată egală cu cea a Zilei lui BRAHMA. În această Noapte a Disoluţiei (PRALAYA), Stăpânul Suprem se odihneşte în YOGA-NIDRA (somnul yoghin conştient în PRALAYA), aşezat pe şarpele Shesha, Cel fără de Sfârşit, până ce apare din nou Ziua, iar universul este din nou creat. Atunci începe o nouă KALPA."

Am citat acest lung fragment pentru a clarifica modul ciclic în care are loc derularea destinului umanităţii. De notat că, deşi există o decădere a cunoaşterii şi valorii spirituale incipiente spre formele desacralizate, proprii lui KALI-YUGA, totuşi această ciclicitate nu se blochează şi nici nu se rutinizează la exemplul unui singur ciclu care se repetă, aproximativ cu aceleaşi caracteristici, sub forma unui cerc închis. Din acest punct de vedere, modul în care are loc evoluţia pe ansamblu a unei civilizaţii şi de aici, prin interpolare, la nivelul întregului Univers, este admirabil şi concis descris de Vasile Lovinescu: *„Vorbind strict metafizic, se poate spune că în lumea noastră nu poate exista cerc perfect din cauza Timpului şi a Mişcării. Ceea ce numim noi cerc este în realitate un element de spirală care revine la punctul de plecare, dar cu un pas infinitezimal mai sus, de unde se iniţiază un alt element de spirală. Deci, din punct de vedere conceptual şi faptic, cercul este întrerupt. Tradiţia orientală afirmă că în acest punct critic se află VISHNU care, unind şi despărţind cele două elemente de spirală se află în lume şi, totuşi, în afara ei"*[1].

[1] Vasile Lovinescu – „CREANGĂ ŞI CREANGA DE AUR", Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1989.

TEXTE FUNDAMENTALE ÎN TANTRA

Bibliografia tantrică este extrem de bogată; există sute de scrieri numite *tantra*-e, majoritatea în limba sanskrită şi tibetană, aparţinând atât influenţei hinduse, cât şi celei budiste. De obicei, *tantra*-ele se prezintă ca un dialog între SHIVA[1] şi consoarta lui (SHAKTI[2]), care este PARVATI. Din acest punct de vedere, aceste texte sunt împărţite în două mari categorii sau clase:

1) AGAMA, atunci când cea care pune întrebările este SHAKTI, în calitate de discipol, iar cel care răspunde este SHIVA, în calitate de învăţător spiritual sau GURU. Acestei categorii îi aparţin cele mai multe dintre scrieri;

2) NIGAMA, atunci când SHAKTI, la rândul ei, este cea care explică şi oferă învăţătura cerută (de exemplu: NIGAMA KALPADRUMA).

În aceste dialoguri sunt expuse învăţăturile generale, precum şi modul în care trebuie urmate practicile definite. În ansamblu, *tantra*-ele se ocupă de aproape toate subiectele (LAKSHANA) care pot preocupa fiinţa umană:

- conceptul de Dumnezeu sau Stăpânul Suprem, Supremul Absolut, Divinul, etc.;
- creaţia lumii, expunând totodată o cosmologie deosebit de elaborată şi exactă;
- originea şi cultul diferitelor zeităţi, însoţite de numele, statutul şi puterile fiecăreia;
- procedeele de adorare corespunzând acestor zeităţi;
- clasificarea diferitelor tipologii de spirite şi alte fiinţe (umane sau non-umane);
- studiul şi descrierea stărilor şi condiţiilor spiritului după moarte, precum şi a diferitelor etape de realizare spirituală a omului în chiar planul fizic;
- descrierea centrilor subtili de forţă (CHAKRA) la fiinţa umană;
- diverse procedee yoga;

[1] Vezi subcapitolul următor.
[2] Idem.

• diferite metode de adorare sau punere la unison cu marile energii şi puteri macrocosmice binefăcătoare, cum ar fi MUDRA[1]-ele, JAPA[2], MANTRA[3]-ele, YANTRA[4]-ele;
• tehnici şi procedee specifice prin care se pot dobândi puteri magice, supranaturale (SIDDHI);
• aspecte privind disoluţia lumii (PRALAYA) şi reîntoarcerea întregii Manifestări în sânul Creatorului.

De asemenea, *tantra*-ele mai oferă multe elemente şi instrucţiuni privind multiple moduri de divinaţie folosind ştiinţa altor ramuri, cum ar fi: astrologia, fiziologia subtilă a fiinţei umane (accentuând asupra plexurilor nervoase (CHAKRA) din structura subtilă a omului), disciplina mentală şi spirituală, tehnici de control al respiraţiei (prescrise în special în HATHA YOGA sau yoga fizică), arta „alchimiei interioare" (a transmutării şi sublimării diferitelor energii din corp). Textele descriu, uneori cu lux de amănunte, alteori doar aluziv sau într-un limbaj ocultat, construcţia diferitelor forme magice numite MANDALA; modul corect de intonare a unor silabe sacre (MANTRA); felul în care pot fi dobândite anumite puteri paranormale (SIDDHI) pentru a putea controla forţele naturii. Multe dintre texte se ocupă aproape în mod exclusiv de erotica mistică, constituind adevărate tratate de sexologie pentru care, de altfel, tantra a devenit foarte cunoscută dar, din păcate, eronat interpretată de cea mai mare parte a Occidentului.

Tantrismul a pătruns în India, prima dată, sub formă orală; abia după sec. al XVIII-lea d.Cr. sunt menţionate primele scrieri, cum ar fi GUHYA-SAMAJA TANTRA, urmată în secolul următor de HEVAJRA TANTRA şi altele. Cu toate acestea, unele scrieri tantrice extrem de vechi – dar foarte importante – au fost menţionate pe cale orală deoarece au dispărut pentru totdeauna sau nu au rămas decât unele

[1] MUDRA = gest sincronizator, ce pune în rezonanţă microcosmosul fiinţei umane cu aspectele benefice universale din Macrocosmos.

[2] JAPA = repetarea unor cuvinte sacre, de obicei nume ale Divinului sau ale unor mari zeităţi.

[3] MANTRA = expresie a unor forţe subtile macrocosmice, prin a cărei emisie mentală se poate realiza punerea la unison şi fuzionarea cu aspectele esenţiale ale respectivei zeităţi sau Puteri Cosmice.

[4] YANTRA = diagramă geometrică simplă în care sunt sintetizate caracteristicile esenţiale simbolice ale unei anumite zeităţi. Ea este utilizată în vederea unei consonanţe telepatice spirituale pentru a realiza fuziunea cu Conştiinţa sau realitatea acelei sfere de forţă, fiind un simbol esenţial al divinelor sale caracteristici, al puterilor sale sau al anumitor aspecte fundamentale ale acesteia.

fragmente din ele. Acesta este cazul lui RUDRAYAMALA TANTRA, poate cel mai complex tratat în ceea ce priveşte sistemul tantric, spune tradiţia. Urmează, apoi, spre cel de-al XII-lea secol KULARNAVA TANTRA şi, mai apoi, considerată cea mai importantă: MAHANIRVANA TANTRA.

Scrierile tantrice nu exprimă, în ele însele, o filozofie complicată sau aparte, dar fac notă discordantă cu religia ortodoxă brahmanică, prin lipsa rigidităţii şi austerităţii acesteia, a oricărui fel de impuneri sau contracţii exterioare sau interioare ale fiinţei. Din această cauză, *tantra*-ele nu sunt privite ca fiind texte canonice şi nu fac parte din lista celor paisprezece ramuri principale recomandate din literatura hindusă.

Din timp în timp, scrierile tantrice au fost distruse de către fanatici ai diferitelor secte ale hinduismului sau budismului, tocmai datorită opiniilor exprimate în ele, ce contraveneau tradiţiei ortodoxe vechi. Din cele rămase, multe au fost arse mai târziu de către invadatorii musulmani care au apreciat că ele exprimă o doctrină reprobabilă şi anti-religioasă, această doctrină făcându-se totodată vinovată de promulgarea unei aşa-zise şi făţişe „practici de idolatrie". Aceste realităţi i-au constrâns pe înţelepţii tantrici să ţină într-un secret şi mai mare învăţăturile lor, transmise în continuare cu precădere pe cale orală. Ceea ce totuşi a mai fost scris, constituie texte de o excepţională valoare metafizică şi practică, care au rămas foarte secrete şi extrem de puţine, fiind în păstrarea – din generaţie în generaţie – a liniei discipolilor celor mai de seamă.

Importanţa scrierilor tantrice poate fi rezumată prin afirmaţia că ele reprezintă adevărate manuale ale practicii spirituale, deoarece este cunoscut faptul că, în prezent, problema principală care se pune este aceea cum să realizezi practic adevărurile religiilor, indiferent care sunt aceste religii. Descoperim astfel faptul că TANTRA SHASTRA sau AGAMA

(adică ansamblul scrierilor şi textelor tantrice) nu reprezintă – aşa după cum presupun unii – o SHASTRA neînsemnată, care nu are nimic de spus, un aspect lipsit de importanţă în tradiţia hindusă. Dimpotrivă, laolaltă cu VEDA, SMRITI şi PURANA ea constituie una din SHASTRA-ele (scrierile) de vârf ale Indiei, ale cărei învăţături pot fi sesizate şi întâlnite în diferite grade şi pe diverse căi în temple şi în ritualurile practicate astăzi, cât şi în trecutul îndepărtat.

În ceea ce priveşte doctrinele fundamentale pe care le prezintă, TANTRA SHASTRA expune multe aspecte ce pot fi întâlnite şi în filozofia non-dualistă VEDANTA. De aceea, cei care îşi închipuie că vor găsi în această SHASTRA noi adevăruri fundamentale cu privire la lume, creaţie şi divinitate vor fi dezamăgiţi în aşteptările lor, deoarece TANTRA SHASTRA recunoaşte că se sprijină – ca de altfel toate celelalte scrieri autentice hinduse – pe învăţăturile promulgate în VEDE.

De fapt, se spune că toate SHASTRA-ele ar constitui o imensă colecţie de texte şi scrieri, fiecare semnificând o manifestare particulară a unicei şi esenţialei învăţături din VEDA. De aici izvorăşte ideea şi credinţa că aceste SHASTRA-e nu se contrazic ci, dimpotrivă, se află într-o strânsă legătură una cu cealaltă. Aceasta, pentru că Adevărul este doar unul, indiferent de gradul în care el este primit, ori de forma în care clarvăzătorii şi înţelepţii RISHI îl fac cunoscut acelora a căror vedere spirituală nu este îndeajuns de puternică pentru a-i trezi. Însă cum putem şti că ceea ce se spune a fi o Revelaţie, precum VEDA sau unele TANTRA-e, este într-adevăr astfel? Răspunsul este cel dat şi întâlnit în medicina tradiţională hindusă, numită şi AYURVEDA: ***un medicament este bun în măsura în care el îl vindecă pe cel bolnav***. În acelaşi mod, o SHASTRA este valoroasă şi autentică dacă SIDDHI-urile (puterile supranaturale) pe care ea pretinde că le oferă se obţin cu adevărat prin practica noţiunilor şi procedeelor expuse în acele scrieri. Acest principiu este unul practic şi larg adoptat, căci întotdeauna copacul se cunoaşte după roade.

Numărul precis al scrierilor tantrice existente în zilele noastre nu este cunoscut cu precizie. În unele liste privind textele hinduse putem găsi menţionate 64 de *tantra*-e, în alta 84, iar pe o a treia 108. Apoi mai există sute şi poate chiar mii de alte *tantra*-e apărute ulterior celor originale, cât şi diferite comentarii şi aprecieri ale acestora, unele constând doar din câteva pagini.

Dacă vom mai include şi anumite texte ale canonului taoist şi tibetan, mare parte din el fiind de natură tantrică, numărul scrierilor existente creşte vertiginos.

Este de ajuns să menţionăm doar canonul taoist intitulat TAO TSANG (alcătuit din 1200 de volume[1]) pentru a ne face doar o mică idee asupra vastităţii bibliografiei existente. În plus, canonul tibetan budist constă şi el din două masive colecţii de scrieri, numite KANJUR (care cuprinde 108 volume) şi comentariile la aceste volume, strânse în ceea ce numim TANJUR (ce cuprinde 225 de volume), atât KANJUR-ul, cât şi TANJUR-ul totalizând împreună aproximativ 4500 de texte. Din tot acest material, o mare parte este dedicată prezentării principiilor şi învăţăturii tantrice, incluzând şi o descriere a cercului mistic format din zei şi zeiţe, o colecţie ordonată a diferitelor MANTRA-e şi invocaţii pentru a intra în legătură cu diferite entităţi celeste subtile, unele ritualuri privind uniunea sexuală transfiguratoare, precum şi multe alte sfaturi şi învăţături rituale care au o provenienţă pur tantrică. Chiar excluzând canonul tibetan şi alte materiale publicate în China sau Japonia, o bibliografie tantrică completă (după spusele marelui învăţat Agehananda Bharati) ar necesita scrierea unei cărţi de aproximativ 700 de pagini[2]!

[1] Foarte multe capitole din „TAO TSANG" se ocupă cu prezentarea învăţăturilor tantrice asupra diferitelor procedee de control al respiraţiei, poziţii corporale, alchimie internă şi erotică mistică.

[2] Pentru o documentaţie suplimentară, vezi Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 340, Nota VI, 1.

SHIVA – PRINCIPIUL MASCULIN ÎN TANTRISM

Este de remarcat faptul că tantrismul s-a dezvoltat cu precădere în cele două regiuni de frontieră ale Indiei: în nord-vest, la graniţa cu Afganistanul, cât şi în partea opusă, la estul Bengalului (mai ales în Assam)[1].

Începând cu sec. al VI-lea, tantrismul se bucură brusc de o imensă popularitate, atât printre filozofi şi teologi, cât şi printre „practicanţi" (yoghini, asceţi, etc.), prestigiul său atingând în egală măsură şi straturile populare. Astfel, tantra este asimilată – într-o formă sau alta – de toate marile religii ale Indiei. Acest proces începuse, de fapt, cu mii şi mii de ani înainte, în timpul civilizaţiei ariene şi a împletirii diferitelor tradiţii existente (dravidiene, etc.).

În acea perioadă plină de frământări, ne spune legenda, se năştea o mare personalitate, pe nume SADASHIVA, însemnând „cel care şi-a dedicat existenţa pentru binele celorlalţi". SADASHIVA, cunoscut şi ca SHIVA, a fost un mare preceptor spiritual sau GURU. El este cel care a oferit omenirii prima prezentare sistematică a unei gândiri pur spirituale. Tot el, se spune, a fost fondatorul muzicii şi dansului spiritual hindus; de aceea, mai este numit adesea şi NATARAJA (Zeul Dansului Cosmic). SHIVA este considerat, în plus, adevăratul întemeietor al medicinii tradiţionale hinduse, furnizând un sistem şi o cunoaştere în acest domeniu care poartă denumirea de VADYAK SHASTRA. SHIVA a jucat un rol deosebit de important şi în sfera socială. El a fost cel care a creat sistemul căsătoriei, prin care ambele părţi acceptă responsabilităţi egale, indiferent de castă sau de comunitate. SHIVA însuşi provenea dintr-o familie mixtă şi, prin căsătoria cu o prinţesă ariană, el a ajutat mult la unificarea fracţiunilor beligerante din India. Înţeleptul hindus Sri Sarkar, care a făcut numeroase studii şi cercetări asupra tantrismului, îl considera pe SHIVA ca un adevărat părinte al civilizaţiei umane.

Cea mai importantă contribuţie a lui SHIVA la întemeierea civilizaţiei constă în conceptul de „DHARMA". DHARMA este un cuvânt sans-

[1] Pentru alte detalii, vezi subcapitolul „Principalele şcoli tantrice".

krit care înseamnă, literal, „caracteristică înnăscută". Care este această caracteristică înnăscută a fiinţei umane? SHIVA a explicat că fiinţa umană doreşte să obţină mai mult decât fericirea datorată satisfacţiei simţurilor. Scopul fiinţei umane este să obţină pacea şi libertatea absolută, cunoaşterea infinită şi beatitudinea spirituală, iar învăţătura lui SHIVA este dedicată ajutării omului în vederea îndeplinirii acestui scop.

Ideile lui SHIVA au fost mai întâi răspândite oral şi apoi au fost scrise în cărţi. Soţia lui SHIVA, PARVATI, obişnuia să-l întrebe adesea despre unele probleme ridicate de practica spirituală predată de el. SHIVA răspundea întrebărilor puse şi aceste dialoguri au rămas consemnate sub numele de scrieri tantrice sau *tantra*-e (texte, scrieri, care prezintă filozofia şi practica tantrică).

Tantra-ele se împart în două mari categorii:

1) principiile sistemului tantric; filozofia şi concepţiile acestuia asupra diverselor aspecte se găsesc în scrierile denumite NIGAMA;

2) practicile prin care scopurile propuse pot fi atinse şi dobândite; diferitele metode, tehnici şi procedee sunt cuprinse în textele numite AGAMA.

Multe dintre aceste manuscrise antice s-au pierdut pentru totdeauna, altele sunt în mare parte distruse sau alterate de scurgerea implacabilă a timpului, iar altele sunt practic indescifrabile pentru omul profan, din pricina codificării menite să ascundă secretele tantrismului de neînţelegerea celor care nu sunt iniţiaţi. De aceea, concepţiile şi fundamentele tantrismului nu au fost complet decodificate de către cercetătorii orientalişti nici chiar până în zilele noastre, căci metoda şi cunoaşterea lor este pur intelectuală, rece, oarecum sterilă şi incapabilă să recunoască sau să asimileze aspectele metafizice înălţătoare pe care acest sistem le promulgă.

După părăsirea planului fizic de către SHIVA, s-a creat un gol de spiritualitate în urma sa, iar învăţătura tantrică a intrat oarecum în declin. O parte din aceste învăţături s-au pierdut, altele s-au împrăştiat pe o arie largă, fiind asimilate în diferite moduri şi sub diferite forme în tradiţiile sau şcolile locale. Astăzi, tantra apare celor mai mulţi ca fiind învăluită într-un mister tenebros, de nepătruns, vehiculându-se totodată o mulţime de controverse cu privire la învăţătura sa. Pe vremea când însuşi SHIVA era GURU, el preda conceptele tantrice ţinând cont de stadiul de dezvoltare a conştiinţei discipolului. SHIVA observase că există oameni care se află la un nivel dominat de pasiuni animalice şi cu o înţelegere redusă asupra realităţilor înconjurătoare şi alţii care, dimpotrivă, se aflau într-un stadiu mult mai avansat de percepere şi raţiune. Acesta a constituit motivul principal pentru care el prescria practica diferitelor metode în strictă conformitate cu calităţile discipolului.

În pantheonul hindus, SHIVA[1] este numele unuia dintre zei, component al trinităţii (TRIMURTI): BRAHMA, VISHNU, SHIVA. Aceştia reprezintă trei aspecte ale Divinului, cunoscuţi ca BRAHMA Creatorul, VISHNU Menţinătorul şi SHIVA Distrugătorul. În contextul trinităţii, SHIVA îşi are locaşul în SVARLOKA (planul celest), lumea tuturor zeilor şi semizeilor, al căror conducător este Marele Zeu INDRA. Studiind diversele aspecte ale Divinului în manifestare, hinduşii s-au orientat, după propriul lor temperament, către un curent spiritual sau altul ce implica adorarea unuia sau altuia dintre zei. Astfel, tantrismul şi yoga se ataşează în mod particular adorării lui SHIVA, din care cauză adoratorii lor se numesc *shivaiţi*, iar curentul spiritual respectiv poartă numele de SHAIVA. Alţii s-au orientat către cultul lui VISHNU, numindu-se VAISHNAVA. Nu trebuie însă să se cadă în greşeala unor studii occidentale, prin care se afirma ideea unei anumite opoziţii, competiţii sau chiar lupte între cele două curente spirituale. Trebuie înţeles că SHIVA şi VISHNU reprezintă două aspecte complementare ale lui BRAHMA (Creatorul Universal), primul fiind principiul distrugător, transformator şi renovator al Creaţiei infinite; iar cel de-al doilea cons-

[1] Tradiţia hindusă îi conferă lui SHIVA multe atribute stranii şi misterioase, după cum putem deduce din numeroasele (peste 1000) alte nume atribuite lui: MAHAKALA (Marele Întunecat); Marele Timp – adică cel care dizolvă şi distruge tot ceea ce este supus curgerii timpului; BHAIRAVA (Cel Teribil); Stăpânul Demonilor; Mâniosul; Cel cu Membrele Negre; Marele Ascet; Cel Roşu; Cel Gol; Cel cu Phallus-ul aflat mereu în erecţie; Cel Viril; Stăpânul sexualităţii transcendente, etc.

tituind principiul animator, conservator, care menţine Creaţia în ansamblul ei[1].

Tantricii (adică cei care practică tantra) şi yoghinii (cei care practică yoga) sunt *shivaiţi*, deoarece aspectul Divinului în calitate de „transformator", de etern „înnoitor" al unei Creaţii mereu vii, efervescente, se adaptează cel mai bine căutărilor lor spirituale, ce vizează realizarea stării supreme în care spiritul individual (ATMAN) se reuneşte cu Spiritul Universal (PARAMATMAN). Cu toate acestea, există şi unele *tantra*-e care se ocupă şi tratează în mod amănunţit aspectul lui VISHNU, texte numite PANCHARATRA AGAMA (care au dat naştere marii mişcări PANCHARATRA, amintită anterior[2]).

Astfel, SHIVA nu apare ca având o proveniență vedică, deşi VEDELE vorbesc de marele zeu RUDRA, ce poate fi considerat într-un fel echivalentul lui SHIVA din tantrism. Această apropiere a favorizat de fapt adoptarea zeului SHIVA în pantheonul hinduismului ortodox. RUDRA, „Stăpânul fulgerului", este o personificare a divinităţii sub aspectul ei distructiv sau, mai bine zis, a „transcendenţei distructive", care mereu reface, face să renască, transformă ceea ce a fost rău şi nepotrivit în ceea ce este pur spiritual şi amonios. Potrivit VEDELOR, RUDRA-SHIVA simbolizează tot ceea ce este haotic, periculos, imprevizibil, care inspiră teamă, dar misterioasa-i magie – benefică în esenţa ei –poate fi îndreptată şi în scopuri constructive (el mai este considerat şi „vraciul vracilor"). S-a scris mult despre originea şi structura originară a lui RUDRA-SHIVA, considerat de unii drept zeu al morţii (având în vedere un plan mai puţin metafizic); dar şi zeu al fertilităţii, încărcat de elemente ne-ariene, divinitate misterioasă adorată de acea clasă de asceţi numită VRATYA. Etapele transformării lui RUDRA-SHIVA din VEDE în Zeul Suprem, aşa cum ne este înfăţişat în SVETASVATARA-UPANISHAD, nu prea sunt cunoscute. Pare sigur că în decursul timpului, RUDRA-SHIVA a asimilat – ca şi mulţi alţi zei – numeroase elemente de religiozitate „populară" de origine ariană sau ne-ariană.

Shivaismul îl prezintă pe SHIVA „absorbind" toate atributele Divinităţii Supreme şi care, deci, este un Creator Suprem. Reprezentarea lui simbolică dansând, temă iconografică admirabilă şi foarte bogată în semnificaţii, ne oferă ideea ritmului de viaţă al întregii

---

[1] J.M. Riviere – „RITUEL DE MAGIE TANTRIQUE HINDOU", pag. 14.
[2] Vezi pag. 13.

creaţii, cât şi a distrugerii ei. Însă în forma pe care el şi-o asumă în tantrism, SHIVA prezintă caracteristicile specifice stării de pură transcendenţă. Astfel, el este privit şi desemnat ca principiul masculin suprem şi transcendent, Tatăl Suprem. După cum vom vedea în continuare, el este însă asociat în mod esenţial unui alt aspect, care reprezintă contrapartea sa feminină sau SHAKTI.

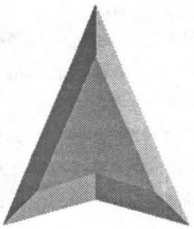

SHAKTI – PRINCIPIUL FEMININ ÎN TANTRISM

Una din caracteristicile principale ale tantrismului, considerată de mulţi ca fiind cea mai importantă şi distinctă, o constituie – fără îndoială – conceptul de SHAKTI[1]. Adeseori se spune şi se crede despre tantra că ea este un „cult de adorare a Mamei". Deşi acest lucru nu este de natură să definească în întregime tantrismul, el reprezintă totuşi un adevăr. SHAKTI este principiul universal al energiei, puterii şi creativităţii. Această energie este personificată ca feminină, fiind Mama Universală[2].

[1] Cuvântul SHAKTI vine de la rădăcina *shak-* (a fi capabil să faci, a deţine forţa şi puterea de a face ceva, de a acţiona), fiind interpretat în mod unanim ca „putere" (cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 17).

[2] SHAKTI este întotdeauna invocată de celelalte zeităţi atunci când un mare pericol ameninţă Universul. O legendă hindusă povesteşte cum a luat fiinţă Marea Zeiţă (DEVI). Puternicul demon MAHISA ameninţa întreaga Creaţie şi, prin aceasta, toate făpturile existente în ea. Chiar zeităţile erau în pericol de a pieri. BRAHMA şi celelalte zeităţi au făcut apel la VISHNU şi la SHIVA. Reunindu-şi puterile lor divine, toţi zeii au emis împreună energiile lor colosale sub forma unui foc care le ieşea din gură. Prin combinarea acestor focuri a luat naştere un nor fierbinte, care s-a transformat mai apoi într-o zeiţă cu 18 braţe. Această zeiţă, SHAKTI, a reuşit să-l învingă pe monstrul MAHISA şi să salveze totodată întreaga lume de la distrugere. *„Zeii şi-au restituit energiile lui SHAKTI, Forţa Unică, sursa din care au provenit toate la început. Rezultatul a fost o mare reînnoire a stării de început a puterii universale."* (Heinrich Zimmer – „MYTHS AND SYMBOLS", pag. 191).

În cel mai înalt sens cauzal, SHAKTI reprezintă Divinul sub aspectul său de Mamă şi, privind din alt punct de vedere, ea este însuşi acest Univers (Creaţia infinită sau Macrocosmosul) ce izvorăşte din Pântecele Ei. Iată cum preamăreşte şi adoră YOGINIHRIDAYA TANTRA pe Cea care concepe, susţine, produce şi apoi hrăneşte infinitatea lumilor în manifestare:

„Respect şi adorare Celei care este Fiinţa, Conştiinţa şi Fericirea Absolută, ca Putere Infinită;
care există sub forma Timpului şi Spaţiului şi a orice se află în ele;
şi care constituie, de asemenea, Lumina Supremă Divină din toate fiinţele."

În prezent, ştiinţa modernă occidentală vorbeşte despre energie ca fiind ultima treaptă fizică a formelor pe care le poate lua materia. La fel au înţeles şi cunoscut lucrurile şi vechii înţelepţi ai Indiei care o adorau pe SHAKTI, doar că ei mai adăugau acestei afirmaţii faptul că o astfel de Energie nu reprezintă decât o manifestare limitată (cum ar fi, de pildă, Mintea şi Materia) a Minunatei şi Infinitei Puteri Supreme (MAHA-SHAKTI) în perfecta Ei identificare cu Eternul Absolut[1], ca Transcendentul Imuabil (SHIVA). Unul dintre fundamentalele texte ale înţelepciunii hinduse (PRAPANCHASARA TANTRA) ne dezvăluie: *„Tot ceea ce poate fi văzut cu ochii poate fi definit ca atare, dar nu şi Ea, care este Mama"*. Ca o completare, un alt text tantric (VISHVASARA TANTRA), afirmă: „Ea este inefabilă şi de neconceput; având formă (VIKRITI), este totuşi în Ea Însăşi (MULA PRAKRITI) fără de formă."

SHAKTI reprezintă atât MAYA, adică cea prin intermediul căreia Conştiinţa Absolută (BRAHMAN) este ascunsă şi apare diferenţiată în manifestare, cât şi MULA PRAKRITI, sau starea nemanifestată (AVYAKTA) şi nediferenţiată. SHAKTI sau Energia Feminină Universală se polarizează, deci, sub două aspecte: static şi dinamic. Aceste două forme nu trebuie înţelese, însă, ca existând separat, rupte una de

[1] În *vedantism*, care reprezintă curentul filozofic promulgat de cele patru VEDE, cât mai ales în *upanishade*, Supremul şi Eternul Absolut, Divinul Însuşi (BRAHMAN) sau Dumnezeu, pentru că nu poate fi descris prin nici un fel de atribute, a fost apelat ca „Acela" (TAT). Împreună cu SHAKTI, definesc Fiinţa Supremă şi Unitară, Pura Existenţă (SAT).

cealaltă, ci că ele coexistă în fiecare moment într-un tot indivizibil. În orice sferă a activităţii forţei creatoare avem un aspect dinamic, care este reprezentat de toate forţele în mişcare, sprijinit de celălalt aspect potenţial, static, pe fundal, reprezentat de SHAKTI dormind „încolăcită" la baza coloanei vertebrale. Ea este aşa-zisa „cauză materială" primară, de la care pornesc toate celelalte forme de manifestare.

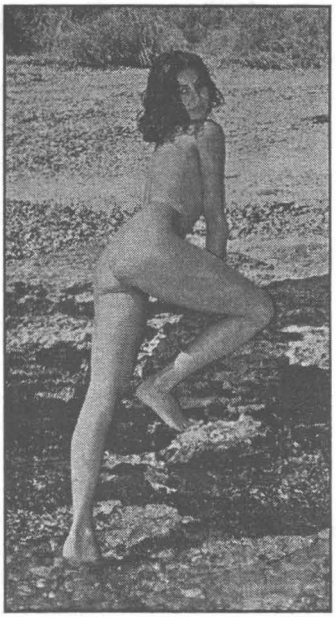

Universalitatea lui SHAKTI cuprinde şi triada hindusă: VISHNU, BRAHMA, SHIVA, polarizând cele trei aspecte fundamentale ale Manifestării semnificată de cei trei mari zei. Întreaga materie, indiferent de gradul ei de subtilitate şi vibraţie, reprezintă o formă de relativă stabilitate a energiei. Această formă de stabilitate dăinuieşte un oarecare timp şi apoi dispare din nou în mediul din care a provenit: energia. În acest fel este menţinut universul şi, sub această calitate, SHAKTI este cunoscută ca VAISHNAVI, Menţinătoarea, Susţinătoarea, contrapartea feminină a lui VISHNU. Pe de altă parte, fiecare moment al creaţiei, analog unei activităţi de regenerare celulară, se manifestă ca SHAKTI BRAHMANI, contrapartea feminină a lui BRAHMA, Creatorul. În afârşit, în fiecare moment are loc moartea moleculară şi disoluţia formelor, sub acest aspect Puterea Divină fiind cunoscută ca RUDRANI SHAKTI, contrapartea feminină a lui RUDRA-SHIVA[1].

[1] Marile Mame sau SHAKTI-urile (contrapărţile feminine) celor trei zei ai trinităţii hinduse mai sunt cunoscute şi ca SARASVATI (SHAKTI a lui BRAHMA), LAKSHMI (SHAKTI a lui VISHNU) şi PARVATI sau DURGA (SHAKTI a lui SHIVA). Generalizând la nivelul întregii creaţii, cele trei aspecte ale Divinului care sunt MAHA LAKSHMI, MAHA SARAŞVATI şi MAHA DURGA corespund unui triplu simbol: respectiv cel al Frumuseţii, al Înţelepciunii şi al Forţei în Acţiune. Astfel, prin adorare şi identificare cu aceste aspecte fundamentale, tantricul se confruntă cu aceste atribute: concentrarea, învăţătura şi realizarea. În ele însele, SHAKTI-urile menţionate nu reprezintă decât un aspect al Principiului Suprem; marea iluzie a Lumii, MAYA, este cea care le face să fie distinse în mod separat şi să prezinte activităţi aparent opuse. De fapt, SHAKTI se raportează mereu şi reprezintă energia Divinului, în sensul ei de potenţialitate, creativitate, generare.

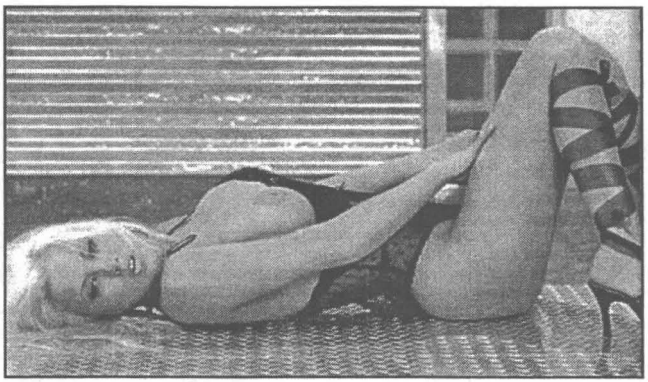

Creaţia nu a avut loc odată, la un moment trecut de timp şi, de asemenea, nici disoluţia ei nu va fi într-un moment viitor, căci în fiecare clipă au loc şi se petrec ambele procese. Ceea ce există şi se petrece acum, în faţa noastră şi în noi înşine este analog cu ceea ce s-a petrecut la „începuturi". Tot ceea ce există, în fapt, nu reprezintă altceva decât efectul confruntării continue dintre cei doi poli opuşi: unul static (SHAKTIMAN) şi celălalt dinamic (SHAKTI). Partea exterioară a oricărei forme sau fenomen reprezintă aspectul creator al forţei dinamice; în interiorul oricărei creaţii, însă, există şi o forţă statică, ce reprezintă chiar nucleul, inima existenţei fenomenale.

Manifestarea lui SHAKTI nu cunoaşte nici început şi nici sfârşit. Deşi activitatea ei este continuă şi infinită, energia acţionează totuşi după un anumit ciclu bine stabilit, alternând perioadele de mişcare cu cele de odihnă. Atunci când se mişcă şi acţionează într-un număr incalculabil de permutări şi diferite combinaţii, energia (sau SHAKTI) Supremului se obiectivează (VIKRITI) în tot ceea ce ne înconjoară şi se manifestă. După o perioadă adecvată de aşa-numită „odihnă" – în care are loc un fel de sinteză, un fel de „compunere" a experienţelor acumulate anterior – ea, Energia, se reorganizează şi astfel, procesele creaţiei, menţinerii şi distrugerii (sub forma reorganizării şi a unei noi creaţii) continuă la nesfârşit. Tantra afirmă că, atât timp cât lumea fenomenală există, SHAKTI sau Mama Universală este cea care asigură creaţia, susţinerea şi distrugerea ei. Din această cauză, SHAKTI trebuie adorată ca fiind tocmai aceste aspecte esenţiale ale Supremului Divin.

SHAKTI reprezintă fundamentul întregii existenţe; datorită ei lumile se manifestă, se dezvoltă şi tot Ea este cea care le susţine şi le

hrăneşte; în cele din urmă, toate Universurile din Manifestare sunt resorbite în SHAKTI. *„Ea este însuşi Supremul BRAHMAN (PARABRAHMAN) [...] Ea este izvorul tuturor celorlalte zeităţi din Creaţie, căci fără SHAKTI acestea n-ar putea subzista prin ele însele nici măcar o clipă.*[1]" Unul din imnurile din MAHAKALI-SAMHITA spune: *„Într-adevăr, tu nu eşti nici bărbat, nici femeie, nici neutru. Tu eşti însăşi puterea de neconceput, nemăsurabilă, sufletul a tot ceea ce există[...] Tu eşti liberă de orice dualitate, eşti BRAHMAN suprem care nu poate fi atins şi cunoscut decât prin iluminare spirituală"*[2]. Din această cauză, SHAKTI mai este apelată şi ca PARAPARA, „supremul Supremului"; adică, cea care face ca Supremul (metafizic vorbind, BRAHMAN din concepţia vedică) să fie într-adevăr suprem şi unic. Astfel, în forma ei primordială, excluzând orice alt principiu sau concept superior ei, SHAKTI devine ceea ce hinduşii numesc PARASHAKTI (SHAKTI Supremă). Ea devine, deci, *„cea care există în toate lucrurile sub aspectul puterii şi al potenţialităţii (SHAKTIRUPA)"*. Această concepţie despre SHAKTI îşi găseşte sinonimul în ideologia prearianã şi în cea arhaică, transmisă până în zilele noastre sub forma lui MAGNA MATER, Mamă a tuturor zeităţilor şi divinitate feminină, stăpână şi creatoare a întregii vieţi şi a tot ceea ce există[3].

În tantrism, manifestarea lui SHAKTI este considerată ca fiind perfect liberă; ea nu cunoaşte nici un fel de lege care să o supună, să o constrângă sau să o determine în vreun fel anume. Astfel, nu există nimeni şi nimic care să i se opună în faţa dorinţei ei de a se manifesta. Conform cu unul din aforismele din TANTRATATTVA, se spune despre SHAKTI că *„substanţa ei este alcătuită din voinţă (ICCHAMAYI)"*[4]. Sau: *„Tu eşti însăşi Puterea; cine ar putea să-ţi ordone să faci sau să nu faci ceea ce Tu doreşti?"*[5]. Făcând o paralelă cu planul uman în care prototipul acţiunii complet libere şi necondiţionate este jocul sau LILA[6], tantra

---

1 TANTRATATTVA (XVII, XXI, 355).

2 Cf. John Woodroffe – „SHAKTI AND SHAKTA", pag. 29.

3 Noţiunea de SHAKTI, a cultului şi adorării zeiţei (DEVI), o putem întâlni şi în VEDA, sub forma lui SARASVATI SUKTA, a lui LAKSHMI SUKTA (YAJUR VEDA) şi sub cea a lui DEVI SUKTA (RIG VEDA, X). *Upanishadele* post-vedice ne vorbesc despre feminina UMA care îi apare lui INDRA şi altor zeităţi, pentru a le dovedi faptul că nu datorită propriei lor puteri (SHAKTI) ei trăiesc, se mişcă şi acţionează, ci că tot ceea ce a fost creat şi există se datorează imuabilei şi infinitei forţe divine, care este MAHASHAKTI.

4 TANTRATATTVA (II, 378).

5 Idem (I, 194).

6 În sanskrită, LILA = joc.

afirmă faptul că întreaga manifestare reprezintă un joc al Divinului[1], că însăşi substanţa lui SHAKTI este un joc şi că, de aceea, SHAKTI mai este numită „cea care joacă" (LALITA)[2]. Astfel, toate formele divine (zeităţi), umane sau subumane ale existenţei manifestate şi condiţionate nu exprimă altceva decât jocul solitar al Supremei SHAKTI, PARASHAKTI[3]. Acest joc al unei manifestări în continuă mişcare şi dezvoltare, complet liber şi lipsit de orice legături, este privit ca un dans, dansul cosmic. Din perspectiva acţiunii Puterii Supremului care acţionează în manifestare, cel care dansează nu este însă SHIVA, ci însăşi Zeiţa (DEVI), SHAKTI aureolată de nenumărate străluciri sclipitoare în aspectul ei de creator al lumilor.

În spiritualitatea, cât şi în iconografia hindusă, SHAKTI este reprezentată sub mai multe forme, desemnând anumite aspecte precise sub care ea poate fi adorată corespunzător. Cele mai cunoscute sunt: PARVATI, zeiţa frumuseţii şi a încântării divine şi SATI, aspectul tragic al zeiţei şi KALI, aspectul ei teribil.

Tradiţia hindusă ne relatează, într-o legendă, tragicul destin al lui SATI. Acesta a început atunci când, în timpul unei mari sărbători la care luau parte mulţi învăţaţi, SHIVA – soţul lui SATI – a fost insultat de către unul din aceşti mari învăţaţi (RISHI). Umilită de afrontul adus iubitului ei, SATI s-a aruncat în focul sacrificial aprins la acea mare sărbătoare[4]. Întristat de cele întâmplate, SHIVA a recuperat rămăşiţele nearse din corpul tinerei sale soţii, luându-le cu el. Părţi din membrele şi organele ei au căzut pe pământ în 108 locuri diferite (PITHA) care, în timp, au devenit importante locuri de pelerinaj. Astfel, se spune, degetul mare de la piciorul zeiţei a căzut lângă Calcutta, iar organele ei sexuale în Kamakhya, Assam.

---

[1] În literatura occidentală, Manifestarea sau Creaţia infinită este deseori prezentată ca fiind „Sportul divin".

[2] Cf. ANANDALAHARI, *sutra* 35: *„Prin al tău joc (cel al lui SHAKTI), tu manifeşti conştiinţa şi beatitudinea spirituală în toate fiinţele şi lucrurile din infinitul Macrocosmos".*

[3] TANTRATATTVA (I, 336).

[4] Această legendă a pus bazele ritualului hindus numit chiar „SATI" – acum interzis în India, dar, cu toate acestea, încă practicat ocazional în unele districte rurale – în care o văduvă se aruncă şi ea în focul care mistuie corpul neînsufleţit al soţului ei.

Unul din aspectele teribile ale lui SHAKTI este personificat de zeiţa KALI. Cuvântul KALI înseamnă „negru" şi, de asemenea, el reprezintă forma feminină de la cuvântul KALA, care înseamnă „timp"[1]. Deseori, KALI este reprezentată dansând pe un cadavru, având pielea neagră, un şirag din cranii de om la gât şi patru mâini. În cele două mâini din dreapta ea ţine, respectiv: o sabie plină de sânge şi o ţepuşă; în celelalte două mâini din stânga sunt reprezentate două capete de om din care picură sângele. Mai există, de asemenea, multe alte reprezentări ale zeiţei, implicând diferite alte obiecte sau atitudini (gesturi) cu semnificaţii şi simbolistică precisă. Pentru a completa tulburătorul tablou, KALI este reprezentată râzând înfricoşător, dezgolindu-şi dinţii albi şi ascuţiţi şi lăsând să-i atârne limba în afară, semnul unei neîncetate devorări şi transformări universale a ceea ce este rău, impur şi nespiritual. În una din cele mai teribile imagini din pantheonul tantric (deseori complet neînţeleasă de occidentali), Marea Zeiţă KALI este reprezentată ca fiind fără cap (CHHINA-MASTA), ţinându-şi în una din mâini propriul ei cap tăiat, în timp ce sângele – curgând şuvoi din al ei gât – este băut cu nesaţ de gura capului tăiat ţinut în mână. Această imagine terifiantă a Zeiţei, care a dat naştere la multe controverse printre cercetătorii orientalişti din Occident şi în special printre cititorii şi ascultătorii ignoranţi sau neavizaţi – ducând până la a cataloga

[1] Herman Günter asociază denumirea zeiţei cu un cuvânt grecesc care înseamnă atât „timp", cât şi procesul realizării unui model din mai multe fire la un război de ţesut. Această asemănare ne sugerează încă o dată asocierea zeiţei cu puterea timpului şi a destinului.

tantrismul drept un cult de magie neagră! – această teribilă reprezentare a Forței și Puterii Divine infinite în Univers a fost onorată de marii înțelepți hinduși ca fiind JAGAN-MATRI, „Mama întregii Creații".

Cei care o adoră pe SHAKTI poartă numele de *shakta*. În cultul său, atât doctrina cât și practica accentuează asupra aspectului Unității, în care SHAKTI reprezintă Sursa Schimbării. Concomitent, aflată sub forma Timpului și Spațiului precum și a tot ceea ce există în interiorul acestora, SHAKTI ESTE însăși această schimbare. Apare, cum s-ar spune, o schimbare în chiar sânul neschimbării, adică tocmai unul din acele paradoxuri ce definesc realitatea imuabilă și supremă, cum este SHAKTI. Doctrina SHAKTA (ca și cea a VEDANTEI în general) este acel lucru care, în vorbirea occidentală, s-ar putea numi o teologie bazată pe revelație, conducând la o experiență pur spirituală și suprasenzorială.

Aceasta ne conduce la gândul unei noi evaluări a posibilităților de cunoaștere ale omului și la o justă considerare a bazelor filozofiei expuse în cele patru VEDE. Ar fi, deci, o eroare fundamentală să se privească VEDANTA[1] ca fiind doar o metafizică simplă și speculativă, așa cum superficialitatea occidentală modernă tinde să o clasifice. Dacă lucrurile s-ar prezenta astfel, această filozofie (VEDANTA) n-ar avea nici

[1] VEDANTA reprezintă termenul utilizat pentru a desemna filozofia sau școala filozofică ce definește învățătura din cele patru VEDE.

un drept în plus de a fi acceptată mai mult decât orice alt sistem filozofic existent în tradiţia civilizaţiei umane. VEDANTA afirmă că învăţăturile sale suprasenzoriale pot fi certificate fără nici un dubiu prin intermediul practicii metodelor propuse de ea, căci doar teoria nu este deloc suficientă. În plus, acesta este de altfel şi laitmotivul învăţăturii tantrice: un gram de practică valorează cât tone de teorie! În consens cu aceasta, un adorator al lui SHAKTI (deci un *shakta*) este în primul rând un om practic şi activ, adorând tocmai această Activitate Divină. Învăţat că el este Puterea Infinită a Divinului, el doreşte cu intensitate să realizeze în fapt acest lucru minunat. Un poem tantric[1] vorbeşte cu dispreţ amuzat despre guralivii şi flecarii învăţaţi care-şi petrec timpul în dezbateri inutile şi lipsite de sens în jurul plajei „Lacului îndoielii".

Baza adevăratei cunoaşteri, fie că aceasta este dobândită urmând calea lui *shaiva* (adorator al lui SHIVA) sau a unui *shakta* (adorator al lui SHAKTI)[2] o constituie practica şi experienţa dobândită prin aceasta, aspecte ce vor fi tratate, însă, într-unul din capitolele următoare.

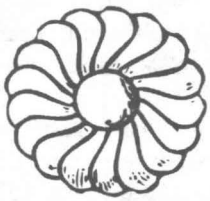

[1] ANANDA STOTRA.

[2] Un *shaiva* se numeşte astfel întrucât zeitatea aleasă de el pentru adorare (ISHTADEVATA) este SHIVA. SHIVA reprezintă numele prin care se simbolizează aspectul neschimbător al Unicului şi a cărui putere de acţiune şi activitatea însăşi o reprezintă SHAKTI. Dar, întrucât SHIVA şi SHAKTI sunt în mod necesar asociaţi (v. subcapitolul următor), toate şcolile şi comunităţile din tantrism recunosc această asociere, convenind asupra denumirii ei prin numele de SHAKTI. Astfel, din motivul prezentat mai sus, este o greşeală să se presupună că un „tantric" este în mod necesar un *shakta* şi că tantra nu reprezintă altceva decât scriptura unui *shakta*. *Shakta* nu reprezintă decât o ramură a şcolii marelui sistem, care este tantrismul. Doctrina şi practica *shakta* sunt conţinute în primul rând în SHAKTA-TANTRA-e şi în tradiţiile orale, unele dintre ele fiind secrete. Pe de altă parte, cultul *shaiva*, fie el de Nord sau de Sud, are propriile lui scripturi numite *tantra*-e, cât şi cele ce corespund unei forme străvechi a cultului VAISHNAVA, denumit PANCHARATRA. Doctrina acestor comunităţi, care împart în comun anumite idei, variază de la monismul *shaiva* şi *shakta* din Nord (Kashmir), la sistemele mai mult sau mai puţin dualiste ale celorlalţi. Privit în ansamblu, ritualul de adorare este comun în toate aceste şcoli, deşi – în mod necesar – apar unele deosebiri datorate atât naturii aspectului divin adorat, cât şi formei particulare a teologiei învăţate.

CUPLUL DIVIN SHIVA–SHAKTI

În cosmologia tantrică, întregul univers este perceput ca fiind creat, pătruns şi susţinut de către două forţe fundamentale care se află încontinuu într-o uniune perfectă şi de nedespărţit. Aceste forţe sau aspecte universale sunt numite SHIVA şi SHAKTI, aşa după cum s-a prezentat anterior. Tradiţia a personificat aceste aspecte, respectiv, ca zeitate masculină şi zeitate feminină; astfel, SHIVA reprezintă elementele constituente, iar SHAKTI potenţa dinamică care face ca aceste elemente să prindă viaţă şi să acţioneze.

Metafizic vorbind, cuplul divin SHIVA-SHAKTI corespunde la două aspecte esenţiale ale Principiului Unic: principiul masculin ce figurează *aspectul imuabil* al Divinului şi principiul feminin ce reprezintă Energia sa, Puterea care acţionează în manifestare, viaţa însăşi privită la nivel cosmic; în acest sens, principiul feminin sau SHAKTI semnifică *aspectul imanent* al Divinului, adică acela de implicare în chiar actul continuu al creaţiei. Poate că această trăsătură definitorie a tantrismului, a viziunii lui privind Femininul în Creaţie a făcut ca interesul fiinţei umane să se orienteze mai mult către acest „imanent", către principiile active ale lumii, decât spre cele care privesc pura transcendenţă.

Aşadar, SHIVA defineşte trăsăturile specifice transcendenţei pure şi este în mod esenţial asociat unei SHAKTI având un aspect teribil (cum ar fi KALI sau DURGA[1]), personificare a propriei sale manifestări neîmblânzite şi lipsită de orice limitări. Datorită faptului că SHAKTI este, într-un fel, mai accesibilă înţelegerii şi adorării de către fiinţa umană (deoarece ea priveşte aspectele de viaţă, de manifestare, apropiate condiţiei umane în creaţie), cultul zeiţei (DEVI) s-a impus cu precădere, combinându-se cu noţiuni ale filozofiei SAMKHYA[2] şi

[1] „Un fragment din SATANTRATANTRA, citat de Krishnananda în lucrarea sa TANTRASARA, expune vizualizarea lui DURGA. Zeiţa, asemănătoare unui munte negru, are un chip înspăimântător, este îmbrăţişată de SHIVA şi poartă mai multe ghirlande de cranii împrejurul gâtului; are părul despletit şi faţa surâzătoare. Nu lipseşte nici un amănunt: nici şarpele (NAGA) ţinând loc de cordon sacru, nici luna de pe frunte, miile de mâini de mort dimprejurul şoldurilor, gura însângerată şi corpul pătat de sânge, cele două cadavre de copii în chip de cercei etc." (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 183).

[2] În mod obişnuit, termenul de SAMKHYA este tradus prin „sistem filozofic" care, etimologic vorbind, se referă la ceea ce rezultă în urma analizei unui anumit punct de vedere.

oferind premisele necesare doctrinei lui MAYA (iluziei) de mai târziu, formulată de marele înţelept eliberat Shankaracharya. Această posibilitate a îmbinării, a întrepătrunderii a două sau mai multe noţiuni din două sau mai multe căi spirituale se datorează faptului că principalele sisteme filozofice hinduse nu reprezintă nişte sisteme închise şi izolate, inflexibile, ci doctrine complexe şi maleabile, care se pot adapta şi pot fi înţelese din multiple unghiuri de vedere.

Filozofia SAMKHYA, de pildă, este o filozofie dualistă, promulgând o dualitate cosmică originară, cea a lui PURUSHA şi a lui PRAKRITI. Aceste două principii fundamentale corespund, respectiv, principiului masculin şi celui feminin în creaţie, ori principiului pur transcendent, spiritual şi celui al naturii. PURUSHA şi PRAKRITI mai sunt înţelese şi ca principiul conştient şi cel inconştient, ca cel solar şi cel lunar, ca principiul imuabil şi cel al mişcării şi devenirii lumii în ansamblu.

PURUSHA este exprimat ca spiritul pur, lipsit de orice atribute i s-ar putea conferi, intangibil, impasibil şi neimplicat în nici o acţiune sau act al creaţiei. Filozofia SAMKHYA explică manifestarea lumilor şi a universurilor printr-un gen de uniune cu totul specială a celor două principii (PURUSHA şi PRAKRITI), în care PURUSHA are rolul unui fel de „catalizator" în chimie[1], acţionând într-un fel anume asupra lui PRAKRITI doar prin simpla lui prezenţă.

PRAKRITI este concepută, în forma ei nemanifestată, ca o stare de echilibru a celor trei „calităţi" universale (GUNA), prin a căror combinare ulterioară într-o infinitate de proporţii ia naştere orice lucru, fiinţă, fenomen sau aspect în Macrocosmos. „Reflexia" lui PURUSHA

[1] Cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 42.

asupra lui PRAKRITI este de natură să rupă acest echilibru inițial al celor trei „calități" sau GUNA-e, reprezentând tocmai acel gen de uniune cu totul specială, aproape ca un act fecundator, despre care vorbeam mai sus. Această rupere a echilibrului în chiar sânul lui PRAKRITI va da naștere unei mișcări și unei dezvoltări sau evoluții a lui PRAKRITI sub aspectul numelor și formelor, care exprimă în ansamblu întreaga creație (SAMSARA) din care facem și noi parte[1].

Din punctul de vedere al tantrismului, această „schemă" a creației dată de filozofia SAMKHYA este oarecum transformată, în sensul că PURUSHA și PRAKRITI nu sunt concepute ca fiind separate, deci ca o dualitate eternă și originară, ci dimpotrivă, ele sunt văzute ca două diferențieri, două aspecte fundamentale ale universalei SHAKTI. Aceasta este deosebirea esențială introdusă de tantra, bazată pe o concepție superioară în favoarea unității celor două principii aparent con-

[1] Cele trei GUNA-e, „calități" sau „factori de determinare" sunt: SATTVA, RAJAS și TAMAS. Funcția principală a lui PRAKRITI este aceea de a acoperi, de a limita sau de a îngrădi Conștiința pură, infinită și fără de formă, astfel încât ea să producă formă; dacă nu ar exista o astfel de limitare, nici forma n-ar putea să apară. Cele trei GUNA-e acționează în mod reciproc. Astfel, funcția lui TAMAS este aceea de a opaciza Conștiința Supremă; funcția lui SATTVA este aceea de a revela această Conștiință Imuabilă; iar acțiunea lui RAJAS GUNA sau a principiului activ intermediar este aceea de a face ca TAMAS să înăbușe SATTVA ori SATTVA să suprime TAMAS. La orice scară am privi lucrurile și manifestarea în general, evoluția semnifică o creștere în procentaj a lui SATTVA GUNA. De exemplu, lumea minerală este supusă cel mai mult influenței lui TAMAS GUNA, mai mult decât orice altceva în lumea fenomenală. În ceea ce privește lumea vegetală, aici influența lui TAMAS este mai mică, iar SATTVA este mai evidentă decât în cazul mineralelor; în lumea animală, însă, SATTVA este în mod considerabil crescută în procentaj, atingând cele mai înalte cote în cazul ființei umane. Prin cultivarea și sporirea lui SATTVA GUNA în el însuși, omul poate accede în final la Conștiința Pură și liberă de orice limitări (MOKSHA). Privită în ea însăși, în esența ei, această Conștiință Supremă nu se schimbă, ci schimbătoare sunt învelișurile ei, material și mental, permițând astfel un joc din ce în ce mai amplu. Și, întrucât Conștiința nu reprezintă altceva decât Spiritul Suprem, eliberarea ei treptată de legăturile materiei înseamnă că formele – care izvorăsc din Puterea Spiritului (SHAKTI) – devin din ce în ce mai SATTVA-ice. În acest fel, Natura (PRAKRITI) reprezintă Învelișul Spiritului ca TAMAS GUNA, Revelarea Lui – ca SATTVA GUNA și Activitatea Lui – ca RAJAS GUNA, activitate care făptuiește ambele lucruri, adică atât ocultarea cât și revelarea naturii adevărate a Spiritului la momentul potrivit. Pătrunderea unei fracțiuni din acest Spirit Suprem (PARAMATMAN) (sau Dumnezeu, sau Conștiința Pură și Eternă) în manifestare se numește Spirit individual (ATMAN), iar ocultarea sau întruparea lui sub forma ființei umane se numește JIVATMAN. Progresul spiritual al unui astfel de JIVATMAN (sau JIVATMA) este perceput, deci, ca o acțiune de revelare și, în același timp, de înlăturare a predominanței lui TAMAS prin raport la cea de SATTVA GUNA.

trare, dar reunite totuşi în mod indisolubil în orice act al creaţiei. Asupra cosmogoniei tantrice vom reveni, însă, mai amănunţit, într-un capitol viitor. Să observăm acum (ceea ce, de altfel, este foarte uşor) că unui pol sau principiu (PURUSHA) exprimat de filozofia SAMKHYA îi corespunde în tantrism SHIVA (Divinul sub aspectul lui pur metafizic, transcendent şi imuabil); iar celuilalt pol sau principiu (PRAKRITI) îi corespunde SHAKTI, dar într-un sens limitat, cum s-ar spune ca o contraparte a lui SHIVA, ca fiind consoarta feminină a Zeului Suprem, soţia lui, ce reprezintă de asemenea şi puterea lui[1].

Cu toate acestea, tantrismul acordă lui SHIVA şi SHAKTI atributele celor două principii fundamentale (PURUSHA şi PRAKRITI) din filozofia SAMKHYA. Astfel, lui SHIVA îi aparţin atributele de spirit pur, imuabil, având natura lui ATMAN (a Sinelui Suprem) şi fiind, în acelaşi timp, principiul etern conştient. Lui SHAKTI îi revin, în mod complementar, atributele de mişcare, schimbare, ea aflându-se la originea oricărui act de producere, generare şi transformare.

Ideea unui act fecundator la nivel divin, pur spiritual, şi care – după cum am văzut – nu apare explicit în SAMKHYA (căci acolo se vorbeşte depre un gen de „reflexie" şi de activitate stimulată oarecum de prezenţa pur transcendentă a lui PURUSHA) prinde viaţă şi este admisă în schimb în concepţia cosmogonică tantrică. Astfel, cea care

[1] Cf. Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 42.

dă naştere întregului Macrocosmos[1], atât sub aspectul său stabil şi static, cât şi al celui dinamic, atât sub percepţia formelor sale materiale (ponderale) şi conştiente, cât şi a celor imateriale (subtile) şi inconştiente, este eterna şi indestructibila uniune dintre SHIVA şi SHAKTI, care astfel formează strălucitorul cuplu divin în tantra.

Reprezentările diferite în bogata iconografie tantrică subliniază în mod evident diversele trăsături antitetice ale celor două principii, ajutând la o mai clară înţelegere a acestora. Astfel, pe de o parte este prezentat cosmicul dans al lui SHAKTI (alcătuită din flăcările focului originar) peste corpul imobil şi întins la orizontală al lui SHIVA, corp mult mai mare decât dimensiunile obişnuite. În acest tablou, imobilitatea lui SHIVA (prezentat ca un cadavru (SHAVA)) semnifică imobilitatea principiului masculin, iar dimensiunile sale foarte mari sunt de natură să arate rangul său ontologic superior prin raport la cea care se află într-o veşnică mişcare (SHAKTI). Pe de altă parte şi în multiple reprezentări ale cuplului SHIVA-SHAKTI (sau ale altor divinităţi hinduse sau tibetane care le sunt asemănătoare), cele două zeităţi sunt înfăţişate în ceea ce numim VIPARITA-MAITHUNA, adică într-o uniune sexuală caracteristică, aparte de concepţia occidentală obişnuită prin faptul că bărbatul rămâne imobil, iar femeia – îmbrăţişându-l – are rolul activ în timpul actului sexual.

Aşadar, evoluţia cosmică este înfăţişată în tantrism sub forma unei polarizări în Fiinţa Supremă, care este Divinul, Dumnezeu, Absolutul nemanifestat, în două aspecte fundamentale: static şi cinetic. Tantra simbolizează acest lucru prin compararea cuplului SHIVA-SHAKTI cu un bob de grâu (CHANAKA). Un astfel de bob prezintă două jumătăţi

[1] Termen ce defineşte Creaţia în ansamblul ei, cu multitudinea de lumi, universuri, planuri şi subplanuri în manifestare, al cărui corespondent perfect este *microcosmosul* fiinţei umane (VISHVASARA TANTRA).

atât de apropiate una de cealaltă, încât par a forma un întreg, jumătăţi ce sunt înconjurate de un singur înveliş. Simbolic, cele două jumătăţi îi reprezintă pe SHIVA şi SHAKTI, iar învelişul este MAYA (iluzia manifestării prin raport la Realitatea Supremă, care este însuşi Dumnezeu). Atunci când învelişul este necojit, adică atunci când operează MAYA-SHAKTI (puterea iluziei în creaţie, cea care face ca natura divină esenţială a fiinţei – Sinele sau ATMAN – să nu poată fi percepută) cele două jumătăţi (seminţe) stau despărţite. Învelişul se decojeşte atunci când seminţele (jumătăţile) sunt gata să germineze, adică atunci când în somnul profund şi fără de vise (SUSHUPTI) apare amintirea bucuriei trăite în trecut în Formă, care va da naştere acelei „gândiri" sau „imaginaţii" creatoare divine (Creaţia) sau atunci când fiinţa umană atinge nivelul iluminării spirituale, sub forma unei revelaţii lăuntrice.

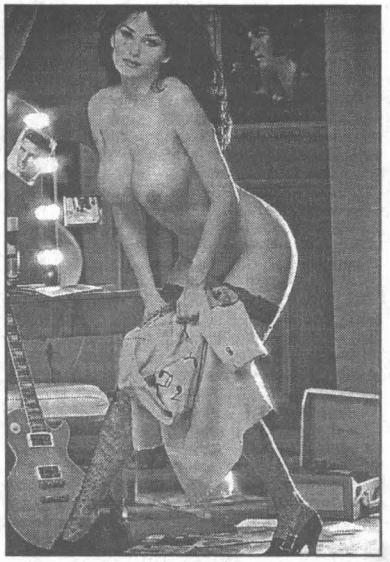

Una din *sutra*-ele (aforismele) din KULARNAVA TANTRA afirmă: *„Întreaga Creaţie este făcută din SHIVA şi SHAKTI"*. Manifestarea, deci, nu este un produs efemer al unei Puteri iluzorii, ci este chiar o creaţie a Puterii Divine (SHAKTI). Din această cauză, SHAKTI este omniprezentă, omniscientă şi omnipotentă, în aceeaşi măsură însă Ea fiind şi Conştiinţa care inspiră şi ghidează totul în acest Macrocosmos infinit, sub aspectul Forţei Universale care execută. Această Conştiinţă-Forţă sau CHIT-SHAKTI nu este însă singură, ci este încontinuu emanată şi susţinută de către SHIVA. De fapt, aşa cum specificasem puţin mai înainte când comparam DARSHANA-ele (filozofiile) celor două sisteme: SAMKHYA şi TANTRIC, SHAKTI nu reprezintă altceva decât SHIVA însuşi, este SHIVA ca SHAKTI. Astfel, viziunea este clară: oriunde o întâlnim pe SHAKTI îl aflăm şi pe SHIVA, fie în această lume, fie în oricare alta, căci Adevărul Suprem este unul singur, revelându-se pe sine în aspectul său dublu în manifestare.

PRINCIPALELE ŞCOLI ÎN TANTRA

Deşi tantra este astăzi răspândită în toată India şi practicată într-o formă sau alta peste tot unde există hinduism, diferitele şcoli tantrice sunt mai cu seamă prezente în zona centurii muntoase, întinsă din Kashmir şi până la Assam, precum şi în regiunile învecinate acesteia (atât în India, cât şi în statele vecine – în Pakistan, de exemplu). Principalele centre în care s-a manifestat tantrismul, menţionate în textele tradiţionale, par să corespundă acestor teritorii, fapt ce conduce la concluzia că această regiune a fost încă din antichitate patria tantrismului. Relatările din diferitele texte menţionează de la 3 la 108 centre; dintre acestea, cel mai frecvent amintite sunt: Uddiyana la nord, ce corespunde probabil văii Swat (la nord de Pakistan); Purnagiri (cu o localizare nesigură); Kamarupa în est şi Jalandhara în vecinătatea Kashmirului. Scrierile tradiţionale vorbesc însă despre extinderea influenţei tantrismului şi în afara frontierelor Indiei şi anume, în Bahlika, Kirata (zona himalayană), în China şi Mahachina, în Mayda, Parshvakika (probabil în Persia), în Airaka (probabil Irak), Camboja (Cambodgia), în Yavana, Gandhara, Nepala. Nu se ştie exact dacă tantra s-a răspândit în aceste zone plecând din presupusul său loc de naştere, adică de pe înălţimile munţilor Himalaya sau dimpotrivă, a fost introdusă în India dintr-una din aceste ţări[1]. Oricum, în cazul Tibetului şi al Cambodgiei s-a dovedit că influenţa tantrică este de origine hindusă.

La fel ca şi în cazul centrelor importante în care era practicat tantrismul, scrierile tradiţionale (AGAMA-ele şi *tantra*-ele) enumeră numeroase şcoli, culte şi chiar secte împărţite după diferite criterii: geografic, mitologic sau filozofic. De exemplu, din punctul de vedere al cultului pe care-l practică, adoratorii tantrici se împart în cinci mari comunităţi: cultul SOARELUI, al lui GANESHA[2], al lui VISHNU, al lui

[1] Vezi subcapitolul „Originile tantrismului".

[2] GANESHA sau Zeul cu Cap de Elefant este fiul lui SHIVA şi al consoartei sale, PARVATI. Este invocat pentru buna reuşită în orice acţiune, având de asemenea un rol important şi în erotica mistică. Contrapartea lui feminină este SIDDHI, Zeiţa Marilor Puteri Supranaturale (cf. Nik Douglas, Penny Slinger – „SECRETELE AMORULUI TRANSFIGURATOR EXTATIC ÎN TANTRA YOGA", Ed. Satya, Iaşi 1994).

SHIVA şi cel al lui SHAKTI, iar ele corespund, respectiv, celor cinci mari grupe de şcoli: SAURA, GANAPATYA, VAISHNAVA, SHAIVA şi SHAKTA.

Studiul general al acestor şcoli trebuie făcut în strânsă legătură cu principalele texte care le definesc tradiţia, pentru a înţelege atât asemănările, cât şi deosebirile existente. Ca o primă regulă, va trebui întotdeauna să distingem bine între ceea ce spune o şcoală despre ea însăşi şi ceea ce vorbesc alţii despre ea, deoarece doctrinele şi practicile lor pot fi supuse deseori la diferite interpretări, mai mult sau mai puţin conforme cu realitatea. Cele cinci diviziuni principale ale şcolilor în tantrism prezintă şi ele, la rândul lor, mai multe subdiviziuni. Astfel, există câteva şcoli SHAIVA, dintre care cele mai importante sunt: şcoala SHAIVA de Nord (numită şi şcoala TRIKA din Ḳashmir) şi şcoala SHAIVA de Sud (numită şi SHAIVA SIDDHANTA). Apoi şcoala SHAKTA, cea a adoratorilor lui SHAKTI (grupaţi în special în regiunile Bengalului şi Assamului), are nouă subdiviziuni. Prin specificul şi importanţa lor deosebită, aceste două mari şcoli, SHAIVA şi SHAKTA, se apropie din multe puncte de vedere şi, uneori, chiar îşi întrepătrund concepţia filozofică şi practică. Ne putem întreba, firește, în virtutea cărui fapt se poate petrece un astfel de lucru? SHIVA şi SHAKTI sunt unul şi acelaşi[1] şi acela care îl adoră pe unul din ei îl adoră şi pe celălalt. Dar, în timp ce *shivaiţii* îl adoră în mod special pe SHIVA, SHAKTA-şii o adoră predominant pe SHAKTI, ca parte (jumătate) din Androginul Universal, numit de hinduşi ARDHANARISHVARA MURTI, care este atât SHIVA, cât şi SHAKTI într-o singură fiinţă.

Aspectul unităţii (ADVAITA, însemnând non-dual) în tantrism nu trebuie înţeles ca manifestându-se doar în cazul lui SHIVA şi al lui SHAKTI. Astfel, la cel mai înalt nivel, MAHAVISHNU şi SADASHIVA[2], de pildă, reprezintă aceeaşi unitate indestructibilă, văzută însă din unghiuri

[1] Vezi subcapitolul „Cuplul divin Shiva-Shakti".

[2] MAHAVISHNU (adorat de cei din şcoala VAISHNAVA) şi SADASHIVA nu reprezintă decât aspectele extrem de elevate ale Absolutului Transcendent şi Nemanifestat.

puţin diferite, precum feţele unui cristal. Unul din textele tradiţionale afirmă[1]: *„Fără PRAKRITI, SAMSARA (lumea manifestată, creaţia în ansamblu) n-ar putea exista, iar fără de PURUSHA n-ar putea fi atinsă adevărata cunoaştere. Iată de ce trebuie ca amândouă aceste principii să fie adorate cu intensitate, ca MAHAKALI şi ca MAHAKALA.“* Unii, spune acelaşi text, vorbesc de SHIVA, alţii de SHAKTI, iar alţii de NARAYANA (VISHNU). Dar Supremul *Narayana* (sau ADI-NARAYANA) este chiar Supremul SHIVA, BRAHMAN cel fără de atribute din VEDANTA. În SAMMOHANA TANTRA se spune: *„Acela care vede vreo diferenţă între RAMA* (un AVATAR al lui VISHNU) *şi SHIVA este un ignorant desăvârşit.“*

S-a afirmat că şcoala SHAKTA n-ar avea legături, din punct de vedere istoric, cu şcoala SHAIVA, dar n-au fost expuse şi prezentate nici un fel de dovezi în acest sens. Oricare ar fi originea istorică a şcolii SHAKTA, cert este faptul că în cadrul celor două şcoli există multe concepte şi aspecte comune, care însă nu pot fi înţelese decât de o persoană familiarizată cu principalele texte atât ale filozofiei (DARSHANA) şcolii SHAKTA, cât şi a celei SHAIVA. Într-o primă analiză descoperim elementul comun ce formează însăşi baza filozofică a celor două şcoli şi care este doctrina celor 36 de TATTVA-e, prin care este prezentată concepţia cosmogonică în tantra, adică modalitatea – în mod foarte precis enunţată – în care Dumnezeu a creat Lumea în ansamblul ei[2]. Referiri la clasificarea TATTVA-elor sau aşa-numitelor „categorii“, „etape“ sau „trepte“ în manifestare mai fac şi alte lucrări sau texte aparţinând şcolii SHAKTA, cum ar fi ANANDALAHARI şi SHARADA TILAKA[3], precum şi comentariile lor.

În cele ce urmează vom trasa pe scurt principalele trăsături ce definesc şcolile din tantrism.

---

[1] SAMMOHANA TANTRA (cap. VIII).

[2] Vezi KULARNAVA TANTRA (cap. VII).

[3] Faptul că autorul textului SHARADA TILAKA a fost marele înţelept Lakshmanacharya, ce aparţinea şcolii SHAIVA din Kashmir şi că acest text reprezintă unul de o mare însemnătate şi autoritate în cadrul şcolii SHAKTA din Bengal, vine să probeze încă o dată legăturile, asemănările şi confluenţele multiple dintre cele două şcoli de-a lungul timpului.

ŞCOALA SHAIVA

Atunci când vorbim de SHAIVA TANTRA înţelegem ansamblul evoluţiei tantrice ce a avut loc în Kashmir (în partea de nord a Indiei) în contextul *shivaismului* (al adoratorilor lui SHIVA), întinzându-se până la câmpiile Gangelui din Bengal, unde a întâlnit cultul SHAKTA (adoratori ai lui SHAKTI). Şcolile SHAIVA s-au manifestat şi în sudul Indiei, purtând denumirea de SHAIVA SIDDHANTA.

Şcolile SHAIVA au dezvoltat cel mai mult practicile tantrice şi cultul lui SHIVA. Astfel, doctrina *shivaită* recunoaşte trei realităţi fundamentale şi eterne:

1) PATI, care este Stăpânul Suprem, adică Dumnezeu sau SHIVA în concepţia tantrică;
2) PASHU, adică sufletele individuale, fiinţele pe care Divinul le ocroteşte precum un păstor;
3) PASHA sau legătura care uneşte aceste suflete individuale cu lumea fenomenală.

În esenţa sa, SHIVA este Stăpânul Suprem (PARAMESHVARA), aflat dincolo de orice realitate particulară; El nu are părţi (NISHKALA), este deci infinit şi omogen, fără componente diferenţiate şi mai precis fără părţi energetice diferenţiate (KALA). Cu toate acestea, deşi perfect transcendent şi imuabil, SHIVA conţine totuşi în inima sa, în sinele său – dar fără o manifestare distinctă, cum s-ar spune: în nemişcare, în potenţialitate, în stare globală – energia lui, puterea lui (SHAKTI). Atunci când se află în starea de disoluţie, nu există nici un fel de manifestare sau creaţie, astfel încât atât PASHU cât şi PASHA sunt incluse în acelaşi Absolut nediferenţiat sau SHIVA Suprem. Atunci când creaţia este expulzată şi obiectivată, PASHU şi PASHA se află, într-un fel, „în afara lui SHIVA", fiind însă etern dependente şi în legătură cu acesta.

Filozofia SHAIVA exprimă clar faptul că manifestarea are loc sub acţiunea energiei lui SHIVA, numită la modul general SHAKTI. În starea ei fundamentală, de început – de la care urmează să ia naştere toate diferenţierile ulterioare – această energie infinită poartă numele de PARASHAKTI[1] sau ADI-SHAKTI[2]. Din această PARASHAKTI se diferenţi-

[1] PARA = suprem, fără de un altul mai mare.
[2] ADI = unic, nediferenţiat, aflat la început.

ază cele trei puteri colosale ale Divinului, care vor duce în mod treptat la emisia (SRISHTI) a Creaţiei. Acestea sunt:

a) ICCHA SHAKTI sau puterea voinţei, prin care El, Stăpânul Suprem (SHIVA), doreşte ca Lumea să se manifeste;

b) JNANA SHAKTI sau puterea cunoaşterii, puterea de a cunoaşte în orice moment această Creaţie infinită şi, totodată, de a o gândi şi concepe aşa cum este;

c) KRIYA SHAKTI sau puterea acţiunii, prin care toate conceptele primare despre creaţie sunt realizate şi obiectivate efectiv.

Modalitatea în care este dusă la înfăptuire întreaga creaţie prin cele trei energii sau puteri fundamentale arătate este expusă foarte precis în susccesiunea celor 36 de TATTVA-e sau „categorii" amintite anterior.

Deşi începută foarte devreme, dezvoltarea tantrismului *shivait* nu a lăsat texte scrise decât începând aproximativ cu sec. al VIII-lea. Principalul reprezentant al şcolii SHAIVA TANTRA este considerat marele înţelept eliberat Abhinavagupta, a cărui operă extrem de vastă şi importantă este de fapt o profundă sinteză a celor trei mari orientări sau sisteme *shivaite*: KRAMA, TRIKA (sau PRATYABHIJNA) şi KAULA.

Sistemul KRAMA. Născut în centrul tantric Uddiyana, avea ritualuri şi procedee specifice cu înalte semnificaţii spirituale; ele urmăreau fuziunea deplină cu sfera de forţă a lui KALI (în acceptul ei de Mamă Universală şi consoartă a Stăpânului Suprem SHIVA), suprimarea oricărei dualităţi[1] şi eliberarea conştiinţei de orice limitări. Fiinţa eliberată este mai presus de dualitate, dincolo de bine şi rău, deasupra castelor, a moralei sexuale şi poate deci să manifeste aceste atitudini în diferite gesturi şi acte din ritualuri.

Sistemul TRIKA. O şcoală *shivaistă* aparte, desemnată în mod tradiţional prin numele TRIKA (triada), a înflorit în Kashmir începând cu sec. al IX-lea, în învăţăturile ei simţindu-se puternice influenţe din şcoala KRAMA. Sistemul sau şcoala TRIKA din Kashmir este de asemenea non-dualist şi urmăreşte realizarea Unităţii Transcendente care se află deasupra tuturor triadelor. În acest sens, o posibilă semnificaţie a

[1] Deoarece şcoala SHAIVA, în general, este o şcoală tantrică monistă, non-dualã (ADVAITA).

denumirii de TRIKA dată acestei şcoli poate proveni de la atenţia acordată lui SHIVA, lui SHAKTI (Energia lui) şi Sinelui individual (ATMAN), care sunt în esenţă unul şi acelaşi lucru, adică au aceeaşi natură. Este de asemenea posibil (întrucât cele trei subiecte nu-i aparţin exclusiv în tratare sau orientare) ca această şcoală să-şi fi datorat numele de „triadă" celor trei surse de texte sau scrieri (SHASTRA) pe care le recunoaşte: AGAMA (ce conţine o colecţie bogată de diferite *tantra*-e); SPANDA şi PRATYABHIJNA.

Textul clasic fundamental al acestei şcoli este considerat SHIVA SUTRA[1], ca fiind revelat de SHIVA însuşi lui Vasugupta (întemeietorul şcolii) prin sec. al VIII-lea. Dintre *tantra*-e, cea mai importantă este desemnată a fi MALINIVIJAYA TANTRA, iar apoi SVACCHANDA TANTRA şi TANTRALOKA lui Abhinavagupta. Seria tratatelor din categoria numită „SPANDA" începe cu SPANDAKARIKA, atribuit lui Vasugupta. Numele de SPANDA provine din faptul că manifestarea are ca început un gen de „vibraţie" (SPANDA) infinită a Fiinţei Supreme (Dumnezeu, SHIVA) şi a Energiei sau Puterii Sale (SHAKTI), care se perpetuează în fiece moment, susţinând creaţia emisă. În ceea ce priveşte textele PRATYABHIJNA, menţionăm SHIVADRISHTI al lui Somananda şi PRATYABHIJNA SUTRA al principalului său discipol, Utpaladeva. „PRATYABHIJNA" înseamnă, literar: recunoaştere, referindu-se la acea recunoaştere a adevăratei naturi a Sinelui, în momentul eliberării finale: recunoaşterea propriului Sine ca fiind identic cu SHIVA.

Conform doctrinei generale a shivaismului din Kashmir, singura realitate absolută este Fiinţa Supremă (SHIVA), din care face parte Energia ei (SHAKTI). Printr-o vibraţie cu totul specială (SPANDA),

[1] Sau Yoga Supremei Identităţi cu Stăpânul Suprem sau SHIVA.

infinită, lumea provine din această Ființă în urma unei transformări reale și nu iluzorii, pentru că ea reprezintă o priză de conștiință existențială din partea Ființei Supreme (SHIVA) și pentru că tot ceea ce aparține de aceasta este real. Din acest punct de vedere, reprezentanții școlii TRIKA din Kashmir au criticat foarte subtil și înțelept doctrina MAYA (iluziei) a lui Shankaracharya, prezentând un punct de vedere care poate fi experimental și practic, punct de vedere neegalat și nedepășit de nici o altă școală spirituală din tradiția civilizației umane de până acum, datorită extraordinarei lui valori metafizice și a dificultății de percepere a noțiunilor foarte abstracte expuse. De altfel, marii înțelepți și eliberați care au alcătuit și au definit (prin învățătura și scrierile lor) această școală pe parcursul a câteva secole sunt considerați în mod unanim ca fiind fie spirite ajunse la o cunoaștere extrem de înaltă și aprofundată a Absolutului Transcendent, fie încarnări ale Divinului SHIVA pe pământ.

Transformarea care va duce, în cele din urmă, la desăvârșirea creației în ansamblu este concepută în 36 de etape sau realități fundamentale (TATTVA), prima dintre acestea fiind numită SHIVA TATTVA, iar ultima (a 36-a) purtând denumirea de PRITHIVI TATTVA (pământul) și corespunzând materiei ponderale ce definește planul fizic. În ceea ce privește SHIVA TATTVA (prima TATTVA sau categorie), aceasta este exclusiv spirituală, fiind definită uneori ca un „vid dincolo de vid"; ei nu i se poate atribui nici un fel de specificație, este liberă în esență de orice formă, depășind chiar și natura lipsită de obstacole a vidului primar, obișnuit. Prin aceasta se marchează transcendența absolută a lui SHIVA în raport cu lumea pe care o manifestă intrând în vibrație (SPANDA) și a cărei percepție prin intermediul Conștiinței (VIMARSHA) o are El Însuși, așa cum te poți vedea pe tine însuți într-o oglindă[1]. Spiritele

[1] Pentru detalii suplimentare privind succesiunea și caracteristicile acestor TATTVA-e, vezi capitolul aferent TATTVA-elor.

(ATMAN), precum niște scântei având aceeași esență ca a focului suprem (SHIVA) din care provin, sunt „acoperite", ocultate într-un anume fel de MAYA (sau puterea iluziei în manifestare), ajungând la eliberarea de aceste voaluri ale necunoașterii și ignoranței prin ceea ce am numit PRATYABHIJNA, adică prin recunoașterea conștiinței Sinelui, distinct de aparența „eu"-lui fals și efemer pe care îl au atât timp cât sunt supuse influenței lui MAYA.

Sistemul KAULA[1]. Școala KAULA își trage numele din cel al principiului ultim, KULA, realitatea de dincolo de tot, imposibil de denumit, sursa a Tot. Această realitate trascendentă este în mod esențial liberă și orice căutare spirituală tinde către dobândirea acestei libertăți. Această stare supremă este, de asemenea, numită KULA. Învățăturile fundamentale ale școlii KAULA sunt cuprinse în unul dintre cele mai celebre tratate ale acestei școli, KULARNAVA TANTRA, pe care Abhinavagupta o citează deseori în lucrarea sa de referință, TANTRALOKA. Preluând doctrina transcendenței de la școala KAULA, Abhinavagupta subliniază că doctrina TRIKA duce de fapt la aceeași experiență care este semnificația ultimă a triadelor. TANTRALOKA reprezintă, astfel, o exegeză a doctrinei TRIKA în lumina doctrinei KULA și o sinteză a tradițiilor KRAMA, din care el conservă cultul lui KALI (ca SHAKTI Supremă) și ritualurile sexuale asociate ei, dar situând semnificația lor la nivelul unei realizări mistice, interioare. Acest cult al lui KULA conduce adeptul de la cel mai de jos nivel la cea mai înaltă conștiință, strălucitoare, etern fericită și care îmbrățișează totul.

[1] Cuvântul *„kaula"* vine de la cuvântul rădăcină ***kula***, însemnând că întreaga lume, întreaga manifestare, reprezintă familia aceluiași principiu-mamă (vezi școala KULA din SHAKTA). În AGAMA SHASTRA, termenul *„kula"* mai este înțeles și ca Energia Creatoare Universală. De asemenea, KULA este și ***Prithivi***, Zeița Pământului, întrucât energia subtilă a elementului pământ corespunde lui MULADHARA CHAKRA, centrul subtil de forță aflat la baza coloanei vertebrale în care „doarme" esența energiei cosmice sau KUNDALINI SHAKTI, care mai poartă numele de KULA-KUNDALINI SHAKTI.

ŞCOALA SHAKTA

Cultul lui SHAKTI, foarte răspândit până în zilele noastre în întreaga Indie, a înflorit în regiunile din nord-est: Orisa, Bengal şi Assam. În aceste şcoli predomină adorarea aspectului feminin (SHAKTI) al Fiinţei Supreme (SHIVA). Principalele învăţături ale şcolii SHAKTA urmăresc trezirea şi ridicarea energiei cosmice, latente în om, numită KUNDALINI. Se subliniază astfel numeroase tehnici bazate pe utilizarea MANTRA[1]-elor şi YANTRA[2]-elor, precum şi alte tehnici şi procedee din HATHA YOGA şi RAJA YOGA. Termenul KULA este şi el folosit în şcoala SHAKTA, dar nu în acelaşi sens ca în şcoala din Kashmir. În sistemul SHAKTA este pus accentul mai ales pe înţelesul de familie al cuvântului KULA, adică tot ceea ce există aparţine familiei lui SHAKTI, Creaţia în totalitate fiind manifestarea acestei forţe iniţiale. Din acest punct de vedere, SHIVA, Transcendentul, este considerat *akula*, adică neaparţinând acestei creaţii.

Şcoala SHAKTA a fost împărţită în trei grupe: KAULA – cuprinzând 64 de *tantra*-e; MISHRA – cu 8 *tantra*-e; şi SAMAYA care, se spune, este cea mai importantă diviziune din SHAKTA AGAMA (grupul de texte şi scrieri aparţinând şcolii SHAKTA).

ŞCOALA VAISHNAVA

Chiar dacă într-o măsură mai mică, tantrismul a acţionat şi prin intermediul cultului *vishnuit,* adică cel de adorare al lui VISHNU. Scrierile *vishnuite* sunt denumite, în general, SAMHITA-e (mai ales cele care ţin de marea şcoală PANCHARATRA[3], dar există şi multe *tantra*-e VAISHNAVA. În mai toate textele şi cultele *vishnuite* se regăsesc elemente ale simbolismului şi atitudinilor tantrice, cel mai clar exemplu în acest sens fiind marele text vishnuit BHAGAVATA PURANA. LAKSHMI, soţia iubită a lui VISHNU, este de asemenea energia sa creatoare –

[1] Vezi pag. 27, nota 3.

[2] Vezi pag. 24, nota 3.

[3] Există nu mai puţin de 108 lucrări ale acestei şcoli (cf. R. Ananta Shastri – „THE THEOSOPHIST", vol. XIII, pag. 357–363).

SHAKTI. Spre deosebire de celelalte şcoli tantrice, trezirea energiilor – realizată prin aplicarea diverselor tehnici – nu are decât o valoare subordonată: aceea de a produce experimentarea lui BHAKTI sau a devoţiunii faţă de VISHNU, adorat ca Suprema finalitate a existenţei. Singura şcoală tantrică propriu-zisă a *vishnuism*-ului este cea a „Doctrinei celor cinci nopţi" (PANCHARATRA), în care – spune legenda – VISHNU l-a iniţiat pe BRAHMA. Doctrina acestei şcoli spune că lumea este o emanaţie (SRISHTI) a Fiinţei, care se manifestă prin acţiunea Energiei SHAKTI, concepută ca fiind de esenţă feminină. Cultul PANCHARATRA este în mod esenţial tantric: meditaţii asupra silabelor de rezonanţă cu anumite energii subtile din Macrocosmos, adorarea prin intermediul MANTRA-elor şi mai ales atitudinea lăuntrică a detaşării şi abandonului de sine în faţa voinţei divine a lui VISHNU.

ŞCOALA GANAPATYA

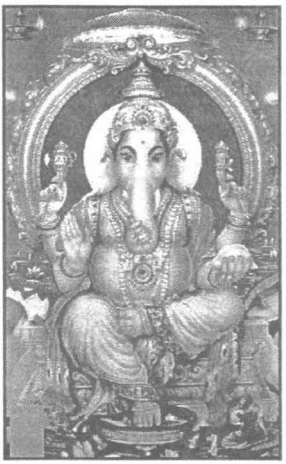

Tantricii GANAPATYA îşi derivă numele de la Zeul cu cap de elefant, GANESHA, fiul lui SHIVA şi al lui PARVATI. Adepţii acestei şcoli îl vizualizează pe GANESHA cu patru braţe şi trei ochi, având mâna ridicată într-un gest protector. Tantricii din şcoala GANAPATYA, care au urmărit să atingă stările de dincolo de bine şi rău urmând diferite atitudini şi concepte tantrice *shivaite* şi consacrându-se numeroaselor ritualuri şi tehnici, nu mai există ca grup separat, dar cultul tantric al lui GANESHA joacă încă un rol important în India mai ales în zonele Maharashtra şi Karnataka.

ŞCOALA SAURA

Numele de SAURA derivă de la SURYA (Soarele) şi semnifică „adorator al Soarelui". În afară de faptul că sunt menţionaţi ca o şcoală distinctă, se ştiu foarte puţine lucruri despre ei, poate şi datorită carac-

terului foarte secret al tehnicilor bazate pe captarea directă a unei energii specific solare, ce poate conferi mari puteri supranormale. Se presupune, totuşi, că ar aparţine cultului lui VISHNU.

BUDISMUL TANTRIC. ŞCOALA VAJRAYANA

În cadrul budismului, tantra reprezintă un fenomen foarte complex şi uimitor. La prima vedere, religia budistă pare mai puţin adaptată pentru a primi şi integra doctrina tantrică; cu toate acestea, într-un anumit fel ea este practicată şi trăită (de exemplu, în Tibet) poate chiar mai mult decât în hinduismul indian. Tantra pe care o găsim astăzi în budismul tibetan, numit şi TANTRAYANA, MANTRAYANA sau VAJRAYANA, deşi având o predominanţă indiană, este de fapt o sinteză rezultată din mai multe curente.

În budism există cele trei căi de realizare spirituală cunoscute: HINAYANA, MAHAYANA şi VAJRAYANA. HINAYANA reprezintă Calea cea Mică, Calea Micului Vehicul. Se consideră, în general, că practicarea tehnicilor HINAYANA constituie baza cea mai solidă pentru a le aborda pe cele din MAHAYANA. HINAYANA poate fi comparată cu mersul pe jos, lent, dar fecund în cunoştinţe diverse. O cădere pe această cale spirituală nu este prea gravă.

A doua cale, MAHAYANA sau Calea cea Mare, Calea Marelui Vehicul, poate fi comparată cu mersul într-un automobil. Detaliile drumului se estompează, iar un accident poate fi deja grav.

În sfârşit, a treia cale, VAJRAYANA sau Calea de Diamant este asemănată cu o călătorie într-un avion supersonic. Impresia generală este aceea de estompare, lucrurile sunt văzute de sus, lumina este violentă, răsăritul şi apusul soarelui sunt grandioase; însă un accident este, de obicei, fatal. Această a treia cale în budism este specifică influenţei tantrismului şi are un caracter direct, rapid, de facilitare a pătrunderii conştiinţei ordinare a omului în Unitate (asimilată vidului creator

beatific, SHUNYA); acesta este şi motivul pentru care VAJRAYANA este subliniată de un ezoterism cu totul aparte.

Budismul, ca religie, pătrunde prima dată în Tibet dinspre China, pe la începutul sec. al VIII-lea şi suscită interes pentru conducătorii ţării de atunci. Influenţele tantrice sunt introduse cam în aceeaşi perioadă de marele înţelept tantric Padmasambhava, care venea din centrul tantrismului indian, Uddiyana. Succesul lui a fost fulgerător, deoarece specificul învăţăturilor sale era eminamente practic, adică mai apropiat spiritului de acţiune tibetan. Budismul care s-a instaurat în final ca religie autohtonă a sosit prin sec. al X-lea din regiunea Kashmirului, unde a cedat rapid în faţa impunerii şcolii SHAIVA din acea zonă.

Introducerea acestui budism este atribuită tibetanului Rin-Chen-Bzan-Po (958–1055), care a locuit în Kashmir, şi călugărului hindus Atisha, care a sosit în Tibet în anul 1042. Aceşti călugări şi-au concertat eforturile asupra construirii templelor şi mănăstirilor, cât şi asupra traducerii a numeroase *sutra*-e şi *tantra*-e aflate la baza naşterii multiplelor ordine ale budismului tibetan actual.

Marii maeştri desăvârşiţi care au jucat un rol esenţial în propagarea budismului tantric în Tibet sunt Padmasambhava, Tilopa şi Naropa, centrele principale de răspândire fiind cunoscutele universităţi monastice Nalanda şi Vikramashila.

Noţiunea centrală a şcolii VAJRAYANA este Vidul Creator (SHUNYATA) în calitate de Absolut, de „nou-născut, nou-devenit". Învăţăturile promulgate de această şcoală nu sunt doar teoretice, ci ele reprezintă

chiar instrucţiuni practice pentru devenirea spirituală a unui aspirant. În ele este subliniată identitatea dintre SAMSARA (Lumea creată) şi NIRVANA (vidul beatific, extincţia oricărei forme de manifestare), precum şi echivalenţa dintre Macrocosmos şi microcosmos. Budismul tantric (RGYUD) este fondat, ca şi tantrismul hindus, pe experienţele interioare, dar se pare că el a dezvoltat cu precădere tehnicile evocative şi simbolice, implicând intensa vizualizare a „lumilor" şi a nenumăraţilor „zei" din pantheonul tibetan[1]. De asemenea, budismul tantric acordă un rol fundamental imaginaţiei. El urmăreşte să transforme fiinţa umană într-un adevărat *Buddha*, desăvârşit, graţie unui şir întreg de activităţi fizice, mentale şi spirituale centrate pe triada fundamentală *corp-cuvânt-spirit*, adică cele trei mari „mistere" ale lui *Buddha*. Venerând conceptul de ATMAN (Sinele individual, natura esenţială divină a fiinţei umane), realitatea permanentă şi imuabilă, budismul tantric vorbeşte despre VAJRA – indestructibilul şi indivizibilul centru al fiinţei, care trebuie revelat plenar cât mai rapid posibil. Pentru aceasta, omul trebuie să ajungă la perfecta cunoaştere a corpului şi minţii, la descifrarea lor în profunzime printr-un ansamblu simbolic, extrem de bogat. Adepţii folosesc diferite MANTRA-e, MUDRA-e şi MANDALA[2]-e. În abordarea sa, tantrismul contează înainte de toate pe realizarea efectivă, practică, a învăţăturilor. Nu este vorba de a te opri la argumen-

---

[1] Întâlnim în budismul tibetan aceeaşi idee ca în tantrism privind natura zeităţilor din pantheon; astfel, se afirmă că zeităţile nu au o natură ontologică, ci că ele provin, toate, ca emanaţii ale Vidului Universal (SHUNYA) (cf. ADVAYA VAJRA SAMHRAHA, Ed. P. Shastri Ananta, pag. 50–51). Un alt text (SADHANAMALA, II, pag.122 şi urm.) explică această origine pornind de la Vid, în patru etape distincte: 1) perceperea corectă a stării de Vid (SHUNYATA); 2) legătura cu BIJA-MANTRA (care va defini individualitatea zeităţii respective în manifestare); 3) concepţia unei imagini iconografice; şi 4) reprezentarea obiectivă, proiectată în afara a divinităţii.

[2] MANDALA are semnificaţia literală de „cerc", iar în limba tibetană ea înseamnă când „cerc", când „ceea ce înconjoară" (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE şi LIBERTATE", pag. 192). *„De fapt, este un desen destul de complex, comportând o centură exterioară şi unul sau mai multe cercuri concentrice care închid un pătrat împărţit în patru triunghiuri. În mijlocul fiecăruia dintre aceste triunghiuri, precum şi în centrul MANDALA-ei, se găsesc alte cercuri conţinând figurile divinităţilor sau emblemele lor.*

Această schemă iconografică este susceptibilă de un număr infinit de variante: anumite MANDALA-e au aparenţa unui labirint, altele pe cea a unui palat, cu metereze, turnuri, grădini. Desenele florale se învecinează cu structuri cristalografice şi uneori avem impresia că recunoaştem diamantul şi floarea de lotus" (Idem, op.cit.). Un caz particular al MANDALA-ei – şi cel mai simplu totodată – este YANTRA.)

taţii, ci de a aranja întregul spirit într-un univers în care totul este făcut pentru a te conduce, pe o cale „ca o muchie de cuţit", către Iluminare. Învăţătorul spiritual, sau GURU, capătă atunci cel mai mare rol; el este cel care, prin iniţiere şi prin diverse alte învăţături, fereşte fiinţa aspirantului de a se pierde sau a fi cuprinsă de deznădejde. Importanţa sa este absolută; în VAJRAYANA – ca de altfel în aproape toate şcolile tantrice – el este Divinitatea însăşi.

Budismul tantric joacă diferite roluri în viaţa spirituală tibetană. Membrii anumitor ordine ezoterice abordează aceste roluri după 20 de ani de studii, în timp ce în cadrul altora ele formează esenţialul învăţăturii. Din vasta literatură tantrică tibetană se remarcă cu precădere HEVAJRA TANTRA şi GUHYASAMAJA TANTRA, venerate ca *tantra*-e „mamă" şi „tată" pentru tradiţia tibetană.

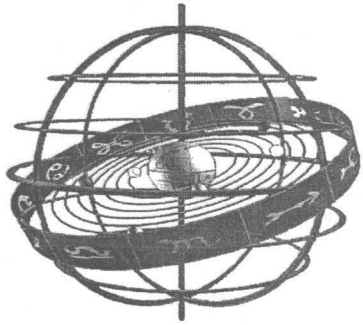

CONCLUZII

Atât în India, cât şi în Tibet, *tantra*-ele reprezintă expresia principiilor ce au o aplicabilitate universală, căci doar expunerea adevărurilor religioase, pur teoretică, nu se vădeşte a fi de vreun folos. Ceea ce prezintă însă importanţă pentru toţi este o metodă practică de realizare spirituală, inclusiv pentru ocultişti. Omenirea nu se poate

mulţumi numai cu aflarea şi înţelegerea conceptelor metafizice; ea le va accepta doar atunci când îi vor fi prezentate într-o formă specifică. În general, oamenilor nu le pasă de SHUNYATA (Vidul Beatific) şi nici de SAT – CHIT – ANANDA (Pura Existenţă – Conştiinţa Absolută – Beatitudinea Infinită). Ei vor apela întotdeauna la diferite entităţi din bogatul pantheon existent, la SHIVA, VISHNU sau DEVI, de pildă sub forma celor 10 Mari Puteri Cosmice sau MAHA-VIDYA, care le vor asculta rugăciunile şi îi vor ajuta. Însă ei nu vor putea ajunge la aceste zeităţi cu de la ei putere, deoarece le lipseşte cunoaşterea şi iniţierea necesară. Aşadar, pentru a primi un sfat şi o ghidare spirituală competentă, vor căuta un GURU sau maestru spritual autentic.

Oamenii au nevoie de o imagine clară a obiectului lor de adoraţie, aşa după cum ea apare detaliat exprimată în prezentarea anumitor forme de meditaţie (DHYANA) a zeităţilor (DEVATA), în YANTRA respectivă, în MANDALA acelei zeităţi şi aşa mai departe; ei au nevoie de un ritual complex şi bine pus la punct şi de o anumită religie picturală. Nu putem spune că omul greşeşte cerând toate acestea. Totuşi, vom observa cum aceste tendinţe naturale se accentuează pe măsură ce timpul trece, devenind ceea ce numim „superstiţie", adică un element nociv şi totodată periculos în progresul spiritual al fiinţei umane. În sine, superstiţia reprezintă un gen de devoţiune mecanică şi formalism lipsit de viaţă. Apoi, apare de obicei aşa-zisa „reformă spirituală" în direcţia unei religii mai spirituale, aceasta fiind dusă, de asemenea, în pragul platitudinii. Budismul, de exemplu, care la originea sa a fost reprezentat ca fiind o reacţie împotriva ritualismului excesiv şi fad, nu se putea mulţumi doar cu o afirmare a adevărurilor nobile şi a căii cu opt ramificaţii. Era nevoie, deci, de ceva practic; astfel a apărut MAHAYANA (Calea Marelui Vehicul). Pentru a se atinge ţelul final s-a recurs la folosirea tuturor puterilor omului, fizice şi mentale. Prin cel de-al doilea secol d. Cr., Nagarjuna a introdus ideile tantrismului în proaspăta religie budistă. Astfel, aşa-numitul budism tantric s-a răspândit cu repeziciune mai ales în Tibet, dar de asemenea şi în China, India, Ceylon şi Japonia.

Tsong-Khapa, unul din reformatorii tantrici, a introdus şi „codificat" *tantra*-ele principale în una din lucrările lui fundamentale, Marele Cod, KANJUR[1]; acesta conţine în una din secţiunile sale *tantra*-

[1] Vezi pag. 30.

ele (RGYUD) ce expun ritualurile, adorarea Mamelor divine, teologia, astrologia şi ştiinţa naturală, întocmai ca în scrierile corespondente lor din India. Similar, cea de-a doua mare scriere a Tibetului, TANJUR, conţine şi ea multe astfel de *tantra*-e. *Tantra*-ele expuse în aceste două mari texte se împart în patru clase[1] şi, după concepţia şcolii VAJRAYANA, un om nu poate atinge Eliberarea Finală fără să aibă în vedere şi să cunoască aceste patru clase în TANTRA.

Aşa cum spun scripturile, „influenţa nefastă a timpului" tinde să copleşească adevărurile spirituale esenţiale cu un formalism neinteligent şi perimat. Sunt deci necesare o metodă şi un ritual practic pentru a salva o religie de la platitudine, iar natura acestei metode şi a acestui ritual va diferi după capacitatea şi dezvoltarea spirituală a oamenilor din acea perioadă de timp. Pentru actuala epocă, aşa după cum s-a precizat, cea mai potrivită doctrină şi practică o constituie TANTRA.

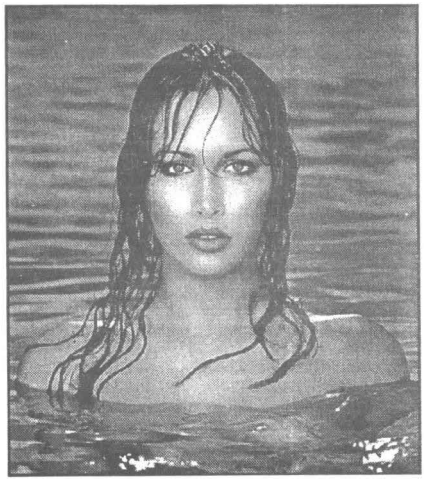

[1] Acestea sunt: KRIYA, CHARYA, YOGA şi ANUTTARA.

Capitolul 2

CARACTERISTICILE TANTRISMULUI

Din cele prezentate în primul capitol, putem înţelege că tantra se concretizează într-un sistem spiritual care îşi propune să-i înveţe pe adepţii săi anumite practici secrete graţie cărora omul poate să se elibereze de lanţurile existenţei fizice, să depăşească „urzeala" aparenţelor sensibile pentru a atinge o stare armonioasă şi de luminoasă înflorire în întreaga lui fiinţă. Această stare îi va permite mai apoi foarte uşor să sesizeze realităţi superioare celor din planul fizic şi să cuprindă, într-o înţelegere integratoare, însuşi misterul creaţiei.

Prin cuvinte, imagini şi multe alte procedee inedite, tantra urmăreşte să trezească scânteia divină din om, pentru ca acesta să devină una cu Absolutul Inefabil. Aspirând neobosit să pătrundă tăcerea enigmatică şi misterul fascinant al cosmosului, tantricul devine el însuşi o parte integrantă a acestui mister.

INFLUENŢA MAMEI UNIVERSALE

Calea pe care o propune tantra nu este făcută din negaţii şi mortificări ale trupului şi ale psihicului uman (aşa cum acestea pot fi întâlnite în tendinţele ascetice ale unor religii, cum ar fi jainismul, creştinismul), ci din plăcere şi beatitudine, deoarece tradiţia milenară tantrică subliniază faptul că starea de armonioasă inte-

grare şi eliberare spirituală poate să apară numai prin experienţa directă; aceasta, pentru că planurile de conştiinţă în manifestare nu pot fi controlate şi depăşite până ce nu au fost trăite în mod plenar, intens şi total.

Modalitatea în care tantrismul ajunge eminamente la această experienţă divină este dată în principal de elementul feminin în creaţie (SHAKTI), element ce dobândeşte astfel o poziţie predominantă în istoria spirituală a Indiei[1]. Această „forţă cosmică", îndeplinind funcţia unei Mame Divine şi Universale care creează şi susţine totul în Manifestare reprezintă una din caracteristicile principale ale gândirii şi filozofiei în tantra. Pe lângă aspectul cosmogonic, mai putem sesiza în acest adevărat cult al lui SHAKTI şi pe acela al redescoperirii şi fascinaţiei în faţa misterului de nepătruns al Femeii, pentru că mai ales femeia constituie simbolul şi întruchiparea existenţei lui SHAKTI în Macrocosmos. *„Emoţie mistică în faţa misterului generării şi al fecundităţii, dar şi recunoaştere a tot ceea ce este depărtat, „transcendent", invulnerabil în Femeie: aceasta ajunge să simbolizeze ireductibilitatea sacrului şi a divinului, esenţa imperceptibilă a realităţii ultime. Femeia încarnează în acelaşi timp misterul Creaţiei şi misterul Fiinţei [Supreme], misterul a tot ceea ce este şi devine, moare şi renaşte într-un mod incomprehensibil.*[2]"

SHAKTI sau Natura Însăşi este concepută a fi Mama Universală şi Mama Întregului Macrocosmos, considerată adevăratul Creator, SHIVA sau Conştiinţa Absolută asumându-şi doar rolul de martor tăcut şi suprem, nemişcat şi pasiv, căruia SHAKTI îi prezintă toate manifestările sale. Atributele principale ale lui SHAKTI sau Naturii (PRAKRITI) sunt cele trei GUNA-e sau „calităţi", cele trei componente tipologice care impregnează întreaga creaţie. Atunci când vorbim de expulzia şi evoluţia universului înţelegem faptul că imuabila Conştiinţă

[1] Mircea Eliade – „PATANJALI ŞI YOGA", pag. 180, Ed. Humanitas 1992.
[2] Idem, op.cit.

Universală şi-a asumat rolul de SHAKTI, adică cel al Puterii Creatoare, ca reprezentând, de fapt, acel principiu de „acoperire" a conştiinţei, de naştere a formelor în Cel fără de formă; acest lucru se realizează prin intermediul celor trei GUNA-e sau „calităţi", care se combină la infinit în proporţii diferite. Atât timp cât aceste GUNA-e rămân într-un echilibru perfect, nimic în univers nu se manifestă. Însă în momentul în care apare cel mai mic dezechilibru în ceea ce priveşte proporţia celor trei GUNA-e, apare manifestarea.

Această redescoperire a Zeiţei (DEVI) sau SHAKTI, Mama Universală, această readucere în prim plan a Elementului Feminin din creaţie, se pliază foarte bine şi este în acord perfect cu spiritul şi manifestarea condiţiei din KALI YUGA (Epoca de Fier, Vârsta Întunecată), în care spiritualitatea şi cunoaşterea divină, sacră, sunt mult umbrite de către puterea şi atracţia elementelor grosiere, de abuzuri şi de multe alte vicii. Într-adevăr, omul nu mai dispune de spontaneitatea şi vigoarea spirituală pe care o avea la începutul ciclului (MAHAYUGA), fiind incapabil să acceadă direct la Adevăr, drept pentru care aplicarea învăţăturii rituale vedice nu mai este potrivită acestei epoci[1]. Aşadar, condiţia omului fiind deja decăzută, el va trebui să se reîntoarcă, să străbată drumul înapoi spre ceea ce, odată, a constituit însăşi originea lui. Pentru aceasta, el se va servi de o multitudine de tehnici „vii", concepte inedite şi lipsite de acel formalism închistator care mai poate fi încă întâlnit la unele religii, folosind practic infinita bogăţie şi noutate perpetuă a Energiei (care este SHAKTI) în creaţie.

Astfel, tantrismul se opune acelui ritualism stererotip şi fad, lipsit de expresie sau mecanic, fie că acesta priveşte o tehnică anume sau doar o simplă rugăciune. De asemenea, el nu încurajează speculaţiile pe teme filozofice şi nici contemplarea pur intelectuală, deoarece nu contribuie experimental la progresul fiinţei umane. Putem chiar spune că unei astfel de atitudini speculative, intelectuale, privind aspectele doctrinale sau metafizice, tantra îi opune acea atitudine pur practică, de realizare efectivă a adevărurilor enunţate. De altfel, practica spirituală perseverentă – SADHANA sau ABHYASA – reprezintă, într-un fel, cuvântul de ordine în tantrism.

[1] MAHANIRVANA TANTRA (I, 20–29, 37–50).

Unul din semnificativele fragmente (printre atâtea altele) din textele tradiției tantrice îl constituie, în acest sens, următorul: *„[...] Ceea ce are cu adevărat importanță în Tantra este mai curând faptul de a dobândi efectiv și a realiza imediat condiția supraumană și divină a Realității Supreme"*[1].

Descoperim, deci, că una din caracteristicile esențiale ale tantrismului rezidă în specificul SADHANA-ei sau practicii lui spirituale. Această practică nu înseamnă însă o continuă lamentare, constrângere în fața unor reguli impuse sau tehnici ineficiente. Eficacitatea SADHANA-ei în tantra este probată în primul rând prin rezultatele obținute și, prin aceasta, veridicitatea doctrinei și a ideologiei promulgate.

Extraordinara diversitate a tehnicilor și procedeelor descrise, profundul simbolism al ritualurilor de adorare, precum și accentul pus pe divinizarea corpului și sacralizarea lui ca Templu desăvârșit al prezenței Supremului sunt tot atâtea consecințe ale emancipării femininului în creație, ale puterii nelimitate conferite lui SHAKTI care, precum o adevărată Mamă Cosmică, intercorelează orice aspect sau fenomen în laptele efervescent al Creației infinite. Această continuă și mereu nouă revelație, această plasare în însăși „inima" și esența intimă a dualității, care este Energia, oferă în același timp și canalul direct, modalitatea inedită pentru a realiza efectiv această transcendere și cufundarea în Realitatea Unică (PARAMASHIVA).

Spuneam puțin mai sus că omul acestei epoci (KALI YUGA) a ajuns la acest extrem al decăderii sale spirituale deoarece materia (corpul) a înăbușit esența (spiritul), ocultând adevărata cunoaștere. Ființa umană contemporană este atât de legată de corp, încât practic ea nu mai poate face abstracție de acesta. Drumul spiritual potrivit, în condițiile prezente – spun înțelepții tantrici – nu-l mai reprezintă cel al detașării pure și al renunțării (proprii brahmanismului incipient, budismului originar sau creștinismului), deoarece omul din zilele noastre

[1] TANTRATATTVA (I, 125–127).

are voinţa foarte slabă, este dependent de foarte multe legături şi relaţii pe care le cultivă în fiece moment şi este lipsit de energia şi aspiraţia necesară implicării într-o astfel de hotărâre. În loc de aceasta, tantrismul propune calea cunoaşterii de sine la toate nivelele, aceea a trezirii şi stăpânirii prin orice mijloace (şi aici, tehnicile şi procedeele abundă, un rol predominant avându-l KUNDALINI YOGA[1] a multiplelor energii subtile din structura umană. Şi, dacă atitudinea antispeculativă a tantrismului a fost evocată anterior, se cuvine acum să menţionăm o altă caracteristică esenţială a sa şi anume, aceea antiascetică, deoarece tantra ridică sexualitatea la cel mai înalt punct al transfigurării spirituale, arătând că energia sexuală poate fi folosită cu succes pentru obţinerea eliberării finale (MOKSHA) într-un timp foarte scurt[2]. Aceste aspecte ne relevă faptul că tantricul nu numai că nu se retrage din lumea şi tribulaţiile sale pentru a-şi găsi liniştea şi interiorizarea, dar el caută tocmai această linişte şi înţelegere superioară (sinonime cu transcenderea) în chiar mijlocul acestei lumi. De altfel, în acest sens, KULARNAVA TANTRA afirmă: *„Se spune că yoghinul nu poate să trăiască în lume şi să se bucure de plăcerile efemere ale acesteia, căci cel care procedează astfel nu poate să cunoască YOGA, însă învăţătura şi calea şcolii KAULA (KAULA-DHARMA) arată modalitatea prin care tantricul se poate bucura de BHOGA (plăcerile lumii fenomenale) şi, în acelaşi timp, să le înţeleagă şi să le integreze în YOGA sau fuziunea deplină cu Conştiinţa Divină"*. Un alt text fundamental al învăţăturii tantrice afirmă: *„Tantra oferă calea de a te bucura în acelaşi timp de plăcerile lumii în care trăieşti, cât şi de beatitudinea spirituală supremă sau eliberarea finală"*[3].

Cu alte cuvinte, tantra reprezintă o disciplină spirituală care oferă posibilitatea individului de a rămâne liber, necondiţionat de vreo limitare şi invulnerabil în plin joc de manifestare a lumii, în chiar mijlocul acestui spectacol divin grandios, care este creaţia, bucurându-se din

---

[1] Asupra acestui subiect poate fi studiată remarcabila lucrare a lui A. Avalon, „THE SERPENT POWER", apărută într-o traducere adaptată („KUNDALINI SHAKTI") la Ed. Satya, Iaşi 1993.

[2] Se spune că regele Suchandra l-a întrebat odată pe sublimul Buddha despre YOGA capabilă să-i salveze pe oamenii din KALI YUGA. Atunci Buddha i-a dezvăluit faptul că întregul Macrocosmos se află chiar în corpul omului, arătându-i prin aceasta că omul are acces şi, implicit, poate cunoaşte şi stăpâni orice energii. El i-a explicat totodată importanţa sexualităţii, învăţându-l de asemenea să controleze ritmurile temporale prin disciplina suflului, pentru a scăpa de influenţa Timpului (KALACHAKRA TANTRA (3, I, 23).

[3] MAHANIRVANA TANTRA (I, 51).

plin de plăcerile ei şi ceea ce aceasta îi oferă încontinuu. În acelaşi timp însă, tantricul se ridică mereu, la nivel de conştiinţă, deasupra lumii fenomenale, transcenzând aparenţa, iluzia şi efemeritatea dualităţii, realităţi secundare care în filozofia VEDANTA sunt sinonime cu termenul de MAYA.

Aici intervine, de fapt, subtilitatea observaţiilor tantrismului faţă de concepţia vedantică asupra iluziei sau MAYA.

MAYA ÎN CONCEPŢIA TANTRICĂ

Tantra afirmă că nu este tocmai corect să interpretăm MAYA ca fiind „iluzie". Mai întâi, aceasta este percepută ca o Putere reală a Fiinţei Supreme[1] şi, sub acest statut, ea este implicit una cu Realitatea Supremă sau SHIVA. De altfel, acest aspect al uniunii divine dintre contrarii poate fi înţeles şi din paradoxala coexistenţă a libertăţii infinite sinonime cu dimensiunea purei transcendenţe în sine şi plenara experienţă a lumii înconjurătoare, formulă care se încadrează în tabloul esenţial al tantrismului şi anume, uniunea dintre impasibilul şi nemişcatul SHIVA (transcendent, masculin) şi ardenta SHAKTI (imanent, feminin) în propria structură, în propriul sine al aspirantului tantric, cât şi peste toate planurile realităţii manifestate.

Pura Conştiinţă şi Existenţă, care este Plinul, Unicul sau Întregul este liberă de orice iluzie; astfel, Ea experimentează manifestarea centrilor finiţi sau a existenţelor limitate în şi ca propriul Ei sine neschimbător şi fără părţi[2]. Aceşti „centri finiţi", aceste limitări, aceste indivi-

[1] Sau, după cum se va vedea mai jos, „MAYA" poate fi numită şi Puterea magică a lui Dumnezeu (MAYA-SHAKTI), care face ca toate formele şi obiectele din creaţie să apară ca şi cum ar exista prin ele însele şi pentru a induce iluzia că ele sunt cele care ar putea oferi adevărata fericire.

[2] Acest Principiu Unic şi Transcendent (SHIVA) mai este numit şi „cel care este complet gol" (DIGAMBARA), adică „liber de orice fel de atribute sau determinări".

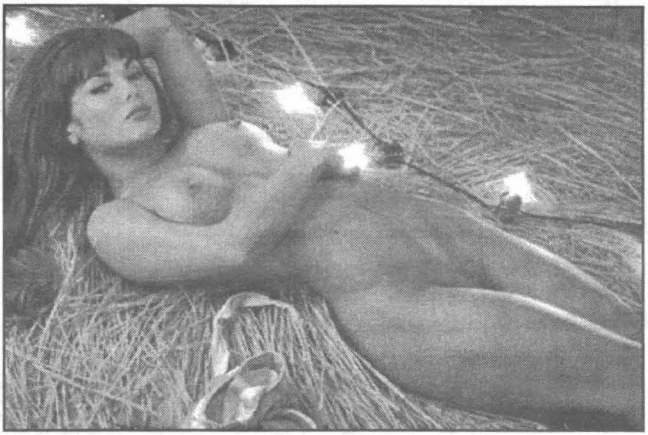

dualităţi, de orice natură ar fi ele şi care iau naştere, într-un anumit fel, în afara Conştiinţei Supreme – dar făcând totuşi parte din ea – sunt prezentate ca MAYA-SHAKTI şi semnifică, în esenţă, „ignoranţa" ancestrală sau AVIDYA-SHAKTI. Tot ceea ce se manifestă în această creaţie este astfel denumit pentru că nu constituie o experienţă deplină, unitară, ci o experienţă a părţilor din Întreg.

Totuşi, privită în alt sens, această „ignoranţă" reprezintă o cunoaştere, adică acea cunoaştere pe care o poate avea un „centru finit", o individualitate din Macrocosmos, indiferent de regnul căreia îi aparţine. Astfel, prin identificare completă cu orice astfel de „centru finit" din Creaţie, Supremul Divin are în orice moment percepţia şi cunoaşterea unui astfel de „centru finit". Prin intermediul Puterii Sale (SHAKTI) şi fiind chiar această Putere[1], SHIVA devine în orice moment orice experienţă şi orice aspect al manifestării, rămânând în acelaşi timp separat de aceasta, complet liber în El Însuşi, transcendent şi imuabil.

În acelaşi timp, El este înţeles şi ca „cel al cărui corp este întregul univers", deoarece – deşi el se identifică şi „coboară" în mijlocul pasiunilor şi fluctuaţiilor lumii fenomenale, fiind mereu într-o deplină uniune cu energia şi puterea Sa (SHAKTI) – totuşi El rămâne în eternitate perfect liber, invulnerabil şi imposibil de redat prin orice fel de atribute. Nimic din ceea ce, în jocul cosmic al supremei SHAKTI (PARASHAKTI), este diferenţiat şi multiplu nu reuşeşte să afecteze unitatea imanentă a lui SHIVA. Astfel, tot ceea ce este finit şi ne apare ca fiind inconştient prin raport la Realitatea Ultimă, derivă din ceea ce este conştient. În acest fel ia naştere MAYA-SHAKTI care, după cum se va vedea, în ea însăşi nu este totuşi inconştientă.

[1] Vezi subcapitolul „Cuplul divin SHIVA-SHAKTI".

Să luăm ca exemplu ființa umană; ea reprezintă Puterea Divinului (SHAKTI) în forma ei limitată ca AVIDYA sau „ignoranța". Pe de altă parte, Supremul reprezintă Puterea nelimitată ca fiind MAYA sau întreaga manifestare. Atunci, se poate pune întrebarea: în cine subzistă, de fapt, „iluzia"? „Iluzia" nu subzistă în nici un caz (lucru admis în unanimitate) în Suprem dar, de asemenea, nici în om, a cărui trăsătură esențială în această creație este aceea de a-și privi propriile sale limitări ca fiind reale. Înseși aceste limitări îl constituie, îl definesc ca pe un „centru finit" și limitat, făcându-l ceea ce el este de fapt în creație. Astfel încât, experiența lui ca om nu furnizează nici un punct de plecare din care s-ar putea trage concluzia de „iluzie". În sine, iluzia semnifică ceva care nu este conform cu experiența obișnuită, cu realitatea, chiar dacă această realitate este cea limitată, a omului ca „centru finit" în manifestare. Dar iată, tocmai această experiență normală este considerată totuși de filozofia VEDANTA – al cărui exponent de frunte a fost marele înțelept Shankaracharya[1] – ca fiind iluzie. Aici, după cum se vede, tantrismul a criticat foarte subtil această doctrină a lui Shankara, extinzând cu un pas viziunea monistă a VEDANTEI. Dacă n-ar exista acea forță, acea putere reală pe care noi o numim „ignoranță" (AVIDYA-SHAKTI), omul – și nimic altceva în această creație infinită – n-ar putea exista.

Pe scurt, cunoașterea ca Experiență Plenară și Supremă este un lucru, iar cunoașterea prin experiență limitată, finită, un alt lucru. Această experiență limitată reprezintă AVIDYA (ignoranța, necunoașterea adevăratei realități), iar Puterea care o produce este MAYA (MAYA-SHAKTI)[2]. Amândouă sunt aspecte eterne ale Realității Unice și Supreme (SHIVA) deși formele, care sunt AVIDYA-SHAKTI, se află într-o perpetuă transformare și devenire. Pentru experimentatorul limitat, universul este real și privit ca un lucru limitat, individul făcând el însuși

[1] Un studiu bun asupra acestui subiect poate fi întâlnit în „VIVEKA CHUDAMANI", Ed. Anandakali, Sibiu 1993.

[2] Sub acest aspect nu putem spune că lumea este absolut „reală", dar de asemenea nici nu putem spune că MAYA – care este însăși rădăcina acestei lumi – este ireală. Căci, dacă am afirma totuși că MAYA este o iluzie, că este ceva ireal, atunci de unde poate proveni SAMSARA, care reprezintă lumea finită și schimbătoare? De aici nu mai rămâne decât un pas să afirmăm că, dacă MAYA este ireală, atunci în mod obligatoriu SAMSARA este reală! Pentru a rezolva această situație, tantra raportează MAYA la o putere sau SHAKTI; astfel, conceptului vedantic de MAYA i se substituie, în tantrism, conceptul de MAYA-SHAKTI, adică manifestarea lui SHAKTI supremă, a lui PARASHAKTI.

parte din acest univers. Dar Experienţa Ultimă, Experienţa Divină şi Supremă[1], este în mod necesar diferită, căci altfel n-ar mai putea exista o Experienţă Deplină şi Integratoare. Dumnezeu, care ar experimenta doar ca un simplu om, nu ar mai fi Dumnezeu, ci om[2].

De aceea, nu există nici măcar un experimentator pentru care Lumea să reprezinte o „iluzie": Divinul nu intră în discuţie, deoarece Lumea a provenit din El şi este parte integrantă din El; iar omul o priveşte ca realitatea în care îşi desfăşoară activităţile şi prin care el percepe.

S-ar putea spune, totuşi, că Experienţa Supremă este întreagă şi neschimbătoare şi, astfel, pe deplin Reală; şi că, deşi experienţa limitată este şi ea reală în felul ei, totuşi ea constituie o experienţă a schimbării în aspectele ei de bază, care sunt Spaţiul şi Timpul. De aceea, MAYA este considerată Puterea ce conţine în Ea Însăşi centrii finiţi în Timp şi Spaţiu, iar AVIDYA este experienţa în fapt a experimentatorului finit în Timp şi Spaţiu.

Ca o concluzie edificatoare, citãm următorul fragment[3]: *„Pentru metafizica tantrică, atât hindusă cât şi budistă, Realitatea Absolută închide în sine toate dualităţile şi polarităţile reunite, reintegrate într-o stare de absolută Unitate (ADVAYA). Creaţia şi devenirea care decurge din ea reprezintă sfărâmarea Unităţii primordiale şi separarea celor două principii*

[1] PARAHANTA (sanskrită).

[2] Acesta constituie un motiv în plus pentru a observa că Divinul experimentează ambele stări: cea a Experienţei Infinite şi Transcendente (starea plenară a îndumnezeirii) şi cea a Experienţei Finite şi Imanente (cunoaşterea ordinară, a omului în manifestare).

[3] Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 182.

(SHIVA-SHAKTI etc.); experimentăm, prin urmare, o stare de dualitate (obiect-subiect etc.) şi în aceasta constă suferinţa, iluzia, «sclavia»"[1].

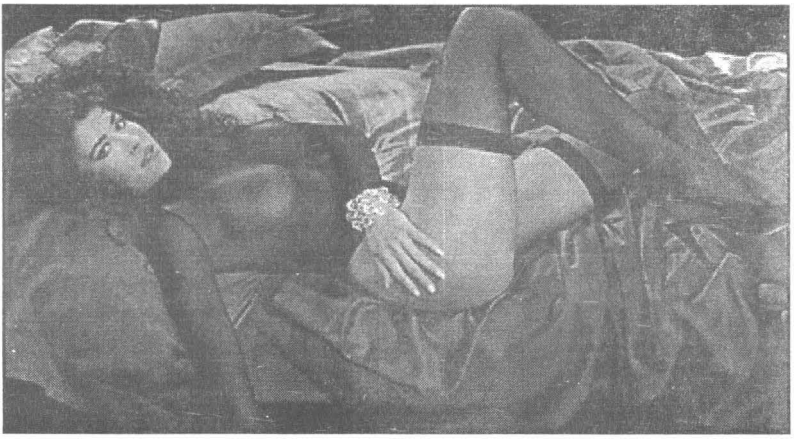

REZONANŢA – PRINCIPIU FUNDAMENTAL ÎN TANTRISM

Poate cel mai important principiu care se manifestă în Macrocosmosul infinit, principiu care este perceput şi exprimat sub diferite forme în mai toate tradiţiile spirituale, îl constituie REZONANŢA, în fapt o extindere atât ideologică cât şi practică a binecunoscutului fenomen din fizică. În tantrism, esenţială ni se pare modalitatea în care este gândită şi apoi făcută să fie aplicată practic această lege universală a rezonanţei, ce defineşte astfel la toate nivelurile SADHANA (practica spirituală) aspirantului la spiritualitate.

Legăturile care unesc şi intercondiţionează toate elementele Universului (lucrurile, fiinţele, procesele, fenomenele create) au la bază REZONANŢA. Datorită asemănării dintre ele, fenomenele, obiectele sau energiile subtile consonează, adică vibrează la unison, evocându-se reciproc şi selectiv, prin acţiune la distanţă, întocmai ca în

[1] Deci nu în aparenţa iluzorie şi nereală a lumii, ci în „separarea" dătătoare de suferinţă a „centrului finit şi limitat" de originea lui supremă şi divină, atotcuprinzătoare.

cazul acordării pe aceeaşi frecvenţă de vibraţie a două posturi de emisie-recepţie.

Înţelegerea profundă, intimă, esenţială a oricărui obiect sau proces[1] poate fi descrisă de asemenea ca un fenomen de rezonanţă, în care fiinţa menţine constant, prin evocare mentală sau percepţie directă, respectivul obiect în câmpul conştiinţei sale. Altfel spus, dacă o fiinţă trimite permanent energii mentale în direcţia obiectului pe care intenţionează să-l cunoască, obiect care este practic „traversat" în acest fel de gândurile respectivei fiinţe, aceste gânduri se întorc apoi la emiţătorul[2] lor, încărcate cu energii şi informaţii[3].

În egală măsură se observă însă că şi fenomenul sau obiectul evocat este transformat la rândul său de gândurile trimise spre el; de aici rezultă în mod firesc că un lucru sau fenomen suferă anumite modificări sub simpla influenţă a gândurilor umane. Astfel, în funcţie de natura sau caracterul gândurilor pe care fiinţa umană le nutreşte, ea poate schimba într-un fel sau altul desfăşurarea procesului evocat sau natura obiectului gândit, având posibilitatea de a realiza o modelare activă, prin gândire, a oricărui lucru, fiinţă sau energie a Universului.

Pe de altă parte, gândurile purtătoare de informaţii, care se întorc la emiţătorul lor, îl modifică şi pe acesta, schimbându-i în mod corespunzător frecvenţa de vibraţie, care va fi egală cu aceea a obiectului atenţiei sale.

Dacă procesul de unison prin acordare, *caracteristic rezonanţei,* este suficient de mult menţinut, atunci survine o veritabilă fuziune sau identificare[4] între cei doi rezonatori[5] care, dacă este perfectă, va uni într-un tot indisolubil şi inefabil cunoscătorul, obiectul de cunoscut şi procesul cunoaşterii[6].

Astfel, nimic nu este univoc sau unidirecţional, în orice interacţiune dintre doi sau mai mulţi rezonatori. Totul este reversibil, retroactiv, cu repercusiuni în ambele direcţii. Acelaşi lucru este valabil şi pentru orice număr de rezonatori acordaţi simultan.

---

[1] Cunoscut în YOGA sub numele de SAMYAMA.

[2] Cel care meditează asupra sau se gândeşte la obiectului respectiv.

[3] Aceste informaţii, ce reprezintă de fapt o „cunoaştere", sunt modulate, modificate şi transformate de obiectul respectiv.

[4] SAMYAMA.

[5] Adică fiinţa care meditează şi obiectul spre care ea îşi focalizează constant fluxul atenţiei.

[6] Trăirea astfel obţinută poartă numele în YOGA de SAMADHI.

Cunoaşterea oricărui lucru sau fiinţă rezumându-se în ultimă instanţă numai la asemenea procese de rezonanţă – prin acordare reciprocă între conştiinţa cunoscătorului şi fiinţa sau obiectul cunoaşterii – rezultă în mod clar că, explorând şi stăpânind toate frecvenţele posibile de vibraţie, adică toate stările de conştiinţă care pot fi atinse[1], omul poate ajunge să cunoască întregul Univers.

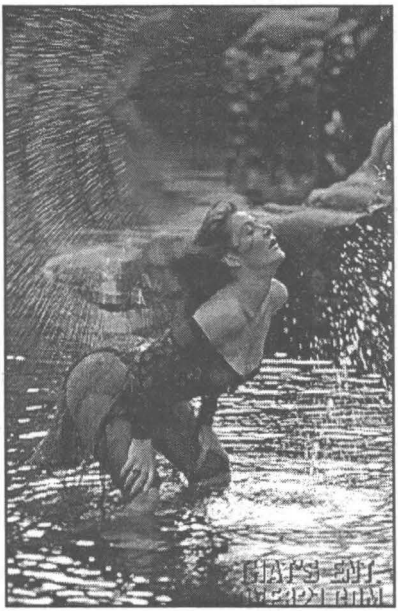

În felul acesta se poate înţelege într-o altă lumină, mai adecvată modului actual de gândire şi înţelegere a omului contemporan, străvechiul aforism yoghin şi tantric: „*Ceea ce este aici* [în microcosmosul fiinţei mele] ***este pretutindeni*** [în întregul Macrocosmos sau Univers]; *ceea ce nu se află aici* [în totalitatea fiinţei mele], ***nu se află nicăieri*** [în Univers]"[2].

Cunoscându-se astfel, cât mai plenar, atât în aspectele sale manifestate cât şi în cele latente, fiinţa umană va putea cunoaşte prin rezonanţă, întregul Univers care o cuprinde, ceea ce îi va permite să cuprindă şi ea la rândul ei Universul, esenţializat la nivelul propriului ei microcosmos. De asemenea, prin identificarea esenţei ultime (scânteia divină individuală sau ATMAN) cu esenţa Universului (Dumnezeu sau PARAMATMAN) se realizează în acelaşi timp şi o transformare a întregului Univers, accelerându-se prin evoluţia spirituală individuală, datorată proceselor complexe de corespondenţă la toate nivelele, evoluţia întregului Univers.

Iată, în continuare, sintetic prezentate, unele trăsături specifice ale procesului de rezonanţă:

---

[1] Aici sunt implicate şi trezirea sau dinamizarea acelor stări sau capacităţi ale conştiinţei aflate încă în latenţă.

[2] Aceeaşi idee este exprimată sintetic şi de marele înţelept din antichitate, Hermes Trismegistos, în ale sale „Table de smarald" (TABULA SMARANDINA).

• rezonanţa este un fenomen complex, caracterizat prin similitudine (între cele două elemente rezonante), selectivitate (acord precis) şi mişcare armonizată (sau vibraţie în fază) a acesteia;
• rezonanţa poate fi puternică (până la identificarea totală a celor două elemente) sau slabă (simplă relaţie de analogie);
• rezonanţa este percepută spaţial ca simetrie, iar temporal ca simultaneitate şi sincronicitate[1];
• rezonanţa poate fi omogenă (între aceleaşi categorii de elemente: imagini, sunete, etc.) sau eterogenă (interacţiunea complexă a simţurilor; de exemplu, audiţie colorată sau vizualizare sonoră, etc.);
• rezonanţa poate fi naturală, spontană, inconştientă sau, dimpotrivă, provocată, căutată, menţinută prin atenţie conştientă;
• opusul rezonanţei este disonanţa[2].

Tantrismul afirmă că, toate lucrurile şi fiinţele fiind create din aceeaşi Unică sursă sau izvor (Absolutul), ele au toate[3] un fond esenţial ultim identic, care este Sinele individual (ATMAN), identic de asemenea cu Sursa (PARAMATMAN sau Dumnezeu). Este evident atunci că, neputând exista nimic în afara creaţiei Divinului, nu pot exista lucruri sau fiinţe care să nu aibă această scânteie a conştiinţei divine universale sau, altfel spus, total incompatibile (disonante) cu celelalte. La baza întregii creaţii se află, deci, rezonanţa.

În cazul fiinţei umane, principalii rezonatori[4] sunt cei şapte centri principali de forţă (CHAKRA), care îi permit acesteia să vibreze la unison (să rezoneze sau să cunoască prin identificare) cu diferitele energii şi nivele de vibraţie şi conştiinţă ale Universului.

În contextul teoriei rezonanţei, ADEVĂRUL ULTIM (sau **PARAMASHIVA** în tantrism) este o rezonanţă total reversibilă (în care rezonatorii sunt într-o perfectă armonie de fază). Este o realitate interioară

---

[1] Vezi teoria sincronicităţii lui Jung.

[2] Disonanţa reprezintă inhibiţia, atenuarea sau chiar neutralizarea reciprocă şi selectivă a două fenomene vibratorii (energii, fiinţe etc.) ale căror faze sunt opuse şi ale căror manifestări sunt antagoniste şi reciproc distructive. Disonanţa are la bază diferenţa, deosebirea, incompatibilitatea dintre două obiecte sau fenomene.

[3] Chiar şi într-o lume alcătuită din antimaterie.

[4] Rezonatorii sunt obiectele rezonanţei, manifestându-se în mod cu totul analogic unor aparate de emisie-recepţie.

certă, indiscutabilă, clară, durabilă, reproductibilă, bine constatată şi neîncetat confirmată.

Fiecare rezonator (în cazul omului, fiecare CHAKRA) poate fi asimilat analogic cu un circuit oscilant. Un circuit oscilant poate fi excitat (adică pus în vibraţie) de o energie (un alt circuit oscilant) având fie o frecvenţă riguros egală cu a lui (şi în acest caz vibraţiile sale vor avea cea mai mare intensitate), fie o frecvenţă apropiată (când vibraţiile sale sunt mai puţin intense).

Eficienţa diferitelor tehnici şi procedee în tantrism reprezintă, aşadar, modalităţi precise de punere în rezonanţă (a fiinţei umane) cu rezonatori spirituali din Univers, adică cu diferitele energii divine, forţe cosmice, zeităţi, etc. Prin urmare, această eficienţă este direct proporţională cu apropierea dintre frecvenţa proprie de vibraţie a aspirantului şi cea a respectivul focar sau câmp de forţă din Macrocosmos cu care se doreşte să se rezoneze. Astfel, se poate înţelege acum foarte bine de ce unii practicanţi (şi acest lucru este valabil pentru orice aspirant la spiritualitate, indiferent de calea spirituală aleasă) nu obţin decât rezultate nesemnificative, deşi realizează chiar zilnic diferite procedee sau exerciţii, însă mental ei nu au aproape deloc atenţia focalizată asupra procesului de acordare telepatică cu fenomenul sau energia cosmică evocată. Din această cauză, înţelepciunea tantrică afirmă că: „[...] *mai presus de cei care aplică* [practicile de dinamizare complexă a conştiinţei prin rezonanţă] *sunt cei care obţin rezultate*"[1].

[1] TANTRA SARA.

UNELE CARACTERISTICI FUNDAMENTALE ALE REZONANŢEI

1. Principiul reversibilităţii – Dacă A şi B sunt cei doi rezonatori, atunci reoznanţa poate merge fie de la A la B fie de la B la A; este deci indiferent de unde începe şi unde se sfârşeşte o rezonanţă. În acest sens, două exemple de reversibilitate cu doi termeni sunt clasice: senzaţie-memorie şi simboluri-idei;

2. Principiul dinamizării şi inhibiţiei – Atenţia reprezintă o dinamizare prin rezonanţă, fiind un efect direct al acesteia, deoarece atenţia semnifică focalizare, iar focalizarea implică o creştere foarte mare a amplitudinii de vibraţie, graţie apariţiei fenomenului de rezonanţă. O senzaţie fără rezonator specific este mai slabă decât o senzaţie cu un astfel de rezonator (forţa creşte exponenţial cu numărul rezonatorilor). De exemplu: un diapazon izolat în aer răsună mai slab decât unul aşezat pe o cutie de rezonanţă. O amintire, o idee, o sugestie, etc. sunt cu atât mai vii cu cât găsesc în mintea respectivului mai multe puncte comune sau de rezonanţă. De asemenea, trebuie reţinut că sugestiile opuse se exclud una pe alta, timp ce sugestiile asemănătoare se fortifică una pe alta;

3. Principiul non-identităţii – O idee sau o sugestie oarecare ce călătoreşte simultan în miile de direcţii ale sferei-focar al cărui centru ea îl formează, nu rămâne totuşi neschimbată numai în mijlocul sferei. Ea se regăseşte (se manifestă) în diverse grade, în acelaşi timp, şi în centrul sferei şi la marginea acesteia, cât şi în fiecare din punctele conţinute în sfera respectivului spaţiu mental considerat[1].

4. Principiul antagonismului – Dacă într-un sistem rezonant forţa de atracţie încetează, atunci forţa de repulsie predomină; echilibrul rezonanţei este astfel stricat, iar cei doi rezonatori se îndepărtează unul de altul (de exemplu: o relaţie de cuplu care se destramă).

5. Principiul instantaneităţii – Extraordinara viteză a rezonanţei conduce către situaţii energetice paradoxale (existenţa unor câmpuri de rezonanţă specifice, structurate într-un câmp fundamental unificat, dincolo de spaţiu şi de timp).

[1] Dar totuşi nu identică şi la fel de puternică precum cea din punctul central.

6. Principiul preciziei – Este exclusă orice presupunere a comparării rezonatorilor de la distanţă prin anumiţi purtători de informaţie (de exemplu electroni). Este exclusă orice comparare parţială, precizia rezonanţei implicând comparaţia totală, detaliată, instantanee, în câmpul de rezonanţă specific.

Ca un corolar al acestui principiu se prezintă principiul întâlnirii „personale", prin care chiar rezonatorul evocator trebuie să se „întâlnească" (adică să se acordeze precis) cu fiecare dintre rezonatorii evocaţi. La rezonanţa perfectă nu există nici un fel de intermediari între A şi B.

7. Principiul întâietăţii – Orice proces de rezonanţă are la bază o cauză, niciodată întâmplarea. În cadrul unui proces de rezonanţă desfăşurat în timp şi spaţiu, rezonatorii sunt angajaţi conform ordinii logice sau frecvenţei proprii de vibraţie (după gradul de asemănare cu ideea de bază) şi nu conform ordinii cronologice (de exemplu: diversele relaţii de iubire şi apropiere între oameni).

8. Principiul simultaneităţii – Rezonatorul evocator „cheamă" toţi rezonatorii asemănători în acelaşi timp.

9. Principiul alegerii inversate – Chemarea evocatoare este generală, universală şi anonimă, în timp ce răspunsul este strict localizat, individual şi nominal. Nu rezonatorul evocator hotărăşte cine să răspundă, ci rezonatorul evocat hotărăşte când şi cui să răspundă[1].

10. Principiul complexităţii – La fiecare proces cosmic participă toţi rezonatorii (obiectele, ideile, etc.) prezenţi în manifestare la toate nivelele ei (totul este legat şi influenţat de tot). În mentalul individual, la fiecare pulsaţie a gândirii participă obligatoriu toate ideile şi sugestiile conţinute în minte (atât în conştient cât şi în subconştient).

11. Principiul ignoranţei totale şi acela al omniscienţei – Înainte de evocare, rezonatorul evocator (A) nu ştia nimic despre (B) (rezonatorul evocat); după evocare şi identificare prin rezonanţă, (A) ştie totul despre (B)[2].

12. Principiul ierarhiei – Există o ierarhie a frecvenţelor de vibraţie şi, implicit,la nivelul mentalului individual, o ierarhie a concepţiilor, fiecare concepţie fiind potrivită unui anumit nivel de conştiinţă. Pe măsură ce nivelul de conştiinţă (frecvenţa de vibraţie

[1] Deci nu (A) presimte (B), ci (B) simte (A).
[2] De la (B) însuşi.

individuală) se elevează, se elevează şi concepţiile sau gradul individual de reflectare a Adevărului Ultim.

13. Principiul continuităţii – Atenţia, odată dinamizată de o rezonanţă, se menţine singură, fără efort, atât timp cât acea rezonanţă continuă; elementele rezonanţei se intensifică atunci unul pe celălalt, prin energia captată prin rezonanţă.

14. Principiul atracţiei – Elementele asemănătoare se atrag simultan şi spontan, elementele deosebite se resping (disociază).

15. Principiul oglindirii – Mintea umană, ca sistem rezonant, este o oglindă care retransmite (mai mult sau mai puţin deformat, în funcţie de gradul ei de „limpezime", coerenţă şi elevare) informaţia primită.

Acestea reprezintă, deci, unele caracteristici de bază ce definesc rezonanţa ca principiu universal. Tradiţia tantrică îşi prezintă învăţăturile mai mult sau mai puţin voalat, având la bază şi promovând sub diferite forme, tocmai acest principiu, care este rezonanţa. Tantrismul afirmă că, în fapt, rezonanţa constituie baza cunoaşterii şi a gândirii, de unde se înţelege că, în ansamblul ei, cunoaşterea este o rezonanţă. Din cele prezentate, sintetic ne apare că rezonanţa este un proces selectiv şi reversibil, dinamic[1], care se manifestă la distanţă (în timp şi spaţiu) şi are loc în mod automat. Rezonanţa este imaterială, energetică (invizibilă) şi creează ceea ce numim un câmp rezonant.

În concluzie, nu există nici măcar un proces sau fenomen în creaţie care să nu se supună legilor individuale ale rezonanţei.

[1] Adică rezonanţa este produsă şi totdată producătoare de mişcare.

NECESITATEA CONŞTIENTIZĂRII

Un principiu fundamental în tantra îl constituie acela al perfectei corespondenţe dintre Macrocosmos (Creaţia în ansamblul ei) şi microcosmosul asimilat fiinţei umane, incluzând toate nivelele ei de manifestare. Universul infinit sau Macrocosmosul, prin şi în care se manifestă toate forţele cosmice, se regăseşte deci în structura fizică şi subtilă a fiinţei umane, considerată – după cum am spus – un adevărat microcosmos. Aşa după cum s-a mai prezentat, în virtutea acestui principiu: *„Tot ceea ce se află aici, în microcosmos, se află pretutindeni, în Macrocosmos. Tot ceea ce nu se află aici, în microcosmos, nu se află nicăieri altundeva"* (VISHVASARA TANTRA). Iată, deci, motivul pentru care tantra afirmă că nu este neapărată nevoie să privim către cer pentru a-l găsi pe Dumnezeu, deoarece el există înainte de toate în interiorul nostru ca esenţă divină (ATMAN). Un alt text al înţelepciunii tantrice afirmă în acest sens: *„Acela care realizează adevărul corpului poate să înceapă să înţeleagă şi să cunoască adevărul întregii manifestări"* (RATNASARA TANTRA).

Astfel, obiectul diferitelor tehnici tantrice se concretizează în acela de a manifesta şi exprima diverse forme de energie (SHAKTI) în plenitudinea lor strălucitoare, de a face ca fiinţa aspirantului să se topească, să se identifice cu Sursa Supremă prin crearea stării de rezonanţă între centrii de forţă (CHAKRA) din microcosmosul fiinţei individuale şi centrii corespondenţi din Macrocosmos (MAHACHAKRA). În legătură cu acest lucru, TANTRA SHASTRA[1] (scrierile tantrice) afirmă că stă în puterea omului de a săvârşi tot ceea ce el doreşte prin focalizarea şi concentrarea voinţei spre lucrul dorit.

Esenţial aici este însă faptul de a fi şi a urmări să rămâi mereu conştient. În acest sens, învăţătura tantrică ne spune că, conştientizarea intensă – prin trăire plenară – a legăturii care încătuşează spiritul în lumea forţelor supuse dualităţii (SAMSARA) constituie exact procesul dinamic care poate să-l elibereze rapid pe adept din „sclavie", căci transformarea nu se face prin conflict, ci prin conştientizare.

[1] Deseori numită, printr-o convenţie deja stabilită, SHAKTA TANTRA. Acest lucru nu semnifică, însă, faptul că aceste texte exprimă doar cultul lui SHAKTI (vezi J. Woodroffe – „SHAKTI AND SHAKTA").

Concentrarea intensă asupra stării interioare, lăuntrice, identificarea şi pătrunderea în profunzimile fiinţei noastre va permite înţelegerea şi transcenderea acestei stări, căci toate stările provin din noi înşine, pe când ceea ce se află în exterior reprezintă doar acele situaţii care permit manifestarea diferitelor aspecte ce subzistă în fiinţa noastră. Astfel, folosirea în mod inteligent a forţelor şi energiilor naturii va conduce în cele din urmă la transcenderea ei.

A te cufunda adânc şi a fuziona profund cu momentul şi acţiunea realizată, a trăi din plin orice aspect din manifestare, a te identifica profund cu orice fiinţă sau fenomen (fiind stabilit într-o fermă conştientizare a lor), a fi extrem de concentrat şi atent la fiecare clipă pe care o trăieşti, înseamnă a considera viaţa ca o reală sărbătoare, o adevărată cununie în care tu eşti – în fiecare act al zilei – fie „mirele", fie „mireasa sa", cel puternic sau cel slab, iubitul sau cel care iubeşte. Din aceste adevărate „căsătorii" ale fiecărui moment, veritabile uniuni ale contrariilor, ale principiilor aparent antagonice în creaţie, apare însuşi misterul reînnoirii continue a vieţii, izvorul întregii manifestări, Sursa Supremă a Cunoaşterii Transcendente şi, în acelaşi timp, Imanente în Macrocosmos.

Această concepţie se află într-un deplin acord cu faptul exprimat mai sus şi anume că în tantrism lumea nu este concepută ca o iluzie, ci ca o magică realitate, fiind practic o extindere concretă a Scopului Ultim al sufletului în manifestare. Iată cum exprimă Serge Hutin această trăsătură definitorie a tantrismului[1]: *„Tantrismul admite ca un fapt cu totul legitim (aceasta este chiar marca sa distinctivă) posibilităţile de cucerire a libertăţii prin a deveni un mare „magician"[2], capabil de a*

[1] „SECRETELE TANTRISMULUI", pag. 166.

[2] Un magician al întregii creaţii, în accepţiunea ultimă de Creator al unei lumi infinite şi magice. Această magie divină nu trebuie înţeleasă, însă, ca cea în care iluzioniştii şi prestigitatorii creează diverse iluzii spectatorilor, ci ca pe o artă creatoare ce dă naştere la efecte reale.

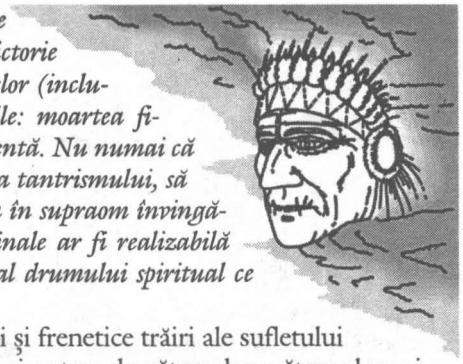

dobândi toate puterile spirituale şi chiar de a putea obţine o victorie personală asupra tuturor limitelor (inclusiv asupra celei mai inexorabile: moartea fizică) ce înlănţuie existenţa curentă. Nu numai că ar fi cu totul posibil, în viziunea tantrismului, să se lucreze la autotransformarea în supraom învingător, însă atingerea eliberării finale ar fi realizabilă chiar prin contrariul aparent al drumului spiritual ce comportă represiuni ascetice".

Numai în cele mai adânci şi frenetice trăiri ale sufletului se află sublima forţă creatoare şi putere de pătrundere către cele mai sublime adevăruri, căci Adevărul Suprem nu poate fi învăţat teoretic, ci numai trăit şi experimentat în mod direct. Astfel, luând în considerare toate aceste elemente şi caracteristici definitorii, tantra ne apare ca fiind o cale înalt spirituală, căci nu există spiritualitate superioară Adevărului.

Toate învăţăturile nu reprezintă altceva decât substanţa experienţei altor oameni, a ideilor, percepţiilor şi trăirilor lor fixate în gânduri permanentizate. Din acest punct de vedere, ele reprezintă deci tradiţia ce a devenit în fapt o lege. Spre deosebire de impunerile şi regulile unei astfel de tradiţii, tantra caută mereu omul real, natural, liber şi nesupus nici unei dogme sau prejudecăţi. Adevăratul tantric va fi mereu mulţumit şi fericit în el însuşi şi această fericire divină va emana continuu din el spre ceilalţi. Cel care aspiră la dobândirea Cunoaşterii Ultime în virtutea învăţăturilor din sistemul tantric este un om cu adevărat viu şi prezent oricând şi oriunde, în sensul că el conştientizează din ce în ce mai profund adevărata realitate pe care o reprezintă, apropiindu-se din ce în ce mai mult de natura sa divină; pentru că viaţa este Dumnezeu şi nu există un alt Dumnezeu decât viaţa.

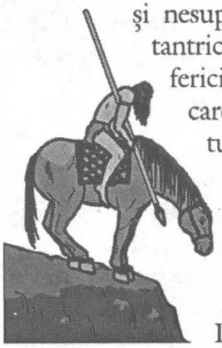

CALEA MÂINII DREPTE ŞI CALEA MÂINII STÂNGI ÎN TANTRISM

Deşi filozofia sau doctrina spirituală în tantra este egal împărtăşită de toate şcolile şi secţiunile ei, totuşi modurile în care acest ideal spiritual este adus la îndeplinire diferă prin procedeele şi tehnicile specifice fiecărei căi în parte. Putem astfel distinge, aparte de cultul de adorare, filozofie sau credinţe, două căi fundamentale în tantrism, care se deosebesc prin specificul atitudinii pe care o adoptă faţă de practică; una din aceste atitudini este cea ascetică, în care aspirantul are la dispoziţie toate tehnicile în afara celor conexe cu sexualitatea. Nu este vorba atât de o neînţelegere a aspectului în sine, cât de o alegere liberă, pe măsura temperamentului şi a înclinaţiilor lăuntrice ale aspirantului. Această cale este numită Calea Mâinii Drepte. Adeptului pe „calea mâinii drepte" i se pune la dispoziţie o serie vastă de practici care includ exerciţii fizice profund binefăcătoare pentru sănătate, metode respiratorii care fac să se mişte la voinţă fluxurile energiei vitale, procese de purificare ce armonizează aspectele emoţionale ale fiinţei, tehnici mentale care disciplinează şi focalizează mintea, practici meditative care implică diagrame geometrice (YANTRA) şi sunete subtile (MANTRA) care rafinează conştiinţa şi o fac aptă să reveleze spiritul.

În practica tantrică, potenţialul creator (energia sexuală transmutată), atunci când este valorificat cu succes prin sublimare, devine o forţă extrem de importantă care poate conduce rapid către o transformare extraordinară a fiinţei umane. Toate acestea pot fi realizate de către un individ care, rămânând abstinent, practică singur; însă ele pot fi trăite, în egală măsură şi într-un cuplu plin de tandreţe şi iubitor în care se urmăreşte permanent continenţa sexuală şi sublimarea superioară a energiilor rezultate, precum în cealaltă cale tantrică. Această a doua cale tantrică urmăreşte realizarea Unităţii Primordiale prin unirea

principiilor de bază în manifestare: cel masculin şi cel feminin, întruchipate în fiinţele bărbatului şi femeii. Această cale poartă numele de Calea Mâinii Stângi (VAMACHARA), iar ritualul sexual la care ea face apel – numit PANCHATATTVA – precum şi alte trăsături caracteristice vor fi discutate în ultimul capitol al acestei cărţi. Astfel, în timp ce multe tradiţii şi religii afirmă că ţelul ultim şi atingerea îndumnezeirii nu se pot dobândi decât printr-o atitudine ascetică, de renunţare la această lume pentru a avea acces la cea transcendentă, tantrismul expune în mod clar propria lui doctrină, a implicării în chiar plăcerile şi senzualităţile acestei lumi fenomenale pentru ca, sublimându-le în focul cunoaşterii adevărate şi transfigurându-le prin raport la Existenţa Unică şi Supremă, individul să să bucure de o realizare armonioasă şi plenară, nu fragmentată, la nivelul întregii lui fiinţe.

Calea Mâinii Stângi, deloc inferioară Căii Mâinii Drepte (ascetice), demonstrează veridicitatea acestei doctrine prin însăşi tradiţia (de altfel foarte secretă) a marilor maeştri tantrici şi a consoartelor lor, care exprimă la nivel simbolic şi la scară microscopică, sublimul mister androginal aflat la Originea Timpului şi a Spaţiului.

Abordarea intimă, afectuoasă, a acestor aspecte în cuplu presupune o rafinată şi sensibilă explorare şi valorizare a relaţiei dintre bărbat şi femeie, iubire reciprocă, respect pentru celălalt, transfigurarea fiecăruia de către celălalt în fiinţă ideală divină, transmutarea potenţialului sexual şi sublimarea energiei rezultate în sferele cele mai elevate ale fiinţei, pentru a atinge împreună – sau fiecare la un anumit moment – starea de extaz divin (SAMADHI). Aplicarea corectă a acestor precepte izvorâte din înţelepciunea milenară a Orientului conduce gradat la o elevare şi o amplificare a trăirilor în cazul uniunii sexuale conştient controlate, de la un proces guvernat de instincte ajungându-se la

o veritabilă experienţă spirituală în care cuplul resimte la unison fericirea oceanică şi infinit nuanţată a Realităţii Ultime. Această stare extraordinară este definită adeseori în textele fundamentale YOGA sub numele de ANANDA, beatitudine cosmică sau extaz. Dincolo de aberaţiile pe care le susţin cei ignoranţi şi răuvoitori, Calea Mâinii Stângi în tantra reprezintă o viaţă trăită plenar şi superior. Revelator pentru autenticitatea şi profundul simbolism al VAMACHARA-ei este şi următorul citat[1]: *„[...] Acest proces de transmutare a unei activităţi psihofiziologice în sacrament este caracteristic întregii spiritualităţi arhaice. „Decadenţa" începe odată cu dispariţia semnificaţiei simbolice a activităţilor carnale; aceasta este calea care duce la abandonarea „vechilor obiceiuri". Dar simbolismul unirii contrariilor continuă să joace un rol de seamă în gândirea brahmanică. De faptul că „împreunarea sexuală" era resimţită ca o „unire a contrariilor" stă mărturie şi înlocuirea de către unele texte a expresiei MAITHUNA cu termenul SAMHITA, „unire": el este folosit pentru a desemna gruparea binară a silabelor, metrilor, melodiilor etc., dar şi pentru a exprima unirea cu zeii şi cu BRAHMAN [...]. Or, unirea contrariilor constituie constanta metafizică a tuturor ritualurilor şi meditaţiilor tantrice".*

Cele două căi fundamentale în tantrism pot fi aplicate trinităţii hinduse (TRIMURTI) sau altfel spus, triplului aspect al Principiului Unic şi Suprem, personificat în cele trei divinităţi: BRAHMA, VISHNU şi SHIVA. Semnificaţiile Căii Mâinii Drepte şi a Căii Mâinii Stângi sunt clare în acest caz. Primul termen al trinităţii este BRAHMA, Zeul Creator; al doilea este VISHNU, Zeul care „conservă" şi menţine creaţia, ordinea şi armonia cosmică; iar cel de-al treilea este SHIVA, Zeul care distruge (prin acţiunea transcendenţei sale asupra a orice se prezintă ca finit şi trecător).

Astfel, Calea Mâinii Drepte se află sub semnul primilor doi zei, mai bine zis reprezintă prin excelenţă primele două aspecte ale Divinităţii, care au fost menţionate; iar Calea Mâinii Stângi se află sub semnul celei de a treia divinităţi, SHIVA. De fapt, o apreciere justă a situaţiei ne conduce la concluzia că această Cale a Mâinii Stângi (VAMACHARA) a luat fiinţă şi s-a dezvoltat în principal datorită confluenţei dintre tantrism (în special ca formă de adorare a femininului (SHAKTI) în creaţie) şi shivaism (avându-l ca ax director pe SHIVA).

[1] Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 221.

În spiritul aceloraşi corelaţii, metafizic vorbind, aspectul creator şi producător al procesului cosmic este legat de specificul Căii Mâinii Drepte; el se leagă de culoarea albă şi de cele două zeiţe Uma şi Gauri, care reprezintă „lumina divină" şi „manifestarea". Cel de-al doilea aspect, al reîntoarcerii spre sursă, este legat de Calea Mâinii Stângi, de culoarea neagră şi de cele două zeiţe teribile şi distrugătoare ale ignoranţei: DURGA şi KALI[1].

Aspirantul are, deci, la dispoziţia sa două căi esenţiale, fiecare dintre ele fiind la fel de viabile în ceea ce priveşte scopul ultim care trebuie atins. Nu vom intra aici în amănunte privind analiza sau studiul comparativ dintre cele două metode, dar vom atrage atenţia asupra acelei categorii care pretinde adoptarea unei poziţii neutre; chiar dacă se urmează în special practicile Căii Mâinii Drepte, dar se menţine şi o activitate sexuală, atunci aceasta trebuie neapărat să ţină seama de principiile VAMACHARA-ei. Nerespectarea acestor principii în cazul sexualităţii plasează individul pe o poziţie extrem de periculoasă, aşa după cum remarcă şi Vasile Lovinescu: *„Între solicitarea cerului şi vertigiul abisului, linia orizontală este lipsită de orice consistenţă. Nu este altă alternativă decât să ne prăbuşim spre Infern sau să năzuim spre înălţimi. Din cauza poziţiei lui centrale în Univers, omul este câmpul de bătălie a celor două extremităţi ale Manifestării. Lipsa noastră de adecvare cu Unitatea ne face în aceeaşi măsură complici cu Alteritatea, altfel spus cu acea forţă pe care religiile o desemnează cu numele de Satan."*

[1] Unul din textele înţelepciunii tantrice, MAHAKALA-TANTRA, afirmă că atât timp cât Calea Mâinii Stângi şi Calea Mâinii Drepte se află în echilibru, omul se va confrunta cu legăturile SAMSARA-ice, deci va fi supus dualităţii şi suferinţei. Însă atunci când Calea Mâinii Stângi „acoperă" Calea Mâinii Drepte, individul dobândeşte eliberarea finală.

RELAŢIA DINTRE SPIRIT ŞI MATERIE ÎN VIZIUNEA TANTRICĂ

În multe dintre practicile sau filozofiile spirituale, problema dramatică a relaţiei dintre spirit şi materie a dat naştere la numeroase controverse, ajungându-se în multiple cazuri la negarea sau neglijarea materiei în favoarea spiritului. De aici au derivat multe dogme care au dat naştere la prejudecăţi şi refulări penibile în fiinţa umană.

Atitudinea tantrică în ceea ce priveşte această fuziune delicată dintre spirit şi materie este de acceptare, de înţelegere şi de integrare a spiritului şi materiei într-un tot armonios. Această atitudine derivă în special din aspectul dual al Conştiinţei Absolute, transcendent şi imanent, ce dă naştere la viziunea tantrică a creaţiei ca realitate obiectivă şi nu ca iluzie. Astfel, tantra recunoaşte că trupul are în sine modelul propriei sale perfecţiuni, iar atingerea acestei perfecţiuni se realizează prin rafinarea energiilor multiple ce-l străbat şi în special a energiei sexuale, în forme din ce în ce mai subtile, creând astfel gradat Corpul Spiritual.

O asemenea atitudine de respect pentru corp nu este însă răspândită în cultura occidentală şi, ca atare, nici înţeleasă corespunzător. Pentru marea majoritate a oamenilor, trupul este un fel de maşină ce poate fi condusă după bunul lor plac. Datorită acestui fapt, ei îşi constrâng corpul, îl supun diverselor transformări artificiale pentru a se încadra în „moda zilei", în stereotipurile impuse de o societate mercantilă şi superficială, neglijând naturaleţea şi frumuseţea interioară. De pildă, ei muncesc din greu pentru a dobândi trăsăturile şi modul de comportament al vreunei celebrităţi. Rezultatele, însă, de cele mai multe ori sunt dezastruoase şi nereuşita conduce la complexe. Aceşti oameni sfârşesc prin a apărea ca nişte mici marionete manevrate de irezistibila şi atât de răspândita putere a imitaţiei.

Corpul, ca şi tot ceea ce-l înconjoară, reprezintă „materie" vibrând la diferite frecvenţe. Însă această materie are ca substrat şi origine Forţa Cosmică Creatoare, Însăşi Puterea Divinului sau SHAKTI. Nu vom reveni asupra modului în care această formidabilă Energie Infinită creează şi produce „iluzia universală" (perceptibilă în special prin existenţa Timpului şi a Spaţiului), deoarece acest aspect a fost tratat deja în unul din subcapitolele anterioare. Vom spune doar că cel

care rămâne complet detaşat şi neafectat de această iluzie este Sinele individual (ATMAN) sau spiritul esenţă din fiinţa umană. El „peregrinează" prin manifestarea adusă la obiectivare de SHAKTI, dar pentru aceasta este nevoie să fie într-un anumit fel „îmbrăcat", necesitate evidentă pentru o natură unică şi imuabilă, aflată încă în planul dualităţii. Acest veşmânt al Spiritului (sau scânteii din Conştiinţa Infinită a lui SHIVA) este pus la dispoziţie de către SHAKTI sub forma Minţii şi a Materiei. Practic, putem spune că Mintea şi Materia reprezintă Corpurile Spiritului, primul fiind de natură subtilă, iar cel de-al doilea de natură grosieră. Amândouă aceste corpuri însă au o origine comună şi anume: Puterea Supremă (SHAKTI); de asemenea, atât Mintea, cât şi Materia reprezintă un mod real de manifestare a lui SHAKTI. Din acest motiv, nici unul din cele două corpuri nu-l poate produce pe celălalt, ci ambele iau naştere şi există ca moduri de a fi ale aceleaşi Cauze Originare (SHAKTI). Totuşi, acest aspect nu-l exclude şi pe cel al interacţiunii mutuale dintre cele două „corpuri" (Mintea şi Materia), iar ştiinţa modernă a descoperit şi acceptat acest aspect foarte important, deoarece o bună şi armonioasă conlucrare dintre materie şi corp poate şi trebuie să-l conducă pe aspirant în mod accelerat spre ţinta supremă. Problema societăţii actuale intervine tocmai în acest punct, al totalei discrepanţe între modul de gândire al omului contemporan şi o realitate mai obiectivă, care este corpul său (atât din punctul de vedere al unei corecte funcţionalităţi interne, cât şi al acţiunilor sale exterioare).

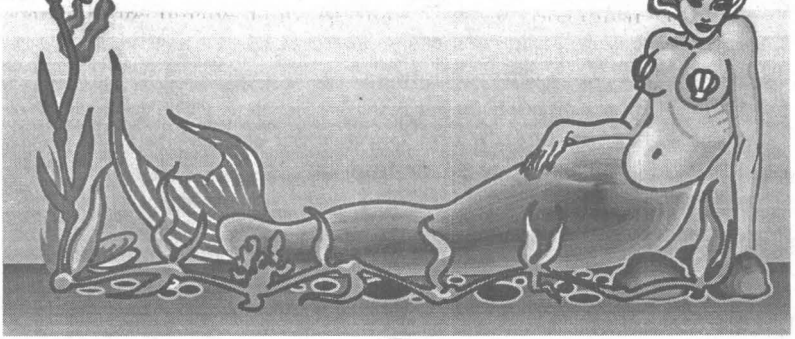

Ştiinţa contemporană a descoperit că materia înseamnă, în fapt, energie. Această energie, precum şi infinitele forme sub care ea se obiectivează sau apare, reprezintă Puterea Sinelui (SHAKTI) de a se înfăţişa ca obiect al unui centru limitat de cunoaştere. Mintea, la rândul ei, reprezintă – într-un anumit fel spus – aspectul de „conştiinţă" a Sinelui, limitat de însăşi Puterea Lui la starea unui astfel de centru finit din Creaţie (de exemplu, omul). Printr-o astfel de contracţie, în loc de „atotcunoscător" – calitate esenţială (omniştienţa) atribuită Sinelui ca fiind de natura lui SHIVA sau a Principiului Suprem şi Absolut în viziunea tantrică – omul se confruntă cu un „puţin cunoscător" şi în loc de atotputernic (omnipotent), el este doar un „mic şi biet făptuitor". Astfel se prezintă limitarea la nivel de creaţie prin intermediul Minţii şi al Materiei. Privite în ansamblu, însă, Mintea constituie aspectul subiectiv, iar Materia aspectul obiectiv al Unicei şi Infinitei Conştiinţe Divine.

Atât Mintea, cât şi Materia există în fiece particulă a universului, deşi nedispuse identic sau în echilibru în acestea. Nu există nici un colţ şi nici o parte (oricât de mică ar fi ea) din acest Macrocosmos care să conţină ceva potenţial şi care să nu se găsească oriunde în altă parte a sa. Conştiinţa Pură şi Imuabilă (SHIVA) este implicată în cele mai dense forme ale materiei grosiere (fie ea organică sau anorganică); limitată extraordinar de mult la acest nivel, ea nu este totuşi deloc „inertă" ci dimpotrivă, străbătută de o vie şi continuă mişcare sau pulsaţie divină (SPANDA). Această conştiinţă apare deci ca fiind imanentă în Minte şi Materie. De pildă, materia anorganică (rocile, de exemplu) reprezintă Conştiinţa Supremă supusă complet Puterii Ignoranţei (AVIDYA). Materia se află pretutindeni sub toate formele şi densităţile pe care şi le-a asumat, dar şi Mintea se află acolo deşi, datorită imixtiunii ei în Materie, este încă într-un stadiu incipient de dezvoltare. Se spune, de aceea, că Dumnezeu este cel care doarme chiar şi într-o piatră de pe drum. Viaţa este conţinută, deci, în mod potenţial, în Fiinţa Supremă (Dumnezeu; SHIVA; BRAHMAN) şi, prin urmare, în materia anorganică, materie pe care unii o consideră „fără viaţă şi simţire". Începând de la această stare adânc implicată în procesul „contracţiei" Conştiinţei Absolute, SHAKTI începe să evolueze spre forme organizate de materie, din ce în ce mai înalte. Modul de manifestare al acestei Puteri Supreme este cel al unui proces evolutiv, având asemănarea cu

o uriaşă Inimă Universală, a întregului Macrocosmos, care pulsează înainte şi înapoi într-o cosmică sistolă şi diastolă.

Acest proces evolutiv în spatele căruia acţionează SHAKTI apare sub forme ce definesc o transformare a Conştiinţei de la materia aparent inconştientă a rocilor (regnul mineral) către cea uşor conştientă a lumii plantelor (regnul vegetal), apoi către o conştiinţă sporită a lumii animale, până la conştiinţa mult mai înaltă a omului care, în plenitudinea evoluţiei lui individuale, se eliberează de Minte şi Materie, devenind astfel una cu Însăşi Suprema Conştiinţă. Nu există nici o lacună şi nici o lipsă în acest proces grandios al Creaţiei[1]. Pentru un tantric, diferenţa între o plantă şi un animal, sau între cel de-al doilea şi un om este mai curând o diferenţă de grad de apreciere, decât una de fond. Pretutindeni există o Conştiinţă unică ce dă naştere unei Minţi Cosmice (de la care se desprind şi în care sunt incluse minţile individualizate) şi unei Materii universale care se organizează pe mai multe trepte de evoluţie. Evoluţia semnifică, deci, pierderea şi îndepărtarea legăturilor în care s-a adâncit Conştiinţa (în adevărata ei natură neschimbătoare), această pierdere a legăturilor fiind cu atât mai pronunţată, cu cât procesul evolutiv avansează.

La capătul acestor străduinţe se ajunge la acea stare despre care textele vorbesc ca fiind „atât de dificil de obţinut", căci ea reprezintă rodul a multor şi mari eforturi. De aceea, astfel de scrieri avertizează fiinţa umană să nu neglijeze anumite trepte şi stadii care nu reprezintă altceva decât tot atâţia paşi necesari atingerii Experienţei Depline.

[1] Vezi subcapitolul în care sunt descrise TATTVA-ele sau „emanaţiile" succesive ale Supremului.

Învăţătura şi practica tantrică acordă o mare importanţă corpului şi aceasta derivă din două motive esenţiale:

1) datorită nivelului actual al conştiinţei omenirii, sunt foarte puţini cei care pot sesiza realităţile subtile dincolo de dimensiunile planului fizic.

2) în viziunea tantrică, acest corp îl reprezintă chiar pe Divinul SHIVA şi trebuie adorat şi respectat întocmai.

Dacă analizăm primul motiv putem constata că, în accepţiunea civilizaţei moderne, „Eu sunt" înseamnă, de fapt, „Eu sunt corpul" şi, având în vedere acest grad minim de înţelegere, omul contemporan se situează doar la nivelul lumii fizice, tranzitorii, efemere. Trăirea şi experienţa lui se limitează la ceea ce este material şi muritor.

Majoritatea şcolilor şi curentelor metafizice şi teologice îşi încep expunerile lor cu sufletul şi cu blamarea fizicului. Aşa după cum afirma Rajneesh: *„Ei divinizează omul şi-l condiţionează să-şi vadă corpul ca duşman. Corpul este astfel „secţionat" în zona de mijloc: deasupra centurii şi zona „bestială", sub centură. Este necrezut de stupid, dar Bisericile au făcut din om o făptură divizată, care se simte rău în pielea sa".*

Tantra, însă, debutează întotdeauna cu ceea ce este imediat, la îndemâna oricui în cazul discutat, chiar cu corpul omului. Ea acceptă totul, aprobă totul[1] şi mai ales transformă (sublimează) totul, chiar şi sexualitatea. De mii de ani, ea este singura şi unica tradiţie spirituală ce are această amploare[2]. Tantra oferă mereu soluţii şi porneşte pe calea spirituală propusă întotdeauna din punctul în care se găseşte înţelegerea umană ajunsă la un nivel sau altul de percepere. În cazul societăţii de astăzi, corpul uman este conceput ca fiind unica realitate existentă, iar sexualitatea (din păcate, una pervertită şi complet neînţe-

[1] Aşa după cum s-a mai menţionat, nu trebuie să se înţeleagă de aici că sunt aprobate interpretările abuzive sau practicile care judecă în mod greşit anumite concepte. Trebuie să se cunoască faptul că în această creaţie infinită „totul este posibil, dar nu totul este permis". Justa raţiune, bunul simţ şi o vie discriminare sunt tot atâtea atribute esenţiale care-l pot face pe tantricul ce aspiră la eliberare să se menţină pe calea îngustă „precum o lamă de cuţit" a sistemului tantra.

[2] O abordare profund spirituală şi iniţiatică a sexualităţii mai poate fi întâlnită şi în taoism, precum şi în anumite forme ale sufismului islamic, însă influenţele lor au fost mai mult regionale.

leasă) – unica plăcere. Într-o astfel de situaţie, tantra opune viziunii opace a omului contemporan perspectiva sacră, pură şi divină a corpului ca sălaş divin, adevărată trambulină către invizibil. Corpul uman se înfăţişează, aşadar, celui interesat în a-i descoperi misterele, ca un vehicul deosebit de complex, prin a cărui explorare sistematică omul îşi poate descoperi secretele şi poate învăţa să-şi transforme energiile, energia sexuală fiind de departe cea mai mare forţă a fiinţei moderne.

Abordarea corpului din acest punct de vedere determină o lărgire gradată a câmpului de conştiinţă şi, ca atare, graţia divină poate surveni în mod natural, determinând sentimente plenare de bunăstare, vitalitate şi autoapreciere firească. Astfel de trăiri şi simţăminte provin din interior şi nu sunt absolut deloc dependente de vreo orientare socială. Pentru un tantric veritabil, trupul este un adevărat prieten, pe care îl acceptă, îl îngrijeşte şi îl iubeşte dincolo de vârstă, formă sau culoare.

Frumuseţea vine din spirit pentru că el este cel care „îmbracă" cu adevărat trupul şi nu hainele, iar realizarea acestui fapt determină acea fericire extraordinară, continuă şi lipsită de un obiect anume. În acest sens, HEVAJRA TANTRA afirmă: *„Fără corp, cum ar putea exista fericirea? Nici măcar nu se poate vorbi de aşa ceva. Lumea este în întregime pătrunsă de fericirea care ea însăşi este pătrunsă de lume. Aşa cum parfumul se află în floare şi n-ar putea exista fără ea, tot astfel, fără formă (corporală), fericirea n-ar putea fi percepută"*.

În ceea ce priveşte cel de-al doilea motiv sau punct menţionat la început, nu puţine sunt religiile care susţin că trupul este Templul Spiritului, dar nu-l tratează ca atare. În această privinţă, tantra face excepţie. În KULARNAVA TANTRA se spune: *„Corpul în sine este Templul; iar JIVA*[1] *este SADASHIVA*[2]*"*. Astfel, concepţia tantrică ne înfăţişează trupul ca locaşul unei unice divinităţi, al Sinelui Nemuritor (ATMAN).

---

[1] Înţelesul cuvântului JIVA (etimologic, el provine de la rădăcina *„jiv"* = a trăi, viu) este acela de fiinţă vie, încarnată, deci muritoare. Se referă, aici, la om.

[2] SADASHIVA reprezintă unul din aspectele foarte înalte ale Absolutului (PARAMA SHIVA). Prin identitatea menţionată în KULARNAVA TANTRA se arată explicit faptul că nu doar spiritul este de origine divină, ci că omul în ansamblul său (trup, suflet, spirit) este chiar SHIVA.

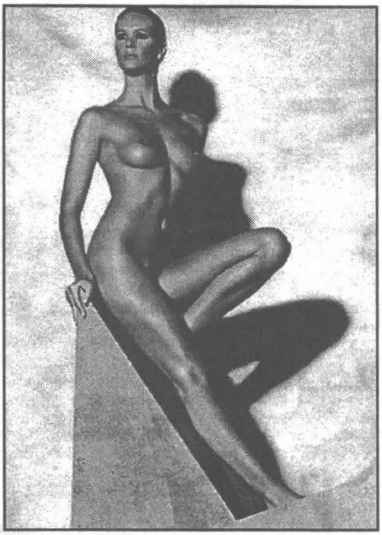

Acest corp trebuie deci respectat, purificat, menţinut cât mai curat şi sănătos (atât în exterior cât şi în interior) pentru că el este cel care susţine această divinitate în manifestare. Trupul constituie un ansamblu uluitor de complex, inteligent şi sensibil, deoarece reprezintă cea mai înaltă evoluţie a formelor vieţii.

Din perspectiva tantrică, corpul este vehiculul prin care conştiinţa se transformă, dilatându-se din ce în ce mai mult; este, metaforic vorbind, ATHANORUL[1] în care energia grosieră de la nivelul planului fizic se rafinează şi se transformă printr-un proces alchimic complex în aurul pur al extazului divin. Pentru înţelepţii clarvăzători tantrici, descoperind inefabilele comori ale corpului, omul ajunge să înţeleagă că „cine realizează adevărul corpului realizează Adevărul întregului Macrocosmos" (RATNASARA TANTRA). Nu trebuie să vizitezi, aşadar, zeci şi sute de temple exterioare ca să-l găseşti pe Dumnezeu, pentru că această căutare poate fi superfluă şi uneori fără valoare. Propriul trup este destinat, pentru cei care pot să înţeleagă şi să simtă lăuntric acest lucru, tocmai acestui scop. Omul îl poate căuta pe Dumnezeu chiar în acest corp, poate să-l adore şi să-l descopere în profunzimea inimii sale, aceasta fiind de altfel adevăratul pelerinaj şi rugăciunea eternă din interiorul Templului său, veritabil *„sanctum sanctuorum"*, unde sălăşluieşte Divinul în forma lui JIVATMAN (ATMAN[2]).

„Nu există împlinire fără corp. Obţinând sănătatea perfectă a corpului, te angajezi pe calea merituoasă", afirmă o altă *sutra* din KULARNAVA TANTRA. În această lume materială, corpul fizic este primul mijloc, adevărata bază a vieţii şi a progresului. Toată forţa vitală, toată puterea

[1] Cuptorul în care alchimiştii realizează „Marea Operă" sau „Piatra Filozofală", transmutând totodată metalele inferioare (precum plumbul) în cele nobile şi scumpe (precum aurul).

[2] Manifestându-se sub forma unui Sine încarnat.

gândului, toate facultăţile emoţionale sunt departe de a se realiza pe sine în afara instrumentului fizic, corpul. El trebuie privit ca un dar de la Dumnezeu, preţuit şi construit ca instrument eficace pentru realizarea celor mai înalte idealuri ale vieţii. Trupul este o moştenire valoroasă cu care omul îşi începe cariera şi este de datoria lui să-l folosească pentru progresul pe Calea Adevărului, pentru a grăbi atingerea ţelului suprem al existenţei – realizarea Conştiinţei Divine, în care corpul îşi are şi el meritul său.

Abordând această viziune asupra vieţii, spiritului şi materiei, tantrismul apare ca o ramură care, departe de a respinge sau micşora speranţele de realizare spirituală, îşi fundamentează practica pe unele metode şi mijloace inedite, uneori chiar controversate şi contradictorii şi redă oamenilor posesia deplină şi întreagă a tuturor secretelor pierdute, ducând la verificarea indubitabilă a faptului că: *„În timp ce unul cade la pământ, altul poate, fără îndoială, să se ridice extrem de sus chiar cu ajutorul pământului"*[1].

FIZIOLOGIA SUBTILĂ

Tantrismul consideră că o sănătate perfectă a fiinţei umane şi, de aici, prelungirea vieţii în corpul fizic oricât de mult se doreşte nu se poate obţine decât prin dobândirea unui „corp divin" sau aşa-numitul „corp de diamant". Tantra a fundamentat şi apoi a dezvoltat în detaliu un sistem care permite purificarea şi cultura perfectă a corpului fizic uman, sistem cunoscut sub numele de KUNDALINI YOGA. Acest sistem prezintă multiple conotaţii cu HATHA YOGA hindusă şi corespunde, în ceea ce priveşte tantrismul budist, lui VAJRARUPA-GUHYA sau „misterul corpului de diamant".

Motivul pentru care tantra priveşte cu un mare interes corpul fizic este fundamentat în special pe două puncte de vedere apropiate ca ţel final:

1) pe de o parte, importanţa acordată experienţei totale a vieţii, ceea ce include fiecare aspect şi plan vibratoriu din creaţie (inclusiv planul fizic)[2];

[1] TANTRA SARA.

[2] Este depăşit, astfel, ascetismul *upanishadic* şi post-*upanishadic*, precum şi celelalte concepţii de neglijare sau chiar mortificare a corpului, prezente în alte tradiţii.

2) pe de altă parte, obţinerea unei vieţi foarte lungi în care corpul să se afle într-o stare perfectă, motivul fiind acela de a putea susţine meditaţii foarte îndelungate care să conducă la eliberarea finală chiar în această viaţă[1].

Această concepţie se sprijină în mod firesc pe fiziologia subtilă care arată analogia dintre Macrocosmos şi microcosmosul fiinţei umane despre care am vorbit anterior. Conform acestei analogii, în corpul uman sunt prezente şi acţionează în consecinţă toate puterile, energiile şi fenomenele existente în Creaţie. Tantra exprimă aceasta prin deja cunoscuta afirmaţie: *„Ceea ce există aici se află şi acolo; ceea ce nu se află aici, nu se află nicăieri"*. Această idee o putem regăsi în multiple alte texte de mare notorietate[2]. Totuşi, trebuie avut în vedere faptul că această corespondenţă perfectă nu se referă numai la corpul fizic, ci la ansamblul total (fizic şi subtil) care formează structura completă a fiinţei umane. Ea cuprinde corpul material (fizic), corpul subtil şi corpul cauzal, care nu constituie prin ele însele entităţi separate, ci reprezintă trei dimensiuni (la nivel de vibraţie) diferite ale uneia şi aceleiaşi entităţi, în ansamblul ei, care este omul.

Deoarece corespund unor nivele diferite de vibraţie, aceste corpuri se adresează, firesc, unor stări şi percepţii diferite de conştiinţă. Astfel, corpul fizic (material) corespunde percepţiei ordinare a omului obişnuit, aflat în stare de veghe (JAGRAT). Corpul subtil este perceput de acelaşi om obişnuit atunci când el doarme şi visează (SVAPNA); în sfârşit, corpul cauzal este superior celui subtil, fiind perceput de om în ceea ce numim somnul profund fără vise (SUSHUPTI). Ne putem referi aici şi la un al „patrulea corp", numit CATURTHA[3], care în fapt reprezintă mai mult o stare de conştiinţă foarte înaltă (TURYA), asimilată Cunoaşterii şi Existenţei Absolute, nefiind deci un „corp" în sine. Atunci când atinge o astfel de stare, fiinţa umană este eliberată chiar şi

---

[1] Cf. GHERANDA-SAMHITA (I, 8).

[2] NIRVANA-TANTRA afirmă: *„Într-adevăr, tot acest corp reprezintă întregul univers (BRAHMANDA)"*. (cf. John Woodroffe – SHAKTI AND SHAKTA, pag. 277). Sau: *„Ceea ce se află aici, se află de asemenea şi acolo; ceea ce există acolo, există de asemenea şi aici. Cel care crede că lucrurile stau altfel se va confrunta mereu cu veşnicul ciclu al naşterilor şi morţilor succesive"* (Cf. KATHA UPANISHAD (II, IV, 10). De asemenea: *„Ascultă, o, Zeiţă* [textul se referă la învăţăturile transmise de SHIVA consoartei sale, SHAKTI]: *înţelepciunea divină se află cuprinsă chiar în acest corp; atunci când misterele lui vor fi cunoscute cu adevărat şi în mod plenar, se va obţine Cunoaşterea Absolută."* (SHIVAGAMA PRANAVIDYA, pag. 14).

[3] Etimologic, CHATUR = patru (sanskrită).

de finele şi voalatele condiţionări cu care ea se mai confruntă încă în planul cauzal; TURIYA semnifică, aşadar, atingerea necondiţionatului, a eliberării finale. Celelalte trei forme anterioare de conştiinţă (corpul material, subtil şi cauzal) „închid" şi „ascund" într-un anume fel misterul transcendenţei şi cunoaşterii totale manifestate prin cea de-a patra stare (TURIYA).

Astfel, scopul practicii lui KUNDALINI YOGA (strâns legată de practica HATHA YOGA) apare clar acum, deoarece el vizează tocmai înlăturarea acestor bariere şi piedici, pentru a deschide fiinţa umană faţă de aspectele spirituale cele mai înalte care o definesc intrinsec. Acest lucru comportă o dilatare, o adevărată cosmizare a conştiinţei, dezvoltarea ei în supraconştiinţa ce transcende toate formele şi numele dualităţii anterioare. Este bine să amintim aici unele absurdităţi şi interpretări penibile venite din partea unor aşa-numiţi „cunoscători", în legătură cu practica YOGA şi cea tantrică, interpretări ce dovedesc lipsa chiar a unei minime cunoaşteri a principiilor şi metodelor acestor sisteme. Este cu atât mai regretabil cu cât astfel de afirmaţii provin de la nişte minţi antrenate intelectual (jurnalişti, medici, psihanalişti, etc.); astfel de persoane afirmă faptul că YOGA (şi, implicit, tantra) nu face altceva decât să conducă la anumite forme de hipnoză şi transă având caracteristici mediumice, aflate la un nivel sub cel al conştiinţei normale, de veghe, şi nu deasupra ei. Ignoranţa merge până acolo încât să se afirme că aceste practici sunt de natură să conducă la nebunie, schizofrenie şi pierderea controlului, ceea ce este – evident – în deplin contrast cu adevărul. Starea de supraconştiinţă, de cunoaştere infinită, starea de extaz divin nu poate fi cunoscută nici prin analiză matematică, rece, riguroasă, raţională sau logică; nici prin operaţie chirurgicală sau prin intermediul unui instrument perfecţionat; ea nu se pretează speculaţiilor şi nici dis-

cursivității, pentru că le transcende total pe toate acestea. Când se experimentează starea de TURIYA, toate modificările mentale sunt abolite, neutralizate. Este starea aflată dincolo de gând; cum ar putea fi ea, deci, judecată sau analizată prin intermediul gândului? Este starea descrisă ca fiind „diferită de somnul profund fără vise"[1]. Aceasta este starea de extaz profund divin (SAMADHI), despre care HATHAYOGA-PRADIPIKA afirmă[2] că reprezintă acea condiție în care există cunoașterea naturii esențiale a spiritului pur și fără nici un înveliș, menținută în timpul stării de veghe (JAGRAT) și având, tocmai de aceea, aparența unui somn: *„fără a dormi și, totuși, fără a fi pe deplin treaz"*; adică, într-o stare care depășește deopotrivă și condiția conștiinței ordinare (starea de veghe – JAGRAT) și pe cea a subconștientului (manifestată îndeosebi în timpul stării de vis – SVAPNA – sau de somn profund – SUSHUPTI).

Revenind la subiect, vom spune că una din cele mai importante caracteristici ale tantrismului o constituie valoarea net distinctivă, specifică, acordată corpului. În KULARNAVA TANTRA întâlnim o expresie tipică în acest sens: *„Corpul reprezintă templul divin. Ființa vie – JIVA – este însuși SADASHIVA*[3]*"*. Astfel, în viziunea tantrică corpul nu este considerat în nici un caz un dușman care trebuie chinuit și răpus; de asemenea, el nu reprezintă nici o metodă pentru realizarea unei contemplări pur intelectuale. Ceea ce este propriu atât școlilor tantrice, cât

[1] Cf. MANDUKYA-UPANISHAD (III, 34 și 35): *„Spiritul pătrunde în starea de somn profund fără vise, dar atunci când este suprimată orice activitate mentală el depășește chiar și această stare; atunci el devine BRAHMAN, cel lipsit de orice frică, alcătuit doar din lumina indescriptibilă a Conștiinței Supreme"*.

[2] IV, 106–112.

[3] SADASHIVA, adică SHIVA (Principiul Suprem) sub aspectul „spiritului pur".

şi celor aparţinând hinduismului sau budismului reformat, este faptul de a conferi trupului acea dimensiune hiperfizică şi de a stabili prin intermediul acesteia diferitele raporturi analogic-magice între Macrocosmos şi microcosmosul pe care-l reprezintă omul. Rezultatul direct al unei astfel de abordări inedite este acela al orientării fiinţei către Unitatea Supremă, ea slujindu-se chiar de corpul pe care-l are la dispoziţie, corp care este cunoscut, purificat, trezit din latenţa sa energetică şi apoi stăpânit complet prin intermediul dimensiunii sale lăuntrice, ocultate până acum, care este însăşi divinitatea (ATMAN). Acest studiu uluitor şi din ce în ce mai aprofundat al corpului uman face ca, pe drumul spre atingerea ţelului final, adeptului să i se reveleze o întreagă ierarhie de elemente distinctive şi puteri, pe care el le înţelege şi le conştientizează în mod detaşat, privindu-le ca tot atâtea trepte sau etape pe drumul desăvârşirii spirituale. De altfel, acest adevăr a fost exprimat şi în *upanishade*: *„Toate divinităţile şi zeităţile care există în creaţie sunt cuprinse aici, în acest corp"*. Ca urmare, corpul nu trebuie renegat şi nici neglijat, ci dimpotrivă, el trebuie cercetat şi explorat în profunzime, pentru a descoperi nenumăratele sale secrete şi puteri.

Din acest motiv, tantra a dezvoltat sistemul KUNDALINI YOGA, care are în primul rând nota distinctivă a unei fiziologii ascunse, subtile, exprimând un bogat pantheon de zeităţi, forţe şi energii aflate pe diferite grade de vibraţie. *„«Fiziologia subtilă» a fost probabil elaborată pornindu-se de la experienţe ascetice, extatice şi contemplative, exprimate în acelaşi limbaj simbolic al cosmologiei şi ritualului tradiţional. Aceasta nu vrea să însemne că asemenea experienţe nu erau reale: erau, dar nu în sensul în care un fenomen fizic este real. Textele tantrice şi hathayoghice ne frapează prin «caracterul lor experimental», dar este vorba de experienţe efectuate la alte niveluri decât cel al vieţii cotidiene, profane.*[1]"

În principiu, această fiziologie subtilă cuprinde un întreg ansamblu de traiecte subtile energetice, numite NADI, precum şi un anumit număr de centri subtili de forţă, numiţi CHAKRA, fiecare asimilat unor simboluri, energii şi entităţi subtile bine precizate. Cuvântul „NADI", literal, înseamnă canal, vas, venă sau nerv, ceea ce a făcut ca medicina modernă să încerce să identifice aceste „vene" cu cele deja existente în corpul fizic. Eşecul firesc în urma unor astfel de cercetări a condus la concluzia „inteligentă" că aceste NADI-uri nu există cu adevărat.

[1] Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 203.

Credincioasă ideologiei: *„Nu crede până nu vezi"*, medicina modernă a etichetat rapid rezultatele experimentale întinse pe mii şi mii de ani ale înţelepţilor şi yoghinilor clarvăzători ca fiind false. Alţi cercetători identifică greşit astfel de traiecte subtile cu anumite particularităţi organice ale corpului fizic[1], uitând că manifestarea unor astfel de „vene" este exclusiv eterică şi aparţine, deci, unui plan vibratoriu mai subtil decât cel fizic. Pe de altă parte, cuvântul „CHAKRA" înseamnă, literal, cerc, disc, dar semnificaţia lui adevărată în fiziologia subtilă tantrică este aceea de „centru subtil de forţă". Citându-l pe Mircea Eliade: *„S-ar putea spune, simplificând puţin, că energia vitală, sub forma «suflurilor», circulă prin NADI-uri, iar energia cosmică şi divină se află, latentă, în CHAKRA-e"*[2]. Această latenţă este transformată prin practică şi experienţă directă în adevărate focare de energie subtilă transmutată şi sublimată la cele mai înalte nivele de conştiinţă. Din păcate şi CHAKRA-ele, în accepţiunea lor adevărată, au fost identificate cu plexurile nervoase care le corespund la nivel fizic. Astfel, MULADHARA CHAKRA ar fi plexul sacral; SVADHISTHANA CHAKRA, plexul prostatic (sau sexual); MANIPURA CHAKRA, plexul solar; ANAHATA CHAKRA, plexul cardiac; VISHUDDHA CHAKRA, plexul faringian; AJNA CHAKRA, plexul mental; şi SAHASRARA, plexul coronarian. Uneori, nici chiar această corespondenţă nu este înfăţişată corect. *„Ajunge însă să citim cu atenţie textele pentru a ne da seama că este vorba de experienţe transfiziologice, căci toţi aceşti «centri» reprezintă [de fapt] nişte «stări yoghine», adică inaccesibile în lipsa unei [anumite] asceze spirituale: mortificările şi disciplinele strict psihofiziologice nu ajung pentru a «trezi» CHAKRA-ele sau pentru a le pătrunde; esenţialul, de neînlocuit, rămâne meditaţia, «realizarea» spirituală. Astfel, este mai prudent să considerăm că «fiziologia mistică» este rezultatul şi conceptualizarea experienţelor întreprinse de foarte mult timp de asceţi yoghini; ori, nu trebuie să uităm că aceştia din urmă îşi efectuau experienţele asupra unui «corp subtil», adică utilizând senzaţii, tensiuni, stări transconştiente inaccesibile profanilor, că stăpâneau o zonă infinit mai vastă decât zona psihică «normală», că pătrundeau în profunzimile subconştientului şi ştiau să «trezească» straturile arhaice ale conştiinţei primordiale, fosilizate la ceilalţi oameni."*[3] Sau: *„«Venele» şi «centrii» despre*

[1] De pildă, IDA şi PINGALA (două dintre cele mai importante NADI-uri din corpul uman) sunt în mod eronat identificate cu carotida (loeva şi dextra) (Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE şi LIBERTATE").

[2] Idem, pag. 205.

[3] Idem, pag. 204.

care vorbesc textele se referă în primul rând la niște stări realizabile exclusiv printr-o extraordinară amplificare a «senzației corpului»"[1].

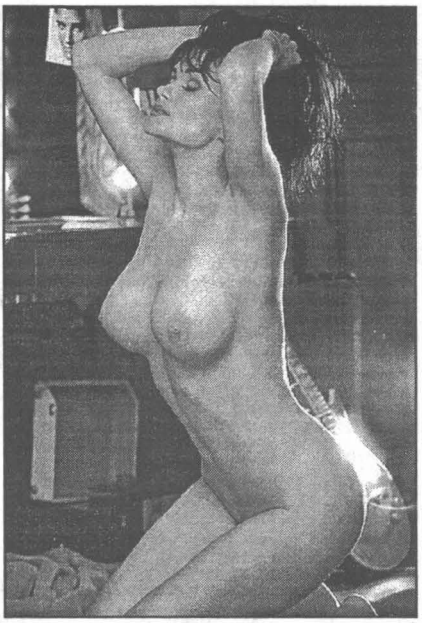

În structura subtilă a ființei umane coexistă foarte multe NADI-uri sau traiecte de energie subtilă[2]. Totuși există câteva aprecieri, dintre care o alegem pe cea din HATHAYOGA-PRADIPIKA (IV, 8), în care se precizează la 72000 numărul acestor NADI-uri[3]. Dintre toate acestea, majoritatea textelor consideră un număr de zece NADI-uri ca fiind cele mai importante, iar dintre acestea, trei joacă un rol capital în toate tehnicile: IDA, PINGALA și SUSHUMNA. Aceste trei NADI-uri, fiind și cele mai importante, sunt legate de un bogat sistem de omologări și simboluri, care nu face altceva decât să le sublinieze și mai mult importanța și funcția lor în corp, asimilându-le forțelor și energiilor corespondente din creație.

SUSHUMNA. Reprezintă „axul central" al ființei. Datorită însemnătății ei primordiale, poartă denumiri simbolice semnificative, deoarece ea reprezintă „traiectul", „calea", pe care se poate ajunge în lăcașul suprem (PARAMASHIVA). Astfel, putem întâlni și alte nume care o definesc, precum: BRAHMANADI, MAHAPATHA („Calea cea Mare"), SHAMBHAVI (sau DURGA), MADHYAMARGA („Calea de Mijloc") sau SHAKTI-MARGA („Calea lui SHAKTI"). Acest canal este constituit el însuși din alte două, numite VAJRA (sau VAJRINI) și CHITRINI; astfel, privind în secțiune transversală, la exterior ne apare SUSHUMNA pro-

[1] Idem, pag. 205.

[2] *„Nu le putem număra, ca și marile și micile NADI* [nervuri] *ce se întind pe o frunză de ashvattha"* (TRISHIKHIBRAHMANOPANISHAD, 76).

[3] Alte surse: 300000 (SHIVA SAMHITA (II, 14)); 200000 (GORAKSHA PADDHANTI (12)); 80000 (TRISHIKHIBRAHMANOPANISHAD, (67)).

priu-zisă, apoi VAJRINI şi, la interior (fiind doar spaţiul gol delimitat de pereţii lui VAJRINI) se află CHITRINI[1]. SUSHUMNA NADI porneşte din locul numit KANDA, formaţiune subtilă „ca un ou", aflată între anus şi sex şi reprezentând punctul de plecare al tuturor NADI-urilor în corp. Ea se întinde până la nivelul creştetului, în PARABINDU aflat în SAHASRARA, locaşul Divinităţii Supreme[2].

IDA ŞI PINGALA. O importanţă deosebită se acordă în tantra celor două canale energetice subtile, care sunt IDA şi PINGALA, deoarece există o strânsă legătură şi corespondenţă între cele două „sufluri" sau forţe fundamentale în organismul subtil şi cele două NADI-uri ca atare, prin care acestea circulă. Astfel, IDA prezintă un caracter lunar, corespunzând „lunii" şi fiind ataşată de principiul lui SHAKTI. Dimpotrivă, PINGALA are un caracter solar, corespunde „soarelui" şi este ataşată de principiul lui SHIVA. Celor două canale energetice subtile le sunt atribuite anumite „culori" care nu privesc atât o percepţie la nivel fizic, ci fac aluzie la ceea ce numim o percepţie „psihică". Astfel, IDA are o culoare palidă, ca cea a lunii (CHANDRA-SVARUPA), pe când PINGALA este roşie, fiind ca soarele (SURYA-SVARUPA)[3].

Ne confruntăm de asemenea şi cu un simbolism temporal, ceea ce demonstrează că plasarea suflului pe unul sau altul din cele două canale subtile menţine fiinţa umană în planul dualităţii. IDA şi PINGALA ritmează alternanţa inspiraţiei şi expiraţiei individului care este încă supus acţiunii timpului. De aceea, Hathayoga-pradipika le asimilează, respectiv, nopţii şi zilei, în succesiunea lor temporală. *„Avem aici deja una din cheile simbolismului lor: cu ajutorul principalelor «sufluri» şi al principalelor «canale subtile» putem ajunge să distrugem timpul"* (Mircea Eliade, op. cit.). Acest lucru se realizează atunci când dualitatea manifestată prin cele două NADI-uri este transceansă, deoarece – într-o imagine simbolică – IDA şi PINGALA sunt „devorate" în forţa unică ce străbate canalul subtil central (SUSHUMNA) şi, ca atare, însuşi timpul este „devorat", adică este suspendată orice condiţionare temporală[4]. În

[1] De aceea, SUSHUMNA NADI se mai numeşte şi TRIGUNA.

[2] Informaţii suplimentare asupra NADI-urilor şi CHAKRA-elor subtile pot fi obţinute din cel mai complex tratat asupra fiziologiei subtile: SHATCHAKRA NIRUPANA (trad. engl. A. Avalon, 1919, apărută în traducere românească sub titlul „SHATCHAKRA NIRUPANA ŞI PADUKA PANCHAKA", Ed. Deceneu, Bucureşti 1995).

[3] SAMMOHANA TANTRA afirmă că IDA este „luna" din cauza naturii sale blânde, iar PINGALA este „soarele" din cauza naturii sale viguroase (Cf. Mircea Eliade, „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 207).

[4] HATHAYOGA-PRADIPIKA (IV, 12).

scrierile tantrice budiste, SUSHUMNA este numită şi AVADHUTI, fiind considerată calea Nirvanei (a Eliberării Finale)[1]. Scopul principal al aspirantului tantric, deci, este acela de a unifica aspectele polare opuse (Soarele şi Luna) pentru a obţine transcenderea dualităţii şi a experimenta „Marea Beatitudine".

CHAKRA. Vom descrie acum, pe scurt, CHAKRA-ele sau centrii subtili de forţă aflaţi la nivelul structurii energetice subtile a fiinţei umane. Este recunoscut faptul că cel mai autorizat tratat în acest sens îl constituie SHATCHAKRA NIRUPANA („Descrierea celor şase centri subtili de forţă"), prezentat şi aflat în directă legătură cu Paduka Panchaka („Tronul cu cinci picioare al Supremului GURU"), ambele texte fiind traduse din limba sanskrită în limba engleză de către celebrul orientalist Arthur Avalon[2] (ediţia din 1919). Scopul scurtei noastre prezentări aici nu este acela de a descrie toate elementele caracteristice şi simbolurile ce corespund fiecărei CHAKRA în parte, ci de a oferi o sinteză cât mai clară şi elocventă a ceea ce, de-a lungul timpului, s-a transformat într-un sistem şi o viziune clară a fiziologiei subtile a corpului uman.

Există un număr de şapte CHAKRA-e principale şi mai multe CHAKRA-e secundare, în sensul importanţei lor. O anumită CHAKRA sau centru subtil de forţă reprezintă un plan de conştiinţă vibratorie pe care adeptul trebuie să-l energizeze, să-l activeze şi să-l dezvolte pentru a dobândi o cunoaştere cât mai plenară la acel nivel. Cele şapte CHAKRA-e principale sunt: MULADHARA, SVADHISTHANA, MANIPURA, ANAHATA, VISHUDDHA, AJNA şi SAHASRARA. Primele cinci corespund câte unuia din cele cinci „mari elemente" (MAHABHUTA) sau TATTVA-e şi anume: pământ, apă, foc, aer şi eter. A şasea CHAKRA (AJNA) corespunde aşa-numitului simţ sau „organ intern" (ANTAHKARANA) în care sunt implicate la cel mai înalt grad aspectele mentale, în timp ce al şaptelea şi ultimul centru subtil de forţă (SAHASRARA) corespunde unităţii supreme sau lăcaşului suprem al divinului SHIVA. Toţi aceşti centri subtili de forţă se găsesc de-a lungul axei coloanei vertebrale,

---

[1] Termenul de AVADHUTI este tradus ca „ceea ce distruge toate păcatele prin natura sa arzătoare" (cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 208, care-l citează pe Dasgupta).

[2] Pseudonim al adevăratului său nume: Sir John Woodroffe.

fiind „atașați" prin intermediul unui „ax" (sau BIJA) de CHITRINI NADI[1] (component al lui SUSHUMNA).

În iconografia hindusă, fiecare CHAKRA este reprezentată ca o floare de lotus având un anumit număr de petale ce corespund unor așa-numite „foneme-cauzale" (MATRIKA), expresii ale unor forțe sau curenți PRANA-ici specifici fiecărei CHAKRA. De asemenea, fiecare centru subtil de forță este caracterizat de o MANTRA esență (sau BIJA-MANTRA) care, fiind corect utilizată, poate duce la rapida și puternica activare a respectivei CHAKRA.

1. MULADHARA CHAKRA

Corespunde plexului sacro-coccigian și este plasată la baza coloanei vertebrale, între anus și organele genitale. Are patru petale, iar culoarea este galben-argilos. Ca formă sau simbol, această CHAKRA este reprezentată de un pătrat, însemn al elementului „pământ" (PRITHIVI-TATTVA). BIJA-MANTRA care definește MULADHARA-CHAKRA este LAM. Acest centru subtil de forță se află în relație cu forța de coeziune a materiei fizice, cu simțul mirosului și cu organul care îi corespunde (nasul), cu „suflul" vital descendent numit APANA și ține de buna funcționare a sistemului osos în corp.

Zeitatea masculină care prezidează această CHAKRA este BRAHMA, a cărui consoartă este (la nivelul lui MULADHARA) DAKINI SHAKTI. BRAHMA se află așezat pe un elefant, iar deasupra se găsește MANTRA LAM, ce semnifică masa, greutatea, forța de bază acumulată în picioare, cât și stabilitatea ce caracterizează manifestarea TATTVA-ei pământului. În centrul CHAKRA-ei se află simbolul lui SHAKTI, adică un triunghi cu vârful în jos, ce conține SVAYAMBHU-LINGAM[2]. Acest LINGAM se manifestă aici sub forma sa de putere generatoare. La acest nivel se află KUNDALINI, forța cosmică infinită esențială în om, sub forma unui șarpe încolăcit de trei ori și jumătate[3] în jurul lui SVAYAMBHU LINGAM; KUNDALINI astupă cu a sa gură „poarta lui BRAHMAN" (sau BRAHMADVARA) ce reprezintă accesul în SUSHUMNA NADI[4].

---

[1] Vezi mai sus explicațiile la SUSHUMNA NADI.

[2] Unul din textele tradiției orientale afirmă în acest sens: *„În interiorul triunghiului se află SVAYAMBHU sub forma sa de LINGAM (PHALLUS)"*, adică *„puterea care există prin ea însăși"*.

[3] Unii atribuie opt încolăciri lui KUNDALINI (cf. Mircea Eliade, op.cit., pag. 208), dar cele mai autorizate păreri susțin varianta expusă de noi în text.

[4] SUSHUMNA pornește de la mijlocul lui MULADHARA.

În ceea ce priveşte influenţa psihică asupra omului, MULADHARA are legătură cu lăcomia, cu falsa cunoaştere, cu credulitatea nejustificată, cu iluziile de orice tip, cu satisfacţiile unui materialism grosier şi obtuz, reprezentând totodată şi forţa ce dă naştere somnului.

2. SVADHISTHANA CHAKRA

Corespunde plexului prostatic, fiind numit şi „plexul sexual". Este plasată deasupra organelor genitale şi are şase petale. Culoarea sa este alb-argintie. Simbolul ei este semiluna, iar TATTVA sau elementul care îi corespunde este „apa" (apas-TATTVA)[1]. BIJA-MANTRA corespondentă este VAM. SVADHISTHANA CHAKRA are corespondenţe cu forţa constrictivă a materiei fizice, cu simţul gustului şi organul prin care acesta se manifestă (limba), cu funcţia sexuală, având o directă influenţă asupra sistemului adipos din corp.

Zeitatea masculină ce prezidează acest centru este VISHNU, aspectul conservator, de menţinere, al Divinităţii Supreme; contrapartea sa feminină este RAKINI SHAKTI. Din punct de vedere psihic, acţiunea dezechilibrată alui SVADHISTHANA CHAKRA dă naştere dorinţelor senzuale, se află în legătură cu stările de slăbiciune (ca vitalitate) a persoanelor[2], cu aversiunea de orice tip, cu sentimentul ruşinii, cu lâncezeala. SVADHISTHANA-CHAKRA se află, de asemenea, în legătură cu senzaţia de sete (nu numai fizică).

3. MANIPURA CHAKRA

Corespunde plexului solar[3]; poziţionarea sa este sub ombilic. Are zece petale, iar culoarea este roşie. Ca simbol, este reprezentată de un triunghi roşu, iar TATTVA sau elementul care îi corespunde este „focul" (TEJAS-TATTVA). BIJA-MANTRA este RAM. MANIPURA-CHAKRA se află în relaţie cu forţa expansivă a materiei fizice, cu simţul văzului şi cu organul care-i corespunde (ochiul), cu funcţia de asimilare şi, în particular, cu cea de digestie, fiindu-i atribuită de asemenea puterea focului subtil (TEJAS) în fiinţă.

---

[1] Sau JALA-TATTVA.

[2] SVADHISTHANA-CHAKRA se află în legătură cu sistemul imunologic al organismului.

[3] Identificat greşit cu centrul subtil epigastric, de unde şi eronata poziţionare a acestei CHAKRA ca fiind deasupra ombilicului.

Zeitatea care prezidează acest centru este RUDRA[1] (echivalent al lui SHIVA din trinitatea hindusă) în calitate de manifestare dizolvantă şi devorantă a lumii manifestate. Contrapartea sa feminină este aici LAKINI SHAKTI, de culoare albastru-turcoaz.

La nivel psihic, corespondenţele negative sunt: mânia, frica, stupefacţia, violenţa, orgoliul. MANIPURA-CHAKRA se află în legătură cu senzaţia de foame.

4. ANAHATA CHAKRA

Acest centru subtil de forţă corespunde plexului cardiac, fiind plasat la mijlocul pieptului, între sâni. El are douăsprezece petale, fiind de culoare fumurie[2]. Este numit şi „sediul Sinelui", deoarece doctrina *upanishadelor* afirmă că ATMAN „se ascunde" în cele mai adânci profunzimi ale inimii, considerată ca fiind centrul fiinţei umane. Simbolul acestei CHAKRA este reprezentat de „steaua lui Solomon" (sau „pecetea lui Solomon", sau steaua cu şase colţuri), formată din două triunghiuri echilaterale care se întretaie şi, astfel, se echilibrează reciproc. TATTVA sau elementul care îi corespunde este „aerul", iar BIJA-MANTRA YAM. ANAHATA-CHAKRA se află în legătură cu ceea ce, la modul general, se îndreaptă sau se mişcă spre realitatea fizică cu simţul pipăitului (şi, ca atare, cu pielea) şi cu circulaţia sanguină.

Zeitatea masculină ce prezidează centrul este ISHA, adică „Stăpânul", „Domnul". El reprezintă manifestarea puterii primordiale ca divinitate personală (şi care se reflectă în ATMAN în calitate de principiu al personalităţii individului). SHAKTI a sa este KAKINI, „pătrunsă de dulcele nectar divin al nemuririi". Corespondenţele în plan psihic sunt: speranţa, neliniştea, îndoiala, tremurul, excitarea trăirilor emotive.

5. VISHUDDHA CHAKRA

Corespunde plexului nervos faringian (şi laringian) şi este plasat în zona de la baza gâtului. VISHUDDHA are şaisprezece petale şi culoarea alb-strălucitoare. Simbolul său este cercul, care semnifică TATTVA elementului „eter" (AKASHA TATTVA), al cincilea, cel mai sub-

[1] Uneori prezentat ca MAHARUDRA.

[2] După interpretarea vedantică, acest „fum" înconjură esenţa imuabilă (ATMAN) a fiinţei vii (JIVATMAN) până când aceasta va reuşi să dobândească „cunoaşterea" adevăratei sale naturi.

til şi ultimul dintre MAHABHUTA-uri. BIJA-MANTRA sa este HAM. El se află în relaţie cu forţa de dilatare, de spaţializare a realităţii fizice, cu percepţia auditivă şi organul de simţ care îi corespunde (urechea), cu forţa de expresie a energiei vitale şi cu organul vorbirii, care este gura împreună cu coardele vocale.

Zeitatea care prezidează această CHAKRA este zeul androgin SADASHIVA[1] (ARDHANARISHVARA), având jumătate de corp alb (sau de argint, după alte descrieri), iar cealaltă jumătate de corp din aur. SADASHIVA este acompaniat de SHAKTI a sa, care este extraordinar de frumoasa zeiţă SHAKINI, de culoare alb-strălucitor şi care, se spune, este alcătuită ca formă „însăşi din lumină"[2]. La nivelul acestui centru subtil de forţă se poate obţine stăpânirea deplină a forţei timpului, perceput acum ca un continuum (trecut, prezent, viitor) privit ca o singură durată.

În ceea ce priveşte corespondenţa cu planul psihic, VISHUDDHA se află în directă legătură cu sentimentele de afectivitate, tristeţe, respect, devoţiune, mulţumire de sine, regret, având o directă influenţă în aspectul de relaţie cu sexul opus.

6. AJNA CHAKRA

Corespunde plexului mental (sau plexului cavernos), având ca plasare locul din mijlocul frunţii. Este cunoscut şi ca „lotusul alb cu două petale", strălucind precum o flacără albă şi puternică. În fapt, AJNA CHAKRA este format din 96 de petale, însă pentru simplificare el este reprezentat ca având doar două, cărora le sunt ataşate literele sanskrite HA şi KSHA. BIJA-MANTRA care defineşte acest centru subtil de forţă este: AUM (numită şi PRANAVA). AJNA-CHAKRA reprezintă sediul facultăţilor de cunoaştere, pentru că această CHAKRA se află în relaţie directă cu SUKSHMA-PRAKRITI, adică cu fundamentul, cauza, baza tuturor puterilor şi forţelor naturii în dimensiunea lor subtilă.

La nivelul lui AJNA este figurat un triunghi cu vârful în jos (simbol al zeiţei şi al lui YONI – organul sexual feminin), în interiorul căruia

[1] Prefixul „SADA" plasat înaintea lui SHIVA face aluzie la condiţia eternă a spiritului pur, aflat dincolo de existenţa SAMSARA-ică, adică cea supusă morţilor şi naşterilor succesive.

[2] JYOTIHSVARUPA, adică are ca natură intrinsecă chiar lumina divină.

se află zeiţa HAKINI, asemănătoare lui KALI, consoarta lui SHIVA la cel mai înalt nivel al său de manifestare. Acelaşi triunghi mai conţine şi un LINGAM[1] (PHALLUS sau simbol al organului sexual masculin) ce reprezintă virilitatea lui SHIVA sub forma lui de VAJRA (forţa fulgerului); această forţă colosală se manifestă la nivel de comandă (de aceea, AJNA-CHAKRA se mai numeşte şi „centrul de comandă mentală"), care se uneşte cu SHAKTI primordială.

Deasupra triunghiului inversat este reprezentată o semilună peste care este aşezat un punct (BINDU). În interiorul acestui BINDU se află cuprins *„un spaţiu infinit, răspândind splendoarea luminii nenumăraţilor sori, infiniţi ca număr"*[2]. În această regiune se găseşte Cel ce depăşeşte această stare: SHANTI sau liniştea şi pacea superioare stării simple de „eter a conştiinţei"[3].

7. SAHASRARA

Propriu-zis, SAHASRARA nu este apelată ca fiind o „CHAKRA", deoarece nu este un centru subtil de forţă la fel ca ceilalţi. SAHASRARA se află plasat în afara corpului fizic, deasupra creştetului, fiind denumit şi „centrul (sau plexul) coronarian". În tradiţia hindusă mai este cunoscut şi sub numele de „lotusul cu o mie de petale". De notat faptul că acest număr nu reprezintă neapărat şi exact numărul curenţilor PRANA-ici (sau petalelor) ca în cazul celorlalţi centri subtili de forţă, ci el este folosit pentru a desemna în principal grandoarea şi măreţia divină. La nivelul lui SAHASRARA ne confruntăm de asemenea cu triunghiul inversat, simbol al Supremei SHAKTI, care însă nu mai conţine nici un LINGAM drept contraparte masculină (ca în cazul lui AJNA-CHAKRA), ci un „punct suprem" (sau PARABINDU) în calitate de „vid" (SHUNYA) sau necondiţionat, de simplitate a unei condiţii pur transcendente în care se găsesc latente toate limitările „condiţionatului"[4].

La acest nivel SHAKTI se află în forma ei nediferenţiată (CIDRUPINI), ceea ce înseamnă că ea îşi asumă şi forma lui SHIVA, constituind

---

[1] Apelat aici ca ITARA LINGAM şi interpretat ca acea capacitate de transcendere a lui KALA (a timpului).

[2] Vezi SHATCHAKRA NIRUPANA.

[3] Textele tantrice menţionează şi alte CHAKRA-e minore, secundare însă ca importanţă, pe care nu le vom aborda aici. Vom menţiona doar că aceste descrieri se referă la MANAS, SOMA, YONI, HRID, LALANA CHAKRA etc.

[4] Prin antiteză, „plinul" semnifică ansamblul „etapelor" sau TATTVA-elor în aspectul lor imanent, legat în mod direct de manifestare şi dualitate.

astfel o unitate indestructibilă cu acesta, într-o stare ce se află chiar dincolo de transcendenţă, o stare despre care nu se poate spune nimic. Este o absorbţie completă în cel care nu este nici imanent, nici transcendent, nici nu există, nici există dar care, nefiind niciunde, este totuşi pretutindeni. Această condiţie sau stare a fost denumită ANUTTARA (Supremul Absolut) şi corespunde lui MAHASUKHA-KAYA din VAJRAYANA.

KUNDALINI. La nivelul fiinţei umane, dualitatea fundamentală SHIVA-SHAKTI este reprezentată prin puterea care se află la baza conştiinţei lucide şi clare despre adevărata natură divină şi nepieritoare, este SHIVA-SHAKTI şi reprezintă corpul (cu toate componentele sale, grosiere şi subtile) ca fiind însăşi „viaţa" acestei Conştiinţe Primordiale. Această viaţă, acest dinamism neîncetat are ca mijloc sau vehicul de desfăşurare forţa vitală universală, care este PRANA, „suflul" vital ce se răspândeşte pretutindeni şi care cuprinde întregul organism al omului. Această PRANA apare ca o radiaţie luminoasă intensă, vie, dinamică, fiind acel VAYU universal ce circulă prin canalele subtile energetice (NADI) despre care am vorbit.

În acest organism complex al omului, în afara lui SHAKTI care – aşa după cum am văzut – reprezintă unul din elementele diadei universale (manifestându-se în forma descrisă, în corp), mai este prezentă şi PARASHAKTI, ce semnifică puterea primordială, nediferenţiată, sub o formă esenţială şi condensată, numită KUNDALINI. Dintr-o perspectivă metafizică, KUNDALINI reprezintă rădăcina sau seva care conferă viaţă fiinţei corporale în cel mai profund sens al său. Sediul ei la acest nivel (al corpului uman) este MULADHARA CHAKRA, denumire care înseamnă, de fapt, bază, susţinere. În acelaşi timp, acelaşi centru subtil de forţă serveşte şi ca plan de reprezentare şi manifestare a ultimului principiu în manifestare, care este TATTVA pământului (PRITHIVI TATTVA).

Aici, în MULADHARA CHAKRA, acea putere cosmică infinită, care este însăşi rădăcina oricărei manifestări ulterioare, se află „dormind", într-o stare latentă, aşteptând să fie trezită, dinamizată şi apoi activată, forţată să urce pe SUSHUMNA pentru a se uni într-o contopire inefabilă, de infinită beatitudine spirituală, cu SHIVA (contrapartea sa masculină) la nivelul lui SAHASRARA. De altfel, însuşi cuvântul KUNDALINI (sau Kundali) care, literal, înseamnă „a sta încolăcit, ghemuit", sugerează ideea de latenţă, de somn, de ne-desfăşurare.

Aşa-numitul „somn" al lui KUNDALINI prezintă mai multe semnificaţii simbolice. Cea mai generală se referă la faptul că, în timp ce ea (KUNDALINI) „doarme", întreaga lume ne apare ca fiind haotică şi dominată de principiul dualităţii, în care unitatea indestructibilă nu poate fi încă percepută. Atât timp cât KUNDALINI se află în al ei somn letargic, SAMSARA (sau roata transmigraţiilor spiritului prin manifestare) va continua să se învârtă.

Pentru a putea face apel într-un mod cât mai clar şi eficient la explicarea fenomenului de „trezire" a lui KUNDALINI este necesar să amintim aici şi să prezentăm pe scurt două noţiuni care se referă la doi „curenţi vitali" subtili (sau VAYU) numiţi PRANA (o formă specifică a lui PRANA în accepţiunea ei generală, de „curent al vieţii") şi APANA (de asemenea o formă specifică a aceleiaşi PRANA universale). În mare spus, primul (PRANA) se află în legătură cu funcţia respiraţiei, iar cel de-al doilea (APANA) cu funcţiile de secreţie şi excreţie ale omului, în care este inclusă şi ejacularea lichidului seminal în timpul actului sexual. Dar, deşi sunt opuse ca acţiune (PRANA este un „curent vital" ascendent, pe când APANA este unul descendent), cele două manifestări ale forţei universale sunt intim legate una de cealaltă. Astfel, îndreptându-se spre în sus, ca pentru a se detaşa de corp, PRANA este reţinută de către APANA şi vice-versa. Această aparentă luptă continuă are conotaţii simbolice în planul vieţii omului de rând care, aşa după cum afirmă DHYANABINDU UPANISHAD, „nu este niciodată ferm". Astfel, atât timp cât ne vom confrunta cu această stare de oscilaţie şi instabilitate existenţială, cunoaşterea Realităţii Supreme va rămâne un mister pentru noi.

HATHAYOGA-PRADIPIKA (I, 1) oferă o interpretare inedită: „HA" este asimilat lui PRANA, „THA" lui APANA, iar cuvântul în ansamblu (ha+tha) nu indică altceva decât „secretul acestei YOGA", adică unificarea celor doi curenţi vitali. IDA şi PINGALA (a căror descriere a fost

dată mai sus) sunt recunoscute ca acele canale energetice prin care circulă cei doi curenţi, respectiv PRANA şi APANA[1]. Principalul mijloc de a determina trezirea lui KUNDALINI este acela de a suspenda vibraţiile şi mişcările din IDA şi PINGALA şi de a reuni „suflurile" care circulă prin acestea. Putem afirma în continuare că uniunea acestor doi curenţi – unul având un caracter solar (*shivait*), iar celălalt având un caracter lunar (*shaktic*) – semnifică în fapt uniunea dintre bărbat (ca încarnare a lui SHIVA) şi femeie (ca încarnare a lui SHAKTI) în timpul jocului amoros tantric, aspecte ce le vom dezvolta pe larg în ultimul capitol al acestei cărţi.

Oprirea activităţii energiei subtile prin IDA şi PINGALA obţinută cu ajutorul tehnicilor de control şi suspendare a suflului (PRANAYAMA), dă naştere unei anumite manifestări energetice turbionare (datorită contopirii lui PRANA şi APANA şi pătrunderii lor pe SUSHUMNA), care duce la trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI. Odată trezită şi făcută să se ridice, KUNDALINI înglobează şi transportă atunci, în ascensiunea ei, toţi ceilalţi curenţi PRANA-ici şi toate elementele „desfăşurate" în manifestare. Însă HATHA YOGA tantrică nu se reduce totuşi doar la procesul simplu de trezire a lui KUNDALINI. Această energie formidabilă devine, de asemenea, însuşi instrumentul realizării puterilor închise în corp, atribute majore ale CHAKRA-elor sau centrilor subtili de forţă, aflaţi în directă relaţie cu forţele şi principiile din macrocosmos, acum energizaţi, purificaţi şi dezvoltaţi de „străpungerea" (BHEDA) lor de către KUNDALINI în drumul ei ascensional pe SUSHUMNA. Astfel, întregul

[1] Primul este, simbolic vorbind, RAHU (ASURA sau demonul care „înghite" Luna), iar APANA este „focul timpului" (KALA GUI) (cf. Mircea Eliade, op.cit., pag. 207). Dacă ne vom raporta însă la procesul respiraţiei, al cărui principiu vital este HAMSAH, atunci IDA îi corespunde lui SAH (inspiraţiei), iar PINGALA îi corespunde lui HAM (expiraţiei).

proces capătă dimensiuni şi valori transcendente. Se ajunge astfel, treptat, la a cunoaşte şi controla toate puterile din corp, aspect ce urmează în mod firesc unei progresii ascensionale a lui KUNDALINI; acesta este un proces opus (deci de resorbţie) celui de manifestare cosmică a lui SHAKTI, până când se realizează uniunea deplină cu Principiul Suprem[1].

TATTVA-ELE ÎN PROCESUL MANIFESTĂRII

Nedepăşită prin profunda ei analiză este problema celor 36 de TATTVA-e sau „etape" ale evoluţiei şi emisiei creaţiei, constituind o complexă dar, în acelaşi timp, foarte profundă şi clară expunere a procesului creaţiei, pornind de la Supremul Absolut (PARAMA SHIVA). Expunerea succesiunii TATTVA-elor a fost dată şi de filozofia VEDANTA şi SAMKHYA, dar ea s-a limitat doar la 25 de TATTVA-e; este, aşadar, meritul marilor iniţiaţi ai şcolii SHAIVA din nordul Indiei de a fi completat acest proces cosmogonic, ceea ce a permis şi critica foarte subtilă, din partea lor, a doctrinei moniste a lui Shankaracharya, la care aderaseră aproape toţi înţelepţii şi învăţaţii acelor vremuri.

Privitor la această problemă a TATTVA-elor, în Supremul Absolut (PARAMA SHIVA sau ANUTTARA) atât Subiectul cât şi Obiectul (desemnaţi, în principiu, prin „Eu" (AHAM) şi „Acesta" (IDAM)) se află într-o uniune inseparabilă şi nediferenţiată, ca fiind cuplul suprem SHIVA-SHAKTI. Pentru realizarea procesului de creaţie este necesar însă ca această unitate să se scindeze totuşi în Subiect şi Obiect, fapt care nu se realizează brusc. Există o stare intermediară, de tranziţie, în care apare într-adevăr Subiectul şi Obiectul, dar ele fac parte din Sinele Suprem, care cunoaşte atunci Obiectul ca fiind El Însuşi. În experienţa cotidiană a omului obişnuit, subiectul şi obiectul sunt pe deplin separaţi, obiectul fiind perceput în afara Sinelui şi identificat în mod fals ca fiind acesta din urmă. Acest proces şi efectul care derivă de aici constituie opera şi acţiunea specifică lui SHAKTI, a cărei funcţie este în special aceea de a nega, adică de a-şi „nega" într-un anumit fel propria ei plinătate şi universalitate, astfel încât să devină ceva finit şi contractat (subiectul limitat) care să perceapă un obiect limitat. Chiar şi sub

[1] Asupra acestor aspecte, vezi capitolul 3: „Sadhana tantrică".

această formă limitată şi finită, însă, atât Subiectul cât şi Obiectul limitat reprezintă aspecte ale unicului Sine Suprem.

Astfel, Puterea Divinului SHIVA, care este SHAKTI, „devine" succesiv o serie de emanaţii şi transformări concretizate în existenţa celor 36 de TATTVA-e. Acestea marchează diferitele trepte prin care Conştiinţa Supremă (ca SHAKTI) se prezintă lui SHIVA sub formă de Obiect, El fiind Subiectul. La început, aşa după cum precizasem, ca subiect se experimentează obiectul ca fiind parte din Sine, iar mai apoi, în urma operărilor efectuate de MAYA-SHAKTI[1], ca fiind parte diferită de acesta. Aici se află, de fapt, treapta sau faza finală în care fiece Sine (PURUSHA) se consideră diferit şi izolat de ceilalţi. Cea prin care se ajunge la o asemenea limitare sau contracţie a Conştiinţei Supreme este MAYA, adică una din Puterile Marii Zeiţe (DEVI) sau SHAKTI. Voinţa de a fi mai mulţi reprezintă impulsul creator care nu numai că dă naştere creaţiei, dar reproduce şi o ordine eternă în aceasta. Conştiinţa Infinită şi fără de formă se opacizează pentru Ea Însăşi, se ascunde de Ea Însăşi prin intermediul Puterii Sale (SHAKTI) sub aspectul de MAYA, negându-se şi limitându-se cu de la sine voinţă pentru a se putea experimenta ca Formă şi Nume în creaţie.

Într-un sens aproximativ, cuvântul „TATTVA" poate fi tradus prin acela de „principiu" sau „element". Aceste TATTVA-e constituie, pe de o parte, principii ale realităţii fizice şi subtile (care definesc creaţia în sine), iar pe de altă parte reprezită tot atâtea etape sau forme ale experienţei practice a aspirantului la spiritualitate. Totuşi, în ceea ce priveşte desfăşurarea lor succesivă, TATTVA-ele nu trebuie privite ca emanând astfel în timp, adică să fie supuse unui proces temporal, deoarece timpul nu joacă decât un anumit rol şi doar de la o anumită fază încolo, în acest grandios proces al manifestării. De fapt, putem

[1] Ea însăşi o formă de manifestare a lui SHAKTI Supremă (PARA SHAKTI).

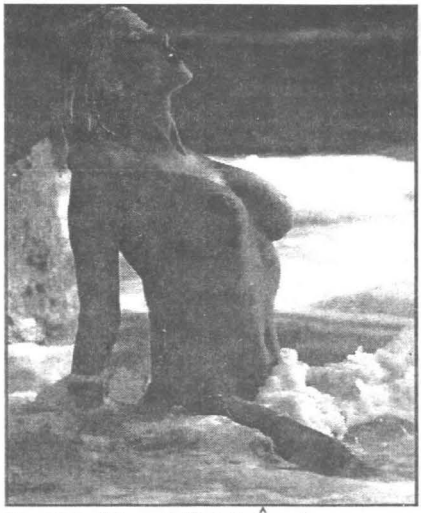

vorbi de o dezvoltare temporală (în care timpul joacă un rol important) numai într-o condiţie specială a existenţei şi anume, în aceea care defineşte domeniul în care conţine existenţa fiinţei umane ca structură complexă, aflată în plin proces de revenire la nivelul Conştiinţei Supreme[1]. Putem însă considera acţiunea TATTVA-elor ca diferite „secţiuni" sau „părţi" ale unui Întreg infinit (precum feliile tăiate, adică doar delimitate, dintr-un tort), care există simultan şi se manifestă ca atare într-o ierarhie bine definită. Înţelegerea corectă a acestui aspect permite eliminarea unor probleme filozofice spinoase; una dintre acestea ar fi aceea a preexistenţei lui Dumnezeu înaintea creaţiei sale. Ori, Absolutul sau Divinitatea aflându-se cu mult dincolo de conceptul temporalităţii[2], nu se poate vorbi de un „înainte". Însă la nivelul lumii fenomenale (SAMSARA), timpul apare fragmentat (trecut, prezent, viitor) şi indefinit ca durată, deoarece el marchează astfel însuşi procesul evoluţiei fiinţei, care nu va putea atinge niciodată eliberarea finală şi transcenderea acestei lumi duale atât timp cât nu va depăşi domeniul condiţionării spaţio-temporale. Acest domeniu face obiectul unei influenţe precise din partea anumitor TATTVA-e în succesiunea de 36. *„Nu se poate dobândi cunoaşterea absolută pe orizontală, ci urcând pe verticală, în afara timpului, depăşind deci situaţia în care [...] se poate vorbi de un «înainte» şi de un «după».*[3]"

Cele 36 de TATTVA-e se împart în trei mari grupe:

1) *tattva*-ele *pure* (SHUDDHA TATTVA);
2) *tattva*-ele *pure-impure* (SHUDDHA-ASHUDDHA TATTVA);
3) *tattva*-ele *impure* (ASHUDDHA TATTVA).

---

[1] Cf. Rene Guenon – „L'HOMME ET SON DEVENIR SELON LE VEDANTA", pag. 63 Paris, 1947.

[2] De fapt, timpul reprezintă un anumit tip de energie subtilă vibratorie, efect al acţiunii specifice a lui SHAKTI.

[3] Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 62.

Folosim cuvântul „impur" în ceea ce priveşte TATTVA-ele pentru a desemna gradul în care, la nivelul considerat, există o anumită „alterare", adică o anumită diferenţă între diferitele aspecte manifestate. Privind însă din acest punct de vedere, chiar şi TATTVA-ele pure (adică SHUDDHA TATTVA) sunt, de asemenea, impure, prin raport la Absolutul Suprem[1], căci aici nu putem vorbi nici de puritate, nici de impuritate, astfel încât SHUDDHA TATTVA-ele sunt şi ele, din acest unghi, „alterate". Totuşi, pentru o mai bună înţelegere şi asimilare a noţiunilor s-a convenit asupra acestor denumiri.

Distingem, de asemenea, două moduri de a „parcurge" cele 36 de TATTVA-e. În primul dintre acestea, SHAKTI se desfăşoară dând naştere tuturor aspectelor (pure sau impure) ale TATTVA-elor şi aduce lumea la obiectivare, procesul derulându-se astfel până când el atinge limita cea mai de jos a „alterării", adică atunci când Sinele (Supremul subiect) este privit ca non-Sine. În acest proces, creaţia începe de la nivelul lui SHIVA TATTVA (prima dintre cele 36 de TATTVA-e) şi se sfârşeşte la nivelul cel mai de jos, al lui PRITHIVI TATTVA (TATTVA sau elementul „pământ"), care este şi ultima. Celălalt mod de a concepe progresia sau înşiruirea TATTVA-elor este acela al parcurgerii lor inverse, de la TATTVA pământului (ultima) la cea a lui SHIVA (prima); în acest caz nu ne mai confruntăm cu o „emanaţie" propriu-zisă a unei Puteri Divine cauzată de „dorinţă", aspect demiurgic întâlnit în primul mod de a privi lucrurile. Acum ne confruntăm cu o „recucerire", una câte una, a întregului şir de TATTVA-e sau „realităţi" distincte, astfel încât alterările devin din ce în ce mai subţiri, iar legile dualităţii sunt – pe măsură ce adeptul, în progresul său spiritual, urcă tot mai sus pragul conştiinţei şi înţelegerii sale, spre SHIVA TATTVA – încetul cu încetul dominate şi apoi cucerite în totalitate. Dacă prima perspectivă ne înfăţişa cosmogonia şi „coborârea" Divinităţii în manifestare, atunci cea de-a doua ne prezintă însuşi sensul evoluţiei fiinţei umane, cât şi etapizările ei precise, până la obţinerea perfecţiunii spirituale.

În cele ce urmează, vom trece să descriem foarte pe scurt

[1] Definirea acestei condiţii ultime se face uneori prin PARAMA SHIVA, alteori prin ANUTTARA sau PARA SAMVIT etc.

succesiunea celor 36 de TATTVA-e, de la prima TATTVA (SHIVA), până la ultima (PRITHIVI).

Supremul Absolut (sau PARA SAMVIT, ori PARAMA SHIVA) poate fi oarecum înţeles sub două aspecte[1]: 1) cel transcendent; şi 2) cel imanent sau creator. Acest aspect creator al Conştiinţei Supreme a primit numele de SHIVA TATTVA, fiind deci primul din cele 36 de „principii" sau „realităţi"[2]. Dacă la nivelul lui PARAMA SHIVA „Eu" (subiectul) şi „Acesta" (obiectul) se află într-o unitate perfectă şi nediferenţiată, atunci la nivelul primei TATTVA (SHIVA TATTVA) rămâne doar aspectul purei subiectivităţi („Eu"), deoarece „Acesta" (aspectul obiectivităţii) este cumva retras prin operarea lui SHAKTI TATTVA, care este cea de-a doua TATTVA şi care reprezintă Energia lui SHIVA.

Deja ajunşi la cea de-a doua TATTVA, observăm existenţa a două principii distincte (SHIVA şi SHAKTI), dar totuşi inseparabil legate, ceea ce prezintă puternice conotaţii în privinţa simbolisticii uniunii lor sexuale[3]. Chiar dacă ei sunt indisolubil legaţi, cu toate acestea nu este vorba de acea uniune absolută, transcendentă şi indivizibilă a lui SHIVA şi SHAKTI în ceea ce am numit PARA SAMVIT, ci de o unitate într-un anumit fel „dinamică", imanentă în manifestare. Este primul pas către creaţie. În comentariul său la textul STOTRAVALI al lui Utpaladeva, marele tantric eliberat Kshemaraja face următoarea remarcă-parabolă: *„SHAKTI, stimulată de o plăcere beatifică şi infinită, se lasă dusă către manifestare"*[4]. Aşadar, SHIVA şi SHAKTI nu pot fi niciodată despărţiţi, fie că este vorba de creaţie ori de disoluţie. SHIVA este principiul experimentator, experimentând El Însuşi ca pur Eu, iar SHAKTI ca beatitudine profundă. Strict vorbind, cele două TATTVA-e[5] nu reprezintă o emanaţie propriu-zisă, ci *sămânţa* întregii emanaţii sau manifestări ulterioare.

---

[1] Deşi acest nivel este definit ca depăşind şi aceste atribute, de transcendent şi imanent, fiind complet necondiţionat şi indicibil.

[2] *„Când ANUTTARA sau Absolutul, prin SVATANTRYA (sau Voinţa Lui Absolută şi complet liberă) doreşte să emită universul conţinut în El Însuşi, prima vibraţie sau pulsaţie a voinţei sale este numită SHIVA."* (SHATTRIMSAT-TATTVA-SANDOHA, (1)

[3] *„În întreaga manifestare nu există SHIVA fără SHAKTI şi nici SHAKTI fără SHIVA."* (TANTRALOKA-AHNIKA, (III). Acesta este un important principiu tantric.

[4] SHAKTI este aspectul activ sau dinamic al Conştiinţei Supreme (sau PARA SAMVIT), este însăşi intenţia acestei Conştiinţe de a crea. Înţeleptul Maheshvarananda explică aceasta în următorii termeni: *„Atunci când El [PARAMA SHIVA] devine dornic să-şi dezvăluie întreaga splendoare a universului care este conţinut în inima sa (sub formă de germene), el este numit SHAKTI".*

[5] Adică SHIVA şi SHAKTI, cunoscute ca SHIVA-SHAKTI TATTVA.

În ceea ce priveşte cea de-a treia TATTVA sau SADASHIVA TATTVA[1], aceasta poate fi simplu descrisă ca voinţa (ICCHA) de a afirma aspectul de „Acesta" (aspectul obiectiv) al experienţei universale; aici, voinţa (ICCHA) este predominantă, iar experienţa trăită este: „Eu sunt". Existenţa lui „sunt" implică o desemnare obiectivă (eu sunt, dar ce anume sunt?). De aceea, SADASHIVA TATTVA se prezintă ca „Eu sunt «acesta»", dar „acesta" este aici doar o experienţă imprecisă şi vagă a ceea ce abia urmează să fie manifestarea, aspectul predominant fiind încă „Eu"[2].

Urmează cea de-a patra TATTVA, numită ISHVARA sau AISHVARYA TATTVA, în care – printr-un gen de precipitare – aspectul obiectiv („Acesta") devine clar şi bine definit. „Alterarea", aici, constă în faptul că apare o „privire" spre un altul, adică se departajează obiectul[3]. Deoarece acum universul (ca ideaţie) este făptuit, apare predominant aspectul de cunoaştere (JNANA) a lui. Dacă la nivelul lui SADASHIVA TATTVA „Eu" era pe primul plan, în ISHVARA TATTVA[4] accentul este pus pe „Acesta", astfel încât experienţa devine: „Acesta sunt Eu". În această fază putem înţelege ansamblul tuturor posibilităţilor din manifestare (aflată încă la nivel de idee) cuprinse în unitate, motiv pentru care vorbim de apariţia lui BINDU (literal: „punct"). La nivelul lui ISHVARA TATTVA el este acel punct fără dimensiuni care comprimă în el însuşi pluralitatea lumilor viitoare, într-un mod transcendent. De aceea, el mai este numit şi PARABINDU sau „punctul suprem". Aici există un fel de „condensare" a puterii divine, în care toate forţele sunt adunate într-o singură unitate[5]. Această unitate sau punct suprem (PARABINDU)[6] reprezintă, oarecum, imaginea substanţei lui „Eu" (AHAM) sub forma lui „Acesta" (IDAM).

---

[1] Numită şi SADAKHYA TATTVA; din perspectiva analizei Logosului în manifestare, ea corespunde lui NADA care, literal vorbind, înseamnă „sunet": el este acel sunet sau „rezonanţă specifică" primordială, ce reprezintă originea primei disocieri clare în manifestare.

[2] Din această cauză, experienţa este numită „NIMESHA" (însemnând „cu ochii închişi"), făcându-se astfel referire la SHAKTI în sensul absorbirii ei extrem de profunde într-o asemenea percepţie.

[3] Experienţa este numită „UNMESHA" (ceea ce înseamnă „cu ochii deschişi"); SHAKTI priveşte la ideaţia universală, care acum este clară.

[4] Se ştie că, pe plan religios, ISHVARA corespunde unei divinităţi personale (vezi „YOGA SUTRA" lui Patanjali) asociate unei lumi manifestate.

[5] Cf. PRAPANCHASARA-TANTRA (I, 4).

[6] La nivelul căruia sălăşluieşte ISHVARA, „Domnul" sau „Stăpânul" creaţiei.

A cincea TATTVA este SHUDDHAVIDYA TATTVA sau SADVIDYA TATTVA. Aici se face resimţită la modul propriu dualitatea, deoarece „Eu" (subiectul) şi „Acesta" (obiectul) sunt echilibrate precum două talere ale unei balanţe care se află la acelaşi nivel. Cele două aspecte sunt recunoscute în această stare cu o asemenea claritate încât, deşi cele două stări aparţin încă aceluiaşi Sine, totuşi ele pot fi clar distinse în gândire. Această TATTVA se numeşte SHUDDHAVIDYA TATTVA deoarece în această etapă este experimentată adevărata relaţie care există între lucruri şi este vorba despre o „cunoaştere pură", care indică într-adevăr conştiinţa Sinelui (din care AHAM şi IDAM încă mai fac parte), dar care totuşi este asociată unui principiu al dualităţii generale[1].

Până la această etapă (inclusiv) întreaga experienţă este ideatică, adică doar sub forma unei idei, în care creaţia este proiectată în ansamblu, dar nu este încă expulzată spre în afară, ci face parte din germenele gândirii divine. Până aici, natura reală (SVARUPA) a Divinului nu a fost încă ascunsă. Odată cu SHUDDHAVIDYA TATTVA se termină şi categoria TATTVA-elor pure sau SHUDDHA TATTVA, amintită anterior. Urmează TATTVA-ele pure-impure (sau semi-pure), a căror denumire este SUDDHASHUDDHA TATTVA, categorie ce include MAYA TATTVA şi cele cinci KANCHUKA-uri sau „învelişuri" („carcase") ce alterează şi mai mult natura reală a Sinelui Suprem. TATTVA-ele pure-impure se manifestă, deci, de la a şasea şi până la a unsprezecea TATTVA inclusiv.

Aşadar, MAYA[2] este cea de-a şasea TATTVA în sistemul celor 36 de TATTVA-e. La acest nivel „Eu" (AHAM) este despărţit de „Acesta" (IDAM). Până la SHUDDHAVIDYA TATTVA (inclusiv) experienţa era uni-

[1] SHUDDHAVIDYA TATTVA se mai numeşte PARAPARA tocmai pentru faptul că, la nivelul ei, experienţa este intermediară, adică aflată între PARA sau Suprem şi APARA sau inferior, aici existând un sens clar al diferenţei între cele două aspecte.

[2] Etimologic, MAYA derivă de la rădăcina „*ma*" = a măsura, adică experienţa devine deja măsurabilă, limitată.

versală, „Acesta" semnificând „tot acesta", adică toate posibilităţile, întregul Univers. Acum, însă, sub influenţa lui MAYA, „Acesta" ajunge să semnifice „simplu acesta", diferit de orice altceva. Pornind de aici ne confruntăm cu limitarea (SHANKOCHA), deoarece MAYA se întinde ca un fel de voal (AVARANA) asupra Sinelui. Astfel, Sinele îşi „uită" – cum s-ar spune – propria lui natură reală, apărând astfel un sens al diferenţei. Ceea ce, la nivelul lui ISHVARA TATTVA (a patra TATTVA) era PARABINDU („punct" transcendent ce cuprindea în el însuşi toate acţiunile şi posibilităţile manifestării) devine, sub influenţa lui MAYA, TRIBINDU, adică se împarte în trei BINDU diferiţi: a) cel care cunoaşte; b) ceea ce este cunoscut şi c) cunoaşterea însăşi[1].

Urmează TATTVA-ele de la şapte la unsprezece, care reprezintă cele cinci KANCHUKA-uri ale lui MAYA. Ele constituie desfăşurarea sau explicitarea a ceea ce este conţinut în MAYA-SHAKTI. Pe parcursul acestor cinci „etape", ceea ce iniţial – la nivelul lui PARABINDU[2] – semnifică încă obiectul unei experienţe unitare, atemporale şi simultane, devine o multiplicitate succesivă şi eterogenă[3]. Astfel, KANCHUKA-urile reprezintă acele puteri subtile care dirijează şi conduc procesul limitării în experienţa universală[4]. Ele se referă la limitări privind capacitatea de a crea, cunoaştere, dorinţă individualizată, timp, cauză şi spaţiu, ce condiţionează orice experienţă posibilă. MAYA TATTVA şi cele cinci KANCHUKA-uri, aşa după cum am precizat, constituie categoria TATTVA-elor pure-impure (semi-pure), deoarece toate aceste limitări nu sunt aduse încă la o concretizare efectivă. Ele se prezintă deocamdată ca nişte condiţii potenţiale generale, ataşate experienţei finite şi limitate, urmând să prindă contur total în ultima categorie a TATTVA-elor şi anume, a celor impure.

---

[1] Aceasta reprezintă cheia arhetipală a întregii experienţe finite ce urmează a fi obiectivată.

[2] Ce corespunde lui ISHVARA TATTVA, numită şi BINDU TATTVA.

[3] La nivelul lui BINDU TATTVA ne confruntam cu o omogenitate, în care totul exista şi era cunoscut, dar într-un mod nediferenţiat.

[4] Cele cinci KANCHUKA-uri sunt: KALAA (a 7-a TATTVA), VIDYA (a 8-a), RAGA (a 9-a), KAALA (a 10-a) şi NIYATI (a 11-a) (conform cu învăţăturile *shivaismului* din Nord (Kashmir); vezi, de exemplu, referinţe: Jaideva Singh în introducerea la PRATYABHIJNAHRIDAYA, ed. a 4-a, pag. 13. John Woodroffe prezintă însă o altă ordine a KANCHUKA-urilor, de la MAYA TATTVA în jos: KAALA, RAGA, NIYATI, KALAA şi VIDYA („GARLAND OF LETTERS", pag. 91 şi 146–154).

TATTVA-ele impure (ASHUDDHA TATTVA) încep de la cea de-a douăsprezecea TATTVA (care este PURUSHA) şi merg până la cea mai de jos, a 36-a TATTVA (PRITHIVI), care este şi ultima.

A douăsprezecea TATTVA este, deci, PURUSHA TATTVA, adică subiectul individual, deoarece acum el este „supus" puterii lui MAYA şi „acoperit" de cele cinci KANCHUKA-uri (sau învelişuri). PURUSHA[1] nu semnifică doar persoana umană, ci orice altă vieţuitoare sau fiinţă care este astfel limitată. El este manifestarea subiectivului din „Eu sunt acesta", întâlnită la nivelul lui SHUDDHAVIDYA TATTVA (a cincea TATTVA).

Urmează PRAKRITI TATTVA, care este manifestarea obiectivă a aceleiaşi experienţe din SHUDDHAVIDYA TATTVA. Dacă în filozofia SAMKHYA, PRAKRITI este privită (alături de PURUSHA) ca fiind un principiu universal (în care cele trei GUNA-e reprezintă tot atâtea puteri ce o constituie, dar şi forţele ce stau la baza oricărei acţiuni sau fenomen pe care-l produce PRAKRITI), din perspectiva metafizicii tantrice lucrurile stau puţin diferit, căci aici PRAKRITI nu mai este privită ca un principiu fundamental şi atotdefinitor, ci fiecărui PURUSHA îi corespunde o PRAKRITI diferită, aceasta fiind un anumit nivel de manifestare în evoluţia firească a creaţiei. În acest caz, GUNA-ele reprezintă nişte modalităţi ale lui SHAKTI care intră în acţiune imediat după ce procesul manifestării a depăşit „punctul" metafizic (PARABINDU), în care totul se mai prezenta încă omogen şi nediferenţiat, la nivelul lui ISHVARA TATTVA. De la nivelul pe care-l ocupă (TATTVA a treisprezecea) şi până la sfârşitul procesului creaţiei, PRAKRITI se diferenţiază în ceea ce numim: ANTAHKARANA (sau „instrumentul intern"), INDRIYA-uri (simţuri) şi BHUTA-uri (materia efectivă).

ANTAHKARANA sau „instrumentul intern"[2] defineşte următoarele trei TATTVA-e după PRAKRITI TATTVA şi anume: BUDDHI (a 14-a TATTVA), AHAMKARA (a 15-a) şi MANAS (a 16-a).

BUDDHI este prima TATTVA a lui PRAKRITI, reprezentând inteligenţa care înţelege. La acest nivel, conştiinţele individuale apar ca tot atâtea reflectări ale conştiinţei supreme în manifestare. BUDDHI TATTVA permite asigurarea unei anumite continuităţi între formele şi stările individuale pe care nimic nu pare a le uni[3]. El corespunde,

[1] PURUSHA mai este denumit „ANU", care înseamnă „atom" sau „punct", arătând astfel că perfecţiunea divină a fost limitată.

[2] Ce defineşte, în fapt, aparatul psihic al individului.

[3] Din punctul de vedere al celui care se identifică cu el.

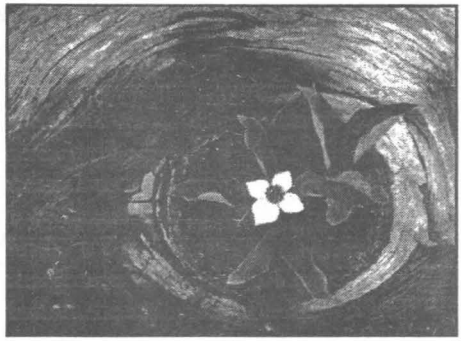

într-un anumit sens, succesiunii vieţilor (SAMSARA) unui individ, aparent fără legătură între ele. În plan fiziologic, BUDDHI semnifică capacitatea de decizie, de deliberare şi discriminare, acţionând în special asupra aspectelor ce ţin de voinţă şi determinare în viaţa interioară.

AHAMKARA[1] decurge firesc după BUDDHI şi reprezintă conştiinţa lui „Eu", puterea de autoatribuire. Prin acţiunea lui AHAMKARA, experienţa este resimţită ca fiind „a mea".

Această individualizare se dezvoltă mai apoi în ceea ce numim MANAS TATTVA. MANAS se află într-o directă legătură cu simţurile şi are funcţia de a construi percepţiile, imaginile şi conceptele primite prin intermediul simţurilor. Cu ajutorul lui MANAS omul vede, pipăie, gustă[2] etc. Această TATTVA face posibilă cunoaşterea prin percepţie datorită faptului că ea se află în strânsă legătură cu puterile realităţii sensibile. În plan psihic, funcţia lui MANAS este legată de facultatea atenţiei. Supus acţiunii acestei TATTVA, subiectul ia cunoştinţă doar de unele zone sau secţiuni ale experienţei totale, excluzându-le pe celelalte care se depozitează – rămânând ascunse – la nivel subconştient.

Urmează apoi cincisprezece TATTVA-e ale experienţei sensibile. Primele cinci sunt cele cinci puteri ale percepţiei senzoriale (JNANENDRIYA-uri): auz, pipăit, vedere, gust şi miros. Pentru a înţelege aceste cinci TATTVA-e este necesar să nu se confunde percepţiile enunţate cu ceea ce cunoaşte omul în general ca fiind percepţie senzorială, privitor la materia fizică. La nivelul acestor cinci TATTVA-e (care se numesc JNANENDRIYA[3]-uri sau „capacităţi prin care se realizează percepţia senzorială") nu putem vorbi încă de o materie reală, grosieră, a unei realităţi fizice obiective. Dimpotrivă, cele cinci TATTVA-e privesc principii

[1] Numit şi ASMITA-TATTVA.

[2] Cf. BRIHADARANYAKA-UPANISHAD.

[3] Termenul „INDRIYA" se traduce de obicei prin „instrument" sau „organ". Cu toate acestea, INDRIYA-urile nu desemnează organele senzoriale, ci sunt facultăţi (capacităţi) ce operează prin intermediul organelor de simţ, realizând cunoaşterea.

suprafizice, anterioare şi totodată superioare celor fizice. Ele ţin de un gen de determinare prin raport la calităţile sensibile, fapt care face să putem vorbi despre sunet, formă, culoare, gust şi miros.

Al doilea grup de cinci TATTVA-e poartă numele de KARMENDRIYA-uri sau puteri de acţiune, care sunt: puterea de a vorbi; de a apuca; de a merge; de activitate şi repaus sexual; şi puterea de excreţie.

Ele sunt urmate de ultimul grup de cinci TATTVA-e din cadrul TATTVA-elor experienţei subtile, numite cele cinci TANMATRA-e. TANMATRA-ele sunt elementele primare ale percepţiei la nivel fizic, corespunzând elementelor de percepţie senzorială: sunetul ca atare; atingerea ca atare; culoarea (forma) ca atare; savoarea ca atare; şi mirosul ca atare.

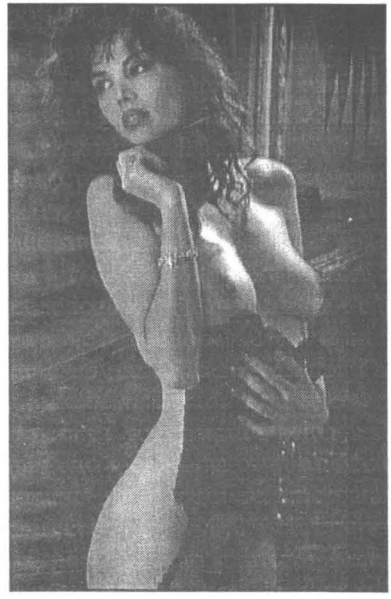

În sfârşit, TATTVA-ele de la 32 la 36 sunt denumite cele cinci BHUTA-uri sau elemente grosiere, constituind TATTVA-ele materialităţii, a materiei propriu-zise. Acestea sunt: AKASHA (eterul), provenind din TANMATRA sunetului; VAYU (aerul), provenind din TANMATRA atingerii; TEJAS (focul), provenind din TANMATRA culorii (formei); APAS (apa), provenind din TANMATRA savorii şi PRITHIVI (pământul), provenind din TANMATRA mirosului.

Aceasta este prezentarea eşalonată a succesiunii celor 36 de TATTVA-e în tantrism. Chiar dacă s-au omis multe din denumirile în limba sanskrită şi înţelesurile lor complexe (ce ar fi putut arunca o lumină mai clară asupra noţiunilor prezentate) şi chiar dacă nu s-au luat în discuţie şi nu s-au analizat anumite înţelesuri şi semnificaţii colaterale (din cauza spaţiului redus avut la dispoziţie şi din pricina faptului că lucrarea de faţă îşi propune o abordare generală şi nu particulară, in extenso, a fundamentelor şi caracteristicilor tantrismului), totuşi cititorul a putut deja să-şi formeze o idee de ansamblu asupra procesului cosmogonic real şi asupra evoluţiei şi devenirii spirituale a

ființei umane în virtutea acestui sistem. Se poate compara acum, chiar în această formă incipientă, valoarea unor asemenea realități (care nu reprezintă o simplă „invenție" intelectuală, rece și logică; de altfel, multe dintre semnificațiile noțiunilor expuse depășesc cu mult înțelegerea profană sau chiar posibilitatea limbajului vorbit al omului) față de ridicolele teorii cosmogonice ale științei moderne (cum ar fi Big-Bang-ul, de exemplu). Chiar dacă în ultimul timp unii cercetători încep să fie avizați și asupra altor posibilități suprafizice, concentrându-și pe cât posibil atenția și puterea de înțelegere asupra lor, totuși știința modernă trebuie să renunțe încă la enormul balast al unui materialism pueril, care o privează (în virtutea dogmelor și a principiilor de care este prinsă, dar enunțate și dezvoltate chiar de ea) de adevărata cunoaștere și investigație subtilă. În prezent, pentru a ne face o cât de mică idee a decalajului de înțelegere și experimentare, știința modernă și legile ei fizice (pentru că numai pe acestea le cunoaște) „înoată" încă în domeniul ultimelor cinci TATTVA-e, cele mai de jos, al BHUTA-urilor.

Să revenim însă la subiectul propus. Odată ajunsă la nivelul lui PRITHIVI TATTVA (a 36-a), Puterea Divină se oprește din procesul creației, deoarece s-a ajuns la limita posibilă a maximei diferențieri între subiect și obiect. Într-un sens strict, activitatea de manifestare a creației este atunci pe deplin terminată. SHAKTI devine KUNDALINI, adică „cea care stă încolăcită", fiind reprezentată „dormind", într-o stare latentă în om, în centrul subtil de forță aflat la baza coloanei vertebrale (MULADHARA CHAKRA) ce corespunde „energiei pământului" (PRITHIVI). Aici, așa după cum precizasem anterior[1], KUNDALINI stă încolăcită de trei ori și jumătate în jurul unui PHALLUS simbolic al lui SHIVA[2], Stăpânul nemișcat al întregii manifestări. Într-una din multiplele interpretări date acestui simbol, cele trei „înfășurări" ale lui KUNDALINI simbolizează cele trei GUNA-e prin intermediul cărora PRAKRITI se desfășoară în creație, iar jumătatea rămasă reprezintă toate formele și determinările care se dezvoltă începând de la MAYA TATTVA în jos; în centru, care semnifică „pământul", se află infinita potențialitate a lui SHAKTI ce a desăvârșit întregul proces al creației.

Din punct de vedere tantric, cele trei GUNA-e definesc diferențierile în cadrul naturii din care fac parte. Astfel, în cadrul lumii sau ordinului mineral (anorganic), puterea divină se află în mod esențial

[1] Vezi subcapitolul „Fiziologia subtilă".
[2] SVAYAMBHU LINGA.

sub influenţa lui TAMAS[1], având un grad de libertate insignifiant, în care „ignoranţa" (sau AVIDYA) se află la limita ei extremă. În acest caz avem de-a face cu o maximă pasivitate a puterii cu privire la ea însăşi. Atunci când analizăm lumea sau ordinul organic (cel vegetal şi animal), descoperim că acţiunea lui TAMAS este atenuată: *„există, deja, la nivelul vieţii, un «foc» care consumă «ignoranţa»"*[2]. Aici, SHAKTI se manifestă sub influenţa lui RAJAS, care reprezintă mişcarea de expansiune, elanul, dinamismul. În sfârşit, în cazul omului descoperim influenţa crescută a lui SATTVA (a cărei esenţă este spiritul şi lumina pură, spirituală), care îl determină să-şi desăvârşească ascensiunea şi cunoaşterea spirituală până la prima TATTVA, cea a lui SHIVA.

Astfel ia sfârşit scurta noastră expunere asupra principalelor aspecte ale viziunii tantrice în ceea ce priveşte lumea şi integrarea omului în aceasta. Să mai subliniem încă o dată faptul că aceste sinteze nu reprezintă nicidecum diverse speculaţii metafizice, ci constituie rodul unei experienţe spirituale practice milenare, care în tantrism face parte din ceea ce numim SADHANA-SHASTRA. *„Toată cultura şi cunoaşterea erudită a scripturilor pe care o poate avea un spirit vast în ştiinţa sa, nu înseamnă absolut nimic dacă, în acelaşi timp, el nu caută să dobândească şi puterea absolută pe care i-o conferă SADHANA (practica sau antrenamentul spiritual)."*[3]

EXPERIENŢA SPIRITUALĂ ÎN TANTRA

Fundamentul oricărei cunoaşteri, fie că ea se referă la această lume fizică sau la cea subtilă, îl constituie fără doar şi poate experienţa efectivă. Experienţa este ori totală (caz în care ne confruntăm cu plinătatea), ori parţială sau incompletă. În primul caz nu experimentăm Întregul, căci acest lucru ar însemna că noi am fi parte distinctă de

[1] Ca şi în filozofia SAMKHYA, cele trei GUNA-e sunt: TAMAS, RAJAS şi SATTVA.
[2] Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 77.
[3] Tantratattva (I, 25).

Întreg, de Totalitate, ceea ce este imposibil, ci experimentăm faptul că suntem chiar acest Întreg. În al doilea caz, deoarece Plinătatea sau Întregul nu are părți, nu experimentăm câte o parte separată, ci părțile aflate în acest Întreg. Acest lucru este definitoriu pentru doctrina tantrică, deoarece el ne arată că se poate ajunge efectiv la experimentarea celei mai înalte trepte a evoluției spirituale[1].

Teologic vorbind, experiența deplină îl reprezintă pe SHIVA, SHAKTI rămânând în potențialitate. Cel de-al doilea tip de experiență se referă la JIVA-urile sau individualitățile limitate în creație, care și ei sunt SHIVA-SHAKTI, dar ca potență actualizată. Ambele experiențe sunt reale căci, de fapt, nu există nimic, nicăieri, despre care s-ar putea spune că nu este real. Totul reprezintă Puterea manifestată, a cărei realitate deplină este cea a Supremului Absolut de unde a izvorât.

Totuși, trebuie să facem următoarea distincție: în timp ce „realitatea" manifestării are o natură tranzitorie (pentru că nici un fenomen nu este continuu, ci apare și dispare succesiv), experiența infinită a Plinătății (PURNA) are ca natură reală tocmai această Plinătate, care este eternă și neschimbătoare. Polemicile și discuțiile pe marginea „realității" sau „irealității" lumii, a iluziei ei, au dat naștere întotdeauna la vii dispute între diferitele școli. Dintre toate, este util, cred, să ne oprim – pentru a le compara – la doctrina monistă a marelui înțelept și eliberat Shankaracharya (concretizată mai apoi în filozofia VEDANTA) și la punctul de vedere tantric, pe care îl tratăm aici. Shankaracharya definește Realul cu adevărat atunci când spune că aces-

[1] ISHA UPANISHAD denumește Experiența Supremă ca fiind PURNA, Plinătatea Întregului.

ta este neschimbător, spre deosebire de experiența finită care – deși posedă o realitate momentană – se modifică în cele din urmă. Privită din acest punct de vedere vedantic, Lumea – ca un lucru schimbător ce este – deține doar o realitate relativă. Shankaracharya a definit astfel Realitatea Supremă deoarece el și-a susținut doctrina din punctul de vedere al Absolutului Transcendent (BRAHMAN), complet nemișcat și neschimbător.

Viziunea tantrică, însă, consideră că această Lume este totuși în mod necesar pe deplin reală. Având în vedere această concepție, un lucru poate fi real și, în același timp, poate fi supus schimbării. Supremul cuplu divin, SHIVA-SHAKTI, reprezintă experiența Reală și Deplină, care în mod voit se limitează și se contractă în „fragmente" de realități ce aparțin însă Realității Depline și Absolute, într-un gen de sacrificiu celest suprem. Adeptul tantric va trebui așadar să creadă și să sesizeze propria lui realitate, să se convingă de realitatea lumii ca tărâm al acțiunilor sale și ca instrument al său, să perceapă cauzalitatea ei Divină și să creadă în Însuși Supremul Absolut (Dumnezeu) ca țintă a adorării sale. Pentru el, pentru adoratorul tantric, lumea este reală pentru că SHIVA-SHAKTI, care reprezintă însăși cauza ei materială, este o deplină realitate. Această cauză (SHIVA-SHAKTI), fără a înceta vreodată să fie ceea ce ea este de fapt (infinitate, eternitate, omnișstiență, omnipotență, libertate absolută, beatitudine nesfârșită, unică, supremă etc.) devine propriul ei efect. Lumea întreagă nu reprezintă altceva decât Experiența Inefabilă a Supremului. Experiența Divinului nu este niciodată lipsită de realitate. Totuși, Suprema Realitate (Divinul, Dumnezeu) care se sacrifică pentru a se limita la o experiență finită, dar care rămâne – cu toate acestea – complet neschimbată în Ea Însăși, poate fi numită Realitate în cel mai deplin și veridic sens al ei.

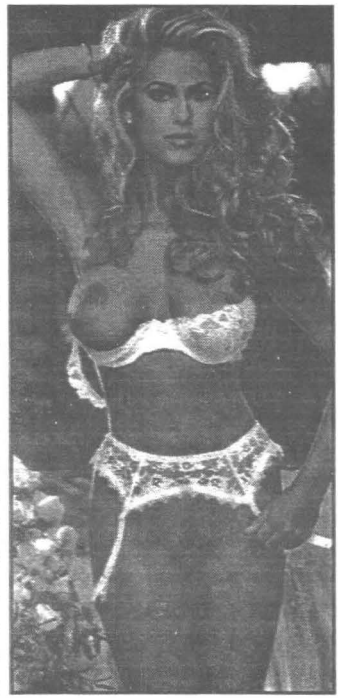

Experienţa totală este chiar Conştiinţa Supremului din care şi în care întregul Macrocosmos a izvorât; această Conştiinţă Imuabilă cunoaşte toate generalităţile creaţiei (şi atunci Ea este numită SARVAJNA), dar de asemenea Ea ştie şi toate particularităţile existente în manifestare (fiind denumită SARVAVIT). Indiferent însă că este vorba de generalităţi sau particularităţi, Conştiinţa Supremă (Realitatea Absolută, care este Dumnezeu) cunoaşte totul ca fiind Sinele Suprem, adică tocmai această Realitate şi Fundament Absolut; de aceea spunem că, aici, experienţa este totală. Ea este diferită de experienţa individului limitat, care se priveşte pe el însuşi şi obiectele din jurul său ca fiind altceva decât Sinele individual.

Experienţa finită, deci, reprezintă un lucru finit, ea are un caracter fragmentar, iar cunoaşterea obţinută prin intermediul acestei experienţe nu poate fi decât a părţilor într-un întreg şi nu a întregului însuşi, deoarece partea nu poate cuprinde şi afla întregul din care ea însăşi face parte. Totuşi, trebuie să observăm că finitul nu se prezintă întotdeauna astfel, deoarece el se poate dilata spre infinit, prin intermediul multiplelor procese care se intercorelează. Esenţa experienţei parţiale este cunoaşterea în Timp şi Spaţiu; Experienţa Supremă, însă, fiind neschimbătoare, se află dincolo atât de Timp, cât şi de Spaţiu, căci Timpul şi Spaţiul sunt aspecte ce definesc schimbarea. Experienţa parţială a individului limitat se datorează şi percepţiei acestuia prin intermediul simţurilor a obiectelor materiale, fie ele grosiere (fizice) sau subtile (suprafizice). Cunoaşterea prin simţuri variază după capacitatea, realizările şi după progresele spirituale ale experimentatorului limitat. Experienţa lui normală poate fi sporită însă considerabil pe cale psihică, ceea ce va conduce treptat la o dilatare din ce în ce mai mare a universului său finit. Puterile psihice pe care adeptul tantric le poate obţine denotă în fapt acea creştere a capacităţii normale ce asigură cunoaşterea materiei în forma ei subtilă, suprafizică, în timp ce omul normal nu o poate percepe decât în forma ei grosieră (fizică)[1]. Astfel, puterile psihice (aşa-zis paranormale) apar ca o extensie a facultăţilor naturale ale omului şi, de aceea, nu există nimic „supranatural" în ele. Totul este SHAKTI, totul este natural şi totul este real. În acest fel, un clarvăzător poate vedea ceea ce unui experimentator normal îi este imposibil, realizând acest lucru prin intermediul minţii sale. Trebuie să

[1] Această materie grosieră (STHULA) este compusă însă din materie subtilă.

înţelegem, aici, că organele de simţ grosiere (cum ar fi, de pildă, ochiul, nasul, auzul etc.) nu reprezintă simţurile ca atare[1]. Simţurile sunt în fapt manifestări ale minţii, care lucrează – în mod obişnuit – prin intermediul organelor fizice proprii acestor simţuri. Dar mintea purificată şi corespunzător dezvoltată şi elevată se poate lipsi, în cadrul senzaţiilor pe care le experimentează, de simţuri, având astfel acces direct la o cunoaştere mult mai înaltă şi subtilă. În acest mod se explică puterile paranormale demonstrate de yoghinii avansaţi, precum şi transele hipnotice cu experienţele aferente realizate de ştiinţa modernă. Astfel, aria de cunoaştere devine extrem de întinsă; se poate obţine cunoaşterea „fiziologiei subtile" (a CHAKRA-elor sau NADI-urilor din corp), a diferitelor lumi subtile (astrale sau cauzale) şi aşa mai departe. Totuşi, oricât de extinsă ar fi o astfel de cunoaştere şi oricât de subtilă, ea se referă la nişte lucruri care fac parte din lumea fenomenală, adică din MAYA.

Aşa după cum am arătat, în tantrism MAYA nu este o „iluzie", ci ea reprezintă Experienţa în Timp şi Spaţiu a Sinelui Suprem; acest tip de experienţă îi dă aparenţa de Non-sine şi abia aceasta este, în mod necesar, o iluzie. De aceea, Întregul nu poate fi cunoscut prin intermediul simţurilor, căci experienţa totală nu reprezintă cunoaşterea prin simţuri[2]. Pe scurt, simţurile sau cunoaşterea obişnuită nu pot stabili (adică dovedi) ceea ce este suprasenzorial, cum ar fi Întregul, natura sa, precum şi „celelalte feţe" ale procesului creaţiei, considerate ca o colectivitate. Raţiunea şi logica, fie că sunt aplicate în metafizică sau ştiinţă, se bazează pe informaţiile primite de la simţuri şi sunt guvernate de acele forme de înţelegere ce alcătuiesc natura minţii finite. Astfel, raţiunea poate stabili, de exemplu, că un efect are o anumită cauză, dar nu poate afirma că acea cauză este una singură[3]. De aceea, ştiinţa modernă – care nu are la bază o experienţă spirituală proprie – nu se poate sprijini şi nu poate avea siguranţă decât în ceea ce poate fi verificat prin intermediul simţurilor sau a raţiunii.

Adeptul tantric afirmă că experienţa spirituală deplină a Unicului nu constituie un obiect de cunoaştere, deoarece această cunoaştere este

[1] Adică INDRIYA-urile.

[2] Experienţa completă este acea experienţă pur spirituală care reprezintă cunoaşterea Sinelui Suprem; acesta nu este nici un fel de obiect asupra căruia să se poată face referiri.

[3] În filozofia VEDANTA se afirmă că *„nimic* (în legătură cu astfel de probleme) *nu poate fi stabilit prin argumentaţii"*.

însuşi Supremul. *„A-l cunoaşte pe SHIVA înseamnă a fi SHIVA."* Doctrina lui este monistă nu doar datorită argumentelor raţionale şi logice (deşi el poate oricând să le aducă în sprijinul său), ci pentru că el sau marii înţelepţi şi eliberaţi tantrici pe care îi urmează au avut şi au trăit în fapt o astfel de experienţă monistă, deplină.

Experienţa spirituală, însă, poate fi incompletă atât ca durată, cât şi ca natură. Astfel, din starea de extaz divin neperfectă încă (SAVIKALPA SAMADHI), chiar şi atunci când ea deţine un caracter monist, se revine – după un anumit timp – la starea experienţei duale a lumii fenomenale. În plus, această stare de extaz divin poate să fie la început incompletă (neperfectă), putând îmbrăca chiar un caracter dualist. Toate acestea arată că realizarea desăvârşită şi totală se află aproape şi că, totuşi, ţelul final este perceput prin forma dualităţii ce dăinuie ca parte constitutivă din cel care experimentează.

Certitudinea cu privire la un anumit lucru nu o putem avea decât prin proprie experienţă. Totuşi, ceea ce constituie experienţă spirituală pentru unul nu reprezintă o dovadă certă pentru un altul, care refuză să o accepte. Cu toate acestea, un om poate accepta ce spune un altul, având deplină credinţă în experienţa deja trăită a acestuia[1]. Acest gen de cunoaştere se numeşte APTA, adică cunoaşterea primită de la o sursă competentă, cu autoritate în domeniu, aşa după cum – de altfel – este primită şi cunoaşterea şi învăţătura ştiinţei moderne. Este adevărat că această din urmă învăţătură poate fi verificată, dar tot astfel poate fi probată şi verificată – în modul ei particular – şi prima învăţătură, cea de tip spiritual. Pentru un tantric, revelaţia nu reprezintă ceva ce se afirmă „de sus", incapabilă de a fi verificată şi jos. Acela care acceptă revelaţia ce demonstrează unitatea „celor mulţi în Unul singur", o poate verifica foarte bine în propria lui experienţă. Cum? Dacă discipolul este unul din aceia despre care se spune că nu sunt încă potriviţi pentru a primi adevărul în forma sa monistă, el va declara probabil acest adevăr ca neavând o consistenţă reală şi, aderând la ceea ce el

[1] Ceea ce se numeşte „voinţa de a crede" implică afirmaţia că în om credinţa reprezintă însăşi expresia naturii sale fundamentale, lăuntrice.

singur consideră a fi adevărat, nu-şi va mai face probleme privitoare la această chestiune. Dacă însă discipolul este dispus să accepte învăţăturile filozofiei moniste, aceasta se întâmplă din cauza faptului că propria sa natură spirituală şi fizică se află la un nivel ce-l va conduce direct (deşi într-un timp mai lung sau mai scurt, după cum este cazul) spre adevărata experienţă monistă.

O formă particulară a cunoaşterii spirituale, la fel ca şi o anumită putere psihică dobândită, poate fi dezvoltată doar în acela care deţine capacitatea şi predominanţa spre aceasta. Unui astfel de discipol care, dorind să folosească în scop egoist o astfel de putere, a întrebat cum o poate dobândi, GURU-l său tantric i-a răspuns: *„Urmează calea celor care au atins perfecţiunea şi vei dobândi şi tu, de asemenea, ceea ce au obţinut ei"*. Aceasta este, într-adevăr, „Calea celor Mari şi Înţelepţi", a acelor spirite ajunse la desăvârşirea şi perfecţiunea naturii lor spirituale, pe care noi îi respectăm şi îi venerăm atât de mult. Îi preţuim pentru că ei au atins ceea ce noi ştim acum că este pe cât de nepreţuit, pe atât de posibil în cazul fiecărei fiinţe umane. Dar dacă adeptul refuză să urmeze metoda practică (SADHANA) prin care să ajungă la un astfel de rezultat, atunci el nu va avea de ce să se mire sau să se plângă că nu a obţinut nimic.

Raţiunea şi logica omului modern nu reprezintă altceva decât o manifestare limitată a aceleiaşi SHAKTI sau Putere Divină Universală, cunoscută ca aflându-se într-un extaz spiritual deplin şi continuu (SAMADHI) care transcende orice raţiune. De aceea, tot ce este neraţional nu va putea fi nicicând adevăr spiritual. Cu ajutorul luminii divine asupra înţelegerii noastre, răspândită de natura Revelaţiei, calea devine netedă şi clară şi tot ceea ce se vede ajunge să ne vorbească, de fapt, despre Nevăzut (sau ceea ce este subtil, superior). Faptele de zi cu zi ne oferă numeroase dovezi în plus. Foarte mulţi nu văd adevărul ce se desfăşoară chiar sub ochii lor pentru că, tot căutându-l, ei privesc în lături sau în sus, la un aşa-zis „Rai". Minţilor sofisticate le este frică

de adevăr sau evidenţă. *„Este aici, aici se află"*, spune tantrismul şi multe alte şcoli spirituale autentice. Căci omul, precum orice altă fiinţă, este un adevărat microcosmos, aflat într-o perfectă corespondenţă cu Macrocosmosul din jur. Astfel, viaţa individului constituie o expresie a aceloraşi legi ce guvernează întreg universul.

Confirmarea învăţăturii tantrice, rod al experienţelor spirituale de milenii ale unor minunaţi maeştri autentici şi ale străluciţilor lor discipoli, poate începe să fie obţinută prin observarea etapelor psihologice din viaţa şi gândirea normală. Aceste stări psihologice sunt reprezentările individuale ale proceselor cosmice colective. *„Cum este aici, aşa este pretutindeni."* Prima evidenţă este experienţa în fapt a ceea ce ne înconjoară. Însă omul nu sare repede de la experienţa senzorială obişnuită, finită, la Experienţa Deplină. Treptat, puţin câte puţin, el avansează spre aceasta din urmă, retrăgându-şi totodată paşii din lumea din care a pornit, până când plenitudinea experienţei finale a ajuns astfel încât să poată arde în focul Cunoaşterii de Sine sămânţa oricărei dorinţe ce reprezintă germenul manifestării în univers. Conştiinţa omului nu are limite sau margini fixe ci, dimpotrivă, ea se află la baza Cunoaşterii Infinite; această Cunoaştere Infinită apare sub forma unei contracţii (SHANKOCHA), datorită limitării ei (sub acţiunea lui SHAKTI, adică a propriei ei puteri) sub forma minţii şi a materiei. Această contracţie poate fi însă mai puternică sau mai puţin puternică. Conştiinţa individuală se dezvoltă treptat până când toate legăturile cu lumea fiind eliminate, ea devine una cu Conştiinţa Infinită (PURNA).

Această Conştiinţă Infinită sau Întregul (PURNA) nu reprezintă o abstractizare sterilă a intelectului, întrucât intelectul nu semnifică decât o putere fracţionară, sau SHAKTI, din această Realitate. O astfel de abstractizare nu ar avea nici o valoare pentru om. În Realitatea Supremă, care constituie însuşi Întregul, există tot ceea ce este de folos oamenilor şi tot ceea ce provine din ea. De fapt, unul din textele şcolii SHAIVA din Nord afirmă: *„«Exteriorul» apare ca fiind în afară tocmai pentru că el se află înăuntru"*. De asemenea, ceea ce în planul rel-

ativ al lumii fenomenale este apreciat ca rău[1] (importanţă bine definită în economia universului), izvorăşte tot din această Realitate Supremă, nu în sensul că ar fi fără de valoare, ci pentru că experienţa dualităţii – în care subzistă şi se manifestă şi răul – răsare şi ea tot din Întregul Preafericit[2]. Plinătatea (Plenarul) nu înseamnă doar colectivitatea a tot ceea ce există, căci ea este atât imanentă, pătrunzând această existenţă în ansamblul ei, cât şi transcendentă, aflându-se dincolo de orice univers creat. Ea reprezintă un loc ce nu poate fi cunoscut decât de Ea Însăşi. Din acest motiv, şcolile budiste tantrice numesc această Realitate Supremă SHUNYA sau Vidul. Acest termen nu va trebui însă să fie interpretat ca „nimic", ci se va considera în sensul a ceva despre care mintea şi simţurile nu pot afla nimic. Pentru a permite totuşi o referire şi adresare, Unicul a fost numit ca Existenţă (SAT), Beatitudine (ANANDA) şi CHIT – un termen, practic, de netradus, care însă ar putea fi redat cel mai bine ca Principiul Neschimbător al tuturor expe-

[1] Există şapte planuri (LOKA) de ascensiune a experienţei spirituale (locaşuri ale zeităţilor şi entităţilor superioare), precum şi şapte lumi sau planuri (TALA) inferioare (lumile demonice şi satanice). Tradiţia afirmă că centrul sau „linia de demarcaţie" între planurile superioare şi cele inferioare o constituie „planul pământesc sau fizic" (BHURLOKA). Aici poate fi trăit orice tip de experienţă, incluzând-o pe cea mai înaltă, cât şi pe cea mai de jos. Aceste planuri ale manifestării nu trebuie înţelese în sensul straturilor geologice, deşi – în lipsa unei palete cu mijloace adecvate – necesitatea poate dicta uneori reprezentarea lor ca atare. Planul pământesc (fizic) reprezintă experienţa normală; planurile superioare sunt stări supranormale, iar cele inferioare constituie experienţe sub-normale. Cel mai înalt dintre planuri este planul Adevărului (SATYA-LOKA). Dincolo de acesta se află Experienţa Supremă, care se situează dincolo de orice plan, ce reprezintă Lumina Însăşi, Inima Stăpânului Suprem (PARAMASHIVA). De partea negativă, inferioară, a planurilor – la nivelul cel mai de jos – TALA respectivă este descrisă în PURANA-e cu o imaginaţie simbolică vie, ca un loc al Întunericului, în care şerpi mostruoşi încoronaţi cu lumini întunecate, trăiesc într-o perpetuă vrajbă şi mânie. Sub acest plan se află SHAKTI a Stăpânului Suprem, care este Puterea Iluziei Fiinţei Absolute în toată intensitatea ei infinită şi aparent lipsit de trebuinţă (dar având totuşi importanţa sa clar definită). Importanţa sau sensul existenţei lumilor demonice şi satanice (ale Răului) în manifestare este aceea de a-l confrunta pe om – în mirificul joc al perfecţiunii de la nivelul acestei creaţii – cu posibilitatea alegerii dictată de liberul său arbitru, spre dobândirea realizării spirituale perfecte, ori spre o damnaţie malefică plină de suferinţă. Dacă omul s-ar confrunta doar cu Binele, atunci el n-ar mai putea să-l cunoască pe Creator în adevărata şi reala sa natură, pentru că i-ar lipsi impulsul dat de multitudinea tentaţiilor şi încercărilor la care este supus pe drumul evoluţiei sale. Pentru a înţelege însă corect aceste aspecte este necesară o vie discriminare şi inteligenţă, care să înlocuiască fanatismul şi dogma preconceputâ, existentă la majoritatea oamenilor de astăzi.

[2] Binele şi Răul (care se pierd ca noţiuni duale, prin sublimare, la nivel suprem) fac parte din aceeaşi emanaţie (SRISHTI) sau manifestare a Supremului Absolut.

rienţelor schimbătoare, un Principiu pentru care senzaţia, percepţia, concepţia, conştiinţa de sine, sentimentul, memoria, voinţa şi toate celelalte stări psihice nu reprezintă nimic altceva decât moduri de exprimare limitată. În termeni umani, CHIT se apropie cel mai mult – ca traducere – de Conştiinţă Pură, de Beatitudine spirituală (ANANDA) ce cunoaşte şi se bucură de propria ei Realitate Deplină. Legătura indisolubilă dintre acestea două (CHIT şi ANANDA, respectiv Conştiinţă Pură şi Beatitudine Infinită), face ca Fiinţa Supremă, care este SHIVA, să reprezinte de asemenea şi o Putere sau SHAKTI, sursă a întregii Deveniri. Realul deplin, deci, are două aspecte[1]: unul numit SHIVA (aspect static al Conştiinţei), iar celălalt numit SHAKTI (aspect cinetic, dinamic, al aceleiaşi Conştiinţe). Din acest motiv, KALI SHAKTI, neagră precum un nor de furtună, este reprezentată dansând şi mişcându-se deasupra corpului inert al lui SHIVA. El este alb precum Lumina şi Iluminarea Divină (PRAKASHA) şi, de asemenea, inert, căci Conştiinţa Pură este fără de acţiune, odihnindu-se în infinit. Cea care se mişcă şi acţionează, însă, este Ea, Puterea Lui. Aici, Ea este neagră (ca fiind KALI), întrucât dizolvă totul în întunecime – adică în vacuitatea existenţei[2] – care este însăşi Lumina Supremului[3]. Dar, până să devină în fapt Schimbare, SHAKTI nu reprezintă altceva decât Potenţa a ceea ce va deveni în Fiinţa Absolută fiind, astfel, una cu Aceasta.

[1] Subliniate şi în subcapitolele precedente.

[2] Uneori, vidul (SHUNYA) ce reprezintă Conştiinţa Supremă este reprezentat de culoare neagră, simbol al misterului de nepătruns şi al transcendentului.

[3] Încă un motiv în plus pentru a vedea că, la acest nivel, orice contrarii şi antagonisme sunt complementare.

În tantra, un rol de seamă îl are conştientizarea acţiunilor săvârşite de noi în fiecare moment. *„A acţiona foarte atent, pe deplin conştient, aceasta este calea de a cunoaşte Adevărul."* Chiar şi în cele mai obişnuite acţiuni, cum ar fi de pildă mâncatul, trebuie să existe o mare concentrare asupra acestui act. Ideea acestei concentrări asupra momentului este aceea că, atunci, trecutul trebuie să dispară şi, la fel, şi viitorul. Ceea ce rămâne este doar prezentul, adică un veşnic „acum", care face să se transcendă noţiunea de temporalitate, plasându-ne în afara ei. Această depăşire este sinonimă cu o apropiere foarte mare de însăşi Sursa Supremă, aflată dincolo de Timp şi Spaţiu. În exemplul dat mai sus, întreaga atenţie trebuie să se reverse asupra hranei; dacă atenţia este eficient direcţionată, se observă o „transformare" aproape alchimică a întregului ansamblu de senzaţii şi percepţii: adeptul ajunge să aibă o adevărată dragoste, afecţiune şi recunoştinţă faţă de hrană, pe care el o consacră Sursei Infinite din care aceasta a provenit. El înţelege atunci că, mestecând cu o energie uriaşă fiecare aliment, va simţi nu numai adevăratul gust al mâncării, ci şi însuşi „gustul" existenţei, deoarece hrana este şi ea o parte a Existenţei Infinite. În acest caz, ceea ce trebuie să ajungă tantricul să conştientizeze în cel mai înalt grad este faptul că alimentele nu reprezintă doar o simplă hrană, ci că ele conţin însăşi viaţa, acea vitalitate şi energie subtilă (PRANA) datorită căreia el trăieşte şi se manifestă în creaţie. Aceeaşi conduită trebuie să o aibă, de exemplu, şi atunci când bea apă, astfel încât – trăirea fiind foarte intensă – să simtă faptul că orice picătură îi provoacă o fericire extatică. Exemplele date se află în strânsă legătură cu două *sutra*-e (aforisme) din faimosul tratat secret VIJNANA BHAIRAVA TANTRA: *„Atunci când mănânci sau bei, devino gustul a ceea ce mănânci sau bei şi umple-te de acest gust"*. Şi, încă: *„Atunci când cânţi, priveşti sau guşti, fii conştient că exişti; descoperă, astfel, viaţa eternă"*.

Această absorbţie în acţiune, menţionată de *sutra*-e, reprezintă în fapt un important mesaj tantric: *„A fi total în acţiune înseamnă a fi liber de acţiune"*. Acesta este punctul de discontinuitate, aceasta este trecerea la limită prin care adeptul tantric poate obţine instantaneu iluminarea spirituală aici şi acum, chiar în această viaţă. Aceeaşi intensă şi frene-

tică, extaziantă trăire a clipei şi gestului sau acţiunii – indiferent care ar fi aceasta – i-a făcut pe mulţi din cei cu o cunoaştere limitată, având un mental slab sau lipsiţi de germenele salvator al unei intuiţii cu adevărat spirituale, să defăimeze, să nege şi să ponegrească, dacă nu întreg sistemul tantric, atunci măcar anumite laturi ale sale[1].

La nivelul legilor cosmice imuabile, această viziune şi condiţie de realizare spirituală apare clar explicată prin intermediul legii KARMA-ei (a cauzei şi efectului), lege care marchează destinul, precum şi şirul existenţelor succesive ale JIVA-ului (fiinţei). KARMA individuală este creată atunci când individul nu se află implicat în totalitate în acţiunea pe care o săvârşeşte. Această lipsă de totalitate în implicare se datorează existenţei ego-ului (AHAMKARA), care determină fiinţa să fie cumva şi într-o anumită măsură (mai mare sau mai mică) ataşată de obţinerea unui anumit fruct al acelei acţiuni, expresie a tendinţelor sale egoiste. Dacă implicarea ar fi însă completă, dacă individul va căuta – printr-o concentrare şi atenţie maximă – să se pătrudă în totalitate de respectiva acţiune, înţelegându-i menirea la nivelul ansamblului cosmic, atunci KARMA sau legea cauzei şi a efectului nu-l va mai putea atinge, resorbţia în Conştiinţa Supremă fiind atunci practic instantanee.

Aşadar, în conformitate cu viziunea tantrică, singurul timp în care omul trăieşte cu adevărat este prezentul. Din punct de vedere mental, acest aspect este explicat prin faptul că procesul minţii de a face com-

[1] Aluzie la comportamentele aşa-zis „bizare" (pentru mentalul obişnuit şi închistat în idei preconcepute) ale unor tantrici (aparţinând în special cultului AGHORA) şi ritualurilor lor (privite ca „funebre"), ori la practicile sexuale orgiastice.

paraţii[1] – proces prin care ea se raportează aproape încontinuu la trecut sau viitor, slujindu-se de memorie – este în totalitate oprit. Astfel, pentru moment, mintea devine goală de conţinut şi lucrul sau aspectul, fenomenul de cunoscut este imprimat fidel în minte. Rezultatul este acela că se obţine o cunoaştere mult mai apropiată, chiar foarte apropiată, de realitatea obiectului în cauză.

Omul, în general, dacă nu se identifică cu corpul, se identifică cu mintea sa şi, implicit, cu memoria. Atunci când vrea să cunoască un anumit lucru, memoria este branşată aproape automat şi caută febril noţiuni despre acel lucru. Datele extrase din memorie interferează cu datele provenite de la lucrul însuşi şi astfel nu este obţinută o cunoaştere unitară a obiectului. În plus, aceasta se combină şi cu propriile aprecieri sau tendinţe latente ale personalităţii celui în cauză. Ca urmare, memoria tinde să creeze senzaţia de „Eu ştiu". Din această perspectivă, tantra sugerează că, atunci când omul doreşte să cunoască ceva, memoria lui să fie stopată; efectul direct este acela că fiinţa rămâne complet bulversată, deoarece într-o asemenea situaţie (în care acţiunea memoriei este oprită) ea îşi dă seama de contrariu, adică de „Eu nu ştiu". Apare, astfel, frica de necunoscut, deoarece până atunci individul se baza pe siguranţa memoriei sale. Această dispariţie a sentimentului de siguranţă dat de memorie creează un gol sau un vid, care determină în om acea senzaţie de frică, de vulnerabilitate. „Deschiderea" astfel apărută semnifică în fapt deschiderea spre Cunoaşterea Universală, deoarece atunci conştiinţa individuală are acces la Tot.

Semnificative sunt, în acest sens, spusele lui Mihail Eminescu în a lui celebră „*Glossă*":

„Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naşte
Şi o clipă ţine poate;
Pentru cine o cunoaşte
Toate-s vechi şi nouă toate."

[1] Aceasta este o trăsătură definitorie a minţii, deoarece ea nu lucrează decât pe bază de comparaţii.

Nu trebuie, deci, să ne identificăm cu conţinutul minţii, chiar dacă acest conţinut ne oferă o plăcere efemeră, ci mintea trebuie golită de conţinutul ei mereu şi mereu, în fiecare clipă. Moartea reprezintă aici această anulare radicală a conţinutului minţii, care pregăteşte mintea pentru un nou act de cunoaştere. Înţelegem de aici că obiectele din jurul nostru sunt vechi dacă ne raportăm la memorie şi totuşi ele sunt mereu noi şi necunoscute nouă dacă ne raportăm la clipa prezentă. Acesta este sensul, de altfel, al infinitei bogăţii şi varietăţi nesfârşite a creaţiei. Operând mult timp cu datele moarte din memorie apare identificarea cu conţinutul ei şi omul ajunge să nu mai trăiască în prezent, ci devine precum „un mort în viaţă".

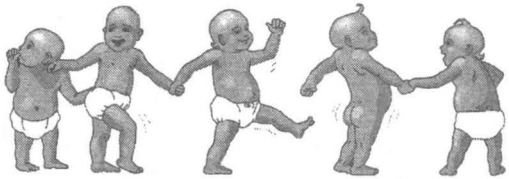

Adeptul tantric trebuie să-şi asimileze la maximum orice senzaţie sau trăire, adică să fie mereu şi mereu prezent în fiecare clipă şi să lase să treacă practic acea trăire prin el însuşi, să se umple de ea fără a o judeca sau eticheta în vreun fel anume. Făcând astfel, el rămâne veşnic viu, iar trăirea se va manifesta în toată plenitudinea prin el însuşi. Consecinţa unei astfel de atitudini este absorbţia gradată în acţiune, nemaiexistând omul şi acţiunea separată de acesta, ci doar acţiunea. Are loc, deci, o fuziune la nivel de conştiinţă între om şi acţiune, iar orice fuziune plenară semnifică o accedere la sursa universală[1].

[1] În Occident este cunoscut exerciţiul „stopului", explicat şi aplicat discipolilor săi de către Gurdjieff, tehnică ce ne ajută, de asemenea, să fim cât mai conştienţi de acţiunile noastre, trăind astfel cât mai mult în prezent. Iată în ce constă acest exerciţiu, aşa cum este el practicat în cadrul Institutului pentru dezvoltarea armonioasă a omului, fondat de Gurdjieff. La comanda „stop!" sau la un semnal convenit anterior, elevul trebuie să oprească instantaneu orice mişcare, în locul în care se găseşte şi orice era pe cale să facă. El trebuie nu numai să-şi oprească mişcările, ci să-şi păstreze şi expresia feţei, surâsul, privirea şi tensiunea tuturor muşchilor din corp, exact în starea în care se găseau în momentul „stopului". În plus, trebuie să-şi ţină ochii fixaţi spre acelaşi punct spre care îi era îndreptată privirea în momentul comenzii. În timp ce rămâne în această stare de „mişcare suspendată", elevul trebuie să-şi oprească cursul gândurilor sale şi să nu mai emită nici un gând nou, oricare ar fi acesta. El trebuie să-şi concentreze întreaga atenţie asupra observării tensiunii muşchilor din diferitele părţi ale corpului, dirijând această atenţie dintr-o parte a corpului în alta, veghind ca tensiunea musculară să rămână aceeaşi, fără să crească sau să se diminueze deloc.

Trăind în prezent, omul devine conştient că el nu reprezintă memoria sa şi astfel are posibilitatea să rupă cercul automatismelor care sunt apanajul acestei memorii.

MAESTRUL SPIRITUAL TANTRIC ŞI INIŢIEREA DISCIPOLULUI

În Orient, cuvântul „GURU" are o însemnătate aparte, deoarece tradiţia îl consideră acea fiinţă umană capabilă să împlinească aspiraţia profundă de transformare spirituală a unei alte fiinţe. De altfel, însăşi traducerea termenului de „GURU" se referă la *„cel care aduce lumina"*, *„cel care îndepărtează întunericul neştiinţei (al ignoranţei)"*. Astfel, GURU-l apare ca maestrul spiritual ce împărtăşeşte propria lui învăţătură autentică şi experienţă subtilă înaltă acelui discipol devotat şi plin de credinţă care doreşte, plin de aspiraţie şi frenezie, să cunoască Absolutul. Un astfel de GURU este o fiinţă umană[1] în viaţă care a parcurs deja calea spirituală aleasă de căutător şi care este capabil să-i arate acestuia drumul. El nu-i arată doar calea ci are, de asemenea, puterea să transmită discipolului adevărul experienţei sau realizării sale spirituale. Tradiţia afirmă foarte clar că, în lipsa unui astfel de maestru spiritual care a experimentat Cunoaşterea Absolută, este aproape imposibil să atingi realizarea ultimă (adică MOKSHA sau Eliberarea finală).

Persoana GURU-lui este centrală în toate formele de iniţiere şi mai ales în ritualismul tantric. Simpla cunoaştere teoretică a învăţăturilor tantrice, ori repetarea unei MANTRA citite într-un anumit text, sau realizarea specificului unui anumit procedeu de adorare fără o prealabilă explicare şi înţelegere a simbolismului implicat de către un maestru spiritual competent, nu pot conferi iluminarea spirituală şi nici determina apariţia puterilor psihice, paranormale, în fiinţa respec-

[1] În tantrism, ca şi în alte forme ezoterice tradiţionale, GURU-l poate să nu fie neapărat un singur om, ci o societate secretă, depozitară a unor simboluri, formule şi învăţături transmise de-a lungul unei perioade mari de timp.

tivă. Înţelegerea şi asimilarea lăuntrică, efectivă, a unor realităţi subtile fundamentale nu poate surveni prin studiul teoretic al cărţilor sau textelor tradiţionale şi nici printr-o aşa-zisă meditaţie sau contemplare proprie[1], ci ele sunt un rezultat direct al înţelepciunii şi transmiterii subtile de către un lanţ întreg de precursori, maeştri desăvârşiţi, succesiune din care GURU-l este reprezentantul aflat în viaţă.

Secretele sistemului şi doctrinei ca atare sunt conţinute în GURU, care este „depozitarul" lor. Deseori, el este asemuit cu o flacără vie, care doar ea poate să distrugă şi să ardă ignoranţa (AVIDYA) discipolului (CHELA) pentru a-i oferi lumina divină. Iniţierea practică este imposibilă fără un GURU.

Este foarte important ca adeptul tantric să înveţe ceea ce trebuie de la un GURU competent, care el însuşi să fi experimentat cu succes, în prealabil, ceea ce expune. Multe tehnici de meditaţie sunt dificil de abordat, prezentând uneori efecte secundare neplăcute chiar din punct de vedere fizic şi mental, dacă ele nu vor fi practicate sub atenta şi experta ghidare a unui maestru spiritual autentic. Acelaşi lucru se aplică în cazul execuţiilor celorlalte tehnici şi procedee ale sistemului, care nu pot fi predate şi verificate decât de mentori profund cunoscători ai domeniului.

Textele tantrice accentuează în mod repetat şi fără echivoc asupra necesităţii de a purta un mare respect şi o mare credinţă faţă de GURU-l ales pentru a te transforma din punct de vedere spiritual. Judecarea, bârfirea, înşelarea, ironia şi răutatea îndreptate împotriva propriului maestru spiritual constituie tot atâtea cauze (din cele paisprezece expuse în diferitele *tantra*-e) care duc la pierderea şi „căderea" unui discipol. Marii maeştri spirituali (GURU-şi) în descendenţa unei anumite şcoli sau unui anumit cult sunt veneraţi întocmai ca pe cele mai înalte zeităţi; în fapt, identificarea GURU-lui (chiar atunci când acesta

[1] Deoarece lipseşte „cheia" tehnicii şi „infuzia" energetică subtilă care vine din iniţiere.

se află în viaţă) cu Dumnezeu face parte integrantă din tradiţia antică hindusă şi mai ales din tradiţia tantrică[1].

În periplul său (SAMSARA) prin această manifestare omul se confruntă cu multe suferinţe şi probleme pe care, în evoluţia şi progresul lui spiritual, trebuie să le depăşească cu succes. Uneori, aceste piedici sunt create de anumite influxuri remanente din vieţile anterioare, alteori ele sunt rezultatul acţiunilor chiar din această viaţă. *„Omul este legat cu lanţurile propriilor sale acţiuni"* spun textele înţelepciunii hinduse. Nodul se află în Inimă[2] şi, de cele mai multe ori, omul nu ştie cum să-l dezlege. Textul SHIVA-SUTRA afirmă că doar GURU-l poate să desfacă nodul sau să ghideze discipolul pentru ca acesta să-şi aleagă propria sa cale din confuzia şi incertitudinea nenumăratelor altor căi existente. În tantra, GURU-l reprezintă forma iluminatorie a lui SHAKTI, care-l ajută pe aspirant să descopere graţia extraordinară a Realităţii Supreme. Pentru a veni în sprijinul începătorului (neofitului) care doreşte cu ardoare obţinerea cunoaşterii, tantra recomandă uneori ca, *„precum albina care zboară din floare în floare, lacomă de a face cât mai multă miere, la fel şi căutătorul avid de cunoaştere trebuie să meargă de la un învăţător la altul"*. Totuşi, pentru căutătorul serios, alegerea este făcută o singură dată în viaţă. *„Pentru acel aspirant la spiritualitate care este ferm, există un singur GURU.*[3]*"* De asemenea, textul PARASURAMA KALPASUTRA sfătuieşte: *„Limitează-te la un singur GURU"*.

GURU-l nu este doar un ghid sau doar un instructor; el este unul şi acelaşi chiar cu spiritul-esenţă al căutătorului. În textul KULARNAVA TANTRA, SHIVA – adresându-se lui DEVI (SHAKTI) – explică: *„Din cauza unui psihic şi a unei personalităţi efemere ataşate scânteii divine (ATMAN) pe deplin revelate în el, GURU-l este privit de căutătorul adevărului ca un om obişnuit*[4]*. Însă adeptul merituos şi devotat, întotdeauna îşi va privi maestrul spiritual ca fiind însuşi SHIVA"*.

---

[1] În tantra, cele trei forme ale GURU-lui sunt numite SHIGURU, PARAMAGURU şi PARAMESHTIGURU. Uneori este inclusă şi a patra formă, SADGURU, indicând prin aceasta că acel GURU reprezintă însuşi SHIVA sau Conştiinţa Supremă imanentă în creaţie.

[2] Prin Inimă, aici, se înţelege însăşi natura divină, esenţială, a fiinţei.

[3] KAULOPANISHAD (22).

[4] În anumite forme de tantrism (în special aparţinând de VAMACHARA sau Calea Mâinii Stângi) există practici care au darul de a şoca şi bulversa un mental obişnuit, astfel încât discipolul sau un terţ observator să nu mai ştie cum să interpreteze corect ceea ce vede. Efectul unor asemenea comportamente „bizare" la unii GURU-şi tantrici (comportamente care includ consumul de vin, de carne sau diferite prac-

Există forme de tantrism în care supunerea față de propriul GURU trebuie să fie absolută, unde învățătorul se află autoritar, tiranic la extrem, cel puțin după criterii profane (vezi exemplul lui Gurdjieff). Există, de asemenea, maeștri tantrici care, în aparență, lasă totul la latitudinea discipolilor lor. Influența asupra acestora se exercită, deci, cu suplețe, într-o manieră detașată și dezinvoltă.

---

tici sexuale sfidând orice concepții sau prejudecăți așa-zis „normale" ale societății umane) au avut darul nu numai să facă să dispară credința și înțelegerea (oricum slabe și superficiale) în cei gregari și lipsiți de fermitate, dar au determinat și apariția unor înverșunate lupte și denigrări în toate modurile posibile la adresa sistemului tantric în ansamblu. Din păcate, întrucât în zilele noastre florile sunt rare pe o câmpie înzăpezită, imensa majoritate a oamenilor, orbiți de necunoaștere cât și de un penibil mimetism și snobism social, au aderat la astfel de păreri și credințe complet eronate. Așadar, în asemenea condiții, este destul de dificil să schimbi concepțiile greșite, înrădăcinate în mințile unor mari mase de conștiințe individuale, deoarece acest lucru ar necesita – măcar într-o primă aproximație – bunăvoința lor de a accepta o atare transformare. În această categorie izbitoare de GURU-și, pentru a da un exemplu, poate fi inclus și marele inițiat și mistic Georges Ivanovitch Gurdjieff, adevărat „meteor spiritual" în viața Occidentului primelor decenii ale acestui secol. Gurdjieff avea un comportament total non-conformist în ceea ce-i privea pe cei din jur, indiferent că aceștia îi erau discipoli sau pur și simplu cunoștințe sau vizitatori. Deseori el își punea discipolii să facă cele mai neverosimile activități (ca, de exemplu, să sape șanțuri într-un parc și apoi să le astupe la loc), îi bătea sau îi jignea; Gurdjieff obișnuia să umble ras în cap, având totuși niște mustăți enorme și purta un costum elegant cu cravată. El fuma și bea deseori vin. Felul exprimării sale, comportamentul și obiceiurile lui ciudate, dar mai ales cărțile (de un înalt ermetism) pe care le-a scris (în special „ÎNVĂȚĂTURILE LUI BELZEBUTH CĂTRE NEPOTUL SĂU") i-au atras oprobiul public, ca și diferite etichetări precum „nebun", „escroc" sau „vizionar pungaș" și, printre altele, chiar anatema Papei. Dar ce folos? Una din caracteristicile lumii contemporane este tocmai lipsa de înțelegere spirituală și de transfigurare a ceea ce o înconjoară. Învățăturile de o excepțională importanță pe care le-a dat Gurdjieff (cum ar fi: eneagrama, tehnicile de dans dervish, tehnica „stopului", condiția „omului-mașină", expunerea legilor lui 3 și lui 7 etc.) au rămas nestemate doar pentru cei foarte puțini și pregătiți, care au putut și au avut nivelul să le primească și să le înțeleagă. Restul vulgului era atent să privească doar cum Gurdjieff consuma vin, interpretând drept „beție" transele extatice în care acesta cădea chiar în momentele în care bea. În fapt, Gurdjieff aplica cu succes o concepție tantrică pe care o sublima la cele mai înalte nivele ale ființei sale. El era pe deplin pregătit să facă toate aceste lucruri (de exemplu, a bea vin), dar nu pentru a-și satisface simțurile animalice, așa cum procedează aproape toți ceilalți care consumă alcool. Chiar dacă îi este dată și acestui simț partea ce i se cuvine, în același timp, maestrul tantric percepe și viziunea deschiderii către superior sau purificării intelectului animal. Într-o astfel de acțiune săvârșită de către un aspirant sau discipol, psihicul se poate manifesta în două moduri. Unul este psihicul conștient al GURU-lui, iar celălalt este psihicul „părții animale", care trebuie transformat. Învățătura tantrică afirmă că, pentru a reuși să trezească scânteia energiei cosmice KUNDALINI, condensată și latentă în propria lui ființă, aspirantul poate folosi orice mijloace, dar cu foarte mare grijă și îndrumat de sfatul competent al propriului său GURU. Astfel, băutura, spre exemplu, va face ca omul să

O *sutra* din KULARNAVA TANTRA afirmă: „Nu există adevăr mai presus de GURU"; pentru cel care caută spiritualitatea, GURU-l întruchipează adevărul ce urmează a fi realizat[1]. El este cel care „comunică" discipolului Adevărul, îi dă puterea de a-l asimila şi de a deveni una cu el. Astfel, GURU-l reprezintă pentru discipol idealul care trebuie atins, precum şi calea pe care poţi ajunge la el[2]. GURU-l este totul, pentru că el poate da totul şi, de aceea, pentru discipol nu există nimic dincolo de GURU.

Un adevărat maestru spiritual, având o înaltă realizare spirituală şi fiind plin de compasiune divină, nu oferă doar iniţierea discipolului său, abandonîndu-l mai apoi. El este cu totul responsabil de evoluţia lui spirituală, ia asupra sa ghidarea benefică a destinului acestui discipol şi îi dezvăluie propriile lui resurse ale spiritului şi ale minţii. GURU-l nu numai că îl integrează pe discipol în propria sa fiinţă, ci se dăruie chiar pe sine însuşi acestuia, cu toate însuşirile şi realizările sale[3].

Dificultăţile care apar pe parcursul antrenamentului spiritual al discipolului sunt nenumărate, unele manifestându-se chiar din propria natură, altele din opoziţia naturii universale; nimeni nu le poate depăşi de unul singur şi numai ghidarea plină de înţelepciune a unui maestru spiritual autentic este salvatoare. În fine, acţiunea ultimă, care este săvârşită prin risipirea ultimelor umbre ale Ignoranţei, nu vine prin efortul firav al celui care se străduieşte, ci prin însăşi Graţia Divină (ANUGRAHA), care pentru discipol acţionează prin intermediul GURU-lui.

GURU-l devine o parte integrantă din fiinţa discipolului, deşi din punct de vedere individual el rămâne o fiinţă exterioară. În felul acesta, el acţionează activ atât interior cât şi exterior pentru a penetra şi demasca diferitele ipocrizii sau alte neajunsuri ale fiinţei adeptului.

---

rătăcească într-un hăţiş de prostie şi decadenţă, degradându-l de la condiţia celui iniţiat la acea de animal. De aceea, în şcoala tantrică KAULA, PASHUPANA (a bea pentru a-şi satisface pasiunile animalice) este puternic condamnată, în timp ce VIRAPANA (a folosi vinul ca ajutor în trezirea propriei energii latente – KUNDALINI) este recomandată pentru nivelul mediu al unui discipol. La nivelul suprem, toate elementele ajutătoare sunt suprimate, deoarece atunci ele se confundă şi sunt una cu Divinul din care au provenit.

[1] Cunoscut fiind faptul că nu există spiritualitate superioară Adevărului Ultim.

[2] „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa" (Isus).

[3] Vezi exemplul lui Sri Ramakrishna faţă de discipolii săi şi în special faţă de Vivekananda („VIAŢA LUI SRI RAMAKRISHNA", Ed. Satya, Iaşi 1993).

Maestrul spiritual este o persoană reală care acţionează precum o oglindă, reflectând perfect şi fidel cele mai ascunse faţete ale naturii lăuntrice a discipolului. Atunci când GURU-l interior începe să existe, nevoia de deschidere devine de nestăvilit şi înţelepciunea fundamentală a acestuia îl urmează pretutindeni. Deşi nu este vorba de nici o fiinţă exterioară care să-l observe, discipolul devine conştient de el însuşi. În situaţiile importante această înţelepciune este mereu prezentă, fiind atât de penetrantă, încât devine una cu discipolul. Uneori este severă, alteori surâzătoare; în tradiţia tantrică se spune că nu vezi faţa GURU-lui, ci fără încetare expresia sa. Surâzând ironic sau îngăduitor, GURU-l este parte integrantă a tuturor situaţiilor existenţei. Înţelepciunea străveche afirmă: *„Mai bine nu încep. Însă, odată ce am început, mai bine sfârşesc"*. Tot astfel trebuie să facă şi persoana care, dacă nu simte acea chemare lăuntrică şi misterioasă, mai bine să nu se angreneze pe un drum spiritual. Odată ce a fost făcut primul pas, odată ce s-a început cu adevărat drumul, este greu şi de nedorit să mai dăm înapoi.

GURU-l este cel care-l învaţă pe discipol şi prin exemplul personal. Viaţa de zi cu zi a propriului maestru spiritual este un ideal de viaţă pentru discipolul care îl urmăreşte cu devoţiune şi pietate, căutând să găsească semnificaţia sacră a oricărui gest făcut de acesta. Prin apropierea permanentă de acesta, discipolul se umple de înţelepciunea şi virtuţile GURU-lui, fiind modelat gradat. Marele yoghin şi eliberat Ramana Maharishi afirmă: *„GURU-l este Sinele[...] Se întâmplă uneori în viaţa unui om ca el, simţindu-se nesatisfăcut şi nemulţumit de ceea ce are,*

să înceapă să caute realizarea dorinţelor sale prin rugăciuni către Dumnezeu. Spiritul său se purifică puţin câte puţin. Apoi el ajunge treptat să resimtă nostalgia de a-l cunoaşte pe Dumnezeu, mai mult pentru a obţine Graţia Sa, decât pentru a-şi satisface propriile dorinţe materiale. Atunci începe să se manifeste cu adevărat Graţia lui Dumnezeu. Supremul se înfăţişează în faţa adoratorului sub forma unui GURU, *îl învaţă Adevărul şi, ceea ce este cel mai important, îi purifică spiritul, graţie relaţiei ce se stabileşte între El şi om".*

Personalitatea umană a GURU-lui nu contează atât de mult, cât credinţa discipolului în maestrul său, deoarece credinţa îl uneşte pe discipol cu Dumnezeu prin intermediul GURU-lui şi oricare ar fi aparentele limitări sau eşecuri ale GURU-lui, devoţiunea şi credinţa discipolului nu sunt zdruncinate. În această direcţie, marele înţelept şi eliberat Sri Aurobindo spunea: „Defectele umane ale GURU-lui nu trebuie să conteze atunci când există o deschidere psihică, o încredere şi abandonare în El. Maestrul spiritual este canalul sau manifestarea reprezentativă a Divinului în conformitate cu personalitatea şi realizarea sa, dar oricum ar fi el, fiinţa se deschide faţă de Dumnezeu atunci când se deschide faţă de El".

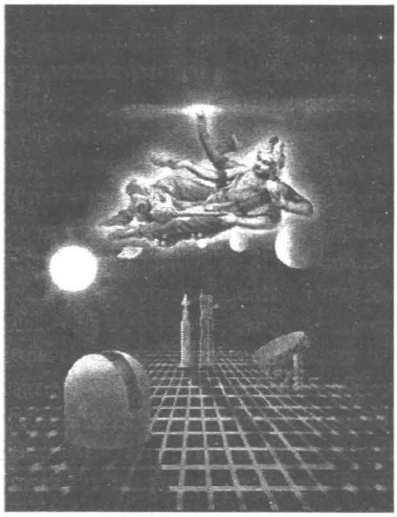

Marii reprezentanţi ai liniei KARGYUDPA din Tibet[1] obişnuiau să spună: *„Dacă-ţi priveşti GURU-l ca fiind un eliberat, vei primi binecuvântarea unui eliberat. Dacă-l priveşti ca fiind un iluminat, vei primi binecuvântarea unui iluminat. Dacă-l priveşti ca fiind un SIDDHA (o fiinţă care posedă mari puteri paranormale), vei primi binecuvântarea unui SIDDHA. Dacă-l priveşti ca pe un om obişnuit – un simplu prieten spiritual – astfel va fi binecuvântarea pe care o vei primi. În sfârşit, dacă nu simţi nici un sentiment de devoţiune şi dăruire faţă de el, nu vei primi nici o binecuvântare."*

[1] Ai cărei reprezentanţi de frunte au fost, în ordine, înţelepţii yoghini eliberaţi Tilopa, Naropa, Marpa şi Milarepa.

În SHIVA-SAMHITA, unul din textele de referinţă în practica YOGA, se spune: *„Prin graţia GURU-lui totul poate fi obţinut. De aceea, GURU-l trebuie servit prin faptă sau consacrarea faptei; altfel, nimic nu poate fi obţinut"*.

În VAJRAYANA sau tantrismul budist, învăţătorul spiritual sau GURU-l are cel mai mare rol, fiind cel care, prin înţelegere şi prin învăţături secrete, fereşte sufletul de a se pierde. Importanţa sa este absolută, el este Divinitatea Însăşi. Vom menţiona, în cele ce urmează, doar câteva din cele 25 de precepte din VAJRAYANA ce definesc îndatoririle discipolului, pentru a sublinia şi mai bine ideea de ansamblu despre relaţia GURU-SHISHYA (maestru spiritual – discipol), cu totul şi cu totul aparte: fii mereu respectuos faţă de învăţătorul tău spiritual; fii devotat lui, oferindu-i tot ceea ce doreşte şi tot ceea ce este preţios, chiar fiinţa sau lucrul pe care îl iubeşti cel mai mult; oricare ar fi lucrul care ţi-l cere, făptuieşte-l, iar dacă nu i-ai înţeles cererea, solicită respectuos lămuriri suplimentare; trebuie să acţionezi faţă de ceea ce aparţine maestrului tău spiritual ca şi când ar fi vorba despre viaţa ta; nu uita niciodată ceea ce ţi s-a cerut să faci; trebuie întotdeauna să vezi perfecţiunea Învăţătorului tău, fără a-i găsi nici cel mai mic cusur; în timp ce-ţi practici îndatoririle de zi cu zi, gândeşte-te mereu la Învăţătorul tău, iar dacă tovarăşii tăi nu-l servesc cu credinţă, atrage-le atenţia; trebuie întotdeauna să-ţi mulţumeşti Învăţătorul şi să-l slujeşti cu credinţă etc.

Misterele şi învăţăturile secrete ale doctrinei tantrice nu pot fi dobândite şi nici practicile specifice efectiv săvârşite până ce discipolul nu primeşte iniţierea direct de la maestrul lui spiritual. Calea tantrică implică, deci, o iniţiere care nu poate fi dată decât de un GURU, singurul care poate transmite în mod „confidenţial", „de la gură la ureche", doctrina ezoterică a sistemului. Ceremonia iniţierii stabileşte o relaţie şi o legătură între discipol şi GURU, între GURU şi descendenţii liniei spirituale respective şi între această linie de mari maeştri spirituali şi zeitatea în ale cărei mistere este iniţiat adeptul (CHELA). Scopul iniţierii (sau DIKSHA) este acela ca aspirantul la spiritualitate să dobândească un gen de „iluminare" care să-i faciliteze trecerea la o altă stare, superioară stării profane. Iniţierile fac să devină viu un anumit simbolism în participanţi, care este de natură să-i pună într-un contact cât mai direct cu realităţi superioare şi elevate.

În orice iniţiere, nu este vorba de a „învăţa" ceva într-un mod intelectual, ci de a vedea, a înţelege, a face anumite gesturi, dar mai ales – ceea ce este propriu misterelor iniţiatice – de a sesiza şi resimţi cât mai plenar, în profunzimea fiinţei, răspunsul subtil ca urmare directă a „canalului" de legătură deschis prin actul iniţierii cu realităţile superioare (zeităţi, mari puteri cosmice, sfere de conştiinţă etc.).

Oricât de diverse ar fi, iniţierile rituale manifestă o reală convergenţă spre ţelurile ultime. Aşa cum „toate căile duc la Roma", la fel toate căile iniţiatice tradiţionale duc la iluminare pe un drum mai mult sau mai puţin lung. René Guenon, în lucrarea sa „APERÇU SUR L'INITIATION", afirmă: *„Formele tradiţionale pot fi comparate cu adevărate căi ce conduc, toate, la acelaşi ţel; este evident că nu se pot urma simultan mai multe drumuri şi că atunci când te-ai angajat pe unul din ele, trebuie să-l urmezi până la capăt şi fără a te îndepărta de el [...] Doar acela care a ajuns la capăt domină toate căile chiar prin realizarea lui finală, deoarece el nu mai trebuie să le urmeze. Astfel va putea, dacă este cazul, să practice orice formă, însă tocmai pentru că le-a depăşit pe toate şi pentru că, pentru el, acestea sunt pe viitor unificate în principiul lor comun".*

Oricare ar fi calea aleasă şi disciplina aspirantului la spiritualitate, nici o practică (SADHANA) adevărată nu începe când nu este stabilită o legătură între el şi GURU. Iar această legătură începe din momentul în care este realizată o conexiune între cei doi ca rezultat al unei emanaţii a conştiinţei GURU-lui, care intră în conştiinţa discipolului. Această „pătrundere" a GURU-lui în discipol este descrisă ca fiind impactul sau coborârea celei mai înalte puteri, puterea conştientă a GURU-lui sau a Divinului (SHAKTIPATA), prin el. Mijloacele efectuării acestei transmiteri de conştiinţă poartă numele de *iniţiere* (DIKSHA)[1].

[1] Există şi posibilitatea unor iniţieri directe, primite de anumite spirite încarnate extrem de evoluate spiritual, direct de la Divin, dar aceste cazuri sunt foarte rare.

După una din clasificările inițierii, aceasta este de trei feluri: SHAKTI DIKSHA, SHAMBAVI DIKSHA și ANAVI DIKSHA.

SHAKTI DIKSHA este cea în care nu există nici un ritual sau vreun contact fizic în vederea inițierii. Ea are loc atunci când GURU-l, prin propriile sale puteri yoghine, „pătrunde" cu SHAKTI (forța, puterea) a sa în ființa discipolului, în mod direct. Discipolul poate chiar să nu fie prezent fizic în fața GURU-lui. GURU-l doar se gândește la el și trimite o emanație a conștiinței sale pentru a intra și „încărca" spiritual discipolul.

SHAMBAVI DIKSHA reprezintă contactul care are loc numai prin simpla vedere a GURU-lui, printr-o atingere, printr-un schimb de cuvinte, ce produce în conștiința discipolului ceva asemănător cu o revoluție interioară ce-i va accelera foarte mult aspirația către Divin.

Al treilea tip de inițiere este ANAVI DIKSHA, în care sunt utilizate orice mijloace perceptibile (MANTRA-e, ritualuri etc.) pentru a stabili relația necesară.

Atunci când procesul inițierii a luat sfârșit și este complet, aspirantul la spiritualitate devine un VIRA (erou spiritual) și este privit ca atare, spre deosebire de PASHU (omul obișnuit), care este supus în continuare ignoranței și necunoașterii.

LIMBAJUL OCULTAT ÎN TEXTELE TANTRICE

Este cunoscut deja faptul că tantricii păstrează în cea mai mare taină credințele, ideile și practicile sistemului pe care-l urmează, ceea ce a făcut ca tantrismul să fie privit ca un fel de societate secretă[1], ale cărei mistere de nepătruns sunt ferite cu mare atenție de accesul profanilor.

[1] Cf. Benjamin Walker – „TANTRISM – ITS PRINCIPLES AND PRACTICE", pag. 15.

Textul KULACHUDAMANI TANTRA afirmă că principiile fundamentale ale acestui sistem spiritual provin, prin revelaţie, de la însuşi SHIVA; ele nu trebuie divulgate unui neiniţiat, nici măcar zeilor BRAHMA şi VISHNU.

Ca urmare, anumite învăţături sunt comunicate întotdeauna oral[1] de către maestru discipolilor săi aleşi. Unele *tantra*-e conţin informaţii aşa-zis „adormite", a căror înţeles real este ascuns, învăluit, neexplicat decât adepţilor cei mai străluciţi. Astfel de învăţături transmise prin intermediul scrisului sunt îmbrăcate în mod frecvent într-o succesiune aproape impenetrabilă de înţelesuri simbolice, ele însele solicitând cunoştinţe deosebite pentru a fi descifrate. În sfârşit, alte scrieri sunt „ocultate" într-un limbaj uneori alegoric, alteori aluziv, pe care cercetătorul Emil Bournouf l-a numit „limbaj enigmatic". Printr-un astfel de limbaj se face referire la un anumit lucru sau fenomen din viaţa cotidiană, perfect obişnuit, în realitate el definind un cu totul alt înţeles şi având o altă semnificaţie. Scopul acestei „metode" este acela de a ascunde doctrina secretă, pur spirituală, precum şi „cheia" fundamentală de execuţie a anumitor tehnici şi procedee în tantrism, de cei neiniţiaţi şi necunoscători. Un astfel de limbaj este fie extrem de concis şi rezumativ sau recurge la o exprimare figurativă, plasând astfel textul deasupra înţelegerii profane şi a oricui nu posedă acel „cod" special care să o descifreze[2].

Mircea Eliade mai subliniază o latură importantă a acestui limbaj: el afirmă că, prin adoptarea lui, se creează acele canale de legătură, acele omologări simbolistice între universul profan şi realitatea subtilă, sacră, o dovadă în plus a perfectei corespondenţe între aceste niveluri. Chiar şi cel neiniţiat poate fi „trezit" astfel, dacă el intuieşte măcar într-o anumită măsură această relaţie fundamentală.

---

[1] Secretele astfel împărtăşite (KARNA TANTRA) au o natură extrem de ascunsă şi înaltă, nefiind vreodată revelate în scris. GURU-l le transmite doar acelor discipoli pe care el i-a selectat şi i-a supus unor multiple încercări iniţiatice de-a lungul timpului.

2 Mircea Eliade îl denumeşte „limbaj intenţional" („YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 215.). Denumirea în limba sanskrită este aceea de „SANDHA-BHASA", adică un limbaj secret, obscur, cu dublu înţeles. Etimologic, se pare că SANDHA provine de la SANDHAYA, care înseamnă „intenţie", „având scopul de", „propunându-şi să". *„Este foarte posibil ca, necunoscând adevărata semnificaţie a termenului SANDHATA sau a formei sale prescurtate SANDHA, copiştii să-l fi modificat în SANDHYA (= crepuscular), expresie care le era familiară"* (Mircea Eliade).

În plus, acest limbaj oferă interpretări din multiple puncte de vedere; analogiile şi sensurile lui pot fi derivate în spiritul mai multor şcoli, cum ar fi YOGA şi TANTRA. Apar astfel, de la sine, corelaţii între fenomenele erotice transfiguratoare (care se pretează cel mai adesea la sensul tantric) şi anumite exerciţii sau tehnici din HATHA YOGA, ori meditaţii asimilate unor stări profunde extatice. *„[...] a citi un text cu cheia «yogică» înseamnă a descifra diferitele etape ale meditaţiei la care se raportează textul. Sensul tantric este de cele mai multe ori erotic, însă este dificil să se decidă dacă este vorba de un act concret sau de un simbolism sexual.*[1]«

Îmbogăţirea semnificaţiilor face ca aceeaşi idee să poată fi exprimată prin intermediul mai multor simboluri. În cele ce urmează vom oferi câteva exemple existente în DOHA-KOSHA (unul din textele de mare importanţă aparţinând budismului tantric): VAJRA (fulger) = LINGAM (PHALLUS, organul sexual masculin) = SHUNYA (vidul spiritual). Sau: SURYA (soare) = RAJAS – la femei, semnificând menstruaţia = PINGALA (canalul energetic subtil de pe partea dreaptă a corpului) = nara dreaptă = UPAYA (metoda sau calea). De asemenea, CHANDRA (luna) = SHUKRA (sămânţa virilă) = IDA (canalul energetic subtil de pe partea stângă a corpului) = nara stângă = PRAJNA (cunoaştere).

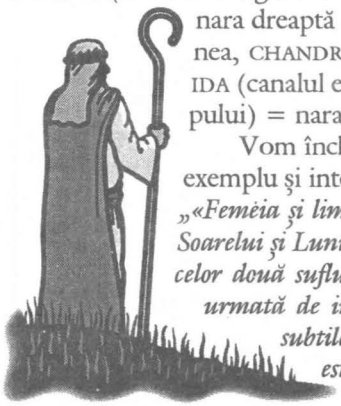

Vom încheia această scurtă prezentare cu încă un exemplu şi interpretarea lui din mai multe perspective: *„«Femeia şi limba sunt imobilizate de cele două părţi ale Soarelui şi Lunii». Primul sens este HATHA-YOGIC: oprirea celor două sufluri (PRANA şi APANA) în IDA şi PINGALA, urmată de imobilizarea activităţii acestor două «vene subtile». Există însă şi un al doilea sens: Femeia este cunoaşterea (PRAJNA), iar Limba [este]*

[1] Chiar „descifrate" corespunzător, aceste texte sunt păstrate totuşi în cel mai mare secret. În Tibet, unde tantrismul este cunoscut şi practicat pe o scară largă, anumite informaţii din textele privind tehnici magice sau procedee deosebite de comuniune subtilă erau ţinute încuiate în încăperi speciale, secrete.

efortul, modalitatea de acţiune (UPAYA)*; este vorba să fie oprite atât Gnoza [actul cunoaşterii prin orice tip de percepţie duală], cât şi efortul depus în vederea înfăptuirii [ei], iar această «imobilizare» nu poate fi obţinută decât prin* YOGA *(oprirea suflului). Atât doar că «oprirea suflului» trebuie înţeleasă în acest context ca însoţind oprirea emisiei seminale*"[1].

Secretul limbajului, spun tantricii, în general secretul privind aspectele profund spirituale, conferă coerenţă şi putere doctrinei respective, care altfel ar slăbi, ar pierde din forţa iniţială dacă misterele ei ar fi dezvăluite. Această ocultare, ferită de „privirile indiscrete" şi de accesul neiniţiaţilor, nu face altceva decât să sporească şi mai mult frumuseţea şi strălucirea acestui sistem, făcându-l să fie dorit şi înţeles cu o şi mai mare intensitate de către căutătorul plin de aspiraţie.

[1] Idem, pag. 218.

Capitolul 3

PRACTICA SPIRITUALĂ TANTRICĂ

SADHANA ŞI IMPORTANŢA EI

Tantrismul este, înainte de orice, o acţiune, o realizare (SADHANA) a unui scop bine precizat. Scopul antrenamentului spiritual în tantra este de a reuni cele două principii polare şi universale (SHIVA-SHAKTI) în chiar sufletul şi corpul adeptului. Termenul de SADHANA[1] derivă de la rădăcina „*sadh*", care înseamnă „a se strădui, a exercita". Prin eforturile sale susţinute, adeptul tantric trebuie să capete o dimensiune cosmică, iar mai apoi să păşească şi mai departe în Splendoarea Divină, aflată dincolo de toate formele pătrunse de dualitatea binelui şi răului. Aceste eforturi ale sale semnifică tocmai SADHANA de care vorbeam, adică o anumită disciplină lăuntrică dublată de efectuarea unor procedee şi tehnici specifice de adorare, putându-se astfel obţine orice rezultat (adică SIDDHI sau perfecţiune). Scrierile tantrice (TANTRA SHASTRA) reprezintă acele texte care expun şi explică tocmai un astfel de antrenament spiritual. Deoarece SHAKTI este infinită în manifestările ei variate, tot astfel este şi SADHANA tantrică,

[1] (Un sinonim al lui SADHANA este ABHYASA, care înseamnă „practică spirituală susţinută în mod continuu".)

existând foarte multe tipuri şi modalităţi specifice de execuţie a ei. Adeptul tantric se poate strădui să realizeze şi să experimenteze în el însuşi diferite aspecte limitate ale Mamei Universale (care este SHAKTI), cum ar fi: sănătate, putere, viaţă îndelungată, bogăţie, puteri magice etc. Însă cei care caută să o descopere pe SHAKTI nediferenţiată, deci nu limitată la nivelul Numelui şi al Formei, ci chiar în natura ei esenţială divină, în Ea Însăşi (infinită şi necontractată de nici o idee a multiplicităţii), îl caută în fapt şi în mod direct pe Unicul şi Supremul Ei Iubit (care este SHIVA) şi în care se găseşte esenţa a tot ceea ce este finit[1].

Textele tantrice sunt scrieri practice, care expun *mijloacele* prin care fericirea, adică problema cu care se confruntă întreaga omenire, poate fi în cele din urmă atinsă. Şi, întrucât această beatitudine infinită (ANANDA) şi fericire sublimă o reprezintă însuşi Supremul SHIVA (Dumnezeu), aceste scrieri prezintă modalităţile prin care omul poate să atingă experienţa divină. Cei care au trăit experienţa adevărurilor atestate în texte au arătat şi *mijloacele practice* prin care ei înşişi au dobândit această experienţă unică, afirmând: *„Adoptaţi şi practicaţi aceste metode şi vă veţi bucura şi voi de experienţa noastră"*. Aici, de fapt, rezidă importanţa scrierilor tantrice şi SADHANA-ei în sine. GURU-l îi spune discipolului: *„Practică ceea ce eu îţi arăt, urmează metoda prescrisă de Scriptură. Anihilează dorinţa şi atinge pura dispoziţie; numai atunci vei obţine acea certitudine şi experienţă care va face orice întrebare de prisos"*. Importanţa AGAMA SHASTRA-ei (a scrierilor tantrice) constă tocmai în tratarea acestor principii şi în metodele arătate de ea pentru atingerea stării în care este realizat Adevărul.

În viziunea tantrică, SADHANA nu reprezintă doar lamentare, căinţă, adorare sau repetarea numelui unei zeităţi tutelare. Ea este SADHANA prin care se caută să se realizeze îmbinarea şi uniunea Principiului Masculin cu cel Feminin în interiorul corpului adeptului, îndreptând şi canalizând toate energiile şi eforturile pentru ca din cel cu atribute să se realizeze cel fără de atribute. Adeptul tantric trebuie să realizeze, de asemenea, că tot ceea ce există în el însuşi şi prin care acesta se manifestă, este răspândit „precum untul în lapte", peste tot în

[1] Iată un fragment dintr-o înaltă formă de SADHANA tantrică (*kula*), extras din Imnul lui MAHAKALARUDRA Însuşi (SHIVA), dedicat de El lui MAHAKALI (SHAKTI): *„Nu-mi voi tortura corpul prin suferinţe,/ Nu-mi voi purta paşii prin locurile sfinte de pelerinaj,/ Nu-mi voi petrece timpul citind din VEDE,/ Dar mă voi strădui neîncetat să ajung, adorându-te cu fervoare, la Picioarele Tale Sacre"*.

lumea creaţiei lucrurilor însufleţite sau neînsufleţite, în plan grosier sau subtil, conştient sau inconştient, într-un cuvânt: peste tot. Scufundarea principiului de sine (SVARAT) în cel Universal (VIRAT) constituie însuşi obiectivul SADHANA-ei tantrice.

Efectuarea SADHANA-ei trebuie să se petreacă prin trezirea forţelor ascunse din interiorul corpului. Adeptul ajunge un adevărat SIDDHA[1] în această SADHANA atunci când el devine capabil să-şi trezească KUNDALINI, făcând-o să ascensioneze şi să penetreze astfel toate cele şase CHAKRA-e (proces cunoscut sub numele de SHATCHAKRABHEDA sau „străpungerea celor şase centri subtili de forţă"). Acest aspect poate şi trebuie făptuit în mod practic, fără nici o clipă de repaus. *Tantra*-ele afirmă: ***„Începeţi să practicaţi sub atenta îndrumare a unui GURU competent; dacă nu veţi obţine imediat rezultate favorabile, veţi putea renunţa cu de la sine voinţă"***. Trebuie să recunoaştem că absolut nici o altă religie sau nici un alt sistem spiritual nu se încumetă la o asemenea provocare adresată fiinţei umane.

Tantra a făcut din rigurosul sistem YOGA al lui Patanjali un sistem uşor de practicat, combinându-l cu procedee specifice tantrice şi tehnici de adorare ori ceremoniale (KARMAKANDA). Această îmbinare şi maleabilitate a concepţiei şi practicii tantrice a permis ca elemente din doctrina şi practica tantrică să fie adoptate de către aproape toate şcolile religioase din India. În acelaşi timp, însă, după cum am văzut, tantra apare în toate diviziunile budismului; SADHANA tantrică se manifestă şi în confucianism, iar shintoismul nu reprezintă altceva decât tot un nume al sistemului tantric. În plus, mulţi istorici sunt de acord cu faptul că adorarea lui SHAKTI (element princeps în SADHANA tantrică) a existat în Egipt din vremuri imemoriale, extinzându-se mai apoi în Fenicia şi în Grecia.

[1] O fiinţă perfectă, stăpânind mari puteri ale Creaţiei.

CELE TREI CATEGORII DE OAMENI: PASHU, VIRA ŞI DIVYA

Amintisem în capitolele anterioare despre cele trei GUNA-e, sau „calităţi", „modalităţi", precizând şi numele lor: SATTVA, RAJAS şi TAMAS.

SATTVA derivă de la rădăcina „SAT", care înseamnă „spirit, existenţă, Fiinţă (în sensul ei imuabil)". Ea defineşte, astfel, tot ceea ce reflectă o natură stabilă, luminoasă, pură, care se referă la iluminarea spiritului şi care, de asemenea, poate fi pusă în relaţie cu natura lui SHIVA.

TAMAS, dimpotrivă, exprimă tot ceea ce este fix, în sensul unei imobilităţi neanimate, pasivitate faţă de propriul sine, forţă a inerţiei, greutate. Ea reprezintă puterea limitatoare, dar şi tot ceea ce constituie o potenţialitate încă inertă.

RAJAS constituie dinamismul şi devenirea, transformarea sau mutaţia, expansiunea. Această „calitate" corespunde la ceea ce am putea numi în sens strict: energie, viaţă şi activitate. Ceea ce este particular lui RAJAS, este desemnat de faptul că această calitate poate fi influenţată de celelalte două, SATTVA sau TAMAS. Aflându-se sub influenţa lui SATTVA, RAJAS devine o forţă ascendentă şi expansivă, cum ar fi forţa în virtutea căreia un spirit anume se dezvoltă şi progresează pe calea spiritualităţii; sub dominaţia lui TAMAS, însă, RAJAS reprezintă forţa care contribuie la procesul de alterare, de cădere, de disoluţie.

Din acest joc al unor proporţii şi combinaţii infinite ca varietate între cele trei GUNA-e, caracterizat prin nesfârşite transformări şi conversii între diferitele energii şi vibraţii ale manifestării, izvorăşte întreaga varietate a fiinţelor individuale şi a aspectelor acestei Lumi, care este Creaţia. Astfel, GUNA-ele în concepţia tantrică sunt adevărate puncte de referinţă, dar nu numai în ceea ce priveşte ştiinţa naturii, ci de asemenea pentru o anumită clasificare a tipologiilor individuale. Astfel, putem vorbi de oameni SATTVA-ici, de oameni RAJAS-ici şi de oameni TAMAS-ici, adică de indivizi în care predomină, respectiv, calităţile de SATTVA, RAJAS sau TAMAS. Tantra face o distincţie generală, în sensul că ea opune fiinţele din cea de-a treia categorie (TAMAS-ice) faţă de celelalte două categorii (SATTVA-ice şi RAJAS-ice). Din punctul de

vedere al SADHANA-ei efective, ea se adresează exclusiv celei de a doua categorii (indivizi RAJAS-ici).

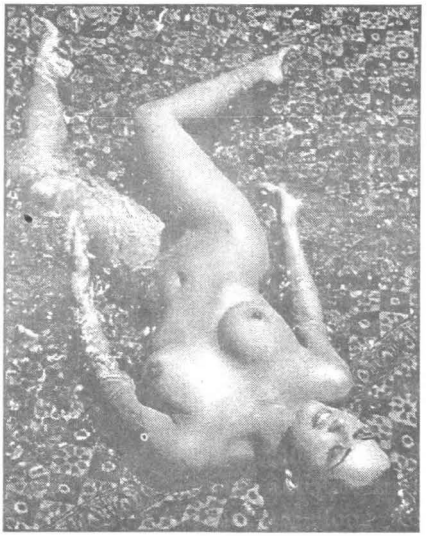

Oamenii care fac parte din cea de-a treia categorie (fiinţele TAMAS-ice) sunt denumiţi, în tantrism, PASHU. Semnificaţia acestui cuvânt este aceea de „animal", referindu-se la omul bestial, supus instinctelor sale primare de natură animală; dar implicaţiile acestui termen sunt însă mai largi. Astfel, cuvântul „PASHU" derivă de la verbul „*pash*"[1], care înseamnă „a fi legat de", „a fi unit cu", ceea ce arată că el nu se aplică doar celor legaţi, constrânşi şi limitaţi de lianele naturii (în care predomină instinctul material şi cel animal), dar de asemenea cuvântul „PASHU" se mai referă şi la cei supuşi diferitelor înlănţuiri sociale şi morale, evidenţiate printr-o acceptare pasivă şi conformistă a diverselor norme şi prejudecăţi ale civilizaţiei, fără a poseda deloc adevărata cunoaştere, cea pur spirituală. Această tipologie a caracterului unei fiinţe umane reprezintă cu acurateţe manifestarea limitativă şi obtuză a lui TAMAS GUNA. Iată de ce, într-o societate dominată de această tendinţă – aşa cum este societatea umană contemporană – un astfel de individ (PASHU) nu apare ca fiind „rău" sau „vicios" ci, dimpotrivă, el este apreciat – deoarece criteriile valorice din partea celorlalţi sunt aceleaşi ca ale lui – ca fiind „bun" într-o definiţie comună. Tradiţia tantrică afirmă că, în timpul „epocii negre" (KALI YUGA) sau cea a unei desacralizări avansate, cei care au această natură de PASHU formează majoritatea, pentru a nu spune că aceştia sunt chiar toţi indivizii societăţii.

Cea de-a doua categorie de oameni este cea care ţine de temperamentul VIRA, atribuit lui RAJAS GUNA. Cuvântul „VIRA" desemnează o natură virilă şi eroică[2], iar cei care aparţin de această categorie sunt

[1] Sanskrită.

[2] VIRA este folosit, de asemenea, pentru a desemna un „erou".

împărţiţi şi ei în mai multe clase. Astfel, KULARNAVA TANTRA[1] afirmă că există VIRA ce aparţin Căii Mâinii Drepte (DAKSHINACHARA) şi VIRA ce aparţin Căii Mâinii Stângi (VAMACHARA), precizând că aceştia din urmă sunt superiori celorlalţi; textul face referire la simbolismul războinicului (KSHATRIYA[2]) pentru a sublinia calităţile de forţă, curaj, îndrăzneală, de înfruntare a pericolului.

Deasupra acestora sunt cei numiţi SIDDHA şi KAULA, a căror cale spirituală pe care o urmează – KAULACHARA – este considerată cea mai înaltă şi cea mai eficientă. Cuvântul „SIDDHA" exprimă ideea perfecţiunii şi a realizării complete, putând avea din acest punct de vedere şi sensul de „adept". În ceea ce priveşte termenul „KAULA", el provine de la cuvântul *„kula"* care – într-o accepţiune obişnuită – înseamnă „familie mare, castă nobilă sau clan". Însă aici, el vrea să desemneze o întreagă linie spirituală tantrică în care adorarea lui SHAKTI este ridicată la prim rang[3]. Astfel, KAULA sunt cei ce fac parte dintr-o astfel de „familie spirituală". Dacă VIRA-şii, în general, sunt caracterizaţi de predominanţa lui RAJAS GUNA, atunci cei din categoria SIDDHA şi KAULA aparţin de influenţa lui SATTVA, adică acelei calităţi luminoase şi suverane; din această cauză ei sunt desemnaţi ca fiind DIVYA[4].

Cele trei tipologii prezentate (PASHU, VIRA şi DIVYA) corespund, de asemenea, şi celor patru „vârste" sau „epoci" (YUGA) despre care am vorbit în capitolul I, aparţinând actualului ciclu (MANVANTARA). Astfel, DIVYA au existat în primele două YUGA (adică în SATYA YUGA şi în TRETA YUGA, respectiv „epoca de aur" şi „epoca de argint"); VIRA au fost exponenţi în special ai celei de-a doua şi a treia epoci (TRETA YUGA şi DVAPARA YUGA, adică „epoca de argint" şi „epoca de bronz"); în sfârşit, categoria „PASHU" se manifestă în ultima din aceste epoci şi anume, în KALI YUGA sau „epoca de fier"[5].

În ceea ce-i priveşte pe VIRA-şi, orice limită şi orice constrângere dispare pentru aceştia. Tehnicile, procedeele şi practicile tradiţionale pot fi încă menţinute, dar în particular, lor le este destinat şi ceea ce

---

[1] (II, 7–8 şi următoarele).

[2] În India, KSHATRIYA reprezenta „casta războinicilor", având rolul conducerii regale şi al administrării în stat, pe când „BRAHMANII" (sau „casta preoţimii") deţineau funcţia sacerdotală. Între aceste două categorii sociale au existat multe neînţelegeri şi chiar războaie de-a lungul timpului (vezi Nicolae Miulescu – „DA'KSHA – GOD'S COUNTRY").

[3] De aceea, SHAKTI mai este apelată şi ca „Stăpâna lui KULA".

[4] Cuvântul provine de la „DEVA", care înseamnă „zeu".

[5] Cf. KALIVILASA TANTRA (VI, 1–12).

este cu adevărat secret, apanaj al celor deosebiţi şi ajunşi cu adevărat la un anumit nivel de iniţiere; dintre aceste procedee secrete putem aminti cel numit PANCHATATTVA, care implică anumite practici sexuale transfiguratoare, însoţite de gesturi şi alte elemente cu un profund caracter simbolic[1].

Pentru KAULA şi pentru cel care atinge cu adevărat condiţia de SIDDHA, plin de cunoaştere şi beatitudine, care a reuşit să-şi controleze şi apoi să-şi domine toate pasiunile şi care se identifică în mod complet cu SHAKTI, nu există nici o piedică şi nici o limitare în calea sa[2]. Întocmai precum Suprema SHAKTI (PARASHAKTI) depăşeşte toate contrariile, tot astfel binele şi răul, onoarea şi dezonoarea, meritul şi păcatul sau viciul, precum şi toate celelalte valori umane (care nu reprezintă altceva decât aprecieri sau concepte viabile pentru un PASHU) încetează să mai aibă un sens pentru un VIRA sau DIVYA. Din cauza aceasta, la fel cum SHAKTI este absolut liberă, tot astfel şi un VIRA este apelat prin SVECCHACHARIN, adică „cel care poate face tot ceea ce vrea". Din această cauză, comportamentul lui – judecat de ceilalţi din punctul lor profan de vedere – este apreciat uneori ca fiind revoltător, degradant şi de condamnat.

În budismul tantric (VAJRAYANA), însuşi Buddha vorbeşte deseori despre căile de acţiune ale unui VIRA sau KAULA, prezentându-le ca fiind „dincolo de VEDA-e", adică eliberate în mod complet de orice limitări sau dispoziţii proprii unui PASHU, în atitudini uneori frapante şi bulversante, alteori pline de o favoare şi o graţie minunate. Astfel de VIRA sau KAULA îşi aleg modalităţile de comportament din cele mai neaşteptate; fie urmează cu stricteţe regulile morale şi sociale impuse, fie le ignoră complet şi apar în ochii celorlalţi ca un element periculos ce atentează la morala şi pudoarea societăţii, ori acţionează ca spirite neîncarnate[3]. În acelaşi budism tantric, Buddha afirmă – aparent para-

[1] Aceste aspecte vor fi reluate şi discutate în ultimul capitol al cărţii.
[2] Cf. KULARNAVA TANTRA (IX, 4).
[3] Cf. RUDRAYAMALA TANTRA (VII) şi NITYA TANTRA (III).

doxal – relativitatea tuturor normelor aşa-zis „morale" impuse de societate şi inutilitatea oricărui cult sau practici pentru cel care a dobândit „trezirea" definitivă (BODHISATTVA).

Totuşi, este necesar să facem unele precizări importante aici. Astfel, nu putem ignora faptul că a fi un spirit încarnat în această manifestare semnifică, prin însăşi această condiţionare, anumite legături şi limitări dictate de structura psihică, personalitate, ego, tendinţe subtile subconştiente etc. Astfel, pentru a scăpa şi a ne elibera de toate aceste influenţe limitatorii – începând de a mai fi PASHU – chiar şi pentru un VIRA sau pentru cel care are „vocaţia" spre această categorie, reprezintă un scop, un ideal de atins, lucru ce nu poate fi ignorat în virtutea unei superficialităţi de concepţie[1]. În fapt, toate aceste condiţionări se leagă de noţiunea de DHARMA, care semnifică aici natura proprie şi esenţială, adevărată, a unei fiinţe. În virtutea faptului că orice fiinţă trebuie să ajungă să realizeze prin experienţă personală această natură imuabilă, există – pe drumul parcurs spre obţinerea ţelului propus – o multitudine de alte acţiuni mai mult sau mai puţin ataşate de eul fals şi efemer; ele definesc un alt concept important şi anume, cel de KARMA, adică a consecinţelor care rezultă din acţiunile (fizice sau mentale) realizate de individ. O KARMA[2] pozitivă, de pildă, defineşte o orientare a acestor acţiuni şi a scopului lor în spiritul DHARMA-ei, pe când o KARMA negativă arată o direcţie opusă faţă de legea armoniei universale. Astfel, vorbind în sens obiectiv, corelaţia dintre DHARMA şi KARMA exprimă condiţionarea fiinţelor în manifestare[3].

---

1 Gen: „Dacă aşa stau lucrurile, pot face ce doresc şi pot acţiona cum vreau".
2 În fapt, este vorba despre legea cauzei şi a efectului.
3 Julius Evola – „LE YOGA TANTRIQUE", pag. 92.

Deoarece idealul ultim al tradiţiei hinduse îl reprezintă obţinerea eliberării finale, acest lucru implică o detaşare şi o decondiţionare completă a omului în creaţie, adică o *depăşire* de către el a DHARMA-ei şi a KARMA-ei, ca legi aflate la un anumit nivel al creaţiei şi care acţionează în aceasta. Felul în care poate fi realizată o asemenea depăşire este diferit în cazul tantrismului faţă de calea YOGA, de pildă. Practica spirituală (SADHANA) săvârşită în YOGA pentru depăşirea condiţiei umane obişnuite implică o negare sau, mai bine zis, o excludere a ceea ce are legătură cu satisfacerea diferitelor voluptăţi sau plăceri în această lume (BHOGA), urmărind obţinerea realizării ultime prin intermediul ascetismului şi a unei renunţări complete la experienţa mondenă. Dimpotrivă, tantra – şi în special Calea Mâinii Stângi (VAMACHARA) – vizând acelaşi rezultat final şi îndreptându-se deci spre obţinerea transcendenţei, face totuşi apel la o concepţie diferită şi ajunge la eliberare prin ceea ce implică înseşi aceste experienţe lumeşti, transfigurate şi sublimate la cel mai înalt nivel. Unul din principiile fundamentale în tantrism afirmă că eliberarea finală poate fi obţinută prin acelaşi lucru sau metodă care, pe alţii, îi face să decadă. În acest sens, marele înţelept Aryadeva a spus: *„Înlănţuită de pasiune, lumea nu se poate elibera decât tot prin intermediul pasiunii [...]"*. Acest aspect foarte important comportă însă – în mod evident – mari riscuri, deoarece, ceea ce este de natură să te conducă spre înălţimi se poate schimba foarte rapid în ceva negativ[1]. Această „schimbare" care este de fapt o mare „cădere" a individului, se poate datora fie unei profunde neînţelegeri a căii în sine şi a metodelor pe care ea le implică, fie unor tentaţii puternice faţă de care structura slabă a adeptului nu a putut să reziste. *„Calea tantrică este la fel de dificilă ca şi mersul pe o muchie de cuţit"*[2].

În principiu, SADHANA (practica spirituală) tantrică reprezintă o SHAKTI SADHANA, deoarece în ea putem găsi procedee şi metode eficiente prin care să înţelegem şi să experimentăm pe SHAKTI sau însăşi puterea şi energia divină în manifestare, într-o infinitudine de nume şi forme. În tantra, nimic nu este acceptat şi, de asemenea, nimic nu este respins. Orice este folositor şi de ajutor pentru SADHANA este binevenit; scopul practicii spirituale în tantrism este descătuşarea, trezirea şi ridicarea formidabilei puteri (SHAKTI) care, la nivelul corpului subtil individual, se numeşte KUNDALINI. Eficacitatea unei asemenea prac-

[1] Cf. MAHANIRVANA TANTRA (I, 59).
[2] KATHA-UPANISHAD (I, III, 14).

tici tantrice este dovedită prin înseşi rezultatele obţinute, probându-se astfel şi veridicitatea doctrinei şi a marilor puteri supranormale (SIDDHI), efect direct al tehnicilor practicate cu perseverenţă şi concentrare. Unul din celebrele texte ale înţelepciunii yoghine hinduse afirmă că aceste puteri formidabile *„nu pot fi obţinute purtând doar un veşmânt de BRAHMAN sau de ascet şi nici purtând discuţii sau comentând în orice fel filozofia şi practica expuse; ci că, doar practica singură este de natură să ducă la obţinerea rezultatului dorit. În această privinţă nu există nici o îndoială"*[1].

MANTRA

Textele tantrice conţin atât o expunere *practică* a doctrinei spirituale, cât şi mijloacele şi metodele prin care adevărul spuselor lor poate fi efectiv *realizat*. Autoritatea acestor texte nu depinde, aşa după cum presupun scriitorii şi cercetătorii occidentali, precum şi unii dintre apologeţii lor, de data când ele au fost scrise sau revelate, ci se bizuie pe faptul că SIDDHI sau atingerea perfecţiunii şi a puterilor extraordinare se pot obţine prin intermediul învăţăturii lor. Din acest punct de vedere, al eficacităţii sau felului în care este pusă problema, tantra are multe similitudini cu ştiinţa medicală hindusă (AYURVEDA); într-adevăr, aşa după cum am mai spus, testul indubitabil pentru un medicament şi care totodată verifică eficacitatea acestuia este faptul că el *vindecă* persoana bolnavă. Din această cauză, sistemul tantric este considerat mai mult ca fiind o expunere *practică* şi o aplicare riguroasă a Doctrinei sale filozofice, ce variază în funcţie de specificul diferitelor şcoli.

[1] HATHAYOGA-PRADIPIKA (I, 66). Sau, cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE"; pag. 201: *„[...] «practica» (ABHYASA) joacă un rol decisiv (cf. SHIVA SAMHITA, (IV)): nimic nu poate fi obţinut fără «practică», ceea ce constituie, de altfel, un laitmotiv tantric."*

Pentru a cunoaşte un lucru, aspect sau fenomen în ultimul lui sens, în chiar natura sa, trebuie neapărat să *fii*, *să devii* acel lucru. De pildă, nimeni nu-l va putea realiza pe SHIVA (Principiul Suprem, Dumnezeu) sub aspectul lui de Puritate, decât devenind el însuşi perfect pur, adică însăşi această Puritate. Pentru a atinge şi a rămâne însă într-o astfel de stare sunt necesare anumite mijloace specifice, practici, procedee şi discipline caracteristice, căci o asemenea experienţă nu poate fi obţinută – aşa după cum am mai afirmat – doar prin discuţii filozofice şi dizertaţii asupra Realităţii Supreme.

Unul din principalele mijloace, care constituie chiar una din temeliile practicii în tantra, îl reprezintă cunoaşterea şi utilizarea corectă a MANTRA-elor. De altfel, termenul de MANTRA SHASTRA este deseori folosit pentru a-l desemna pe cel de TANTRA SHASTRA, aspect care ne face să înţelegem că doctrina conţinută în textele tantrice este, în principal, aceea a MANTRA-elor. Rolul MANTRA-elor este fundamental în hinduism (în general în tradiţia hindusă), ceea ce l-a determinat pe John Woodroffe să remarce în una din lucrările sale[1]: *„Încă din pântecele mamei sale şi până la rugul funerar un hindus trăieşte efectiv prin MANTRA şi moare tot prin MANTRA."*

Rolul deosebit de important şi complex al MANTRA-elor, marea lor varietate, puterile care le sunt atribuite, precum şi faptul că credinţa în eficacitatea lor a supravieţuit din cele mai vechi timpuri şi până în zilele noastre, sunt tot atâtea referinţe pentru a ne convinge de necesitatea studierii şi mai ales a practicii ştiinţei MANTRA-ice, atât din perspectiva ei metafizică, cât şi sub aspectul mitic al vorbirii. Tradiţia hindusă a considerat întotdeauna Cuvântul (VAK) – ce poate prezenta conotaţiile de „Logos" (privind aspectul cosmic) sau de „vorbire" (aspectul limbajului efectiv) ca având o valoare esenţială, ca fiind de origine divină şi jucând un rol fundamental în creaţie. Înţelepţii tantrici arătau faptul că numele (NAMA) a orice din manifestare reprezintă însăşi esenţa acelui lucru. Vorbirea (în sensul pronunţiei sau intonaţiei) deţine puterea de a crea: *„prin intermediul vorbirii este făptuit orice lucru"*[2]. Această situaţie ne demonstrează necesitatea existenţei unui înţeles bine definit şi a unei „puteri" sau „forţe" intrinsece în vorbire. Această problemă, a înţelesului unui cuvânt sau propoziţii, de exemplu, este cuprinsă în teoria numită SPHOTA. Conform cu această

[1] „PRINCIPLES OF TANTRA".
[2] SHATAPATHA-BRAHMANA (VIII, 1.2.9).

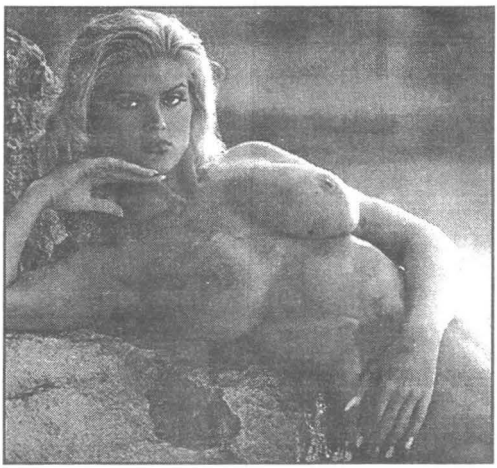

teorie, orice literă izolată, cum ar fi *m, ă, r* sau toate la un loc: „măr", nu pot conferi înţeles unui anumit lucru ce corespunde acelui cuvânt, deoarece fiecare literă dispare, se pierde, îndată ce ea a fost pronunţată. Există, deci, ceva anume care se află dincolo de literele simple, care dă naştere înţelesului unui cuvânt anume. Acest ceva este SPHOTA, adică esenţa unui sunet relevat prin intermediul literelor, cuvintelor sau propoziţiilor. Această esenţă-sunet produce cunoaşterea lucrului sau aspectului ca atare, căci doar o singură literă (cu excepţia faptului dacă ea nu este deja un cuvânt complet) nu semnifică nimic. În acest sens, S. Radhakrishnan afirmă[1]: *„Literele, cuvintele şi propoziţiile manifestă, dar nu produc înţelesul etern care le defineşte. Adepţii şcolii filozofice NYAYA afirmă că ceea ce prezintă semnificaţie este un cuvânt şi că noi devenim conştienţi de această semnificaţie când auzim ultima literă a cuvântului, deoarece atunci ne amintim şi de cele anterioare ei, având înţelesul complet în minte, iar obiectul este cunoscut datorită asocierii convenţionale dintre cuvânt şi acel obiect."*

De notat că, în gândirea hindusă, vorbirea sau cuvintele considerate ca fiind atotputernice erau *rostite* şi nu scrise, astfel încât, toate învăţăturile şi practicile în acest domeniu au vizat şi vizează doar domeniul oral. O MANTRA reprezintă un sunet (SHABDA) sau (VAK)[2] şi nu este niciodată (sau nu ar trebui) să fie scrisă. De altfel, tantra afirmă că o MANTRA ce apare scrisă în paginile unui manuscris sau cărţi nu are nici o putere. Ea trebuie primită prin iniţiere (DIKSHA) de la un GURU (maestru spiritual) competent care a atribuit, în prealabil, o mare forţă subtilă respectivei MANTRA. În legătură cu acest aspect

[1] „INDIAN PHILOSOPHY", vol. II, pag. 106.

[2] Cf. André Padonx. Mircea Eliade numeşte MANTRA ca fiind un „sunet mistic" („YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 187).

există o povestire revelatoare, care-i are ca protagonişti pe marele tantric Krishnananda Agamavagisa (sec. al XVI-lea) şi pe fiul său. Se spune că, odată, Krishnananda a pronunţat o anumită MANTRA în prezenţa fiului său, spunându-i acestuia că, dacă cineva îşi va orienta atenţia asupra unui fruct oarecare şi va emite acea MANTRA, fructul nu va mai putea fi tăiat prin nici un mijloc. Atunci, cuprins de veselie, copilul fugi la casa unui vecin, îl rugă pe acesta să-i aducă un fruct, pronunţă MANTRA respectivă şi declară faptul că fructul nu va mai putea fi tăiat. Pentru a verifica acele spuse, vecinul a luat un cuţit şi a tăiat fructul în mai multe bucăţi, făcând mare haz de întâmplare. Atras de râsetele lui, Krishnananda veni să vadă ce se întâmplase, află cauza şi-i ceru vecinului încă un fruct. Pronunţând la rândul său MANTRA, Krishnananda l-a invitat apoi pe vecin să-l taie ca şi pe primul. Spre surpriza tuturor celor prezenţi, fructul nu a mai putut fi tăiat. Când s-au întors acasă, fiul l-a întrebat pe Krishnananda care este explicaţia celor întâmplate. Maestrul tantric i-a spus atunci că ceea ce el pronunţase fusese doar o simplă înşiruire de cuvinte fără înţeles care a fost preluată în mod mecanic de acesta, dar că MANTRA pronunţată de maestrul însuşi cu o focalizare adecvată era o adevărată forţă vie, ducând astfel la obţinerea rezultatului dorit.

Este important de amintit că o MANTRA poate fi rostită cu voce tare, şoptit sau pronunţată mental. Prima modalitate este cea mai grosieră şi conduce foarte greu la obţinerea de rezultate eficiente. Rostirea şoptită (UPAMSHU) a unei MANTRA este considerată superioară celei cu voce tare, iar emiterea ei în tăcere (adică mental) (TUSHNIM) este cea mai puternică şi fidelă[1].

Un alt aspect important privitor la MANTRA-e este acela dacă ele prezintă sau nu un anumit înţeles. Pentru un cercetător erudit, un astfel de subiect apare ca o mină bogată care poate fi explorată îndelung. Pentru cel care însă a practicat îndelung şi cunoaşte în profunzime aspectul spiritual şi pur metafizic al MANTRA-elor, lucrurile sunt clare. Astfel, MANTRA-ele – fie că se prezintă sub forma propoziţiilor, a cuvintelor sau sunetelor – au într-adevăr un „înţeles" precis (în sensul că ele ajută să se realizeze şi să se obţină ceva anume), înţeles care poate foarte bine să nu fie evidenţiat de forma verbală sau fonetică a MANTRA-ei respective. Este probabil să se afirme că MANTRA-ele nu au

[1] Referinţe asupra acestui subiect pot fi întâlnite în LAKSHMI TANTRA, în LEGILE LUI MANU (II.85) şi în SHATAPATHA BRAHMANA (V, 4.4.13).

un înţeles anume în accepţiunea cuvântului ca atare, dar acest lucru nu mai este valabil şi în cazul celor care le folosesc şi derivă rezultate din această practică. MANTRA-ele deţin în mod potenţial posibilitatea furnizării unui efect anume; aceasta reprezintă principala diferenţă dintre o MANTRA şi un cuvânt dintr-o limbă oarecare vorbită de oameni. În acest sens, putem vorbi mai curând de un anumit efect sau folosinţă a MANTRA-ei, decât de un înţeles anume într-un context dat.

Toate literele alfabetului sanskrit[1], având o provenienţă divină, sunt privite ca tot atâtea MANTRA-e. Născute prin ele însele ca nişte mişcări spontane ale energiei divine, ele apar şi se manifestă în mod liber, dar totuşi într-o ordine fonematică strictă, raţională, aşa după cum a fost prezentată de tradiţia hindusă încă din cele mai vechi timpuri. În conformitate cu aceeaşi tradiţie, există 70 milioane de MANTRA-e dar, desigur, acest număr este mai mult simbolic, dorind să sublinieze în fapt infinitatea numărului de MANTRA-e, a varietăţii şi tipurilor lor diferite.

Doctrina tantrică se sprijină pe un lait-motiv prezentate anterior: este o filozofie practică ce urmăreşte în primul rând realizarea spirituală a aspirantului tantric şi pune un mai mic accent pe diferitele speculaţii teoretice. Întocmai ca şi în cazul sistemului YOGA al lui Patanjali – care ne arată legătura dintre PRANA (suflul vital) şi MANAS (mintea), precum şi faptul că prin intermediul lui DHARANA (concentrării) şi a lui DHYANA (meditaţiei), MANAS (mintea) controlată şi stăpânită printr-o riguroasă disciplină psihică, este condusă spre experimentarea stării de SAMADHI (a extazului divin) – şi sistemul tantric prescrie o metodă similară. Mai întâi, corpul trebuie pregătit şi purificat corespunzător astfel încât el să poată să susţină SADHANA sau practica spirituală indicată.

Pentru a realiza acest lucru, textele tantrice prescriu anumite metode; în cazul unui SADHAKA (aspirant la spiritualitate) hindus, acestea ar fi următoarele: el trebuie să se trezească dimineaţa devreme şi să facă o baie (de preferinţă în fluviul Gange), care va avea ca efect direct o liniştire generală şi o relaxare a nervilor la nivelul întregului corp. Antrenamentul spiritual (SADHANA) începe practic din acest moment, când SADHAKA trebuie să emită (de preferinţă în mod mental sau şoptit) diferite MANTRA-e pentru scopul sau scopurile spirituale

[1] În număr de cincizeci.

propuse. Apoi urmează adorarea efectivă, când – prin intermediul unor MANTRA-e precis desemnate – el va sacraliza diferitele părţi ale trupului său, locul pe care este aşezat, obiectele cu care săvârşeşte procedeele de adorare etc. Înţelesul acestor practici preliminare este acela de a produce un anumit efect asupra corpului şi a minţii, devenite acum pure şi pregătite să primească graţia zeităţii invocate.

MANTRA reprezintă, simultan, un simbol, un instrument şi un sunet pentru şi în manifestarea divină. Emisia unei MANTRA nu duce doar la crearea unor stări de conştiinţă, mult mai elevate decât nivelul de percepţie al oamenilor obişnuiţi; ea nu provoacă doar modificări vizibile la nivel fiziologic, nu se limitează doar să ne reveleze o cunoaştere superioară şi facultăţi pe care nu le posedam înainte, dar în egală măsură, ea dă naştere şi la anumite vibraţii subtile în atmosfera mentală şi vitală înconjurătoare, vibraţii care se pot face remarcate în efectele imediate care le produc, în acţiuni şi chiar în materializarea anumitor forme şi obiecte în planul fizic.

Astfel, funcţia unei MANTRA se concretizează în faptul de a crea vibraţii subtile elevate la nivelul conştiinţei umane, astfel încât aceasta să fie pregătită pentru a realiza şi înţelege, printr-o cât mai intensă identificare şi punere la unison, ceea ce MANTRA simbolizează şi reprezintă aici, în planul material.

„O MANTRA este compusă din anumite litere aranjate într-o ordine de sunete bine definită. Pentru a da naştere efectului preconizat, MANTRA trebuie emisă în mod corespunzător, în conformitate cu un anumit ritm

(SVARA) şi intonaţie a sunetelor (VARNA).[1]" Sensul şi mesajul fonemelor ce compun o MANTRA nu devin clare decât pentru cel care a atins desăvârşirea în practica meditaţiei asupra MANTRA-ei respective. *„Fonemele descoperite în timpul meditaţiei exprimau probabil stări de conştiinţă de structură «cosmică», dificil de formulat cu ajutorul unei terminologii profane"*, scrie Mircea Eliade[2].

Fiecare realitate din creaţia infinită (zeu, fenomen, etc.) posedă o „formulă-esenţă", o BIJA-MANTRA, care este „sămânţa" sau suportul său, adică însăşi fiinţa sa. Mircea Eliade precizează: *„Repetând BIJA-MANTRA conform regulilor, practicantul îşi însuşeşte esenţa ei ontologică, asimilează într-o manieră concretă şi imediată zeul, starea de sfinţenie etc"*[3].

Din punctul de vedere cosmogonic, Creaţia a fost descrisă şi concepută din multiple perspective: ca sunet, culoare, formă, substanţă, etc. Aceste perspective, departe de a acţiona separat, se întrepătrund şi se completează reciproc, găsindu-şi corespondentul la nivelul microcosmosului pe care-l reprezintă fiinţa practicantului. Esenţa fenomenului este bine surprinsă în următorul citat: *„Există o «corespondenţă» ocultă între, pe de o parte, literele şi silabele «mistice» (MATRIKA, «mamele», şi BIJA, «sunetele-sămânţă») şi organele subtile ale corpului omenesc, iar pe de altă parte între aceste organe şi forţele divine adormite sau manifestate în Cosmos. Lucrând asupra unui simbol*[4]*, «trezim» toate forţele care îi corespund, la toate nivelurile fiinţei. Între MANTRAYANA*[5] *şi iconografie, de exemplu, există o corespondenţă perfectă; căci fiecărui plan şi fiecărui grad de sfinţenie îi corespunde o imagine, o culoare şi o literă speciale. Meditând asupra [...] sunetului «mistic» care o reprezintă, pătrundem într-o anumită modalitate de a fi, absorbim sau ne încorporăm o stare yoghină, un zeu etc."*[6].

Orice MANTRA, pentru a deveni eficientă, trebuie mai întâi să fie „trezită" – aşa după cum arătasem mai sus – prin intermediul unei concentrări mentale adecvate, asimilată unui „foc" mental specific, de

---

[1] A. Avalon – „MAHANIRVANA TANTRA", pag. 85.
[2] „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 187.
[3] Idem, pag. 188.
[4] O MANTRA este un simbol în sensul arhaic al termenului: ea este în acelaşi timp „realitatea" simbolizată şi „semnul" simbolizant (Mircea Eliade).
[5] MANTRAYANA înseamnă metoda spirituală, practică, în care se folosesc MANTRA-ele.
[6] Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 189.

natură să consume, să ardă sau să distrugă materialitatea[1] MANTRA-ei respective, actualizând în schimb forma ei subtilă (a cărei natură este lumina spirituală – JYOTIRMAYA); acest proces va avea ca urmare determinarea unui fenomen de rezonanţă specifică în planurile superioare, care-l va pune pe adept în legătură cu sfera de forţă infinită pe care MANTRA folosită o prefigurează în planul fizic. Se poate spune, deci, că atât timp cât o MANTRA nu este corespunzător „activată" şi „însufleţită", energizată, ea „doarme" în potenţialitate şi nu reprezintă decât un simplu zgomot (atunci când este pronunţată), fiind lipsită de orice putere. Această stare de lucruri poate rămâne la fel chiar dacă MANTRA respectivă este repetată de milioane de ori, în cazul în care nu se cunoaşte sensul pe care-l reprezintă acea MANTRA şi nici modalitatea prin care acesta poate fi dezvăluit. Când, dimpotrivă, MANTRA este complet trezită şi energizată (MANTRA-CHAITANYA) apar puterile supranormale specifice care însoţesc acest fenomen, asociate „cunoaşterii" acelei zeităţi (DEVATA) care prezidează MANTRA.

Tehnica cea mai utilizată pentru a „trezi" o MANTRA o constituie repetarea ei continuă, proces cunoscut sub numele de JAPA. Julius Evola atribuie două aspecte importante acestei tehnici repetitive: primul ţine de un gen de fixare, de focalizare a mentalului printr-o extragere a simţurilor de la realitatea exterioară şi concentrarea atenţiei spre surprinderea proceselor de rezonanţă interioară (generate de emisia MANTRA-ei). Cel de-al doilea aspect care trebuie subliniat se referă la nuanţa magică pe care o comportă procesul repetitiv, care face ca vibraţiile subtile specifice ale MANTRA-ei să se adauge şi să acţioneze într-o manieră subconştientă asupra diferitelor forţe şi centri subtili energetici din corpul practicantului, ducând astfel la un gen de saturaţie care va facilita „trezirea" aşteptată a MANTRA-ei.

[1] Pentru a putea fi cunoscută şi pentru a putea servi în mod eficient realizării unui scop anume, o MANTRA se prezintă – la nivelul planului fizic – ca o silabă sau un cuvânt material, scris sau pronunţat verbal, întocmai precum o zeitate, de exemplu, este reprezentată într-o imagine din lemn sau piatră.

O altă tehnică de folosire a MANTRA-elor, superioară tehnicii de JAPA, este metoda cunoscută sub numele de LAYA-YOGA, dar aplicată în mod specific doar la emisia MANTRA-ică[1]. Deosebit de secretă şi de eficientă, ea reuşeşte într-un timp scurt – graţie rapidităţii cu care angrenează anumite fenomene de rezonanţă cosmică – să inducă în aspirant o cunoaştere aprofundată a substraturilor celor mai adânci din subconştientul său şi să-i favorizeze astfel accesul la identificarea cu sfera de forţă cosmică invocată prin emisia mentală a MANTRA-ei.

Una din practicile tantrice cele mai cunoscute, legată în mod strâns de emiterea MANTRA-elor, este tehnica de NYASA[2]. Ea are în vedere doar anumite părţi sau organe ale corpului fizic, care în tantrism este privit precum un adevărat templu sau sălaş al nenumăratelor zeităţi din manifestare. Prin intermediul acestui procedeu sunt trezite sau, altfel spus, sunt energizate diverse sfere de forţă şi conştiinţă ce corespund divinităţilor alese spre adorare, ce nu reprezintă altceva decât tot atâtea SHAKTI-uri (sau energii subtile manifestatoare) în creaţie, având corespondent direct în diferitele zone ale corpului uman[3]. În general, acestea se plasează între zona inimii şi vârful degetelor[4].

---

[1] Termenul de LAYA-YOGA, asociat în tantrism celui de KUNDALINI-YOGA, se referă la o identificare completă cu aspectul suprem al Conştiinţei Universale, printr-o resorbţie şi dizolvare gradată, de jos în sus, a tuturor elementelor şi constituienţilor care există şi se manifestă în şi prin corpul uman, graţie trezirii şi ascensiunii lui KUNDALINI SHAKTI din MULADHARA şi până în SAHASRARA.

[2] NYASA (sanskrită) provine de la un verb care are înţelesul de „a pune", „a aşeza".

[3] Julius Evola le identifică cu *„punctele (sau zonele) vieţii"* („LE YOGA TANTRIQUE", pag. 163).

[4] ANGA-NYASA.

Procedeul NYASA, atunci când este realizat cu o integrare şi transfigurare adecvată, capătă un puternic caracter de sacralitate, fiind corelat cu procesul de SAMYAMA, adică cu un proces de identificare contemplativă a zonelor atinse cu anumite aspecte subtile macrocosmice inefabile. Concret, în cadrul procesului de NYASA, acţiunea fizică constă în a plasa mâna sau vârful degetelor pe diferite puncte din corp şi a pronunţa concomitent o MANTRA (diferită pentru fiecare din zonele atinse), evocând în acelaşi timp cu putere specificul zeităţii (DEVATA) ce corespunde MANTRA-ei pronunţate. Dacă tehnica este realizată cu succes, părţile sau zonele atinse devin energizate, vitalizate într-un fel anume, spiritualizând fiinţa în ansamblul ei. *„Se va imagina, se va vizualiza o transformare însăşi a formei umane: omul plin de păcate şi vicii este «distrus» şi «consumat» de focul spiritual purificator, regăsindu-se într-un nou corp de lumină, dilatat la infinit şi hrănit de «nectarul nemuririi şi al fericirii infinite» ce izvorăşte neîncetat din uniunea cuplului divin. Acest nou corp este cunoscut, de asemenea, ca fiind «alcătuit din MANTRA-e» [...]*[1]"

Termenul de NYASA mai este asociat unui alt înţeles şi anume, aceluia de BHUTASHUDDHI, adică de purificare a elementelor subtile ce determină toţi constituienţii corporali. Această practică prefigurează o altă denumire a procesului de BHUTASHUDDHI şi anume: LAYA-YOGA[2]. În esenţă, acest proces înseamnă că fiecare element (începând cu PRITHIVI (pământ) până la Realitatea Supremă (PARA SAMVIT) din SAHASRARA) se va resorbi şi va trece astfel în cel imediat superior lui, considerat astfel mai subtil şi mai pur, utilizând o tehnică specifică de vizualizare în meditaţie. Pe scurt, procesul este descris astfel în MAHANIRVANA TANTRA: pământul se transformă în apă, apa în foc, focul în aer, iar aerul în eter. Corespunzător, această resorbţie succesivă a elementelor, din unul în altul, vizează şi simţurile corespondente: miros, gust, văz, pipăit şi auz, acesta din urmă (auzul) transformându-se în BUDDHI (intelectul); acesta în AHAMKARA TATTVA (ego-ul); AHAMKARA în PRAKRITI (principiul feminin neinteligent[3]), acesta devenind mai apoi Principiul Unic. Apoi, procesul descris în MAHANIRVANA TANTRA[4] implică proceduri mai complicate de

---

1 Julius Evola – LE YOGA TANTRIQUE", pag. 164.
2 Vezi nota 1 de la pag. 170.
3 Sau Natura, care nu poate exista fără PURUSHA (cf. filozofiei SAMKHYA).
4 (V, 93–104; 105–124).

PRANAYAMA (ritmare a suflului), combinate cu un anumit tip de vizualizare şi emitere a unor MANTRA-e.

În tradiţia tantrică se obişnuieşte să se afirme că acea SHAKTI care conferă eliberarea finală a adeptului este MANTRA[1]. În primul rând, această eliberare vizează mintea, în sensul stăpânirii, concentrării şi focalizării ei spre un singur scop. Utilizarea corectă a MANTRA-elor poate conduce uşor şi într-un timp scurt la realizarea acestui deziderat. Aceeaşi tradiţie arată că, după iniţierea unei MANTRA de către Maestru, ea va trebui pronunţată cu o fervoare spirituală deosebită, într-o postură YOGA adecvată meditaţiei şi corelată (atunci când este necesar) cu tehnici de PRANAYAMA (ritmare a suflului)[2], urmărind să se orienteze PRANA subtilă pe SUSHUMNA NADI (canalul energetic subtil central) şi să fie pronunţată concomitent MANTRA. După cum am specificat anterior, pentru a deveni eficientă, o MANTRA trebuie să fie corespunzător energizată şi „trezită" (SIDDHA MANTRA), aspect care solicită din partea practicantului o mare forţă lăuntrică, o credinţă fermă şi devoţiune faţă de aspectul subtil prefigurat de respectiva MANTRA (de pildă, o Mare Putere Cosmică, zeitate etc.).

YANTRA

Termenul „YANTRA" provine de la rădăcina *yam*[3], care înseamnă: a reţine, a împiedica, a constrânge sau a îndoi. Remarcăm imediat că, la începuturi, cuvântul era folosit exclusiv pentru a determina anumite acţiuni mecanice; în acest context, „YANTRA" reprezintă un motor sau un ansamblu mecanic, deseori cuvântului fiindu-i asociat un altul, pentru a specifica domeniul de aplicabilitate. Astfel, găsim în vorbirea hindusă arhaică expresii precum: „TAILA-YANTRA" (desemnând un ansam-

[1] Etimologic, MANTRA reprezintă o combinaţie a doi termeni: ***man***, care înseamnă: a gândi profund sau a medita şi ***trana***, care înseamnă: eliberare.

[2] În special NADI-SHODANA-PRANAYAMA.

[3] Sau de la forma ***yantrati*** ori ***yantrayati*** (DHATU-PATHA, 32–3).

blu mecanic folosit la extragerea uleiului din diferite plante); „YANTRA-GRIHA" (moară de ulei) sau „YANTRA-PUTRIKA" (păpuşă sau figurină care este făcută să se mişte prin intermediul unor sfori). De asemenea, în vechile lucrări şi texte medievale, cuvântul „YANTRA" este deseori folosit în unele domenii de avangardă pe atunci, cum ar fi: astronomia, arhitectura, alchimia, cât şi în disciplinele conexe cu acestea. În SUSHRUTA-SAMHITA[1], cuvântul „YANTRA" este utilizat pentru a desemna anumite instrumente chirurgicale.

Abia în ultimele secole, expresia „YANTRA" a început să fie folosită pentru a sugera anumite desene mistice sau diagrame magice. Acest aspect este justificat de înţelesul cuvântului „YANTRANAM", ce desemnează protecţie, apărare, retragere.

Folosirea unor astfel de desene sau diagrame ca tot atâtea instrumente de protecţie a reprezentat o practică care îşi are originile în negurile timpului, ele fiind cu precădere utilizate în ţările Orientului. Astfel de reprezentări grafice, pregătite şi realizate corespunzător de către preoţi sau şamani cu o mare autoritate sacerdotală, deţin – sub forma unei dinamizări subtile – forţe şi puteri extraordinare care, energizate şi „trezite" corespunzător, sunt de natură să aducă beneficii practicantului sau celui care le foloseşte în deplină cunoştinţă de cauză, îndeplinindu-i dorinţele şi cererile sale. Astfel, în imensa panoplie ritualistică tantrică, putem găsi diferite astfel de diagrame pentru diferite scopuri: protecţia corpului fizic, protecţia familiei, protecţia avutului, protecţia vitelor, a clădirilor etc. Uneori, o întreagă comunitate recurgea la înscrierea unor YANTRA-e uriaşe pe suprafeţe de stânci sau munte, în scopul protejării de către forţele subtile corespunzând acelei YANTRA a întregului teritoriu pe care-l ocupa acea comunitate. Diagramele pot fi trasate însă şi la dimensiuni reduse, pe hârtie, bucăţi de metal sau lemn, fiind purtate de către o persoană direct pe corp (la gât) sub forma unei amulete sau a unui talisman (DHARANA-YANTRA).

Puterea protectoare şi de acţiune a unei YANTRA rezidă în *forma* desenului sau a diagramei care este trasată. O astfel de diagramă este alcătuită din una sau mai multe forme geometrice care se combină pentru a da naştere unui model precis[2], model ce reprezintă şi trans-

[1] SUSHRUTA-SAMHITA şi CHARAKA-SAMHITA reprezintă cele două lucrări fundamentale în medicina tradiţională hindusă (AYURVEDA).

[2] De cele mai multe ori, el nu prezintă nici un înţeles pentru omul profan, întocmai precum emiterea verbală a unei MANTRA sau BIJA-MANTRA este lipsită de semnificaţie pentru cel neştiutor.

figurează în esenţă aici, la nivelul planului fizic, sfera de forţă subtilă a zeităţii, aspectului sau Marii Puteri Cosmice invocate. Din acest punct de vedere, o YANTRA acţionează pe acelaşi principiu ca şi în cazul folosirii unei MANTRA; acest principiu fundamental este cel al REZONANŢEI, prin care o anumită frecvenţă energetică vibratorie din microcosmosul practicantului ajunge să fie la unison cu aspectul energetic infinit şi inefabil[1] al focarului de forţă din Macrocosmos, a cărui prefigurare în planul fizic este chiar YANTRA asupra căruia persoana se concentrează. Valabilitatea, cât şi universalitatea procesului de REZONANŢĂ subtilă cu orice aspect, zeitate, fenomen sau energie din Manifestare, are ca fundament existenţa perfectei corespondenţe între fiinţa umană (înţeleasă ca un adevărat microcosmos) şi Creaţia în ansamblul ei (privită ca Macrocosmos)[2].

Fiecare YANTRA prezintă o individualitate proprie şi un domeniu, o suprafaţă precis delimitată de nişte linii care înconjură astfel principalul motiv al desenului. Aceste linii marginale au funcţia ca, pe lângă menţinerea naturii puterii magice conţinută în desenul principal al YANTRA-ei (de obicei, *punctul central*), să prevină de asemenea şi difuziunea sau pierderea acestei forţe sau puteri. Alte motive geometrice folosite atunci când se desenează o YANTRA servesc la sporirea puterii ei magice, a calităţii ei subtile, precum şi la facilitarea acţiunii energetice specifice în direcţia sau scopul dorit.

Formele geometrice folosite sunt, în general, simple: puncte, linii, triunghiuri şi pătrate, reprezentând multiple energii subtile în diferite moduri[3]. De pildă, punctul (BINDU) semnifică aspectul focalizat al energiei, concentrarea ei intensă; el poate fi asemuit cu un gen de depozit energetic din care, mai apoi, energia poate fi apelată sub alte forme. Punctul este înconjurat de diferite suprafeţe: fie un triunghi, fie două triunghiuri care se intersectează, un cerc etc. Aceste forme indică

[1] De pildă, al unei Mari Puteri Cosmice sau al unui mare zeu, cum ar fi SHIVA.

[2] *„Ceea ce este sus se află şi jos, pentru a înfăptui marele miracol al Creaţiei"* (Hermes Trismegistus – TABLA DE SMARALD).

[3] Alain Danielou consideră aceste figuri ca tot atâtea reprezentări ale divinităţilor invocate: *„Toate figurile geometrice elementare, cum ar fi: punctul, linia dreaptă, crucea, cercul, triunghiul etc. deţin o valoare simbolică ce corespunde unor noţiuni de bază. Aceste forme pot fi combinate în figuri mai mult sau mai puţin complexe, pentru a deveni astfel reprezentarea unei forţe particulare sau unor calităţi şi aspecte întâlnite în creaţie. Nu există formă şi nici mişcare care să nu poată fi redusă la o combinaţie de astfel de forme elementare. Diagramele magice (YANTRA) construite cu ajutorul lor reprezintă cu adevărat forţele creatoare din Macrocosmos, pe care noi le numim divinităţi"* (HINDU POLYTHEISM, pag. 350).

manifestarea exterioară a zeităţii reprezentată prin intermediul YANTRA-ei şi felul în care în care ea îşi exercită influenţa. În iconografia hindusă, punctul poartă numele BINDU; în tantra, acest punct sau BINDU este considerat a fi SHIVA însuşi, reprezentând astfel – în mod simbolic – sursa întregii creaţii[1]. Expansiunea lui BINDU ia forma unui triunghi (TRIKONA) care, în simbolistica unei YANTRA, o defineşte pe SHAKTI. Astfel, BINDU (punctul) ne apare ca fiind SHIVA, iar TRIKONA (triunghiul) ca fiind SHAKTI deşi, aşa după cum am arătat, în tantra ambii sunt nedespărţiţi.

Aşadar, triunghiul este precum o emblemă ce o defineşte pe SHAKTI, elementul feminin din creaţie; el este cunoscut, de asemenea, şi ca YONI sau organul feminin de reproducere, deoarece întreaga manifestare a izvorât de aici. De obicei, în reprezentarea diferitelor YANTRA-e ne confruntăm cu două tipuri de triunghiuri: cele având vârful orientat spre în sus şi cele cu vârful îndreptat spre în jos. Triunghiul cu vârful (apexul) spre în sus este un simbol al aspiraţiei spirituale şi a energiilor sublimate la cel mai înalt nivel. În rândul celor cinci elemente[2] (BHUTA), el îl reprezintă pe cel al focului (AGNITATTVA), datorită unei analogii simple, dar extrem de subtile şi eficiente: astfel, focul se îndreaptă mereu spre în sus, fiind asemănat din acest punct de vedere cu aspiraţia puternică a discipolului. Triunghiul cu vârful în sus

[1] Dintre marii psihanalişti occidentali, Jung a observat plin de pertinenţă în lucrarea sa „THE ARCHETYPES AND THE COLLECTIVE UNCONSCIOUSNESS" (în traducerea lui R. Hull şi publicată de Rontledge şi Kegan Paul în 1959): *„Centrul unei YANTRA (MANDALA) îl reprezintă pe SHIVA în procesul de emanaţie a creaţiei. În conformitate cu tradiţia tantrică, SHIVA reprezintă Unicul, Existenţa Absolută, Imuabilul neinfluenţat de vreo transformare a Timpului sau Spaţiului. Creaţia începe atunci când acest punct lipsit practic de dimensiuni (cunoscut ca SHIVA BINDU) apare în eterna îmbrăţişare a contrapărţii sale feminine, SHAKTI".*

[2] Cele cinci BHUTA-uri (elemente) sunt: pământul (PRITHIVI); apa (JALA); focul (AGNI); aerul (VAYU) şi eterul (AKASHA).

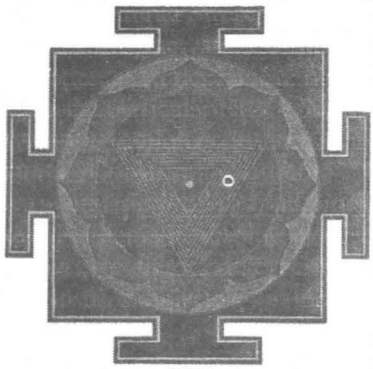

mai este cunoscut şi ca SHIVA KONA. Triunghiul cu vârful în jos reprezintă elementul apă (APAS sau JALATATTVA). Tendinţa apei este aceea de a curge mereu spre în jos ceea ce, din punct de vedere filozofic semnifică tendinţa spre manifestare, spre dualitate. Acest triunghi mai este cunoscut şi ca SHAKTI KONA.

Intersecţia unor forme geometrice simple (linii, triunghiuri etc.) este privită ca fiind o concentrare mai mare de forţe subtile şi mai puternică decât aportul unor figuri simple, deoarece o astfel de întrepătrundere implică o înaltă interacţie dinamică a diferitelor energii corespondente. Spaţiile goale care iau naştere în urma unor astfel de combinaţii sunt descrise drept câmpuri operaţionale deosebit de eficiente, ale influenţei acelor forţe emanând din Spiritul Suprem (Dumnezeu), al cărui sălaş simbolic îl reprezintă punctul central (BINDU). Din această cauză, deseori se pot întâlni reprezentările unor BIJA-MANTRA-e în aceste spaţii sau chiar întreaga formulă MANTRA-ică corespondentă. Acest lucru este posibil, deoarece atât YANTRA cât şi MANTRA semnifică două aspecte complemetare ale Supremului SHIVA, iar utilizarea lor simultană poate deveni mult mai eficientă decât a uneia singure.

O astfel de combinaţie sau intersecţie tipică, întâlnită deseori în reprezentările YANTRA-elor, este alcătuită din întrepătrunderea a două triunghiuri (unul cu vârful în sus, iar celălalt cu vârful în jos), rezultând o figură geometrică în şase colţuri (SHATKONA), numită şi steaua lui David. Ea reprezintă simbolic uniunea dintre PURUSHA şi PRAKRITI sau SHIVA-SHAKTI, fără de care creaţia nu ar putea exista.

Altă figură geometrică simplă, des întâlnită în reprezentarea YANTRA-elor, este cercul, obţinut prin dilatarea sau expandarea triunghiului. Simbolistica cercului este complexă şi nu vom insista aici, în mod deosebit, asupra ei. Vom menţiona doar că cercul reprezintă rotaţia (iniţiind, de pildă, elementul de spirală, esenţial în evoluţia macrocosmică) şi că el este, totodată, un simbol al perfecţiunii şi al

vidului transcendent şi creator. În cadrul celor cinci elemente, simbolic, cerul semnifică aerul (VAYU TATTVA).

Printre figurile geometrice simple care pot alcătui o YANTRA se numără şi pătratul[1]. În general, el este reprezentat de limita exterioară a YANTRA-ei. Din punct de vedere simbolic, el semnifică grosietatea, adică una din caracteristicile elementului pământ (PRITHIVI TATTVA).

Fiecare YANTRA porneşte deci din centru, de la nivelul punctului central (BINDU) şi ia sfârşit la nivelul pătratului (BHUPURA), la exterior. Acest lucru exprimă în mod semnificativ procesul evoluţiei universale, de la subtil către grosier sau de la eter la pământ.

După cum am văzut, YANTRA-ele sunt în principal reprezentări grafice care implică figuri geometrice simple. Uneori, însă, întâlnim şi alte elemente, cum ar fi vârfuri de săgeţi, tridenţi, săbii, ţepuşe, precum şi alte astfel de arme, incluse în desenul YANTRA-ei pentru a reprezenta vectorii şi direcţiile de acţiune ale energiilor pe care YANTRA le exprimă. Tridentul, de pildă, este o armă de apărare, pe care Stăpânul tuturor spiritelor şi zeilor, SHIVA, o foloseşte cu mare măiestrie. Existenţa tridentului asigură o protecţie subtilă eficientă în ceea ce-l priveşte pe aspirantul conştiincios. Lotusul (sau petalele sale) este o altă reprezentare simplă, însă deseori întâlnită în iconografia tantrică. Această plantă este prin excelenţă un simbol al purităţii, cât şi al varietăţii şi multiplelor dimensiuni ale manifestării, semnificând de asemenea procesul creator. Reprezentarea unui lotus într-o YANTRA simbolizează, astfel, eliberarea de interferenţele multiple cu exteriorul (puritatea), multiplicitatea expresiei de manifestare a Spiritului Suprem, cât şi expansiunea plină de forţă a influenţei lui absolute.

În concluzie, YANTRA semnifică un instrument de lucru deosebit de puternic în SADHANA (practica spirituală) tantrică. De obicei, la oamenii obişnuiţi, imensele puteri şi forţe latente sau active ale minţii sunt irosite fără rost în forma unor modificări mentale lipsite de un obiectiv precis. Concentrarea şi focalizarea fermă a minţii asupra unei YANTRA permite canalizarea şi dirijarea în mod creator a acestor puteri, care mai apoi pot fi utilizate în mod creator ca auto-sugestie în terapie sau pentru vindecarea altor afecţiuni. Ceea ce este însă important de menţionat îl constituie faptul că doar YANTRA în sine sau figurile care o compun, nu pot duce la nici un rezultat notabil. Întocmai

[1] În construcţia unei YANTRA, pătratul este cunoscut sub numele de BHUPURA.

ca şi în cazul MANTRA-elor, puterile şi energiile latente în ea vor trebui trezite şi activate corespunzător prin concentrare şi realizarea unei comuniuni empatice şi a unei rezonanţe cât mai intense cu sfera de forţă şi de influenţă macrocosmică reprezentată aici, la nivelul planului fizic, de către YANTRA.

MANDALA

„[MANDALA] este un desen deosebit de complex, comportând o centură exterioară şi unul sau mai multe cercuri concentrice care închid un pătrat împărţit în patru triunghiuri; în mijlocul fiecăruia dintre aceste triunghiuri, precum şi în centrul MANDALA-ei, se găsesc alte cercuri conţinând figurile divinităţilor sau emblemele lor. Această schemă iconografică este susceptibilă de un număr infinit de variante: anumite MANDALA-e au aparenţa unui labirint, altele pe cea a unui palat cu metereze, turnuri, grădini; desenele florale se învecinează cu structuri cristalografice şi uneori avem impresia că recunoaştem diamantul şi floarea de lotus.[1]"

MANDALA, în limba sanskrită, înseamnă totodată „centru", „cerc" şi, de asemenea, „ceea ce cuprinde". Detalierea acestor simboluri ne conduce la concluzia că MANDALA reprezintă o structură complexă, completă şi puternic centrată. Aşa cum am precizat anterior, în cazul YANTRA-ei, punctul central (BINDU) al MANDALA-ei marchează şi în acest caz tranziţia de la nemanifestat (AVYAKTA) la condiţia manifestată (VYAKTA). Întregul macrocosmos şi toate lumile existente emană din acest punct central şi, în final, se dizolvă tot în el. După o anumită schemă, punctul central expansionează sub forma unui triunghi, triunghiul într-un pătrat, iar pătratul într-un cerc. Cele mai multe dintre figurile şi elementele unei MANDALA reprezintă diverse combinaţii între triunghiuri, pătrate şi cercuri. Trebuie să observăm însă că BINDU

[1] Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 192.

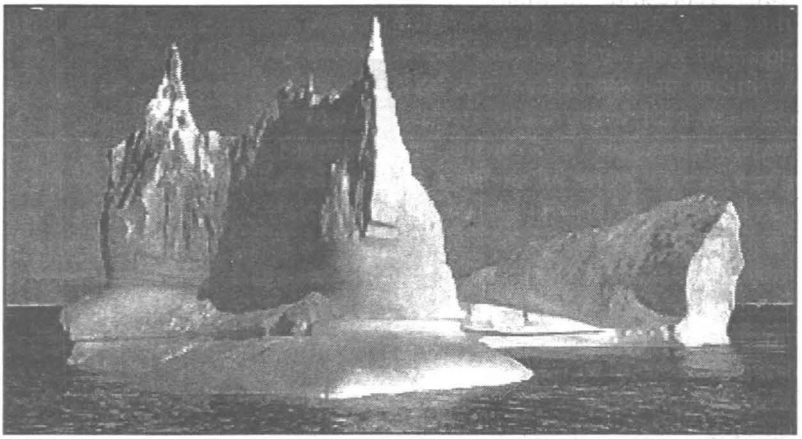

(punctul central) este conştiinţa supremă nediferenţiată, dar totuşi individualizată. Diferitele modalităţi de expresie, cum ar fi triunghiul, pătratul sau cercul, nu semnifică altceva decât emanaţii ale acestei surse universale, indicând difuziunea unei puteri infinite originare sub numeroase forme şi faţete[1]. În sens larg, MANDALA este spaţiul atotcuprinzător care găzduieşte structura Cosmică, radiind diferitele energii care o creează, o susţin şi o distrug.

MANDALA tradiţională (în cultura hindusă şi tibetană) este un desen care reprezintă în acelaşi timp o imagine a Universului (sau a unei anumite lumi subtile sau plan de conştiinţă) şi o modalitate de manifestare a Divinului sau a unui aspect al său (zeitate etc.). Ea ocupă un rol important în ritualurile tantrice şi budiste. Există, astfel, un ritual complex al construirii unei MANDALA (ca spaţiu sacru) şi al iniţierii adeptului cu ajutorul ei. MANDALA, desenată pe pânză sau hârtie, este folosită şi ca suport în meditaţii, fiind un model structural al conştiinţei sacre (care realizează că totul este o emanaţie a Unicului), ea facilitând atingerea acestui nivel de conştiinţă. În acest sens, MAN-

[1] Centrul este începutul şi originea tuturor formelor şi proceselor, incluzând extensia lor în timp. Este simbolul potenţialului etern (totul creşte dintr-un centru) şi, totodată, este constanta spaţiului şi timpului. Centrul timpului, de pildă, este momentul *acum*; realizarea lui „acum" şi a „centrului fiinţei" sunt evenimente simultane. Este şi motivul pentru care în practica spirituală tantrică se pune un accent atât de mare pe *aici* şi *acum* (vezi capitolul 2). Punctul (BINDU) este sursa, orginea, esenţa, simbol al Conştiinţei Supreme.

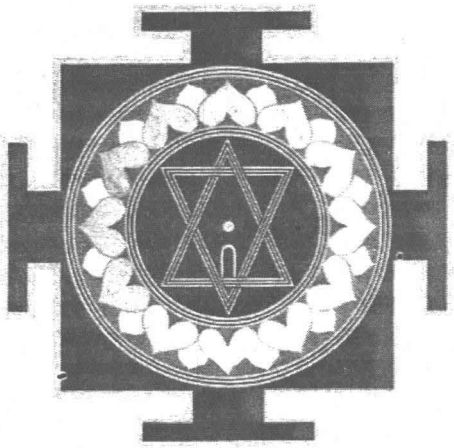

DALA reprezintă un mijloc deosebit de eficient pentru experimentarea realităţii, pentru reintegrarea fiinţei umane în sfera originară din care a provenit. Acţiunea ei se extinde nu doar asupra elementelor vizibile din lumea exterioară nouă, dar chiar şi la nivelul proceselor subconştiente. Aici, ideea fundamentală este aceea că nu există nici un fel de dihotonie între realităţile exterioare şi cele interioare omului. Lumea fizică şi cea psihică (obiectele şi gândurile de pildă) nu constituie decât ipostaze diferite ale aceluiaşi spirit atotcuprinzător prin care ele se manifestă şi a cărui natură reală o reprezintă conştiinţa nediferenţiată. În fapt, aceasta este şi semnificaţia afirmaţiei tantrice că *„SAMSARA (transmigraţiile sufletului prin manifestare) şi MOKSHA (eliberarea de lanţul sau roata acestor peripluri în multiplicitate) sunt unul şi acelaşi lucru"*. Ori, descoperim că MANDALA este, practic, o reprezentare grafică tocmai a acestei idei.MANDALA tradiţională este în general cuprinsă într-un cerc (centură exterioară) conţinând un pătrat, considerat a fi sălaşul zeităţii invocate (omologat cu palatul fiinţei lăuntrice) şi este înconjurat de o serie de cercuri concentrice care simbolizează diferitele faze ale iniţierii sau nivele de conştiinţă. MANDALA poate conţine numeroase imagini de zeităţi binefăcătoare sau terifiante, înconjurate de unul sau mai multe cercuri, precum şi diferite forme geometrice sau alte simboluri, fiecare având rolul său precis[1]. Pătratul care delimitează partea centrală a MANDALA-ei poate fi considerat ca simbol al planului fizic, al „conştiinţei terestre" sau, altfel spus, al spaţiului care „conţine" celelalte simboluri. În exteriorul său se află domeniul inconştient şi aici sunt plasate zeităţile terifiante. Pe laturile pătratului se află câte o „poartă", iar divinităţile figurate aici sunt aşa-numiţii „gardieni ai pra-

[1] Cele mai simple MANDALA-e sunt YANTRA-ele, care conţin doar figuri geometrice simple. *„Structura sa [a unei YANTRA] poate fi considerată ca paradigma lineară a MANDALA-ei"* (Mircea Eliade, YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE, pag. 192).

gului", care au rolul de a apăra conştiinţa împotriva forţelor dezagregante ale inconştientului şi de a ajuta conştiinţa să domine lumea fluidă şi misterioasă a inconştientului.

Simbolurile, figurile, formele, culorile care sunt folosite în MANDALA-e sunt supuse unor canoane riguroase. În „decodificarea" unei MANDALA trebuie luate în considerare atât imaginile propriu-zise (semnificaţia lor simbolică), cât şi amplasarea (poziţia) şi orientarea lor în MANDALA şi culoarea lor. De asemenea, simbolismul implicit al numerelor oferă informaţii importante (de exemplu: de câte ori apare o anumită figură, câte colţuri are o stea etc.).

Simbolurile conţin diferite nivele de cunoaştere şi fac legătura cu aspecte mult mai înalte decât ele întrupează superficial. În fapt, ele sunt expresia prin formă a unor anumite realităţi subtile şi sunt create prin condensarea şi focalizarea unor energii, pe care le pot elibera în procesul invers. În general, simbolurile sunt divizate în forme pure şi forme complexe (imagini). Făcând o analogie cu MANTRA-ele, putem spune că formele pure sunt analoge BIJA-MANTRA-elor (formelor „sămânţă" ale MANTRA-elor, corespunzând nivelului cauzal al manifestării), iar imaginile simbolice sau formele complexe ale simbolurilor corespund MANTRA-lor de rezonanţă în subconştientul colectiv (nivelul astral). Am putea deduce de aici că YANTRA-ele sunt mult mai puternice decât MANDALA-ele, ca mijloc vizual de a intra în rezonanţă. Aceasta este valabil, de exemplu, în cazul Marilor Puteri Cosmice ale pantheonului tantric hindus şi tibetan, când operarea cu YANTRA este mai eficientă decât operarea cu imaginea zeiţei respective. Totuşi, MANDALA este mult mai eficientă atunci când ea este utilizată, de exemplu, ca mijloc de rezonanţă cu o anumită lume paralelă subtilă. Trebuie menţionat că, deşi în general, MANDALA-ele buddhiste sunt ornamentate cu foarte multe chipuri de zeităţi şi imagini simbolice, există anumite MANDALA-e care sunt destinate atingerii unor stări extatice de conştiinţă şi care conţin numai figuri geometrice simple, ca şi YANTRA-ele[1].

[1] Carl G. Jung este iniţiatorul folosirii MANDALA-ei ca mijloc de terapie psihică, de dezvoltare şi cristalizare a personalităţii şi chiar de dezvoltare spirituală. Această metodă presupune ca subiectul să deseneze el însuşi una sau mai multe „MANDALA"-e, din conţinutul cărora se deduce care sunt complexele sale, starea sa dominantă şi care este viziunea sa asupra lumii. Aceste MANDALA-e sunt decodificate conform simbolisticii universale, observându-se că structura lor se modifică mult în timp, în funcţie de „etapa" în care se află autorul lor. Construirea de MANDALA-e poate fi considerată o veritabilă exorcizare a psihicului, fiind, de asemenea, un mod de exprimare şi integrare a personalităţii. Metoda este destul de cunoscută la ora actuală în Occident, cu efecte benefice surprinzătoare.

Aşadar, MANDALA reprezintă un fel de matrice structurală în şi prin care curge un flux de energii, schimbări, forme elementare, fenomene primare, într-o varietate infinită de structuri organice şi impulsuri, încununate de atributul suprem al conştiinţei. Această curgere, deşi are loc într-o structură relativ bine definită, este supusă mereu proceselor infinite de creştere şi transformare, în virtutea relaţiilor în permanentă schimbare, interne şi externe structurii sale de bază. O MANDALA constă dintr-o serie de forme concentrice, sugerând o trecere între dimensiuni diferite; practic, ea constituie poarta de trecere dintre microcosmosul fiinţei umane şi Macrocosmosul infinit ce reprezintă Creaţia. Prin însuşi conceptul şi structura de MANDALA, omul poate fi proiectat în Univers (şi reciproc). Constanta MANDALA-ei este principiul centrului şi, din această perspectivă, MANDALA reprezintă un concept universal. Prin extensie, fiinţa umană este o MANDALA, având centrul în Sinele Divin (ATMAN). În diferite momente, conştiinţa se manifestă prin MANDALA-e, însuşi procesul centrării în Sine fiind o MANDALA.

Proprietăţile de bază ale MANDALA-ei sunt: centrul, simetria şi punctele cardinale (orientarea). „Centrul" fiind în esenţă unul şi acelaşi, centrul MANDALA-ei este centrul Cosmosului. Punctele cardinale simbolizează direcţiile, anotimpurile, elementele naturale. Omul are o nevoie fundamentală de auto-orientare: el este centrul localizării sale relative în timp şi spaţiu (şi în conştiinţă, de asemenea); oriunde ar fi plasat, el îşi defineşte propriile sale direcţii: în faţă, în spate, sus, jos etc.

În fiecare MANDALA distingem un ritm compus din două mişcări: de apropiere şi îndepărtare de centru, care dau polaritatea de bază a MANDALA-ei, fiind extremele perceptibile ale unei aceleiaşi mişcări. Astfel, centrul şi polarităţile alcătuiesc cheia limbajului MANDALA-ei. Centrul leagă împreună elementele polar opuse (duale, care există în virtutea contrastului), astfel încât MANDALA oferă o schemă prin care orice experienţă poate fi proiectată şi văzută în relaţie cu opusul său, ceea ce face posibilă înţelegerea situaţiei în totalitate.

Fiecare fiinţă este o MANDALA pentru ea însăşi, pentru că este o focalizare a întregului Univers într-un anumit interval spaţiu-timp şi chiar fiecare interval spaţiu-timp este o astfel de focalizare a întregului Univers. Trăită concret, această perspectivă permite experimentarea relaţiei cu ritmurile cosmice şi, în consecinţă, revelarea întregului (per-

ceperea Macrocosmosului în totalitate sau doar a unei părţi din el, percepută însă tot global). În viziunea tantrică, MANDALA poate fi folosită şi ca o adevărată tehnică de centrare, ce reprezintă, în fapt, urmarea conştientă a drumului profund spiritual către centrul fiinţei (Sinele individual, ATMAN).

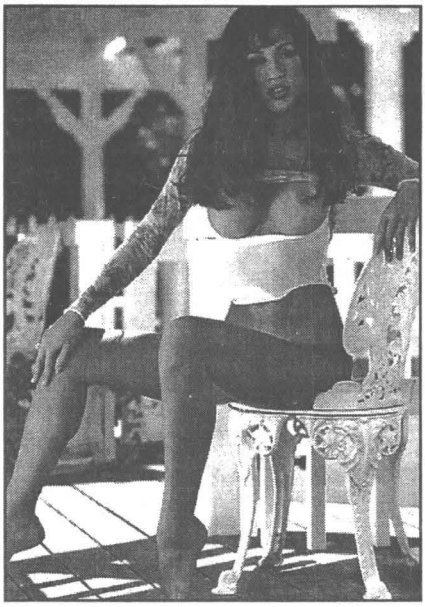

MANDALA este deci un simbol universal şi esenţial al integrării, armoniei şi transformării. Ea simbolizează roata vieţii şi a morţii, ciclurile cosmice, întregul experienţei spaţiului şi timpului. Ca expresie a artei rituale, MANDALA integrează adorarea, cunoaşterea şi frumuseţea, iar din perspectiva acordării cu forţele creatoare, ea reprezintă un minunat şi complex proces magic. Revenind la fiinţa umană, aceasta nu este doar centrul universului său, ci centrul conştient al MANDALA-ei relaţiei dintre forţele cereşti şi cele pământeşti, de unde rezultă şi responsabilitatea sa, ca agent rezonant ce transformă energiile de „sus" (psihice, mentale) în energii de „jos" (materie, senzaţii) şi invers.

Integrarea acţiunilor ca acte majore, auto-transfigurarea din perspectiva MANDALA-ei şi chiar operarea cu o MANDALA concretă, conduc la o viaţă sacră, integrată în armonia universală. O astfel de fiinţă devine un veritabil *centru conştient* pentru mediul său extern. În ceea ce priveşte situaţia actuală a umanităţii, ştim că ne aflăm în epoca maximei dezintegrări spirituale şi dispersii. În aceste condiţii, asumarea conştientă a rolului de centru integrator, conştientizarea şi înţelegerea ciclurilor cosmice (şi chiar a istoriei umanităţii ca proces MANDALA-ic) de către una sau mai multe fiinţe umane, poate ajuta extrem de mult în procesul reintegrării globale. Această asumare este simultan un act de credinţă şi de sacrificiu (dăruire de sine). Atitudinea „MANDALA"-ică nu este nici egocentrică, nici antropomorfă. Nimic nu este exclus, totul îşi găseşte locul şi este înţeles ca un aspect integral al

întregului proces. În plus, datorită faptului că totul este intercorelat şi îşi trage semnificaţia din relaţiile sale cu „restul", lucrurile în sine sunt văzute ca fiind „lipsite de natură proprie". Această deschidere constituie însă baza tuturor lucrurilor şi se află chiar în centrul MANDALA-ei. Ea face ca o astfel de atitudine să fie o viziune permanent transformatoare şi transformată pentru că, nefiind înrădăcinată în ceva anume, se poate adapta la orice configuraţie a curgerii vieţii. Marele orientalist G. Tucci a subliniat acest sens profund spiritual al MANDALA-ei prin următoarele cuvinte: *„O MANDALA delimitează un spaţiu consacrat şi-l protejează de invazia forţelor dezintegratoare. Dar o MANDALA este mult mai mult decât o zonă consacrată şi purificată în scopul desfăşurării ritualului. Ea este în primul rînd o hartă a Cosmosului, este întregul Univers în planul său esenţial, în procesele sale de emanaţie şi resorbţie. Este Universul nu doar în expansiunea sa spaţială (statică), ci o evoluţie temporală şi, de asemenea, un proces vital care se dezvoltă dintr-un centru şi se roteşte în jurul unei axe centrale, omologată cu axa lumii".*

CONCEPTUL DE SUNET ÎN TANTRA

Conceptul de SHABDA BRAHMAN sau sunet[1] reprezintă fundamentul teoriei fonematice în tantrism şi însăşi baza practicii MANTRA-ice. Sistemul tantric afirmă, în acest sens, că orice lucru sau fiinţă din macrocosmos (subtile sau fizice) îşi au originea în sunet. În conformitate cu scrierile tantrice vechi, întregul univers este alcătuit din 50 de vibraţii „Mamă" distincte , care se numesc MATRIKA. Aceste MATRIKA-uri, spunea tradiţia, au fost revelate din timpuri imemoriale marilor înţelepţi yoghini ai lumii. Înţelegând astfel natura intrinsecă a principiului vorbirii ca fiind cosmic inseparabilă de natura esenţială a imuabilului BRAHMAN (Realitatea Supremă) şi realizând totodată potenţia-

[1] În variatele lui manifestări fizice şi subtile (vezi paginile următoare).

litatea *cuvântului* ca principiu)[1], aceşti înţelepţi au „formulat" şi „alcătuit" în mod unitar un limbaj ce foloseşte efectiv aceste MATRIKA-uri, limbaj care a primit numele de „limba sanskrită". Alfabetul sanskrit sau cele 50 de MATRIKA-uri au devenit astfel mediul ideal de comunicare pentru vedantici, yoghini, RISHI şi brahmani. Diferitele combinaţii realizate între aceste sunete, după o strictă relaţie naturală şi cosmologică dau naştere MANTRA-elor care, pronunţate şi activate în mod corect, au efectul de a activa şi a acţiona în mod specific anumite forţe şi energii ale universului, în conformitate cu structura lor internă armonioasă sau nearmonioasă.

Tradiţia tantrică vorbeşte despre patru feluri distincte de manifestare a sunetului:

1) PARA (sunetul subtil nemanifestat);
2) PASHYANTI (sunetul nemanifestat devine manifestat, dar ca idee, ca principiu);
3) MADHYAMA (sunetul aşa-zis „luminos",care defineşte un anumit spaţiu şi devine astfel formă);
4) VAIKHARI (sunetul pronunţat verbal, sunetul audibil, care se manifestă ca formă distinctă).

Astfel, sunetul se dovedeşte a fi un reflex al formei, iar forma – produsul direct al sunetului. Literele alfabetului sanskrit sunt denumite VARNA[2], deoarece fiecare dintre aceste „vibraţii-matrice" iniţiale este caracterizată de o anumită culoare. Ca aspect grosier al sunetului subtil (SHABDA), aceste VARNA-uri sau „seminţe fenomenale" reprezintă fundamentul oricărei schimbări a Realităţii Supreme, fiind inseparabile totodată de conştiinţa acestei Realităţi Supreme. Astfel, Conştiinţa Supremă, sunetul subtil, sunetul manifestat, forma, culoarea şi elementele creaţiei sunt toate strâns corelate.

Sunetul se află, de asemenea, într-o legătură directă cu noţiunea de *vibraţie*. În tradiţia tantrică, conceptul de vibraţie (SPANDA) se referă în mod direct la noţiunea de sunet-potenţial şi la continua mişcare şi dinamicitate a acestuia. Astfel, în fiecare fiinţă există un „sunet" (sau vibraţie) constant, care ia naştere în urma procesului de respiraţie. Acest sunet se manifestă ca o repetare (JAPA) care, la omul obişnuit, dă naştere unui ritm de 21.600 de „cicluri" într-o zi şi într-o noapte (24

[1] VAK-TATTVA.
[2] Care înseamnă, literal: culori.

ore). Printr-un riguros control al respiraţiei (PRANAYAMA) şi acţiune adecvată cu anumite MANTRA-e, este însă posibil să se influenţeze mult acest ciclu, ceea ce duce implicit la schimbări energetice corespunzătoare în corpul fizic, cât şi în corpurile subtile ale fiinţei. Atunci când se atinge desăvârşirea în acest sens, este posibilă însăşi acţiunea asupra macrocosmosului fenomenal. Aceasta reprezintă, în fapt, esenţa învăţăturii TANTRA YOGA.

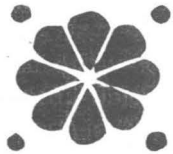

MANIFESTAREA LUI KUNDALINI SHAKTI

O contribuţie tantrică importantă la experienţa expansiunii infinite a conştiinţei o reprezintă KUNDALINI-YOGA. Această expansiune infinită a conştiinţei, sinonimă cu termenul de eliberare spirituală (MOKSHA), reprezintă, în fapt, fuziunea plenară a individului, ca scânteie divină în manifestare, cu universalul (Absolutul). Punctul de legătură aici îl reprezintă YOGA, deoarece YOGA este însăşi „calea" sau drumul de urmat pentru înfăptuirea dezideratului ultim. În BHAKTI YOGA, de pildă, acesta este făptuit prin intermediul iubirii şi a devoţiunii; RAJA YOGA este acea cale de realizare prin meditaţie profundă; KARMA YOGA conferă salvarea fiinţei umane prin serviciu dezinteresat, fapte şi acţiuni lipsite de egoism; JNANA YOGA conduce la eliberare prin discriminare între ceea ce este real şi nereal, iar HATHA YOGA dezvoltă în individ forţe psihosomatice colosale, ce conduc la eliberare.

În ceea ce priveşte KUNDALINI YOGA, realizarea uniunii dintre ATMAN (sinele individual) şi PARAMATMAN (Sinele Universal) se realizează prin intermediul ridicării lui KUNDALINI SHAKTI (sau Focul Şarpe) din MULADHARA CHAKRA în SAHASRARA. KUNDALINI reprezintă, după cum s-a specificat anterior, fracţiunea din energia cosmică aflată în formă latentă, nu numai în fiecare fiinţă umană, ci şi în fiecare atom din univers. În marea majoritate a cazurilor, această colosală energie rămâne latentă în om pe întreaga durată a vieţii acestuia.

Obiectivul principal al practicii tantrice a lui KUNDALINI YOGA este acela de a trezi această energie cosmică şi de a o determina să se unească cu Principiul Suprem Masculin, care este SHIVA[1], în SAHASRARA.

Trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI pe coloană nu aparţine exclusiv practicii tantrice, ci ea formează baza tuturor celorlalte discipline yoghine; în fapt, fiece experienţă spirituală deosebită poate fi considerată ca un efect direct al manifestării acestei energii colosale (KUNDALINI).

Unul din textele tradiţionale tantrice o descrie astfel pe KUNDALINI (sau Zeiţa): *„Ea este frumoasă precum un şirag de lumini sclipitoare şi subtilă ca fibra de lotus, strălucind în minţile celor înţelepţi. Ea este extrem de subtilă; ea este cea care trezeşte cunoaşterea pură în aspiraţie; este însăşi întruchiparea Beatitudinii şi Fericirii Infinite, a cărei adevărată natură este Pura Conştiinţă"*[2]. KUNDALINI este descrisă ca Pură Conştiinţă şi în MAHANIRVANA TANTRA[3], unde se afirmă că Ea (KUNDALINI) este PRAKRITI primordială sau însăşi Natura, identică cu CIT-SHAKTI sau Pura Conştiinţă. În alt text[4], KUNDALINI este descrisă ca fiind SHABDABRAHMAMAYI (contrapartea feminină a lui SHIVA, care este SHABDABRAHMAN, adică sursa sunetului cosmic) sub forma MANTRA-ică, prima cauză a manifestării.

Când KUNDALINI SHAKTI „se trezeşte" şi se manifestă, devine dinamică. Conştiinţa unică se polarizează atunci în aspectul static (SHIVA) şi în cel dinamic (SHAKTI) pentru a făptui creaţia; KUNDALINI YOGA constituie practica spirituală specifică prin care această dualitate este restrânsă din nou în unitatea primordială.

În starea ei latentă şi nemanifestată, KUNDALINI este simbolizată printr-un şarpe încolăcit de trei ori şi jumătate, ţinându-şi coada în propria gură şi formând o spirală în jurul lui SVAYAMBHU LINGA[5], la baza coloanei vertebrale, la nivelul lui MULADHARA CHAKRA[6].

---

1 Sau Pura Conştiinţă care umple întreg Macrocosmosul.
2 SHATCHAKRA NIRUPANA (sutra 3).
3 (5.19).
4 SHARADATILAKA (1,13–14).
5 Simbolul PHALLIC al lui SHIVA.
6 În YOGA KUNDALINI UPANISHAD (1.82) se spune: „Puterea Divină, KUNDALINI, străluceşte orbitor ca nestemata unui lotus tânăr; precum un şarpe încolăcit în jurul lui, ea îşi ţine coada în gură şi rămâne astfel, pe jumătate adormită, la baza coloanei vertebrale".

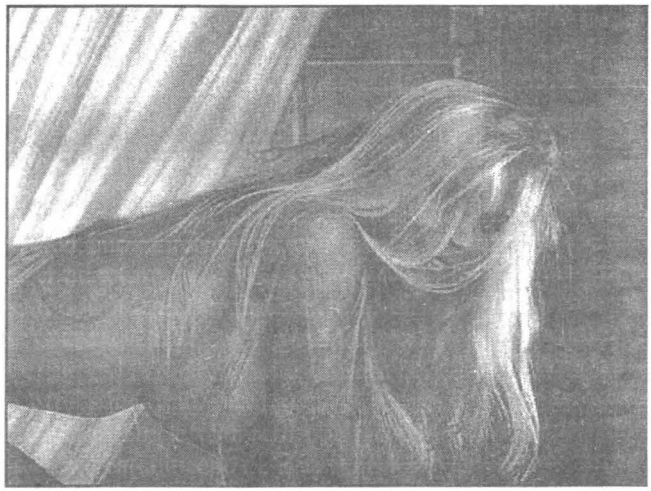

Când KUNDALINI SHAKTI (Puterea Conştiinţei Divine) se trezeşte, ea ascensionează pentru a se uni la nivelul lui SAHASRARA, deasupra creştetului, cu SHIVA (Pura Conştiinţă), a cărui energie manifestatoare ea o reprezintă; în această ascensiune, ce reprezintă o veritabilă experienţă creatoare, are loc de-a lungul celor şase centri subtili de forţă ai fiinţei umane (CHAKRA).

METODE DE ACTIVARE A LUI KUNDALINI SHAKTI

Pentru activarea şi ridicarea lui KUNDALINI, adeptul trebuie să abordeze o disciplină şi un antrenament riguros, multiple tehnici de purificare şi de pregătire a structurii fizice şi subtile pentru a putea face faţă aportului enorm de energie degajată în momentul unei asemenea experienţe. Abordând o postură convenabilă, aspirantul iniţiază procesul prin care KUNDALINI este trezită prin retragerea simţurilor sau PRATYAHARA, concentrându-şi întreaga lui atenţie asupra unui singur punct (DHARANA), până când activitatea mentală obişnuită este suspendată complet. Puterea voinţei este focalizată spre interior, către suflul vital (PRANA) care este inspirat şi apoi reţinut prin diferitele tehnici de PRANAYAMA, orientându-l prin IDA şi PINGALA către baza coloanei vertebrale, unde doarme încolăcită KUNDALINI. Pătrunderea suflului (PRANA) pe aceste traiecte produce un efect puternic, ca o combustie bruscă într-un spaţiu mic, căldura şi sunetul ei combinându-se pentru a trezi puterea şarpelui din somnul ei de transă (YOGA-

NIDRA). Această metodă de control psihosomatic a respirației reprezintă în fapt contribuția importantă a sistemului KUNDALINI YOGA la ansamblul procedeelor tantrice. PRANAYAMA amplifică mult puterea practicilor de meditație și ea constituie tehnica asupra căreia *tantra*-ele se concentrează cel mai mult.

Prima etapă în tehnicile de control a respirației este aceea de ritmare a suflului. Ritmul suflului este foarte important deoarece el susține puterea de concentrare și stimulează impulsul sistemului nervos autonom. Echilibrarea acestui ritm în procesul respirator depinde de existența unei proporții corecte între durata inspirației (PURAKA), a retenției suflului (KUMBHAKA) și a expirației (RECHAKA). Faza ideală este atunci când se atinge și se reușește să se păstreze rata de 1:4:2.

În timpul tehnicilor de PRANAYAMA este bine să fie repetată continuu o MANTRA[1] nu numai ca o măsură a duratei fiecărei faze ci, de asemenea, pentru a determina o vibrație sonoră subtilă specifică aflată în directă legătură cu anumite NADI-uri și CHAKRA-e din corpul subtil.

Unul din suflurile principale din corp este APANA, suflul descendent, care se manifestă în zona aflată de la ombilic în jos. De obicei, ea este asociată culorilor roșu purpuriu și portocaliu. *„Când aspirantul face astfel încât APANA să se miște invers, adică spre în sus (prin contracția sfincterelor mușchilor din apropierea rectului), acest lucru se numește MULABANDHA. Când APANA, mișcându-se spre în sus, atinge regiunea elementului foc (TEJAS), „flăcările" acestuia sunt forțate să ascensioneze de către suflul vital (PRANA) și, astfel, ele cresc mult în intensitate. Când focul și APANA ajung la nivelul lui PRANA deja încălzită, în corp este generat un curent vital de mare putere. Datorită acestui curent, KUNDALINI cea adormită – fiind stimulată de căldura foarte mare generată – se trezește și se ridică precum un șarpe prin deschizătura lui BRAHMA-NADI".*

Continua inspirație (descendentă) și expirație (ascendentă) a suflului vital în corp reprezintă însuși ritmul universului, care-și trimite astfel valurile sale de energie spre baza coloanei vertebrale, în scopul trezirii lui KUNDALINI. Când KUNDALINI este astfel „lovită", ea se trezește, se descolăcește (adică este dinamizată) și începe să ascensioneze precum un șarpe de foc, străpungând în drumul ei fiecare CHAKRA, până când SHAKTI (KUNDALINI) se unește plenar cu SHIVA în LAYA YOGA[2], rezultând starea de extaz divin profund sau SAMADHI.

---

[1] De obicei aceasta este PRANAVA.

[2] Laya, aici, înseamnă „absorbție", „identificare".

KUNDALINI reprezintă originea sunetului primordial; de aceea, MULADHARA CHAKRA a mai fost numită *„locul de naştere al tuturor sunetelor"*. Aşa după cum am precizat în subcapitolul precedent, există patru niveluri sau stări ale sunetului: cel mai grosier este VAIKHARI (sunetul manifestat ca formă); apoi urmează MADHYAMA (sunetul sub forma lui subtilă); PASHYANTI (la acest nivel, viziunea asupra întregii creaţii se află într-o formă nediferenţiată); şi, în sfârşit, PARA (sunetul nemanifestat). *Vaikhari* reprezintă nivelul sunetului audibil, produs, de pildă, de lovirea între ele a două suprafeţe sau vibraţia unei corzi. *Madhyama* (care înseamnă „de mijloc") reprezintă faza de tranziţie între sunetul audibil şi vibraţia interioară. *Pashyanti* este auzit, în general, doar de către acei aspiranţi YOGA avansaţi şi iniţiaţi în tainele sistemului MANTRA-ic. În ceea ce priveşte PARA („dincolo de", „transcendentul"), el depăşeşte cu mult nivelul sunetului audibil. PARA este acel nivel al sunetului care este chiar mai subtil şi decât liniştea obişnuită (adică lipsa zgomotelor sau sunetelor înconjurătoare); această fază este experimentată ca rădăcina fără suport a oricărui alt sunet, ca sunet potenţial şi încă nemanifestat. Este acel „sunet" lipsit practic de orice vibraţie, având o lungime de undă infinită. Acest ultim nivel, PARA, este cel care îi corespunde lui KUNDALINI.

În conformitate cu această teorie a celor patru niveluri ale sunetului, tradiţia tantrică arată cum apar în mod gradat cele 14 vocale sanskrite[1] (având pe „a" ca rădăcină comună) din condiţia lor latentă, împreună cu KUNDALINI SHAKTI, pornind din MULADHARA către ombilic, inimă şi, în sfârşit, către centrii superiori. La nivelul gâtului, primul sunet care apare este vocala aspirată (h, VISARGA), din care cauză ea este interpretată în mod literar ca simbol al „creaţiei" (SRISHTI). Contrapartea ei, ANUSVARA sau BINDU (m), este asimilată în mod necesar „retragerii" (SAMHARA) acestei creaţii a sunetului. *Anusvara* (sau BINDU) mai este denumit şi SURYA („soare"), iar VISARGA: SOMA („lună"); sunetele *a, i, u, r, l, e, o* şi *a, i, u, r, l, ai, au,* sunt numite, respectiv, „picăturile" sau „razele" soarelui şi ale lunii. În acest mod, ele sunt legate intrinsec de ciclul zi-noapte şi de NADI-urile PINGALA şi IDA.

Atunci când KUNDALINI se trezeşte, aspirantul aude sunetele subtile cosmice care iau naştere la fiecare nivel al fiinţei, la care ajunge

[1] Aparte de bindu (•) şi visarga (:), care completează până la 16 numărul vocalelor din alfabetul sanskrit.

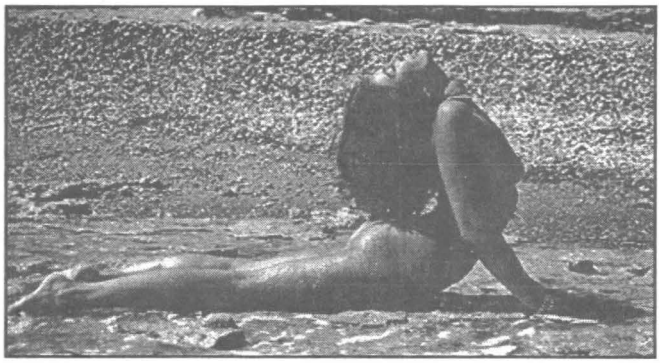

focul-şarpe. Atunci când KUNDALINI părăseşte MULADHARA CHAKRA, yoghinul percepe sunetul unui tril sau ciripit vesel; când ajunge la nivelul lui SVADHISTHANA, el aude clinchetul unei brăţări; în dreptul lui MANIPURA – sunetul unui clopot; la ANAHATA – muzica unui flaut şi, în final, atunci când KUNDALINI străpunge VISHUDDHA, el percepe sunetul cosmic AUM, prima manifestare a cuplului SHIVA-SHAKTI, sub forma Conştiinţei Sunetului. Mai apoi, corecta înţelegere a acestui tip de Conştiinţă conduce la realizarea şi atingerea Supremei Conştiinţe (PARASHIVA).

În timp ce MANTRA-SHAKTI acţionează pentru a trezi şi a susţine un plan superior de conştiinţă în aspirant, ea trebuie să fie susţinută deja de alte mijloace, tehnici şi procedee indispensabile procesului de manifestare a lui KUNDALINI SHAKTI. Dintre aceste procedee, se disting ASANA-ele (posturi corporale), tehnicile de PRANAYAMA (control al respiraţiei), purificările interne şi externe (KRIYA), NYASA (sacralizarea şi cosmizarea corpului prin atingerea diferitelor părţi ale lui, într-o ordine precisă, (cu degetele de la mîini) şi, mai ales, MUDRA-ele, acele „peceţi", „sigilii", sau gesturi sincronizatoare între energiile microcosmosului fiinţei umane şi infinitele potenţialităţi ale macrocosmosului înconjurător. MUDRA-e precum VAJROLI, SAHAJOLI, ASWINI, KHECHARI şi MAHAMUDRA sunt numite SHAKTI-CHALANA, adică „cele care transmută energia"[1].

Această „călătorie" spre Sinele-esenţă rafinează şi creşte vibraţia energiei care este KUNDALINI, până când aceasta ajunge la nivelul celei de-a şasea CHAKRA (AJNA CHAKRA) sau centrul de comandă mentală,

[1] Dincolo de această denumire generică există şi o tehnică (MUDRA) de sine stătătoare cunoscută sub numele de SHAKTICHALANA MUDRA.

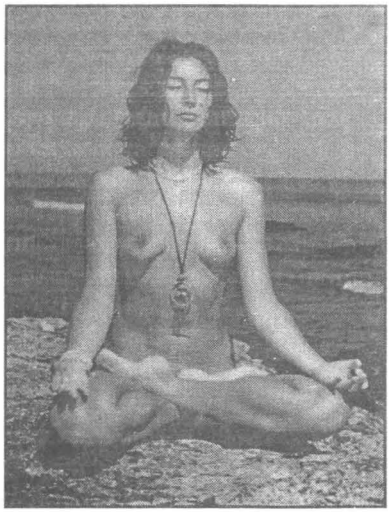

unde se produce o schimbare calitativă. Aici, aspirantul se confruntă cu ultima „pauză" în urcuşul lui de la materia grosieră (STHULA), concretă şi perceptibilă, spre materia sensibilă (SUKSHMA) şi, mai apoi, către PARA, adică spre starea ultimă, cauzală, a fiinţei pe care KUNDALINI o va manifesta la nivelul lui BRAHMARANDHRA (în creştetul capului).

Fiecare dintre CHAKRA-e sau centrii subtili de forţă, în conformitate cu scrierile tantrice, corespunde unui anumit element care guvernează – prin intermediul energiilor lui subtile specifice – respectivul nivel de conştiinţă. Astfel, MULADHARA reprezintă soliditatea; SVADHISHTHANA, starea lichidă; MANIPURA, starea plasmică; ANAHATA, starea gazoasă, iar VISHUDDHA – cea eterică sau spaţiul. Întregul proces al ascensiunii lui KUNDALINI SHAKTI apare, astfel, ca o transformare progresivă a acestor elemente, cu o creştere a ratei lor de frecvenţă şi a volatilităţii.

La nivelul lui VISHUDDHA, dincolo de cele 4 elemente, yoghinul se confruntă cu realitatea unei sfere de conştiinţă abstractă, centrul spaţiului (AKASHA); aici, el păşeşte dincolo de lumea empirică, dincolo de lumea diferitelor concepte[1].

Dinamizarea, transformarea şi sublimarea stării fizice, mentale şi spirituale a fiinţei este posibilă doar prin ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI şi orientarea ei spre unirea cu SHIVA în SAHASRARA, uniune ce dă naştere unei indescriptibile beatitudini spirituale (SAMADHI). Tantricul însuşi se transformă de la elementele grosiere spre cele subtile realizând, în cadrul unei experienţe transcedentale şi extatice, uniunea lui cu SHIVA- SHAKTI, pentru a deveni o „fiinţă cosmică".

[1] C.G. Jung, utilizând limbajul arhetipurilor (sau a imaginilor reziduale reţinute în subconştientul colectiv, care ies la suprafaţă prin intermediul viselor, miturilor sau a psihicului creator), sugerează o MANDALA formată dintr-un aşa-zis con al experienţei resimţite, prin care să se vizualizeze această ascensiune a lui KUNDALINI. El vede aceasta ca o spirală care urcă de la circumferinţa de bază a conului către punctul final al experienţei situat în centrul spiritual al fiinţei (SAHASRARA).

UNELE EFECTE ALE ASCENSIUNII „FOCULUI ŞARPE"

Ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI şi străpungerea celor şase centri subtili de forţă este însoţită de manifestarea anumitor semne sau reacţii de ordin fizic sau psihic. Dintre acestea, definitorii pentru o asemenea experienţă sunt tremurul sau frisoanele corpului şi explozia de căldură ce însoţeşte ridicarea formidabilei energii pe SUSHUMNA. În timpul ascensiunii lui KUNDALINI sunt percepute, de asemenea, sunete subtile lăuntrice, care se aseamănă cu zgomotul produs de o cascadă, cu zumzetul unui roi de albine, cu clinchetul unui clopoţel, cu sunetul unui flaut etc. Mintea devine foarte activă, gura se umple cu salivă, însă yoghinul experimentat nu trebuie să confere atenţie unor astfel de aspecte secundare, ci el trebuie să se concentreze şi să se focalizeze tot mai mult asupra perceperii sunetului foarte subtil interior; având ochii închişi, el vizualizează totodată o varietate de forme şi lumini, cum ar fi puncte de lumină, scânteieri, forme geometrice care, în starea finală de iluminare spirituală, se dizolvă într-o radiaţie intensă şi strălucitoare, în lumina pură divină.

În general, tradiţia vorbeşte de următoarele semne pe care aspirantul yoghin le poate experimenta practicând tehnicile de KUNDALINI-YOGA: fiori de-a lungul coloanei vertebrale; furnicături în tot corpul; capul greu şi, uneori, zăpăceala; râset sau plânset involuntar; perceperea unor sunete neobişnuite; viziuni ale unor zeităţi benefice sau sfinţi. Pot apare, de asemenea, şi scene particulare stării de vis, a căror paletă de manifestare se întinde de la tărâmurile paradisiace până la cele mai demonice.

Din punct de vedere fizic, abdomenul poate înregistra un fel de „absorbţie" către coloana vertebrală, iar subiectul se poate confrunta cu neplăcerile diareei, ori cu cele ale constipaţiei; anusul se contractă, iar muşchii lui specifici se ridică; globii oculari se rotesc repede şi au tendinţa să se orienteze spre în sus; întregul corp se apleacă spre în faţă sau se lasă spre în spate; respiraţia devine aproape imperceptibilă; mintea se goleşte parcă de orice conţinut şi apare starea specifică manifestării unui martor lăuntric. De asemenea, pot fi resimţite senzaţii clare de circulaţie a energiei vitale subtile (PRANA) prin corp, dar mai ales în zona capului şi a coloanei vertebrale. Ochii pot să nu se deschidă în ciuda eforturilor depuse pentru aceasta. Unii yoghini care se confruntă cu o astfel de experienţă definitorie (a ridicării lui

KUNDALINI pe coloană) încep să practice ASANA-e (posturi corporale) cunoscute sau necunoscute; mâinile se mişcă după anumite modalităţi clasice de dans, deşi cel care meditează nu are deloc cunoştinţă de aşa ceva. Unii încep să vorbească în diferite limbi străine, pe care nu le-au studiat niciodată. Practicantul îşi poate simţi corpul ca înălţându-se în aer sau ca fiind presat cu putere de sol; îl poate simţi dilatându-se foarte mult sau, dimpotrivă, micşorându-se. Corpul poate deveni foarte moale sau, la polul opus, extrem de rigid. Unii resimt o foame de lup, alţii au chiar aversiune faţă de hrană. Chiar şi atunci când este angajat în diverse alte activităţi, în afara meditaţiei, aspirantul care ştie şi poate să-şi focalizeze mentalul, resimte în mod inefabil circulaţia energiei vitale subtile prin tot corpul. Pot apare unele puncte dureroase în corp sau creşterea bruscă a temperaturii acestuia. Unii devin letargici şi refractari la activităţile fizice. Maxilarele se încleştează, însă – după un timp – ele se relaxează. Poate apare, de asemenea, strania senzaţie a lipsei capului; alţii pot vedea lucruri şi aspecte din exterior având însă ochii închişi. Apar diferite tipuri de cunoaştere intuitivă şi multe alte manifestări din care putem realiza faptul că energia KUNDALINI a devenit activă.

Bineînţeles, semnele şi senzaţiile descrise mai sus nu vor fi experimentate toate, de fiecare yoghin care se confruntă cu activarea şi ascensiunea lui KUNDALINI. Zeiţa va naşte în aspirant exact stările şi experienţele necesare progresului său spiritual, în deplină conformitate cu SAMSKARA-ele sale şi cu obiceiurile şi atitudinile sale provenite din acţiunile pe care le-a săvârşit în trecut.

Există multe relatări ale unor mari yoghini despre experienţa lor personală în ceea ce priveşte manifestarea lui KUNDALINI SHAKTI; putem enumera, astfel, pe cele ale lui Swami Muktananda, Gopi Krishna etc. Una dintre cele mai elocvente descrieri în acest sens este cea a lui Ramakrishna Paramahamsa care, urmând tehnicile de KUNDALINI YOGA sub atenta îndrumare a unui GURU femeie, pe nume Bhairavi Brahmani, a reuşit să experimenteze plenar Adevărul Ultim, valabil pentru orice religie autentică. Astfel, Ramakrishna descrie experienţele sale spirituale într-un limbaj viu, în care sunt incluse atât senzaţii de ordin fizic, cât mai ales spiritual. El a perceput în mod direct ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI, descriind-o mai apoi discipolilor săi ca mişcările unduitoare ale unui şarpe, păsări, maimuţe ş.a.m.d. Iată felul în care el a prezentat străpungerea centrilor săi subtili de forţă

de către această energie colosală: *„Tradiția spirituală vorbește despre existența a șapte centri subtili de forță. Atunci când mintea este preocupată de aspectele lumești, conștiința sălășluiește la nivelul primilor trei centri subtili sau plexuri nervoase, adică în cel sacral, sexual și solar. Într-o astfel de situație, persoana nu se confruntă cu nici un ideal înalt, spiritual, și nici cu gânduri pure, divine. De obicei, o astfel de ființă rămâne cufundată la nivelul tentațiilor de orice fel ale iluziei lumii în care trăim: pofta sexuală, lăcomia etc. Cel de-al patrulea centru de conștiință este cel corespunzător inimii; când* KUNDALINI *ajunge la acest nivel, în ființă apare aspirația puternică către realizarea spirituală; ea poate avea minunata experiență a Luminii Divine, fiind astfel binecuvântată cu frumusețea și gloria ei. Atunci, mintea nu mai este interesată de plăcerile lumești. Plexul faringian, în regiunea gâtului, corespunde celui de-al cincilea centru de conștiință. Când mintea își ridică nivelul de vibrație la acest etaj al ființei, omul este eliberat de neștiință și ignoranță. El discută atunci numai despre aspecte legate în mod direct de Divinitate și devine nervos sau nu se simte în largul lui dacă sunt abordate altfel de subiecte. Când conștiința atinge cel de-al șaselea centru subtil de forță, situat la nivelul frunții, între cele două sprâncene, ființa se cufundă în oceanul conștiinței divine. Totuși, chiar și aici, în ea continuă să mai existe conștiința fragmentară a unui ego, separat de Divin. Având beatifica viziune a lui Dumnezeu, el devine nebun de fericire și își dorește tot mai mult să devină una cu El. Acest lucru, însă, nu poate fi realizat deocamdată, pentru că încă mai există anumite urme de ego între el și Divin. Unii îl compară pe Dumnezeu cu lumina dintr-o lanternă; îi simțim căldura dar, cu toate acestea, nu o putem atinge, datorită sticlei care se interpune între lumină și noi. Cel de-al șaptelea centru subtil este cel coronarian, plasat în zona creștetului capului. Atunci când conștiința ajunge aici, se intră în starea de* SAMADHI *sau extaz divin. Aceasta reprezintă conștiința transcedentă, în care se realizează unicitatea lui Dumnezeu".*

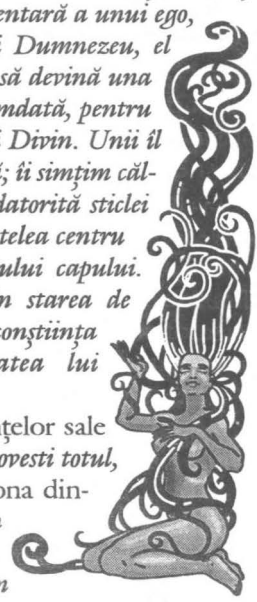

Ramakrishna a descris și detaliile experiențelor sale de ascensiune a lui KUNDALINI: *„Astăzi vă voi povesti totul, fără să păstrez nimic secret".* Și, arătând spre zona dinspre sprâncene, el spuse: *„Sinele este cunoscut în mod nemijlocit în starea de* SAMADHI, *atunci când conștiința ajunge aici. Nu rămâne decât un fin*

voal transparent care separă Sinele Suprem de cel individual. Atunci, practicantul experimentează [...]". Spunând acestea şi fiind pe punctul de a descrie în detaliu realizarea Sinelui Suprem, el a intrat instantaneu în starea de SAMADHI. Revenind parţial la starea de conştiinţă normală, Ramakrishna a dorit din nou să descrie starea de realizare supremă, dar iarăşi plonjă în extazul divin. După câteva astfel de tentative nereuşite, el izbucni în lacrimi: *„Cu adevărat vreau să vă împărtăşesc totul despre această experienţă unică, fără să vă ascund nimic. Dar cine ar mai putea să mai spună ceva? Ultima distincţie între „eu" şi „tu" se topeşte cu desăvârşire. De fiecare dată când vreau să vă descriu experienţa pe care o trăiesc atunci când trec la acest nivel [arătând gâtul], şi când mă gândesc la felul viziunilor la care sunt martor atunci, mintea este imediat absorbită şi vorbitul devine, practic, imposibil"*.

Întreaga lume i s-a revelat lui Ramakrishna ca fiind mirificul joc al lui SHIVA şi al lui SHAKTI. Bariera dintre materie şi energie nu mai există pentru el; chiar şi un fir de nisip sau de iarbă era perceput de marele înţelept ca undă de energie vibratoare. Universul îi apărea precum un infinit lac de mercur sau argint topit; una din viziunile sale spirituale i-a înfăţişat întregul univers ca un uriaş triunghi luminos, ce dădea viaţă în fiece clipă unui număr infinit de lumi şi universuri.

Puterile supranaturale reprezintă una din manifestările asociate practicii intense a sistemului KUŃDALINI YOGA, putând apărea, de asemenea, odată cu manifestarea spontană a ascensiunii energiei KUNDALINI. Aceste puteri se pot manifesta în mod diferit, de la persoană la persoană, în funcţie de gradul de evoluţie spirituală sau de natura şi intensitatea antrenamentului spiritual practicat de aspirant. Astfel de puteri paranormale (SIDDHI) sunt numeroase: lipsa nevoii de

hrană, ubicuitatea (capacitatea de multiplicare a corpului fizic, cu alte cuvinte, de a exista în mai multe locuri diferite în acelaşi timp), puterea de a învia pe cei morţi, cunoaşterea instantanee a oricărui aspect din lumile astrale paradisiace sau privitor la orice stea, planetă, univers paralel sau la întregul macrocosmos, levitaţia şi zborul prin spaţiu, invizibilitatea etc. Deşi astfel de puteri paranormale apar mai ales în timpul ascensiunii lui KUNDALINI (a practicii lui KUNDALINI YOGA), ele sunt considerate de tantrici tot atâtea tentaţii pentru cel care le experimentează şi obstacole în calea desăvârşirii de sine.

Cercetările actuale s-au orientat relativ puţin asupra studiului manifestărilor lui KUNDALINI SHAKTI; totuşi, unii cercetători, bazându-se pe descrierile clasice ale stărilor generate de KUNDALINI, cât şi pe propriile lor experimente, au propus un aşa-zis model occidental al lui KUNDALINI, denumit *„fizio*-KUNDALINI"[1]. Faptul că ascensiunea formidabilei forţe, care este KUNDALINI, determină reacţii fiziologice neobişnuite în corp, de unde rezultă mai apoi diferite efecte şi manifestări la fel de neobişnuite, este un aspect binecunoscut yoghinilor care au ajuns la acest nivel prin practica meditaţiei sau a altor metode. Astfel, ei nu sunt deloc surprinşi sau nedumeriţi în urma unor asemenea reacţii, deoarece ştiu că ele se datorează procesului meditativ pe care l-au abordat. Totuşi, în cazul unor nepracticanţi YOGA, problema trebuie considerată după alte aspecte, abordând alţi stimuli pentru declanşarea ascensiunii lui KUNDALINI. În acest sens, experimentele lui Bentov[2] arată faptul că expunerea la anumite vibraţii mecanice, unde electromagnetice sau vibraţii sonice, pot declanşa spontan procesul manifestării lui KUNDALINI SHAKTI. Deşi la început rezultatele acestor experimente nu au fost luate în consideraţie de lumea ştiinţifică, ele arată totuşi, cât se poate de clar că, departe de a fi o „aberaţie nevrotică"[3], stările provocate de manifestarea lui KUNDALINI indică foarte clar o modificare a stării normale de conştiinţă, aflată în directă legătură cu modificarea ritmului propriu al corpului uman şi cu câmpul biomagnetic al acestuia.

---

[1] Acest concept a derivat din modelul propus de cercetătorul american Itzhak Bentov, care abordează în cărţile sale problema stărilor de conştiinţă supranormale prin intermediul efectelor generate de diferitele frecvenţe de vibraţie aplicate fiziologiei umane.

[2] Itzhak Bentov – „STALKING THE WILD PENDULUM".

[3] Formulă, de obicei agreată, de majoritatea oamenilor de ştiinţă pentru a disimula lipsa capacităţii de înţelegere a fenomenului în sine.

Observaţiile lui Bentov asupra unor subiecţi yoghini aflaţi în stare de meditaţie profundă[1] au revelat existenţa unei unde sinusoidale ritmice, pe care el o atribuie interacţiunii speciale dintre sistemul format de aorta ce pleacă de la inimă (privit ca un oscilator rezonator) şi sistemul cerebral (creierul, care este privit ca un bio-oscilator) care, împreună, determină o modificare a câmpului magnetic cerebral. *„Acest câmp magnetic – radiat de cap, care acţionează precum o veritabilă antenă – interacţionează spontan cu câmpurile electric şi magnetic din mediul înconjurător. Putem deci considera capul ca fiind simultan o antenă transmiţătoare şi una receptoare, acordată la una din cele câteva frecvenţe rezonatoare ale creierului."*

Descrierile clasice ale experienţei ascensiunii lui KUNDALINI diferă puţin de cele înregistrate de observaţiile clinice. Astfel, cercetătorii au constatat că „marea energie a senzaţiei" (KUNDALINI) se deplasează de la nivelul picioarelor către vârful capului, în timp ce descrierile clasice arată că energia începe să se dezvolte la baza coloanei vertebrale, ascensionează pe coloană şi atinge creştetul capului (SAHASRARA). Aceasta este similară cu experienţa descrisă de Ramakrishna şi anume că, *„ceva cu totul special începe să se ridice, dând naştere unui freamăt inconfundabil, de la picioare către cap"*. Relativa nepotrivire a descrierilor poate fi însă uşor soluţionată dacă avem în vedere reprezentările tradiţionale din KUNDALINI-YOGA. Profunzimile inconştientului sunt în general simbolizate printr-un şarpe gigantic (SHESHA), având semnificaţia de „reziduu", numit astfel deoarece el s-a născut din ceea ce a rămas după creaţia Celor Trei Lumi[2]. Cele o mie de capete ale lui SHESHA sunt cuprinse într-o glugă imensă, formând astfel culcuşul lui VISHNU (sau NARAYANA), care doarme în transă pe încolăcirile şarpelui. Picturile ce ilustrează KUNDALINI-YOGA îl prezintă doar pe SHESHA, care este identificat, de asemenea, cu ANANTA, „cel fără de sfârşit". Arhetip al inconştientului, el se ridică din adâncimile apelor primare şi, trecând prin manifestările sau „coborârile" (AVATARURILE) iniţiale ale lui VISHNU, ca MATSYA sau peştele, KURMA sau broasca ţestoasă, VARAHA sau mistreţul, atinge fiinţa umană şi doar atunci ajunge la nivelul lui MULADHARA CHAKRA (sau CHAKRA rădăcină), dincolo de care nu mai poate înainta. La acest nivel el se opreşte şi rămâne latent, în adormire, până când este trezit, manifestându-se ca KUNDALINI.

[1] Pentru acest tip de experimente, cercetătorul american s-a folosit de o balistocardiogramă.

[2] Adică: lumea fizică, lumea subtilă şi lumea cauzală.

Tot din gravurile şi picturile vechi se desprinde concluzia că, atunci când KUNDALINI atinge SAHASRARA, în creştetul capului, procesul în sine nu se opreşte: starea devine supramentală, pe măsură ce se pătrunde succesiv în cele şapte faze superioare de conştiinţă – o adevărată călătorie cosmică în conştiinţa omului mult expansionată.

După învăţăturile transmise de *shivaismul* din Kashmir, Realitatea Supremă, care nu reprezintă altceva decât CHAITANYA (Pură Conştiinţă), este numită PARAMASHIVA. Marii înţelepţi eliberaţi, aparţinând acestei şcoli profund spirituale, afirmă că există mai multe planuri de conştiinţă, în ordine ascendentă, care trebuie asimilate după ce KUNDALINI ajunge la nivelul lui SAHASRARA: BINDU, ARDHACHANDRA, RODHINI, NADA, NADANTA, SHAKTI, VIAPIKA, NIRVANA, UNMANI şi, la sfârşit, ultimul stadiu, acela al lui MAHABINDU (Vidul macrocosmic total), un vid care conţine totul în el însuşi. Practicantul sistemului KUNDALINI-YOGA trebuie să penetreze succesiv toate aceste nivele de conştiinţă, pentru a atinge nivelul supraconştient. Realizarea experimentală a lui MAHABINDU (sau PARABINDU)[1] este posibilă însă numai după trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI SHAKTI. Trebuie bine înţeles, totuşi, că aceste ultime etape diferite ale procesului de străpungere şi manifestare a lui KUNDALINI, specificate mai sus, au loc toate la nivelul şi în cadrul giganticului plan de conştiinţă divin, care este SAHASRARA.

Odată experimentată, trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI rămâne un element permanent al vieţii cotidiene, desigur, în grade de manifestare diferite. Când este atins nivelul ultim al Conştiinţei Supreme (adică atunci când KUNDALINI ajunge la nivelul lui SAHASRARA), realizându-se starea de supraconştiinţă în care este experimentată Unicitatea Absolutului, apare – după o anumită perioadă de timp – dorinţa de a reveni la lumile inferioare, pentru a putea să se exprime în mod plenar şi creator extraordinarele percepţii şi cunoştinţe trăite în planurile superioare, divine. Aceasta este calea marilor noştri eliberaţi şi pe deplin realizaţi spiritual care, după îndeplinirea misiunii lor spirituale pe pământ, se resorb – la nivel de conştiinţă – în adevărata şi unica sursă a creaţiei, pentru a fuziona plenar cu Supremul Absolut.

[1] Adică Vidul Transcendent.

DANSUL, MUZICA ŞI ASTROLOGIA ÎN VIZIUNEA TANTRICĂ

Concepţiile şi principiile tantrismului sunt aplicate, de asemenea, la o largă paletă a diferitelor activităţi ale omului. Fie că aceste activităţi privesc domeniul cultural, religios, social sau artistic, universalitatea acestor principii tantrice discutate până aici (cum ar fi: omniprezenţa energiei divine şi influenţa ei în cele mai neînsemnate structuri ale creaţiei; identificarea ontologică dintre macrocosmos şi microcosmosul fiinţei umane; conceptul mental; purificarea corpului; legea universală a rezonanţei la orice nivel al creaţiei etc.) se manifestă în mod aparte şi armonios peste tot. De pildă, în definirea complexului de sănătate corp-minte, sunt luaţi în considerare mai mulţi factori, dintre care cei mai importanţi sunt flexibilitatea corpului (care implică o perseverentă practică a tehnicilor de HATHA YOGA) şi calmul minţii (obţinut mai ales prin intermediul procedeelor de PRANAYAMA – ritmarea şi controlul respiraţiei).

De pildă, dansul iniţiatic poate oferi omului ambele aceste atribute preţioase. Astfel, cel sau cea care dansează, trebuie să execute diferite tipuri de mişcări spre în faţă, spre în spate sau în părţi, care menţin corpul într-o stare fizică excelentă şi flexibilă. Însă dansul iniţiatic nu reprezintă doar nişte simple mişcări ale corpului ci, pentru o cât mai fidelă prezentare a feluritelor stări de spirit este cerut, în egală măsură, şi un deosebit calm şi o riguroasă stăpânire a minţii. În plus, MUDRA-ele executate în timpul dansului (şi care acompaniază diferitele poziţii ale corpului) se aseamănă foarte mult cu ASANA-ele sau posturile corporale din HATHA YOGA. Ca urmare, în timpul executării acestor MUDRA-e foarte importante, cel sau cea care dansează execută aproape automat şi anumite tipuri de ASANA, ce atrag după sine o serie întreagă de de efecte notabile[1].

[1] Zdena Bronislaw Deylova a publicat un articol în binecunoscuta revistă „YOGA JOURNAL" – aprilie, 1978, vol. 16, nr. 14, publicată de Bihar School of Yoga, Monghyur – în care expune propria ei experienţă cu privire la dansul iniţiatic, afirmând în acest sens importanţa practicii ASANA-elor şi PRANAYAMA-ei din HATHA YOGA şi prezentând chiar o listă cu 16 ASANA-e (posturi corporale) recomandate pentru dansatori.

Deosebit de importantă în dansul iniţiatic este şi expresia (BHAVA) întregii fiinţe. Dacă, de pildă, în decursul unui dans se doreşte prezentarea expresiei sau ţinutei lui KRISHNA, atunci dansatorul va trebui să se identifice cât mai fidel cu putinţă cu acea ipostază a lui KRISHNA, graţie inefabilului şi universalului proces de rezonanţă. Abilitatea dobândită în puterea de identificare în timpul dansului cu un singur aspect ales duce la sporirea puterii de concentrare şi la prevenirea pierderilor necontrolate de energie mentală (de exemplu, prin fluctuaţiile şi modificările multiple ale minţii).

Dansul iniţiatic reprezintă expresia puterii creatoare lăuntrice din fiinţa umană, putere cunoscută sub numele de KUNDALINI. Activitatea infinită a forţei subtile a vieţii (PRANA) din univers constituie însuşi dansul cosmic al Creatorului. Trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI se manifestă în mod creator în orice artist, indiferent de domeniul abordat de acesta. Cel care dansează, de pildă, prin gesturile şi mişcările sale simbolice exprimă nectarul (AMRITA) Beatitudinii nesfârşite (ANANDA) ce izvorăşte neîncetat din uniunea cosmică perfectă dintre SHIVA şi SHAKTI[1].

Ca şi dansul, muzica, reprezintă şi ea o manifestare divină a Energiei Universale, care este KUNDALINI. Inima sau sursa, izvorul divin al muzicii îl reprezintă NADA, care este unul din aspectele lui KUNDALINI[2]. În muzică, perfecţiunea constă în NADA-TATTVA. Atunci când cel care cântă muzică iniţiatică la unul din instrumentele sfinte (cum ar fi, de exemplu, RUDRA-VINA) se identifică cu acel plan specific al conştiinţei, cunoscut sub numele de NADA-SHAKTI, el experi-

[1] *„SHIVA şi a lui consoartă, PARVATI, au fost dintotdeauna sursa divină a tuturor dansurilor, cuplul perfect bărbat-femeie, personificarea dualã a Absolutului"* – Sarabhai Mrinalini – „UNDERSTANDING THE BHARAT NATYAM", pag. 29, Maharaja Sayaji Rao University, 1965.

[2] NADAMAYI.

mentează același extaz pe care îl resimte și dansatorul sau yoghinul ajunși la culmile perfecțiunii. NADA SADHANA (antrenamentul spiritual pentru conștientizarea lui NADA) trezește forțele latente în aspirantul (SADHAKA) perseverent[1].

Muzica elevată calmează atât mintea muzicianului, cât și pe cea a ascultătorului. Efectele ei terapeutice sunt cu atât mai evidente cu cât omul se confruntă deja cu o mare tensiune mentală. Cel inițiat în muzica spirituală cunoaște faptul că de un mare ajutor îi sunt tehnicile de control al respirației (PRANAYAMA). Valoarea terapeutică a PRANAYAMA-ei aproape că nu mai are nevoie de prezentare. Tradiția spirituală tantrică și yoghină afirmă că PRANA (energia subtilă vitală) și mintea se află într-o strânsă interdependență astfel încât, controlând una din ele (de exemplu, PRANA, prin practica tehnicilor de PRANAYAMA), este controlată în mod automat și cealaltă (adică mintea).

Piesele muzicale inițiatice din India sunt numite RAGA, de obicei. Atunci când este interpretată o astfel de RAGA, este foarte recomandată practica lui KUMBHAKA (a retenției suflului pe plin) de către cel care cântă la RUDRA-VINA.

În ceea ce privește astrologia, problema se pune oarecum diferit decât în cazul dansului și al muzicii. În astrologie, punctul de plecare îl reprezintă faptul că fiecare ființă sau obiect este supus influențelor energetice subtile provenind de la corpurile cerești (planete, stele) înconjurătoare. Această concepție nu reprezintă altceva decât reflectarea principiului tantric de identificare între macrocosmos și microcosmosul ființei umane, adică tot ceea ce se găsește în universul infinit al creației se regăsește într-o perfectă corespondență ontologică și la nivelul corpului uman. Datorită acestei identificări, tantra consideră corpul (fizic și subtil) un adevărat univers în miniatură, iar uni-

[1] „Este deja un fapt bine cunoscut că, atunci când, atât artistul muzician, cât și ascultătorii muzicii sale realizează împreună esența realității lui NADA TATTVA, ei plonjează profund în misterele infinite ale lui KUNDALINI, ajungând să cunoască (sau dorind aceasta) adevărata muzică divină; ei stimulează astfel energia cosmică latentă, încolăcită la baza coloanei vertebrale, propulsând-o spre etajele superioare ale ființei. În mod gradat, KUNDALINI ajunge să străpungă toți centrii subtili de forță ai ființei și, în final, atinge SAHASRARA, sălașul Conștiinței Divine Universale (PARAMASHIVA). Atunci, muzicianul și ascultătorii lui sinceri resimt plenar comuniunea divină cu JIVATMA și PARAMATMA. Apoi, ei culeg fructele lui NADA SADHANA, care le permite să taie precum o lamă ascuțită și ultimul văl fin ce-i mai desparte de cunoașterea transcendentului BRAHMAN (Realitatea Absolută). Această fază reprezintă realizarea ultimă (PARAMPRAPTI) a practicii în muzică" (Swami Prajnananda – „A HISTORICAL STUDY OF INDIAN MUSIC", Prefață, pag. XXVIII).

versul creaţiei ca fiind corpul divin al lui SHIVA (principiul unic creator). Universul extrem de vast ce corespunde corpului uman poate fi perceput doar de yoghinii foarte avansaţi, care posedă un înalt grad de dezvoltare a puterii de clarviziune. În binecunoscutul text hindus BAGHAVAD-GITA, KRISHNA se înfăţişează lui Arjuna în ipostaza lui cosmică, conţinând toate cele 14 lumi (sau BHUVANA-e) în El însuşi. Fiecare fiinţă umană posedă în mod latent aceste potenţialităţi extraordinare, dar exprimarea lor plenară nu poate fi obţinută decât printr-o SADHANA (antrenament sau practică spirituală) susţinută. Swami Vijnananda prezintă într-un mod elocvent şi succint bazele astrologiei ca provenind din principiile vedantice, care sunt foarte asemănătoare cu cele tantrice: *„Două sunt principiile sau liniile directoare pe care se sprijină ştiinţa astrologiei. Primul principiu este cel din filozofia VEDANTA, conform căruia întregul univers reprezintă o unitate indestructibilă şi că o lege care operează într-o anumită parte a universului trebuie să fie, de asemenea, operativă în întreg universul [...]. Astfel, legile care operează la nivelul corpurilor planetare le putem regăsi identice şi la nivelul propriului nostru corp. Cel de-al doilea principiu este acela că, prin studiul mişcării şi al poziţiilor relative ale planetelor, aceste legi pot fi observate, măsurate şi determinate în mod fidel"*[1].

Planetele sunt corpuri cereşti situate la distanţe foarte mari de Pământ, comportându-se, în schimb, precum nişte veritabili magneţi. Soarele este „însăşi" inima acestui sistem planetar , în jurul căruia se rotesc toate planetele. Sistemul nostru solar are propria sa mişcare şi viteză de deplasare, distribuindu-şi astfel miliardele de curenţi de forţă magnetici în eterul cosmic. Pământul – şi chiar propriile noastre fiinţe

[1] Swami Vijnananda – „THE BRIHATJATAKA OF VARAHA MIHIRA", Cuvânt înainte, pag. 1, Delhi 1979, Ediţia a II-a.

– se comportă precum un magnet, emanând în eter influenţele lor magnetice. Armonia între cele două tipuri de curenţi subtili magnetici (cei proveniţi în special de la soare, de la planetele sistemului solar şi chiar de la stelele mari şi mult mai îndepărtate – cum ar fi Steaua Polară, de exemplu; şi cei emanaţi de propria noastră fiinţă) dă naştere unor rezultate favorabile, concretizate în şansele şi reuşitele pe care le are fiinţa în diferitele domenii de activitate; dacă, însă, interacţiunea dintre cele două tipuri de fluxuri magnetice (cel personal şi cel planetar, exterior) este dizarmonioasă, atunci fiinţa se va confrunta cu multe necazuri, suferinţe, nereuşite şi chiar cu moartea[1]. Toate acestea dovedesc faptul că, fiind precum nişte magneţi, planetele exercită o certă influenţă asupra obiectelor şi fiinţelor de pe Pământ. În acelaşi timp, este foarte important de menţionat faptul că nu toate planetele exercită acelaşi tip de influenţă subtilă. Astfel, printre multiplele alte caracteristici, putem spune că unele planete sunt considerate fierbinţi (cum ar fi: Marte, Jupiter, Soarele), în timp ce altele sunt considerate reci (Luna, Saturn etc). Impactul influenţei subtile a unei planete este resimţită de fiinţa umană în conformitate cu natura subtilă a planetei respective.

Un alt concept semnificativ în astrologie este cel al zodiacului care, în termenii astrologiei hinduse, poartă numele de RASHI. Acesta este divizat în 12 părţi, considerate a fi membrele corpului lui KALA PURUSHA, adică al Timpului personificat. Fiecare planetă guvernează una sau mai multe părţi ale acestui zodiac, cum ar fi de exemplu Marte, care guvernează asupra primului şi celui de-al optulea segment al zodiacului etc[2].

În galaxia noastră, aceste zodii corespund unor constelaţii, în număr de 27, fiecare dintre ele având patru „picioare". Acestea sunt repartizate în mod egal între cele 12 semne zodiacale. Corpul nostru resimte influenţa zodiacului în acea parte ce corespunde corpului

---

[1] Pentru detalii privind procesul în sine, vezi Padhey S.K. – „ASTROLOGY", pag. 7 şi următoarele.

[2] În astrologia hindusă (tantrică), cele 12 părţi (zodii) ale zodiacului (RASHI), corespunzând zodiilor din astrologia occidentală, sunt: *Mesha, Vrishabha, Mithuna, Karkati, Simha, Kanya, Vrishcika, Dhanu, Makara, Kumbha* şi *Mira*. Corpul cosmizat al Timpului personificat este astfel repartizat influenţei diferite provenită de la câte o zodie în parte; astfel, cele 12 zodii corespund, respectiv, capului, feţei, pieptului, inimii, abdomenului, taliei, pelvisului, organelor sexuale, celor două coapse, celor doi genunchi, celor două gambe şi celor două labe ale picioarelor.

Timpului personificat (KALA PURUSHA); de exemplu, influenţa lui *Mesha* asupra capului, a lui VRISHABHA asupra feţei etc. Atunci când o planetă aşa-zis „malefică" se află în oricare din semnele zodiacale, acea parte a corpului caracterizată de acel semn va avea de suferit; şi, dimpotrivă, atunci când o planetă „benefică" traversează o porţiune a zodiacului, atunci partea corespunzătoare a corpului nostru va funcţiona foarte bine. Desigur, nu trebuie să se înţeleagă de aici că aceste influenţe (şi ne referim, bineînţeles, la cele negative, deoarece cele pozitive nu trebuie şi nu au de ce să fie evitate) acţionează în mod forţat, deoarece ele pot să fie evitate şi apoi să fie sublimate cu succes în alte tipuri de energii subtile, binefăcătoare[1].

În astrologia tantrică, fiecărei zodii îi sunt atribuite anumite litere din alfabetul sanskrit; dacă, de exemplu, o fiinţă umană se naşte în zodia Berbecului atunci, prin corespondenţă cu tabelele astrologice tantrice, aflăm că literele ce corespund acestei zodii sunt: A, L, E. Deoarece A şi E sunt în legătură cu VISHUDDHA CHAKRA, iar L cu MULADHARA, se va putea presupune că subiectul va avea o constituţie VATA-KAPHA[2]. De asemenea, pentru a preveni influenţele negative, tantricii recurg deseori le efectul anumitor MANTRA-e sau poartă anumite pietre preţioase sau talismane din ierburi sacre.

[1] De reţinut în sprijinul acestei observaţii prima şi, poate cea mai importantă, dintre afirmaţiile astrologici: *„Astrele înclină, dar nu determină"*, ceea ce elimină chiar de la început caracterul fatalist al multiplelor influenţe astrologice asupra celui iniţiat; acesta, în deplină cunoştinţă de subtilele energii, fenomene şi mecanisme complexe existente în ştiinţa astrologică şi corelându-le cu alte date existente în ştiinţa altor sisteme spirituale, devine capabil ca, printr-o practică spirituală (SADHANA) adecvată, să preîntâmpine şi astfel să evite orice influenţă astrală neplăcută. El poate chiar, mai apoi, să modifice acest influx astral şi, sublimându-l şi rafinându-l în alte forme de energie, mult mai subtilă, să-l folosească în mod benefic (un exemplu edificator este cel al sublimării energiilor subtile în momentul de lună plină – moment cu influx energetic negativ – prin intermediul unor meditaţii corespunzătoare sau al tehnicii de LAYA-YOGA).

2 Cele trei umori (sau constituenţi) ai corpului (DOSHA) sunt: PITTA (bila), VATA (aerul, vântul) şi KAPHA (flegma).

CONCLUZII

În perioada actuală a omenirii, pe drept cuvânt numită epoca energiei şi a vitezei, sistemul tantric este cel mai recomandat evoluţiei spirituale a fiinţei umane, tantra fiind de altfel declarată şi scriptura vârstei (sau epocii) lui KALI. Bineînţeles, căile şi metodele acestui sistem pentru a dobândi această colosală energie, cât şi supremaţia asupra ei, sunt foarte dificile, necesitând prezenţa unui maestru spiritual (GURU) competent şi cu experienţă, fenomen de asemenea rar întâlnit.

Foarte pe scurt, tantra reprezintă o cale spirituală pentru descoperirea de sine, care porneşte de la purificarea şi perfecţionarea complexului corp-minte, până la dobândirea desăvârşirii spirituale a Sinelui-esenţă (ATMAN).

În acest sens, HATHA YOGA – care constituie parte integrantă a sistemului tantric – reprezintă un aspect extrem de important pentru săvârşirea acestui deziderat. HA înseamnă „soare", iar THA înseamnă „lună"; YOGA înseamnă „uniune"; de aici, HATHA YOGA înseamnă uniunea realizată între cele două principii complementare, veritabile polarităţi, care sunt Soarele şi Luna. Am putea spune, mai curând, că această „uniune" se traduce, de fapt, printr-o perfectă armonizare a celor două antagonisme.

SADHANA tantriçă este, în sine, un extraordinar proces de transformare de la individual către universal, având o natură unică, deoarece ea dă naştere unor rezultate rapide şi evidente. Trăim într-o lume a dualităţilor şi opoziţiilor: căldură-frig, zi-noapte, masculin-feminin, mental-vital, intelect-emoţie etc., astfel încât, pentru a dobândi o personalitate perfect integrată, este neapărat necesară obţinerea unei armonii cât mai bune între aceşti opuşi. La nivelul corpului subtil, aceste opoziţii sunt exprimate, în principal, prin prezenţa celor două NADI-uri (canale subtile energetice) IDA şi PINGALA care, în plan fizic, corespund sistemelor nervoase simpatic şi, respectiv, parasimpatic. Dobândirea funcţionării armonioase între aceste două sisteme conduce în mod automat la armonizarea funcţiilor metabolică şi catabolică, asociate respectiv celor două NADI-uri. Acest lucru determină sănătatea perfectă a corpului, lipsa oricăror boli sau afecţiuni, o viaţă foarte lungă etc. Prin intermediul procesului de BHUTA-SHUDDHI şi NYASA,

aspirantul (SADHAKA) tantric îşi purifică la perfecţie corpul fizic şi, respectiv, mentalul, eliminând astfel orice fel de neplăceri sub forma suferinţelor. Cele mai multe din bolile cu care se confruntă omul sunt de natură psiho-somatică; practic, originea oricărei boli o constituie mintea, care se exprimă mai apoi sub forma afecţiunii şi bolii fizice. Urmând tehnicile tantrice specifice, care definesc procesele de purificare a fiinţei (BHUTA-SHUDDHI şi NYASA), omul scapă pentru totdeauna de spectrul ameninţător al bolilor de orice fel şi dobândeşte, totodată, desăvârşirea spirituală.

Scopul practicii spirituale tantrice este acela de a trezi şi face să se ridice pe coloană „focul-şarpe" sau KUNDALINI SHAKTI, care „doarme" încolăcită de trei ori şi jumătate la baza coloanei vertebrale. Acest proces este dificil şi necesită un efort intens şi prelungit; extraordinara energie astfel declanşată (prin trezirea şi ascensiunea lui KUNDALINI) se manifestă apoi în toate sferele activităţii fiinţei (cognitiv, afectiv, emoţional). În cele din urmă, el duce la realizarea Adevărului Ultim, prin contopirea energiei cosmice (KUNDALINI SHAKTI) cu principiul masculin (SHIVA) în SAHASRARA. Ca efecte secundare ale unei astfel de practici, aspirantul dobândeşte multiple puteri paranormale, cum ar fi: telepatia, omnipotenţa, omniprezenţa etc., care însă nu trebuie să reprezinte un scop în sine, ci vor fi folosite cu discernământ în sprijinul şi pentru devenirea spirituală a societăţii umane.

Astfel, sistemul tantric este preocupat nu doar de evoluţia spirituală a individului, ci şi de bunăstarea propriului corp fizic al acestuia. Conceptul de bază al tantrismului nu-l reprezintă, aşadar, doar YOGA şi meditaţia spirituală ci, în egală măsură, şi realizarea a ceea ce numim

BHOGA sau trăirea plenară (dar în mod detaşat şi transfigurator) a tuturor plăcerilor oferite de viaţă. Singură, YOGA conduce la abstractizare şi lipsa înţelegerii adecvate în manifestarea lumii înconjurătoare, aflată în efervescenţă, în timp ce doar BHOGA este periculoasă prin tendinţa de cufundare doar la nivelul afacerilor mondene care, în timp, slăbesc atât mintea, cât şi corpul. Prin unificarea plină de înţelepciune şi spiritualitate a celor două aparente contrarii, TANTRA reuşeşte să confere adevăratul ţel şi adevărata valoare a vieţii omului pe pământ.

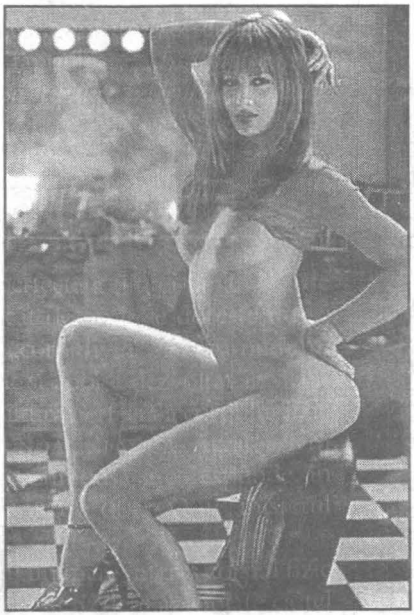

Capitolul 4

SEXUALITATEA ÎN TANTRA

Tratarea acestui subiect delicat presupune o cunoaştere temeinică şi prealabilă a concepţiei tantrice şi a scopurilor profund spirituale ale acestui sistem, fără de care am fi tentaţi să cădem în păcatul interpretării superficiale, lipsită de maturitate şi discernământ, a unui aspect destul de controversat al lumii moderne şi anume: manifestarea amoroasă, sexualitatea în general. De altfel, este şi motivul principal pentru care am plasat acest capitol ca fiind ultimul, pentru a da posibilitatea acomodării cititorului, măcar într-o anumită măsură, cu principalele trăsături ale tantrismului. Doar atunci vom putea înţelege cu adevărat sensul profund mistic şi spiritual al tehnicilor sexuale tantrice, al procedeelor de transfigurare şi de realizare a unirii contrariilor (*coincidentia–oppositorum*), pentru a transcende efemerul. Printre multiplele alte metode expuse până acum, sexualitatea este privită ca o cale excepţională pentru dobândirea acestui deziderat dar, datorită anumitor prejudecăţi şi a unei imense ignoranţe în domeniu, oamenii se prevalează de înţelesurile iniţiatice şi misterioase ale referirilor la acest subiect, preferând abordarea lui de la un nivel foarte grosier.

CONDIŢIA EROSULUI ÎN SOCIETATEA MODERNĂ

Faptul că realitatea Marii Zeiţe (SHAKTI) sau a Eternului Feminin în creaţie a fost din nou descoperită şi aprofundată în această epocă a decăderii spirituale (KALI YUGA), nu face decât să-l apropie şi mai mult pe om, chiar organic vorbind, de senzaţia carnală care, transmutată corespunzător şi sublimată la o condiţie pură, divină, este de natură să-i confere eliberarea spirituală ultimă. *„[Omul trebuie] să pornească de la experienţe fundamentale şi specifice condiţiei sale decăzute, adică de la înseşi sursele vieţii sale. Iată de ce «ritul viu» joacă un rol decisiv în sadhana tantrică; iată de ce «inima» şi sexualitatea servesc drept vehicule care să asigure accesul la transcendenţă.*[1]"

Trebuie însă bine înţeles chiar de la început că doar o simplă repetare a actului sexual, indiferent de variaţiile sale, nu înseamnă abordare amoroasă tantrică. Dacă lucrurile ar fi fost atât de simple, atunci Casanova ar fi trebuit considerat pe drept cuvânt un mare maestru tantric. În realitate, Casanova sau Don Juan sunt priviţi cu mare compasiune din perspectiva tantrică. Unui tantric autentic, occidentul îi apare ca punând un accent nejustificat pe „cantitatea" de amor cu care el, fără îndoială, se mândreşte; astfel, tendinţa oarecum adolescentină şi lipsită de maturitate a bărbatului de a se considera un adevărat erou atunci când el ajunge să facă dragoste cu cât mai multe femei, constituie o dovadă vie şi palpabilă a ignoranţei şi lipsei de înţelegere asupra acestui subiect în societatea contemporană. Dimpotrivă, tantra afirmă că astfel de aşa-zise „performanţe" nu reprezintă decât dezastruoase pierderi de energie sexuală din partea „eroului". Când britanicii au cucerit India, ei au descoperit repede că femeile hinduse aveau un comportament sexual şi o concepţie despre arta amorului net diferită de a lor; de altfel, prostituatele din bazarele marilor oraşe obişnuiau să râdă în hohote de capacităţile sexuale ale acestora, numindu-i mici „papagali", înţelegând prin aceasta nişte fiinţe triviale din punct de vedere sexual, a căror copulaţie era foarte scurtă şi lipsită de orice înţeles. Simbolul tantric este prin excelenţă un

[1] Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 180, Ed. Humanitas, 1993.

PHALLUS în erecţie, iar unul din scopurile primordiale în arta amorului transfigurator tantric este acela de a prelungi actul sexual ore în şir, fără nici un fel de diminuare a apetitului erotic, ci dimpotrivă, marcat de o crescândă plăcere şi o stare orgasmatică aproape continuă, călăuzitoare spre culmi extatice nebănuite.

Motivul principal pentru care omul modern nu ajunge la un asemenea nivel de evoluţie a sexualităţii se datorează mai ales lipsei spontaneităţii şi a prezenţei unei serii întregi de prejudecăţi închistatoare, care îi barează drumul spre un real progres în arta amorului. Prejudecăţile sexuale inhibă explorarea plină de spontaneitate a sexualităţii, astfel încât contestarea şi eliminarea lor devine cu atât mai importantă cu cât mulţi dintre oameni au adoptat atitudini legate de sexualitate care le influenţează puternic, în mod inconştient, comportamentul. Dacă nu devenim conştienţi de ele, există puţine şanse de a ne transforma felul în care acţionăm în viaţa amoroasă.

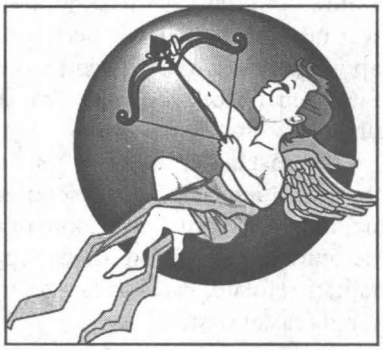

Sistemul cultural contemporan a uitat faptul că energia sexuală este practic o expresie fizică a puterii spirituale. Într-adevăr, dorinţa de unire sexuală cu o altă fiinţă umană de sex opus este o reflectare a unei nevoi spirituale profunde de a experimenta totalitatea şi intimitatea completă, transcenzând sentimentul separării şi al izolării. Este nevoie să ne reîntoarcem la sursa originară a creaţiei, la unitatea pe care am experimentat-o în uterul matern şi, dincolo de aceasta, la unitatea în sine. În general, se crede că unirea sexuală lipsită de acest element sacru, realizată doar de dragul plăcerii egoiste, este suficientă pentru a ne satisface nevoia sus amintită, dar rareori se petrece astfel şi atunci pentru o scurtă perioadă de timp. Dacă însă este adăugat elementul sacru, devine posibilă pentru noi experimentarea unei legături cu însăşi forţa vieţii, cu cele mai profunde impulsuri creatoare ale noastre.

Atunci când energia sexuală nu este înţeleasă ca fiind spirituală sau sacră – ceea ce este valabil în cazul majorităţii oamenilor – actul amoros este considerat a fi un impuls pur fizic, instinctual, fiind utilizat în mod greşit atunci când este asociat puterii personale – domi-

naţia unuia asupra celuilalt – şi cuceririi. Dacă este deposedată de dimensiunea ei sacră, energia sexuală este reprimată şi eventual îndreptată chiar împotriva vieţii însăşi. Aceasta duce, în cele din urmă, la lipsă de respect, boală, abuz, viol şi alte forme de violenţă sexuală.

Condiţionarea socială negativă legată de sexualitate creează inevitabil frică, fiind vorba evident de frica de a nu încălca această condiţionare socială; această frică trece de la o generaţie la alta, amplificându-se prin intermediul unor agenţi bine intenţionaţi, cum sunt părinţii, profesorii şi religia. Încă din fragedă copilărie, majoritatea dintre noi preluăm atitudini de condamnare legate de sexualitate, fără a fi măcar conştienţi de acest proces. Această condiţionare ne inhibă spontaneitatea – care, printre altele, este şi expresia unei vitalităţi sexuale remarcabile – plăcerea, capacitatea de a ne iubi şi respecta unii pe alţii.

Această condiţionare socială, exprimată sub forma unor prejudecăţi sociale, este responsabilă în cea mai mare parte de starea deplorabilă a sexualităţii contemporane. În cele ce urmează voi expune pe scurt câteva din aceste idei (prejudecăţi) pline de inhibiţii şi mentalităţi refulate, care nu fac decât să adâncească şi mai mult omul în jungla necunoaşterii.

Prejudecată:
Amorul este destinat doar funcţiei de procreere

În viziunea creştină deformată, actul sexual este conştientizat doar ca funcţie de procreere, neavând nici o tangenţă cu plăcerea. Dacă omul ar fi un animal, poate că atunci această concepţie ar mai avea o justificare; dat fiind însă faptul că el posedă o conştiinţă de sine şi raţiune, situaţia este cu totul alta. Astfel, în viziunea creştină deformată, greşeşte şi este vinovat oricine vrea să se bucure de pe urma plăcerii pe care o creează inevitabil fuziunea amoroasă. În fond, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că însăşi plăcerea este cea care duce la procreaţie, deoarece fără efervescenţa energetică specifică orgasmului (efervescenţă ce reprezintă un alt termen pentru plăcere), însăşi descărcarea fluidului seminal este imposibilă.

De fapt, plăcerea a fost condamnată pentru că ea este, pe lângă un potenţial spiritual uriaş, şi o ispită căreia mulţi nu îi rezistă şi anume, ispita de a te descărca. De aceea, dintr-o confuzie regretabilă şi plină

de ignoranţă, care se perpetuează şi în zilele noastre, oamenii au îndepărtat nu ispita de a se descărca (ispită care se găseşte în ei înşişi), ci chiar prilejul acestei ispite, adică plăcerea ce duce la descărcare. Rezultatul este că bucuria inerentă şi sentimentul plenar al vieţii, pe care sexualitatea ni le poate conferi, sunt otrăvite de culpă. Să ne punem întrebarea de câte ori, aproximativ, un om face dragoste în timpul vieţii sale. Fiind întrebat la un moment dat acest lucru, un bărbat oarecare de 43 de ani a dat cifra de 3000. Însă pentru a concepe un copil nu este necesar să se facă dragoste decât o singură dată. Aşadar, ce se întâmplă cu restul de 2999?

Rolul sexualităţii superioare, pe deplin integrată spiritual şi profund transsubstanţializată, este tocmai acela de a avea grijă de acest „rest...", adică să transfere în viaţa amoroasă accentul de la procreere la extaz.

Prejudecată:
Sexualitatea este ruşinoasă

Ideea că sexualitatea reprezintă ceva ruşinos este un produs direct al ego-ului, care ne face să ne simţim separaţi de restul lumii, nedorind ca impulsurile noastre cele mai profunde (pe unul din primele locuri aflându-se impulsul sexual) să fie cunoscute de altcineva. În cel mai bun caz, omul admite ca aceste impulsuri să fie cunoscute cel mult de o singură persoană: soţul sau soţia, iubitul sau iubita, despre care el să fie sigur că nu-l va părăsi niciodată şi de care să se poată ataşa liniştit, ştiind cu siguranţă că şi celălalt se va ataşa de el.

Această atitudine care condamnă provine din tradiţia religioasă occidentală, care separă „carnea" de spirit. Sexualitatea reprezintă libidoul, impulsul instinctual ce nu poate fi controlat prin voinţă; de aceea, el este privit ca fiind periculos, datorită ispitei de a te descărca. Chiar şi astăzi, după aşa-numita revoluţie sexuală a anilor '60 din America, aceste atitudini ne influenţează şi ne deformează sentimentele şi trăirile legate de sexualitate. După părerea unor iniţiaţi, bolile grave cu transmitere pe cale sexuală (cum ar fi, de pildă, SIDA) şi pornografia reprezintă un produs direct al condamnării sexualităţii. Dimpotrivă, în tantra sexualitatea este venerată în cel mai înalt sens al cuvântului, ca fiind o celebrare, un act de creaţie, o adevărată artă a înălţării spre Absolut.

Prejudecată:
Sexualitatea trebuie îngrădită de un comportament stereotip şi fabricat

Imboldul sexual, aşa cum îl experimentăm noi în mod individual, nu este chiar atât de „natural" şi spontan pe cât pare, el fiind influenţat aproape mereu de condiţionările culturale. Oamenii sunt practic produsele propriei lor culturi şi aceasta nu doar din punct de vedere politic, al dietei sau al sportului, ci şi din punct de vedere sexual. După opinia noastră, expresia energiei sexuale este atât naturală şi spontană, cât şi culturală, adică supusă anumitor dogme şi concepţii prestabilite.

Multe lucruri legate de sexualitate reprezintă un set de reacţii învăţate. De exemplu, cercetările au arătat că senzaţiile corporale nu sunt experimentate în mod natural, aşa cum sunt ele într-adevăr, ci sunt interpretate de creier conform experienţelor trecute, condiţionărilor venite din partea părinţilor şi a credinţelor populare. Ştiinţa proaspăt dezvoltată a *biofeedback*-ului, ce urmăreşte – printre altele – reacţiile creierului la stimuli, a arătat că oamenii pot învăţa să influenţeze voluntar anumite tipuri de reacţii corporale, cum ar fi încetinirea bătăilor inimii, controlul presiunii sanguine şi reacţiile la durere.

Sistemul tantric prezintă o serie întreagă de tehnici şi modalităţi precise pentru transformarea şi recondiţionarea reacţiilor corporale în timpul fuziunii amoroase. Sexualitatea superioară nu reprezintă deci o practică formală, ci o adevărată sacralizare a actului intim. Ea conferă îndemânare, măreşte sensibilitatea şi optimizează capacitatea de reacţie la diverşi stimuli, lărgind astfel nebănuit de mult gama posibilităţilor de manifestare a fiinţei umane. După ce sunt învăţate şi corect însuşite, practicile tantrice pot fi integrate şi aplicate fără a vă influenţa spontaneitatea.

Prejudecată:
Există o modalitate şablon de a face dragoste

În filmul „MANHATTAN" al lui Woody Allen, o femeie spune: *„După atâţia ani am avut, în sfârşit, un orgasm, iar doctorul meu mi-a spus că nu a fost de care trebuia".*

Prea adesea oamenii, mai ales femeile, cad sub influenţa „experţilor", care prin studiile lor ştiinţifice au creat o aşa-zisă „normă" în ceea ce priveşte actul amoros.

Tantra dizolvă însă toate aceste diferenţieri, norme sau precepte înţepenite în rutină şi în lipsă de spontaneitate. În concepţia acestui sistem spiritual, nu există vreun fel greşit de orgasm şi nici vreo modalitate greşită de a face dragoste; nu există decât atitudini greşite. În sexualitatea tantrică, libertatea de expresie este atât de mare, încât un singur lucru este cu adevărat interzis: acela de a pierde energia sexuală şi prin ejaculare la bărbat sau prin descărcarea potenţialului sexual la femeie. Fiinţa umană (bărbat sau femeie) trebuie să capete treptat încredere în ea însăşi, ajungând să-şi descopere propria necesitate pe tărâmul erosului. Astfel, omul trebuie să înveţe că orgasmul nu reprezintă un simplu eveniment sexual, ci că el poate fi practic expansionat infinit de mult, cuprinzând întregul corp, inima şi spiritul deopotrivă.

Prejudecată:
Sexualitatea este o problemă exclusiv genitală

Cunoaşterea legată de sexualitate a majorităţii oamenilor este limitată la organele genitale. Feminista Germaine Greer a observat odată că *„după vizionarea multor filme porno şi folosirea tuturor tehnicilor sexuale prezentate, viaţa amoroasă nu s-a schimbat aproape deloc. Ea şi acum se reduce la ejacularea lichidului seminal în vagin"*.

Există, totuşi, şi o altă modalitate. Tantra, de pildă, arată că sexualitatea superioară conferă roade şi efecte extraordinare doar în contextul orgasmului prelungit fără descărcare. Atunci, întregul corp poate fi transformat într-o zonă erogenă, oferind o multitudine de experienţe erotice şi senzuale, care devin din ce în ce mai subtile şi mai extatice.

Prejudecată:
Actul sexual reprezintă singura parte semnificativă a sexualităţii

În cultura şi concepţia societăţii moderne, întreaga sexualitate sau trăire erotică a omului este îndreptată către scopul actului sexual. Modalităţile non-coitale de a te bucura de eros au fost con-

damnate ca fiind doar o pregătire, ca imorale sau nesănătoase. Însuşi cuvântul preludiu implică faptul că plăcerile senzuale, cum ar fi îmbrăţişările, mângâierile şi sărutările, sunt relevante doar în contextul fuziunii sexuale. Rezultatul este că, în general vorbind, se urmăreşte un model cât mai masculin al unui act amoros rapid, forţat, care durează doar câteva minute şi se termină brusc. În acest model este inclusă şi prejudecata că majoritatea femeilor doresc ca actul sexual să fie agresiv şi foarte rapid.

Tantra dezvoltă arta preludiului amoros către un nivel foarte rafinat, descoperind că poţi avea orgasme la nivelul întregului corp, chiar fără penetrare. Astfel, descoperim că sexualitatea superioară deschide o perspectivă amplă asupra amorului tandru, feminin, în care actul sexual propriu-zis este văzut ca reprezentând doar o parte a unui tablou mult mai mare ce include, de asemenea, relaxarea în stări de conştiinţă foarte înalte.

Prejudecată:
Excitaţia urmează un anumit set-model (şablon)

Mulţi bărbaţi şi femei îşi închipuie că sexualitatea este centrată pe şi limitată la doar câteva zone „fierbinţi" şi că acţiunea mai mult sau mai puţin evidentă asupra acestora este în măsură să acopere tot necesarul fiinţei.

Dimpotrivă, sexualitatea superioară, tantrică, ne arată că restul corpului – mâinile, abdomenul, umerii, coapsele, chiar şi labele picioarelor – sunt la fel de senzitive şi capabile să confere adevărate senzaţii orgasmatice. Astfel, orice parte a corpului poate deveni la fel de aprinsă, sensibilă şi deschisă, ca şi zona organelor genitale, iar pulsaţiile orgasmatice experimentate în aceste alte zone ale corpului pot fi atât de minunate şi satisfăcătoare, încât să ne facă să uităm chiar de zona genitală pentru un timp. Tantra mai arată, de asemenea, că preambulul actului amoros efectiv nu reprezintă doar o chestiune de stimulare fizică, ci şi o minuţioasă armonizare între iubiţi, care este încredere, deschidere, creativitate şi multe alte calităţi mentale, emoţionale şi spirituale, aflate atunci într-o efervescenţă plină de semnificaţii.

Prejudecată:
Plăcerea sexuală depinde de cel sau cea cu care facem dragoste

Credinţa că eşti dependent de celălalt atunci când există o angrenare amoroasă, dependenţă care îl face pe acesta să fie responsabil de împlinirea ta sexuală, reprezintă o prejudecată larg răspândită. Ea se bazează pe ideea că sursa plăcerii tale nu se găseşte în tine, ci este rezultatul a *ceea ce* ţi se face şi a felului *cum* ţi se face.

Sistemul tantric afirmă însă că TU eşti cel care răspunzi de propria ta plăcere sexuală şi că înţelegerea acestui fapt reprezintă primul pas în învăţarea artei extazului amoros. O persoană care şi-a dezvoltat capacitatea de a găsi plăcerea orgasmatică atunci când este singură şi chiar în afara contextului sexual, îi atrage spre ea în mod firesc şi natural şi pe alţii, fiind mult mai probabil ca ea să-şi găsească un iubit plin de maturitate în viitoarele explorări amoroase.

În aceeaşi idee există şi prejudecata că trebuie să te străduieşti din răsputeri pentru a-ţi satisface iubitul sau iubita în timpul actului amoros. Acest altruism este sublim atât timp cât nu devii crispat şi nu forţezi şi, de asemenea, atât timp cât nu încerci să pari altceva decât eşti, adică să fii fals. Prejudecata că dacă nu eşti capabil să-l satisfaci pe celălalt mai bine renunţi, e la fel de păguboasă ca şi prejudecata că plăcerea ta sexuală depinde de iubitul sau iubita ta. Este un lucru minunat să vrei să-l faci fericit pe celălalt, dar nu într-un mod crispat, forţat sau fals, pentru că – în fond – în cazul unei nereuşite propriul ego va fi cel rănit.

Prejudecată:
Orgasmul reprezintă acelaşi lucru cu ejacularea la bărbaţi sau cu descărcarea potenţialului sexual la femeie

Mulţi oameni confundă senzaţia orgasmatică de plăcere cu necesitatea ejaculării (la bărbat) sau cu existenţa vibraţiilor şi spasmelor convulsive, determinate de descărcarea potenţialului energetic sexual la femeie, gândind că acea plăcere scurtă, de doar câteva secunde, nu poate fi obţinută altfel. Sistemul tantric afirmă că aceste manifestări nu reprezintă decât manifestarea sexuală instinctivă, animalică, a unor

impulsuri grosiere, care altfel ar putea fi transmutate şi sublimate la niveluri mult superioare. Pentru a obţine aceasta este însă absolut necesară suspendarea oricărei pierderi de energie sexuală prin ejaculare (la bărbaţi) sau descărcarea potenţialului sexual (la femeie). De fapt, în tantra, adevăratul scop nu este doar controlul ejaculării prin intermediul tehnicilor amoroase ci, mult mai mult, se urmăreşte ca prin iubirea şi transfigurarea reciprocă a celor doi, nici să nu se mai pună problema ejaculării, iar energia sexuală să se sublimeze de la sine. De aceea, este necesară reorientarea atenţiei dinspre necesitatea de a nu ejacula înspre necesitatea de a iubi şi transfigura pe celălalt, de a te dărui total Supremului Divin ce se manifestă în şi prin el.

Prejudecată:
Tantra solicită celibatul

Cei neştiutori au deseori tendinţa să asocieze în minte, complet greşit, sistemul tantric cu viaţa călugărilor sau a yoghinilor celibatari şi pelerini (SANYASIN), înţelegând prin aceasta suprimarea orgasmului şi, deci, a plăcerii sexuale. Concepţia este însă total greşită, întrucât ea implică faptul că atingerea extazului se bazează pe negarea uneia dintre cele mai plăcute activităţi. Tantra cultivă şi în acelaşi timp celebrează fuziunea amoroasă, întrucât floarea extazului creşte chiar din sămânţa acestei fuziuni. În acest sens, spiritualitatea tantrică arată că, pentru a fi înţeles în întregime, actul amoros trebuie explorat în întregime.

Prejudecată:
Tantra tolerează manifestarea orgiastică

O altă prejudecată comună este că tantra seamănă cu o orgie sexuală, promovând indulgenţa hedonistă. Dintr-un anumit punct de vedere, cei care susţin acest lucru nu se află cu nimic mai presus de condiţia oamenilor de la începutul secolului, adică atunci când au început să apară şi să fie publicate anumite lucrări tantrice sau traduceri după cele mai importante scrieri în domeniu[1]. De-a lungul isto-

[1] În acest sens, Arthur Avalon (pseudonimul literar al lui Sir John Woodroffe) a realizat o adevărată muncă de pionierat în domeniu, publicând o serie întreagă de lucrări importante în domeniu şi spulberând pe această cale (aşa după cum pre-

riei, tendinţa societăţii a fost aceea de a oscila între reprimare şi indulgenţă sexuală. Fiind indulgent în mod neconstructiv, nu faci decât să repeţi nişte obiceiuri în mod mecanic; reprimând, nu descoperi niciodată posibilităţile sexualităţii. Observăm astfel cum, de la explozia (sau revoluţia, după cum a fost ea denumită) sexuală din anii '60, în zilele noastre se trece încet la extrema cealaltă, anume către reprimarea actului sexual, cultul exagerat al familiei ş.a.m.d. S-a ajuns chiar, uneori, la un cult al geloziei şi al posesivităţii în familie, conform căruia, dacă nu eşti măcar puţin gelos sau posesiv, acest lucru înseamnă că nu-ţi iubeşti soţul sau soţia.

Tantra abordează calea de mijloc, în care nu ne confruntăm nici cu indulgenţa, nici cu reprimarea. Sistemul tantric te învaţă cum să priveşti direct sexualitatea ca să o poţi înţelege, experimenta şi transforma, în loc să te opui ei şi să-i devii sclav. În acest context, tantra reprezintă acea cale spirituală care oferă răspunsuri practice la următoarele întrebări fundamentale: Ce este starea extatică? Cum poate fi ea atinsă în contextul îmbrăţişării sexuale? Cum poate apărea şi manifesta în contextul cultural contemporan? La ce ajută tantra în viaţa de zi cu zi? De ce faci dragoste?

ABORDAREA TANTRICĂ A SEXUALITĂŢII

Se poate spune că lumea occidentală a început să ia contact mai serios cu spiritualitatea tantrică şi, de aici, în special cu aspectele sexualităţii, abia după cel de al doilea război mondial, mai bine zis după 1950. Raymond Burnier este unul din primii care atrage atenţia lumii asupra acestor aspecte cu frumosul său album „Faţa Indiei medievale"[1], apoi Max Pol Fouchet cu albumul ilustrat „ARTA AMOREZILOR INDIEI"[2]. Pe de altă parte, celebrul orientalist Alain Danielou realizează o admirabilă lucrare[3] intitulată „EROTISMUL DIVINIZAT"[4], iar Francis Brunel – unul dintre cei mai buni specialişti în arta şi tradiţia religioasă hindusă – aduce la cunoştinţa lumii întregi un

cizează chiar el însuşi în unele din introducerile sale) astfel de idei preconcepute, „adevărate monumente ale ignoranţei şi puritanismului actual".

[1] Ediţia La Palme, 1950.

[2] Ediţia La Guide du Livre.

[3] Împreună cu Raymond Burnier.

[4] Ediţia Buchet-Chastel.

studiu asupra semnificaţiei metafizice a reprezentărilor sacre hinduse privind sexualitatea. Astfel, Occidentul, readucând în discuţie anumite valori spirituale, ajunge practic să se informeze din vechiul Orient. Când o sexualitate deşănţată şi ignorantă invadează pereţii, ecranele, până şi reputatele publicaţii aşa-zis „familiare", nu putem să negăm dreptul de a ne întoarce privirile acolo unde lucrurile apar în puritatea şi în grandoarea lor sacră.

EROSUL ŞI SIMBOLISTICA LUI ÎN TEMPLELE HINDUSE

Atât India, cât şi Nepalul (aflat la poalele munţilor Himalaya) sunt celebre pentru templele lor ornate cu sculpturi erotice perfect realiste fiind, din acest punct de vedere, adevărate muzee în aer liber. Aceste fresce sugestive au fost executate la câţiva metri de sol şi copiii se joacă la picioarele zeilor şi zeiţelor înlănţuiţi în mii şi mii de feluri, fără să se tulbure dacă ridică ochii spre aceştia. La început, reacţia Occidentului a fost de o violentă respingere, desconsiderare şi blamare a viziunii sexuale astfel reprezentate, însă în ultimii ani se constată o modificare a concepţiei lumii moderne faţă de aceste realităţi sacre, concepţii care în societatea modernă au fost măcinate ani şi ani de-a rândul de puritanism, diferite interese sau tulburate de multiple şi adânci complexe.

Pentru a găsi cheia interpretării corecte a semnificaţiei unor astfel de sculpturi ale templelor sau învăţături spirituale privind sexualitatea, este indispensabilă trecerea lor prin filtrul adecvat al filozofiei şi metafizicii orientale, aşa cum sunt ele exprimate în textele sacre, în tradiţiile mistice şi magice ale tantrismului şi în învăţăturile anumitor şcoli iniţiatice. O mare parte din aceste concepte au fost expuse în această carte, în capitolele anterioare. Trebuie examinată, de asemenea, simbolistica în arhitectură şi în arta templelor, pentru că aceasta are drept scop să facă vizibile, perceptibile şi sensibile corespondenţele şi raporturile ascunse dintre fiinţa umană (privită ca un microcosmos) şi creaţia în ansamblul ei (privită ca Macrocosmos).

Astfel, în viziunea tantrică, Viaţa este însăşi energia divină manifestatoare (SHAKTI), unică şi universală. Totul provine de sus, din Sursa Originară, din Unic, din Inexprimabil, din Nemanifestat, pentru ca mai apoi să coboare din sferă în sferă la nivelele cele mai de jos ale manifestării. Omul este şi el una din etapele manifestării, iar manifestarea (sau creaţia) fiind duală, omul însuşi conţine în propria-i struc-

tură (fizică şi subtilă) aspecte duale, antagoniste, poli opuşi. Cea mai evidentă dintre acestea este dualitatea sexelor.

La nivel energetic, dualitatea se exprimă prin prezenţa energiei masculine (dinamică, solară, +) şi acelei feminine (pasive, lunare, –); mariajul, fuziunea dintre această energie feminină şi energia masculină, este descrisă de misticii Indiei ca un turbion cilindric vertical, trecând printr-un inel orizontal. Acesta este însăşi simbolul sexual: LINGAM-ul, PHALLUS-ul, intrând în vulva sau YONI-ul feminin.

O altă importantă reprezentare în sexualitatea orientală priveşte existenţa şi manifestarea zeilor şi zeiţelor din pantheonul hindus. Simbolistica ezoterică hindusă a personificat fiecare forţă, fiecare energie sub forma unei divinităţi şi fiecare din aceste divinităţi are aspectul său dinamic, creator, energetic, reprezentat printr-o formă feminină. Uniunea acelei divinităţi cu SHAKTI a sa semnifică tocmai plenitudinea acestei energii, punctul său maxim de dezvoltare, zenitul creativităţii. Şi, în sfârşit, ceea ce este valabil, la nivelul principiilor divine este valabil şi la nivelul omului, adică la nivel individual, acolo unde regăsim perfecta corespondenţă ontologică între „sus" şi „jos", între Macrocosmos şi microcosmos. Astfel, fiinţa umană trebuie să realizeze în ea însăşi integrarea, conjuncţia armonică a forţelor care o animă. În această perspectivă grandioasă a imaginii creaţiei universale, corpul ei trebuie să joace un rol eminent şi să nu fie disociat de suflet

şi nici de spirit. Astfel, prin şi cu ajutprul corpului trebuie să se „reconstituie punctul de sprijin al lumii"[1].

Templul trebuie să concretizeze într-un mod durabil concepţia hindusă despre univers, despre viaţă şi despre om. Este mai întâi un loc magic ales după prescripţii precise, un fel de catalizator al energiilor cosmice. Templul reprezintă mai apoi reducţia schematică a marelui univers, având corespondent în structurile şi în armoniile acestuia, arătând de asemenea şi modurile multiple în care se manifestă viaţa. Principii, legi, raporturi între microcosmos şi Macrocosmos, toate acestea iau forma simbolurilor, limbaj imagistic mult mai puternic decât orice expresie scrisă sau vorbită, dotat fără îndoială cu mai multe semnificaţii, etajate după gradul de înţelegere al adeptului. Din această perspectivă, tantrismul se caracterizează prin erotismul său simbolic, accentuând astfel locul acordat în temple reprezentărilor amorului fizic. Scopul şi experienţa propuse individului sunt transfigurarea sa, unirea până la identitate cu Sinele său purificat, pătrunderea în armonia cosmică. În timp ce în alte discipline calea către perfecţiune este interioară şi abstractă, în tantrism corpul uman serveşte drept instrument pentru revelaţia mistică. Plecând de la experimentarea cu ajutorul corpului, se atinge inefabilul. „Fără corp nu există perfecţiune şi nici beatitudine"[2]. Un alt text[3] afirmă: *„Aici, în corp, se găsesc toate locurile sacre"*.

În toate reprezentările tantrice, o divinitate (un zeu) aflat în uniune cu SHAKTI a sa este considerată ca fiind deosebit de puternică şi de magică. În această lume terestră a iluziei şi în această epocă obscură a umanităţii, omul nu poate avea încă o idee viabilă despre fericirea unităţii, despre uniunea polarităţilor antagoniste şi complementare decât trecând prin acordul carnal, imagine a acordurilor energetice universale. Astfel, are loc trecerea de la fizic la metafizic. *„Tu, o, Zeiţă Preafericită! Tu eşti adevărata mea fiinţă! Între Tine şi Mine nu există nici o diferenţă!"* i se adresează SHIVA lui SHAKTI în celebrul tratat

[1] Câteva din alte afirmaţii legate de acelaşi subiect: „Corpul este lăcaşul acestei esenţe admirabile, care este spiritul, minunea minunilor..."; „Nimic nu este mai minunat decât fiinţa umană"; „Omul este măsura tuturor lucrurilor"; „Cunoaşterea Sinelui este adevărata cunoaştere..."; „Dacă creaţia este divină, divinaţia se răsfrânge asupra întregii naturi şi corpul uman devine pentru cel înţelept însăşi templul divinităţii. Corpul său este atunci o adevărată grădină a plăcerii...".

[2] SHRI-KALANCHARA-TANTRA.

[3] VISHVASARA TANTRA.

tantric MAHANIRVANA TANTRA. Astfel, statuia care reprezintă înlănţuirea voluptuoasă dintre bărbat şi femeie exprimă mai puţin „viaţa aşa cum este ea", decât viaţa sacralizată; este precum o prismă, reflectând natura dublă a fiinţei terestre şi cosmice şi revelează în mod secret modalitatea în care omul poate deveni un gigantic focar transmutator de forţe.

Deseori, în reprezentările întâlnite la templele hinduse, ne confruntăm cu imagini revelând femeia, copleşită de extaz, iar bărbatul, cu ochii închişi, complet transfigurat şi absorbit într-o stare inefabilă, „limbaj" care pentru mulţi rămâne poate şi acum de neînţeles. Interpretarea ezoterică este aceea că Fericirea, Pacea, Bucuria nu se găsesc în mişcare, ci în momentul când se suspendă mişcarea. De altfel, învăţăturile tantrice oferă de multe ori acest adevăr prin următoarea comparaţie edificatoare: *„Contemplă suprafaţa unui lac agitat; n-ai să vezi decât imagini frânte. Dar când vântul se linişteşte, lacul apare ca o oglindă minunată, reflectând splendoarea calmă a azurului şi a naturii. Azurul şi natura erau însă şi înainte, când sufla vântul..."*

Atunci când voluptatea deschide porţile extazului, corpul se află în repaus, emoţiile sunt şterse, mentalul este ca şi mort; aceasta este, practic, suprafaţa imobilă a lacului, reflectând azurul şi natura. Însă imediat ce micile valuri fac mentalul să tremure, din dorinţa de a păstra starea minunată de fericire obţinută, se pierde însăşi splendoarea lucrurilor şi intensitatea, profunzimea trăirii. Astfel încât, scopul tantrismului pe această cale – şi, în fond, scopul oricărui înţelept – este acela de atingere a unei stări permanente de non-dorinţă, a unei stări de extaz fix, nezdruncinat, unde locul conştiinţei rămâne pentru totdeauna imobil şi pur. Experimentând această stare de bucurie supremă, de uniune interioară, fiinţa trăieşte liberă, impasibilă, neclintită precum muntele. Fără vârstă, nemuritoare, ea poate trece prin

lume, debordând de dragoste şi înţelepciune, căci Trezită cu adevărat şi aflată deasupra efemerităţii tuturor lucrurilor şi a schimbării, ea trăieşte în Regatul Fericirii.

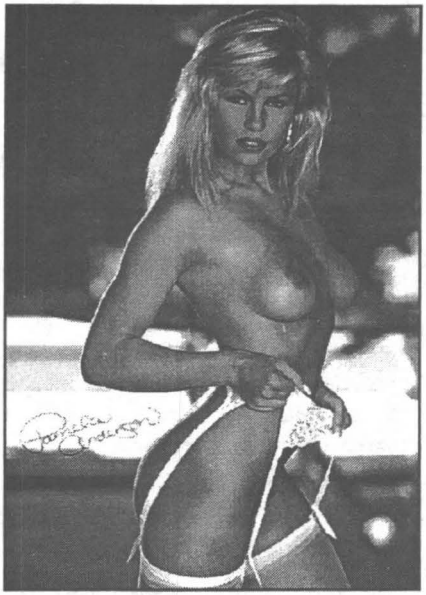

Astfel, arta erotică a templelor străluceşte de o lumină particulară, o lumină cu totul religioasă. Oricât ar fi de carnale şi senzuale aceste reprezentări de piatră, răspândite într-o ţară cu întinderi imense de vegetaţie luxuriantă, unde viaţa forfoteşte nebuneşte, ele exprimă cântarea interioară, chemarea la autodepăşire, imensa dorinţă de reîntâlnire cu Divinul. *„Aşa cum în îmbrăţişarea iubitei, omul uită lumea, tot ceea ce se află în el şi în afara lui, la fel, uniunea şi identificarea cu Fiinţa Absolută depăşeşte interiorul şi exteriorul...* [1]*"*

Amorul înseamnă uniunea corpurilor, înseamnă îmbrăţişarea sufletelor; atracţia forţelor complementare; reverberaţia diafană a profunzimilor Creaţiei; înseamnă corespondenţa cu legile echilibrului cosmic. Chiar în BHAGAVAD GITA, unul din cele mai cunoscute şi sacre texte hinduse, KRISHNA îi spune lui ARJUNA: *„Eu sunt Amorul în Creaţie"*.

VIZIUNEA TANTRICĂ

Din punctul de vedere al sexualităţii, sistemul tantric ni se revelează drept o cale amoroasă orientală profund spirituală, bazată pe o formă totală de erotism. Abordarea unei asemenea căi permite, printre altele, ca omul să descopere cele mai insolite şi mai profunde aspecte ale iubirii. Despre depăşirea prejudecăţilor şi a interdicţiilor prezente în viaţa socială modernă am vorbit anterior; o înţelegere adecvată şi o practică riguroasă a procedeelor tantrice trebuie, în mod firesc, să-i permită omului să depăşească tot ceea ce convenţiile (în ceea

[1] BRIHADAVANIAKA UPANISHAD.

ce priveşte erosul) refuză şi anume: utilizarea celor mai neobişnuite posturi sexuale, a celor mai intense metode de excitare, ca şi a celor mai inedite tehnici amoroase, pe care rareori un bărbat şi o femeie îndrăznesc să le abordeze chiar şi în imaginaţie.

Principiul esenţial în viziunea tantrică asupra jocului amoros este acela de a se ajunge ca, în pofida stării extrem de intense de plăcere, de mii de ori mai profundă decât în mod obişnuit, să se suspende definitiv descărcarea la ambii iubiţi (în cazul bărbatului – ejacularea, în cel al femeii – orgasmul exploziv acompaniat de descărcarea potenţialului sexual) indiferent de durata contactului intim. Controlându-se direct şi complet trăirea erotică, în final se ajunge la resorbţia şi transmutarea energiei sexuale, care ulterior este sublimată (transformată) în forme din ce în ce mai fine de energie subtilă. Când acest proces devine foarte intens în fiinţă, această energie subtilă, extrem de fină, este făcută să ascensioneze la nivel mental, făcând posibilă atingerea unor stări spirituale beatifice de conştiinţă, de o amploare şi o complexitate inimaginabile[1]. Această posibilitate de a interioriza şi transmuta practic în totalitate potenţialul energiei creatoare (sămânţa) pare de necrezut şi aproape imposibilă în lumina cunoştinţelor moderne de fiziologie sexuală. Cu toate acestea, cercetările fizicii cuantice şi ale biologiei avangardiste au demonstrat cât se poate de clar realizarea transmutaţiei unui anumit potenţial biologic, redusă în ultimă instanţă la transmutaţia elementelor.

Această extrem de rară capacitate de control total şi reţinere a spermei explică duratele foarte lungi (ore în şir) în care un tantric autentic poate face amor cu o femeie, fără a obosi deloc şi fără ca apetitul său sexual să se diminueze, ci dimpotrivă, el să sporească spre culmi nebănuite. O asemenea performanţă nu vrea să spună că ei ajung la ejaculare de fiecare dată, ci că reuşesc de fapt să prelungească contactul amoros pe o durată nelimitată de timp, suspendând în cele din urmă chiar şi ejacularea finală, datorită resorbţiei şi transmutării potenţialului sexual în alte forme de energie subtilă, infinit superioară, spirituală.

Aceste realizări cu adevărat remarcabile în plan fizic şi subtil ale fiinţei umane, subliniind realitatea unui evident progres spiritual,

[1] Adică obţinerea unor stări de conştiinţă extraordinar de elevate, dătătoare de extaz divin (SAMADHI).

devin posibile în măsura înţelegerii profunde a învăţămintelor tantrice şi abolirii concepţiilor perimate şi a prejudecăţilor închistatoare. În viziunea sistemului tantric, orice stare pe care o experimentează cineva, indiferent dacă este considerată bună sau rea, reprezintă o ocazie de a învăţa. De exemplu, o situaţie în care cineva se simte frustrat sexual nu este privită negativ în tantra, ci reprezintă o învăţătură, căci ea oferă ocazia respectivei persoane de a-şi înţelege propriile motivaţii legate de implicarea în sexualitate: ce înseamnă aceasta pentru ea? când a mai avut o asemenea comportare în trecut? de ce tolerează situaţia? ce posibilităţi de schimbare îi sunt accesibile? Prin intermediul acestor întrebări poate fi cultivată conştientizarea atitudinii faţă de relaţia amoroasă şi îmbunătăţirea acesteia.

Viziunea tantrică este holistică, îmbrăţişând totul, pentru că orice situaţie, plăcută sau neplăcută, reprezintă o ocazie pentru fiinţa umană de a deveni mai conştientă de ea însăşi şi de felul în care se pot amplifica aspiraţiile, calităţile şi capacităţile personale. Această viziune totală din partea sistemului tantric a permis să i se creioneze acestuia una din cele mai importante caracteristici şi anume, atitudinea sa antiascetică şi antispeculativă[1]. Acest lucru implică să posezi un trup sănătos, suplu şi viguros, în virtutea faptului că el reprezintă întregul Univers (zei, zeiţe, fiinţe, entităţi, planete, sori etc.), constituind vehicolul principal utilizat pentru obţinerea Eliberării Finale (MOKSHA). În plus, un astfel de corp este foarte necesar şi pentru abordarea corectă şi plenară a sexualităţii superioare tantrice. Unele texte afirmă chiar că: *„Nimeni nu va reuşi să obţină perfecţiunea prin mijlocirea unor operaţii dificile şi plictisitoare; perfecţiunea poate fi însă lesne dobândită prin satisfacerea tuturor dorinţelor"*[2], aceasta fiind un preambul la afirmaţia precisă că dobândirea Conştiinţei Absolute a lui Dumnezeu poate fi obţinută şi prin intermediul contactului amoros[3].

Deoarece tantra acreditează totalitatea, ea îmbrăţişează aspectele opuse, văzându-le nu ca pe nişte contradicţii, ci ca fiind complementare[4]. În consecinţă, conceptele de masculin şi feminin nu sunt

---

[1] Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 180.

[2] GUHYASAMAJA TANTRA.

[3] KULARNAVA TANTRA (VIII, pag. 107 şi urm.).

[4] „[...] toate contrariile sunt iluzorii, răul extrem coincide cu binele extrem, condiţia de Buddha poate – între limitele acestei mări a aprenţelor – să coincidă cu nemurirea supremă; toate acestea pentru simplul motiv că doar vidul universal este, tot restul fiind lipsit de realitate ontologică. Oricine a înţeles acest adevăr [...] se salvează, adică devine Buddha." (Mircea Eliade, op. cit., pag. 181).

văzute separat, despărţite pentru totdeauna, ci ca două polarităţi care se întâlnesc şi fuzionează în orice fiinţă umană.

Tantra recunoaşte că fiecare fiinţă umană, bărbat sau femeie, prezintă atât calităţi masculine, cât şi feminine. Aceasta înseamnă că, renunţând la stereotipiile legate de sex, oamenii îşi pot expanda foarte mult identităţile sexuale, venerând polaritatea din ei pe care au ignorat-o deplin până acum. Astfel, în tantra bărbatul poate fi încurajat să-şi exploreze aspectele uşoare, receptive, vulnerabile, feminine; el poate să se dispenseze de greutatea responsabilităţilor masculine, să oprească mişcarea şi să se relaxeze, având răbdare, făcând dragoste fără vreun scop anume, îngăduindu-şi să primească; în timp ce iubita lui are iniţiativa. La rândul ei, femeia îşi poate explora aspectul masculin, recunoscându-şi capacitatea de a conduce în mod dinamic fuziunea amoroasă, de a lua iniţiativa, de a crea noi modalităţi de ghidare şi învăţare, de a dărui plăcere ei însăşi şi iubitului. Bărbatul nu renunţă la masculinitate şi nici femeia la feminitate, ci doar ei îşi extind pur şi simplu potenţialul lor latent, pentru a include şi cealaltă polaritate.

În tantra, atunci când polarităţile fuzionează, devine accesibilă o dimensiune nouă: simţul sacrului. Atunci când este percepută sacralitatea uniunii sexuale, devine posibilă experimentarea legăturii ce există între om şi însăşi forţa vieţii, sursa creaţiei. Această legătură transportă conştiinţa individului dincolo de planul fizic, într-un câmp de putere şi energie incomparabil mai mare decât al lui propriu. Atunci, fiecare din cei doi – care alcătuiesc un cuplu – se simte conectat prin intermediul celuilalt, la tot ceea ce are viaţă şi iubeşte. Atunci el simte că

este o parte activă şi importantă din imensul dans al existenţei, experimentând chiar acest dans cosmic.

Introducerea unei dimensiuni sacre în relaţia sexuală n-ar fi însă posibilă fără respectarea şi aplicarea cerinţelor tantrice enunţate la începutul acestui subcapitol; această dimensiune sacră permite apoi ambilor iubiţi să constate că posedă mirifice calităţi divine, recunoscându-şi adevăratul potenţial ca fiind practic infinit şi nelimitat. În abordarea tantrică a sexualităţii se descoperă că, adorând zeul sau zeiţa din celălalt, poţi ajunge să vezi dincolo de limitările penibile ale personalităţii şi, percepând divinul din celălalt, sesizezi acelaşi potenţial în tine însuţi, celălalt devenind atunci o reflectare a propriei naturi divine.

Sistemul tantric consideră că uniunea sexuală nu este doar sacră, ci reprezintă chiar o artă în sine. Interesant este faptul că terminaţia sanskrită a cuvântului „artă" are înţelesul de „unire potrivită". Pentru a deveni adevăraţi tantrici, practicanţilor tehnicilor şi metodelor sexuale li se cerea să fie versaţi într-o mulţime de domenii, cum ar fi: conversaţia, dansul, ceremonialurile, masajul, aranjamentul floral, costumele, machiajul, muzica, igiena, respiraţia, meditaţia şi altele.

Atunci când arta erotică este învăţată în acest fel, are loc la nivelul fiinţei o profundă transformare în ceea ce priveşte sexualitatea. Actul sexual nu este ceva grăbit şi tensionat, plin de pericole de a te îmbolnăvi (şi nici nu trebuie privit din această perspectivă – desigur, în afara precauţiilor absolut necesare), ci un schimb sigur şi sănătos între iubiţi care se respectă şi se cunosc reciproc la nivel intelectual, emoţional şi senzual, înainte de a intra în uniune sexuală.

Conform învăţăturii tantrice, manifestarea amoroasă implică în primul rând existenţa energiei subtile, iar tantra consideră că energia reprezintă însăşi mişcarea vieţii. La nivelul corpului uman, energia se află într-o continuă mişcare. De pildă, nucleul şi electronii unui atom au mişcări şi ritmuri vibratorii caracteristice. Acelaşi lucru se petrece cu moleculele, celulele şi organele corpului omenesc. Fiecare celulă din organism pulsează ritmic, la fel ca inima, diafragma, intestinele, plămânii, şi multe alte componente fiziologice. Vibraţiile provenind de la aceste mişcări ritmice generează curenţi bioelectrici, care străbat în mod continuu întregul corp, generând de asemenea câmpuri energetice care înconjoară organismul; pe de altă parte, stările şi emoţiile

noastre creează vibraţii specifice care modifică aceste câmpuri energetice.

Sistemul tantric concepe, astfel, fiecare fiinţă umană ca pe un organism care este parte a unui întreg mai larg – în care ritmul şi vibraţia reprezintă factori unificatori, fiind factori ce influenţează relaţia dintre o persoană şi alta. Cu alte cuvinte, metodele şi procedeele tantrice arată cum să fie armonizate energiile într-un cuplu, astfel încât cei doi iubiţi să ajungă „la aceeaşi lungime de undă", creând astfel o rezonanţă măsurabilă între câmpurile lor energetice. În ceea ce priveşte sexualitatea tantrică, arta creării unei astfel de rezonanţe este echivalentă cu ceea ce poartă numele de preludiu amoros.

Una din cele mai profunde perspective în concepţia tantrică este aceea că trupul omenesc reprezintă un singur fenomen energetic. La un capăt al spectrului, la nivel fizic, această energie se exprimă în termenii impulsului sexual; la celălalt capăt al spectrului, la nivelul sistemului nervos şi al creierului, energia este experimentată ca extaz. Se observă că instinctul sexual reprezintă energia instinctuală, brută, nerafinată, însă tantra afirmă că însăşi acest impuls sexual poate fi rafinat şi transformat în extaz, fiind o singură energie care se manifestă în mai multe feluri. În concluzie, energia sexuală trebuie privită şi acceptată ca fiind materia brută, „petrolul nerafinat", din care mai apoi este alcătuit combustibilul superior al extazului.

Se spune că cei mai vechi mistici orientali au obţinut primele sclipiri de iluminare în momentul orgasmului. Într-adevăr, mulţi oameni ştiu că orgasmul le poate da o stare temporară de extaz. Pentru câteva secunde, mintea devine lipsită de gânduri, viziunea egocentrică asupra vieţii dispare şi păşim în afara timpului, într-un atemporal „acum", plin de fericire. Astfel, pentru vechii mistici sexualitatea reprezenta însăşi sursa experienţei religioase, ceea ce poate redeveni şi astăzi, dacă i se conferă atitudini şi condiţii potrivite.

ATITUDINEA TANTRICĂ

Sexualitatea superioară tantrică poate fi aplicată numai dacă se cunoaşte şi se înţelege bine atitudinea tantrică privitoare la atât de finele şi delicatele raporturi şi relaţii amoroase dintre iubiţi. O astfel de atitudine va mări considerabil capacitatea de a experimenta extazul sexual.

Aspectele pe care le vom lua în discuţie sunt relativ simple şi cunoscute, însă conştientizarea lor se dovedeşte, de cel mai multe ori, dificilă, din cauza continuei dispersii mentale şi slăbiciunii egotice care îmbracă, precum un văl mai mult sau mai puţin dens, fiecare fiinţă umană. O primă astfel de atitudine necesară este aceea a deplinei încrederi şi consideraţii de sine, aspect care nu trebuie să se traducă printr-o indulgenţă centrată egotic, ci în capacitatea de a-ţi asculta mai mereu şi în mod detaşat vocea şi impulsul lăuntric, ghidarea intuitivă a propriei tale inimi. Acest lucru determină mai multe efecte: el va evidenţia, în primul rând, faptul că experienţa extazului trebuie neapărat trăită; apoi, faptul că nu trebuie făcute compromisuri şi că fiinţa nu trebuie să se mulţumească cu mai puţin decît doreşte cu adevărat, mai ales în privinţa erosului. Dacă un individ doreşte să iubească pe altcineva înainte ca el singur să fi dobândit acea senzaţie de preţuire proprie[1], necesară pentru a-şi înţelege menirea şi posibilitatea devenirii, el va sfârşi inevitabil prin a se simţi posesiv, gelos şi dependent. Dimpotrivă, atunci când începi cu adevărat să te iubeşti pe tine însuţi – aceasta fiind în fapt o reflectare a iubirii nesfârşite izvorâte din chiar Inima esenţă[2] a fiinţei tale – devii precum un magnet veritabil, atrăgând iubirea celorlalţi. Cu toate acestea, omul fiind el singur un întreg, nu are neapărată nevoie pentru aceasta de ceilalţi, astfel încât eventualele sentimente de ruşine, frică, frustrarea sau complexe nu-şi găsesc aici locul. Individul pe deplin conştient de infinita potenţialitate a forţelor sale, doreşte să împartă şi să celebreze pretutindeni iubirea (care a cum a devenit o stare de fapt pentru el însuşi) şi ajutorul său, fiind mulţumit

[1] Repetăm încă o dată că pentru aceasta nu trebuie să se înţeleagă nimic ce are legătură cu narcisismul, egoismul, orgoliul etc.

[2] Identificată aici cu ATMAN, Sinele individual.

şi detaşat atât atunci când primeşte, cât şi atunci când dăruieşte. Aceasta reprezintă libertatea, adică baza unei relaţii adevărate; acesta este scopul sexualităţii superioare. Tantra arată că iubirea sexuală reprezintă în fapt o creaţie minuţioasă, realizată în mod egal de cei doi iubiţi. În relaţia stabilită, se adoră şi se venerează diferenţele din celălalt, deşi şi acestea sunt ulterior depăşite, trecându-se dincolo de ele, într-un spaţiu al respectului şi devoţiunii.

O atitudine tantrică importantă în sexualitatea superioară este aceea prin care individul învaţă să-şi elimine sentimentul culpei în privinţa amorului. Mulţi îşi închipuie că au făcut deja acest lucru, dar culpa lucrează foarte profund, în spatele gândurilor conştiente. Aceasta, deoarece timp de secole, religiile organizate au folosit vina legată de sex ca pe o modalitate subtilă de a manipula şi exploata oamenii, iar recenta şi relativa liberalizare a sexualităţii nu a reuşit încă să elimine această cruntă moştenire. Aşadar, fiinţa umană trebuie să dezrădăcineze din ea însăşi sentimentul culpei, pentru a putea experimenta jocul amoros ca pe un instinct sănătos, ca pe o celebrare a vieţii care o menţine tânără şi plină de vitalitate.

Spontaneitatea în gând şi acţiuni reprezintă, de asemenea, un aspect esenţial în sexualitatea tantrică. Viaţa este privită ca un mister şi, de aceea, trebuie să oferiţi libertatea de a reacţiona la ceea ce este nou şi nefamiliar. Dacă persoana este integral pregătită la toate nivelele – fizic, mental şi emoţional – atunci modalitatea proprie şi spontană în care trebuie să acţioneze apare de la sine şi, deci, nu trebuie impusă o tehnică împrumutată sau un aşa-zis „sfat competent" venit de la cine ştie ce „cunoscător" sau „expert". Tantra are încredere în originalitatea fiecăruia doritor să abordeze misterele unei sexualităţi transfiguratoare şi îi învaţă pe aceştia să exploreze propriul fel natural, original, unic de a face dragoste.

Pe de altă parte, sistemul cultural contemporan, viciat de numeroase interdicţii şi bariere sufleteşti, i-a învăţat pe oameni să creadă că ei nu merită cu adevărat plăcerea, că a cultiva o astfel de plăcere este un lucru egoist şi că a dărui este mai respectabil decât a primi; că a tinde către aşa ceva semnifică în general o pierdere de timp şi o distragere de la lucruri mai serioase. Când omul îşi permite lui însuşi să primească plăcere, el deja începe prin a-şi impune anumite condiţii, cum ar fi: „Ar trebui să-i ofer ceva în schimb pentru această plăcere pe care o experimentez"; *„Îi iau prea mult din timpul liber"*;

sau: *„N-ar trebui să arăt ce mult îmi place acest lucru, altfel o să creadă că sunt o târfă"*. Însă principiile şi conduita unei sexualităţi cu adevărat superioare vor ajuta imens fiinţa umană să-şi dezvolte capacitatea minunată de a fi în mod total şi necondiţionat receptiv la plăcere.

Una din cele mai importante atitudini cu care omul trebuie să se obişnuiască este cea prin care el descoperă extraordinarele beneficii ale meditaţiei profunde. Aici ar putea apărea în mod firesc întrebarea: ce legătură există între meditaţie şi senzualitate sau eros? Pe scurt, aplicată astfel, meditaţia conferă claritate. Într-un exemplu edificator, să ne imaginăm o sticlă umplută cu nisip şi apă; dacă ea este agitată, nu vom mai putea distinge nimic clar. Tot astfel funcţionează şi mintea omului aproape mereu, în timpul vieţii normale; ea este străbătută de atâtea gânduri, percepţii şi frânturi de informaţii, încât este tot timpul „neclară" şi confuză. Dacă însă vom aşeza sticla undeva, pe un loc drept, şi o vom lăsa astfel câteva minute, nisipul se va depune în straturi armonioase la fundul sticlei, iar apa va deveni limpede. Prin comparaţie, meditaţia face acelaşi lucru. Aşezându-vă într-o poziţie relaxată şi nemişcată, focalizându-vă atenţia în interior şi respirând profund, murmurul zgomotos al proceselor mentale se va linişti gradat. Pe măsură ce mintea se linişteşte, omul devine capabil să acorde mai multă atenţie sentimentelor şi senzaţiilor sale, mărindu-şi astfel capacitatea de a experimenta plăcerea. În sexualitatea tantrică, meditaţia ajută la o conştientizare mai profundă a corpului, inimii şi minţii, precum şi la armonizarea inefabilă a acestor trei aspecte ale fiinţei, pentru a accede la nivele mai înalte şi mai intense de experimentare a plăcerii. Desigur, aici nu ne referim la metode avansate şi complexe de introspecţie, ci la o simplă translaţie a focalizării, care se traduce printr-o armonizare interioară, concentrare lăuntrică, relaxare, învăţarea modului în care să se navigheze dincolo de zbuciumul minţii, pentru a dilata cât mai mult câmpul percepţiilor lăuntrice. În această accepţiune, meditaţia nu este un efort, ci pur şi simplu observarea conştientă a ceea ce se petrece înăuntru. În relaţiile de lungă durată există tendinţa ca actul amoros să devină o rutină, un automatism, aceasta reducând capacitatea cuplului de a se bucura de el. Prin liniştirea minţii, meditaţia permite reîntoarcerea actului amoros la o stare de prospeţime şi inocenţă. În fapt, pentru sexualitatea superioară, meditaţia poate fi privită ca un proces de eliminare a automatismelor sexuale.

În accepţiunea tantrică se face o distincţie netă între a face dragoste cu un scop anume şi a face dragoste în mod complet detaşat, doar din iubire şi dăruire. În orice practică (şi mai ales în cea sexuală) omul trebuie să depună întregul efort de care este capabil pentru ca mai apoi să se lase purtat de efectele lui. Trebuie reţinut faptul că nu se poate voi efectul, acelaşi lucru fiind valabil şi pentru obţinerea extazului dătător de o indescriptibilă fericire. Se pot asigura doar condiţiile propice pentru ca aceasta să apară. Acesta este de altfel şi motivul pentru care multe cupluri în Occident sunt frustrate în aşteptările lor de a experimenta extazul amoros, căci ele vor să-l atingă prin puterea voinţei şi prin control în timp ce, de fapt, problema constă în a crea experienţe foarte intense, ce sunt imediat urmate de relaxare şi abandonare în extaz.

Ultimul aspect în cadrul celor câteva enumerate, care definesc în mare atitudinea tantrică faţă de sexualitate, se referă la înţelegerea şi integrarea armonioasă a actului de a fi smerit. Smerenia reprezintă un aspect esenţial al procesului învăţării în tantra. Există, cu toate acestea, o mare confuzie legată de ceea ce înseamnă smerenie. Oamenii suspectează acest termen, pe care îl echivalează cu lipsa voinţei libere şi a puterii personale. De fapt, ei confundă smerenia cu supunerea, care este o atitudine pasivă, implicând renunţarea la responsabilitatea asumării propriilor acţiuni, dorind ca altul să facă lucrurile în locul lor. Spre deosebire de supunere, smerenia înseamnă a te topi în ceea ce este superior, în Divin. În sexualitatea superioară, omul se abandonează voluntar aspectului suprem al propriului său potenţial, astfel încât să înceapă să crească din ce în ce mai mult în acesta. Înţelegerea artei şi capacităţii de a fi smerit va face ca experienţa să fie mult mai accesibilă. Adevărata smerenie reprezintă o alegere conştientă, făcută din liberă voinţă. Ea înseamnă să-ţi deschizi cu adevărat inima şi să ai încredere în iubitul sau iubita de lângă tine.

ASPECTE SPECIFICE ÎN AMORUL TANTRIC

Descrierile clasice ale orgasmului tantric vorbesc despre o experienţă minunată, unitară, de fuziune. Totuşi, actul amoros aşa cum este el înţeles şi practicat în societatea modernă nu conduce decât în cazuri rarisime la asemenea trăiri beatifice. Se pot distinge, astfel, trei nivele diferite de practică a sexualităţii, corelate cu cele trei „modalităţi" sau „categorii" naturale, descrise anterior, care sunt sattva, rajas şi tamas.

De pildă, sexualitatea care este crudă, violentă, egoistă, fără nici un respect, în care celălalt este tratat ca un simplu obiect lipsit de sentimente, este o sexualitate TAMASICĂ. Dacă sensibilitatea celor doi care fac dragoste nu este încă dezvoltată, ei vor recurge la stimuli grosieri pentru a ajunge să se „elibereze" într-un anumit mod. O astfel de sexualitate TAMASICĂ este reprezentată prin culoarea neagră.

Sexualitatea RAJASICĂ, comună la cea mai mare parte din oameni, este pasională, palpitantă, romantică, captivantă, excitantă. Deoarece ea implică multe din calităţile focului, i se atribuie culoarea roşie. Deşi mult superioară sexualităţii TAMASICE, sexualitatea RAJASICĂ duce deseori la stări de frustrare, dacă aspectul SATTVIC sau pur al conştiinţei nu este suficient de dezvoltat; pentru a obţine aceasta, este necesară maturizarea relaţiei în cuplul respectiv. Odată ajunsă la acest punct critic dat de frustrare, relaţia cuplului se poate destrăma, ajungându-se la un amestec cald-rece, ca în expresia „focul s-a stins". Rezolvarea tipică a unei astfel de situaţii este fie găsirea unui nou iubit (sau iubită), fie păstrarea relaţiei, dar cu modificarea integrală a situaţiei şi comportamentului celor doi. Dacă în continuare, însă, conflictul se va accentua, atunci se ajunge practic inevitabil la antagonismul penibil iubire-ură. În această etapă tinde să domine comportamentul TAMASIC, de tipul violenţei verbale sau fizice, ceea ce duce la degenerarea relaţiei.

Spre deosebire de primele două, sexualitatea SATTVICĂ sau calea sexualităţii sacre, plină de transfigurare şi iubire, încorporează calităţile de deschidere şi spaţiu, astfel încât amorul se transformă în senzaţii cu adevărat pure şi beatifice; a face astfel dragoste înseamnă un cumul de calităţi şi tendinţe pline de armonie şi dăruire: frumuseţe, meditaţie, tămăduire, seninătate, unduire, pace, simţire, profunzime, binecuvântare, transfigurare, spiritualitate. Nemaiexistând probleme, energia

sexuală contribuie acum profund şi din plin la progresul spiritual al celor doi şi, în general, la conturarea sentimentului de împlinire. Prin iubirea tantrică, SATTVICĂ, energia sexuală este armonizată cu viaţa spirituală, iar puternicele energii vitale sunt orientate şi transmutate către iubire şi sentimentul transcendenţei. Sexualitatea SATTVICĂ este simbolizată prin strălucirea soarelui pe cer care, atunci când atinge zenitul, radiază o lumină albă, orbitoare, care arde din rădăcină manifestările egotice şi limitările fiinţei umane.

În practică, cele mai iubitoare cupluri vor descoperi că tind să alterneze dragostea RAJASICĂ cu cea SATTVICĂ; pot apare chiar anumite perioade când amorul nu li se va mai părea important, cei doi focalizându-şi atenţia cu putere către alte aspecte luminoase ale vieţii spirituale, pentru ca doar câteva luni mai târziu ei să reia cu o şi mai arzătoare pasiune jocurile erotice, dragostea fiind atunci din nou proaspătă şi excitantă.

Dorinţa inteligentă de a face dragoste şi a experimenta sexualitatea sacră şi o uniune plină de înţelesuri profunde trebuie să vină dinlăuntrul fiinţei, ca o înflorire spontană. Căile rigide pentru spiritualizarea sexualităţii, chiar dacă bine intenţionate, tind să obstrucţioneze curgerea naturală interioară, care singură este în măsură să cunoască intuitiv ce este mai bine pentru om.

SPERMA

Puterea magică a acestui fluid a constituit încă din timpuri străvechi un punct de atracţie şi un subiect supus multor comentarii, atât din partea autorilor occidentali, cât şi a celor din Orient[1].

În textele hinduse aparţinând diferitelor tradiţii sau şcoli spirituale, texte redactate în marea lor majoritate în limba sanscrită, esenţa virilă la bărbat sau sperma reprezintă o sursă concentrată de energie, simbolizată metafizic printr-un punct (bindu). Ea este o combinaţie între lichidul reproductiv şi o substanţă subtilă ce emană de la nivelul lui sahasrara. În plus, ea posedă multe proprietăţi miraculoase şi, în anumite condiţii, se poate chiar transforma în nectarul divin (AMRITA), aducător al nemuririi şi beatitudinii spirituale.

---

[1] Arthur Waley, o mare autoritate în domeniul studiului şi analizei gândirii şi filozofiei chineze, precizează că termenul chinezesc *p'o* (însemnând „sufletul carnal" sau „sufletul fizic") reprezintă înţelesul cuvântului „sperma".

Cunoaşterea caracteristicilor şi proprietăţilor spermei la bărbat, cât şi a modalităţilor în care aceasta poate fi conservată şi utilizată, se află printre cele mai bine păzite secrete ale tantrismului. Dacă sămânţa virilă este emisă şi astfel pierdută prin ejaculare, atunci individul va fi supus treptat decrepitudinii fizice, scurgerii timpului şi morţii. Dimpotrivă, cel care este înţelept, care poate şi ştie să-şi conserve sperma, transmutând-o şi sublimând-o în mod succesiv către centrii superiori de forţă, obţine nemurirea chiar şi la nivelul corpului fizic. Astfel, sămânţa vitală trebuie reţinută şi transformată, astfel încât să hrănească şi să menţină într-o stare perfectă de funcţionare creierul şi, în general, psihicul omului[1].

---

[1] Deşi sperma constituie cea mai preţioasă substanţă pentru bărbat, ea este doar una din substanţele esenţiale având calităţi magice, folosite într-o ramură mai puţin cunoscută a tantrismului şi anume, în alchimia tantrică (DHATU-VADA). Aceste substanţe sunt atât lichide cât şi solide; de pildă, dintre substanţele lichide mai putem menţiona altele aparţinând corpului fizic, cum ar fi: saliva, laptele de mamă, sângele, urina, sângele menstrual. La nivel subtil este utilizat misteriosul şuvoi energetic subtil (AMRITA) ce picură din sahasrara, iar din natură lichide precum apa de izvor, uleiurile naturale sau sucurile naturale, precum şi diferite tipuri de răşini.

Anumite elemente utilizate în alchimia tradiţională sunt folosite de asemenea şi de alchimiştii tantrici. Printre acestea enumerăm: *mercurul* (considerat a fi însăşi întruchiparea sămânţei virile a lui SHIVA), *mica* (considerată ca ovulul lui SHAKTI), în combinaţie cu *sarea, sulful, orpimentul, cenuşa de oase* şi metale de diferite tipuri.

Unele elemente ale ştiinţei alchimice erau deja cunoscute la aborigenii prearieni din India, multe dintre aceste cunoştinţe fiind mai apoi păstrate şi integrate în noţiunile de medicină tradiţională hindusă (AYURVEDA). În general, se poate vorbi despre alchimia tantrică interioară şi alchimia tantrică exterioară. Principiile alchimiei tantrice interioare, care privesc corpul uman, au fost introduse în India de înţelepţii chinezi, în timp ce tehnicile de laborator ale alchimiei exterioare au provenit din vechea Arabie. Cu toate acestea, atât alchimia interioară, cât şi cea exterioară s-au dezvoltat şi au luat o formă tipic hindusă. Studiile şi căutările pentru obţinerea tincturii de proiecţie astrală, longevitatea, tinereţea veşnică şi nemurirea, toate aceste ţeluri au făcut ca noţiunile şi cunoştinţele de alchimie să fie combinate în mod strălucit cu procedeele de HATHA-YOGA, tehnici de respiraţie, de amor sau cu tehnicile foarte puternice de transmutare cunoscute sub numele de OLI-MUDRA-e. Astfel, alchimia tantrică a devenit esenţialmente o adevărată cale a vieţii, o doctrină mistică, precum şi un mijloc de a dobândi eliberarea spirituală.

În alchimia interioară, tantricul realizează o serie întreagă de exerciţii şi experimente cu al său corp, dar proiectându-se şi în interiorul acestuia, folosind astfel structura sa fizică ca pe un adevărat laborator. Obiectivul său esenţial este acela al transmutării – prin intermediul procedeelor yoghine şi magice – a diferitelor substanţe aflate în interiorul corpului său.

Alchimia exterioară tantrică ia în consideraţie prepararea anumitor remedii medicale şi a unor preparate pe bază de ierburi, înţelegerea modului de acţiune a otrăvurilor, căutarea pietrei filozofale, precum şi arta obţinerii diferitelor substanţe afrodisiace.

CICLUL MENSTRUAL

Menstruaţia este un atribut distinctiv al femeii adulte. Unul din textele tantrice (MATRIKA-BHEDA TANTRA) numeşte şase tipuri de flux menstrual, în timp ce alte scrieri diferenţiază menstrele în conformitate cu tipul femeii, vârsta ei şi casta socială din care face parte. Distincţii precise mai sunt făcute şi între menstruaţia unei fete virgine, primul ciclu după săvârşirea căsătoriei, primul ciclu după naştere şi ultima menstruaţie a unei femei când ea a ajuns la sfârşitul vieţii fertile (înainte de menopauză)[1].

Copilul născut ca rezultat al concepţiei sexuale în perioada de ciclu menstrual este unul înzestrat cu o mare forţă fizică şi chiar psihică, pe care, din păcate, va avea tendinţa să o folosească în mod malefic şi distructiv. Din această cauză, atunci când perioada fertilă[2] se suprapune peste cea a ciclului menstrual, este bine să se evite contactul sexual în scopul procreerii.

Perioada ciclului menstrual este privită de mulţi hinduşi ca definind impuritatea femeii; de aceea, în intervalul respectiv, ei nu i se permite să făptuiască mare parte din treburile casnice şi nu are voie să gătească.

Punctul de vedere tantric este însă diferit; femeia aflată în perioada de menstruaţie este integrată de concepţia tantrică într-o categorie aparte. În perioada respectivă de timp, energia ei se află la apogeu, din care cauză contactul sexual sau chiar simpla apropiere cu o astfel de fiinţă este considerată învigoratoare şi sănătoasă. Medicina modernă – care, în multe aspecte este încă deplin neputincioasă şi neştiutoare – ar putea spune că sângele menstrual reprezintă o combinaţie de sânge necalitativ, ovulul dezintegrat, mucus, fragmente de ţesuturi moarte,

[1] Sângele menstrual reprezintă o substanţă importantă în alchimia tantrică. Calitatea acestui sânge menstrual este RAJAS. După afirmaţiile marilor alchimişti ai Europei medievale, unul din ingredientele esenţiale în obţinerea pietrei filozofale este sângele menstrual al unei femei prostituate, aceasta fiind şi ideea împărtăşită de tradiţia alchimică tantrică. Se spune chiar că brahmanul alchimist Vyali (cca. 1050 d.Cr.) şi-a consacrat în zadar mulţi ani din viaţă încercând să obţină prin distilări succesive elixirul vieţii. El trăia cu o prostituată şi legenda spune că într-una din zile un strop din sângele ei menstrual a căzut în amestecul preparat de Vyali. Acesta, amestecând apoi propriul său „mercur" (sau sperma) a obţinut elixirul mult dorit.

[2] Concepţia medicinii moderne asupra ceştui subiect este parţial eronată, deoarece ea nu ia în consideraţie elemente esenţiale cum ar fi anumite calcule astrologice etc. O simplă statistică în acest sens ar putea fi revelatoare.

menotoxine şi alte substanţe. Tantra afirmă însă că acest fluid preţios deţine o energie extraordinară provenită de la cumulul necesar formării ovulului, precum şi alte substanţe tonice, cum ar fi arsenicul, fierul şi lecitina, ceea ce-i măreşte foarte mult potenţialul energetic. Tocmai de aceea, femeia la ciclu este privită drept încarnarea Marii Zeiţe (SHAKTI) şi ea va trebui să fie adorată şi transfigurată corespunzător, cu atât mai mult cu cât cuplul este angajat în uniune sexuală.

LINGAM

LINGAM-ul reprezintă organul sexual masculin (PHALLUS) şi este considerat drept simbolul vizibil al creatorului, fiind deci esenţial să i se recunoască natura divină. Dincolo de puritanismul ieftin, de concepţiile perimate, de prejudecăţile închistatoare şi de complexele infantile ce caracterizează majoritatea societăţii moderne în ceea ce priveşte aspectele sexuale, este important de subliniat faptul că acest cult al LINGAM-ului a străbătut secolele şi epocile, ajungând chiar până în zilele noastre la unele tradiţii orientale (în special hindusă, chineză şi japoneză), unde el continuă să fie practicat conform datinilor şi mitologiei străvechi. În conformitate cu MAHANIRVANA TANTRA, cel care adoră simbolul PHALLIC al lui SHIVA dobândeşte de zece milioane de ori mai multe merite decât cedarea multor acri de pământ plin de zăcăminte de aur celor săraci sau decât săparea fântânilor într-un teritoriu lipsit de apă (pentru bunăstarea locuitorilor) ori decât ajutându-i pe cei sărmani şi necăjiţi[1].

PHALLUSUL sau LINGAM-ul este adorat în sute şi mii de temple de pe tot cuprinsul Indiei, unele din aceste reprezentări ale simbolului sacru având proporţii masive, pe când altele sunt de mărime mică. De asemenea, unele lăcaşuri sfinte conţin o singură reprezentare monolitică a LINGAM-ului, altele având însă în interiorul lor zeci şi zeci astfel de simboluri[2].

PHALLUSUL unui bărbat sfânt este adorat uneori în India, în special de către femeile care doresc să aibă un copil, adorare ce implică ingrediente precum: untul clarificat, pasta de santal, pudră, iarbă sfinţită, acompaniate de rostirea diferitelor MANTRA-e.

---

[1] John Woodroffe – „TANTRA OF THE GREAT LIBERATION", pag. 334, Dover, New York 1972.

[2] Unele LINGAM-uri enorme au gravate pe ele însele sute de alte LINGAM-uri mai mici.

LINGAM-ul poate fi simbolizat prin fulger (VAJRA), baston (DANDA), trident sau sceptru (SHULA), peşte, un şarpe care se ridică (acesta fiind unul din cele mai vechi şi mai puternice simboluri phallice), printr-o coloană, printr-un triunghi cu vârful în sus şi, în general, prin orice obiect natural ce prezintă o formă asemănătoare cu cea a phallusului.

YONI

YONI desemnează organul sexual feminin (vulva). Ca şi LINGAM-ul, simbolul lui YONI este larg răspândit mai ales pe teritoriul Indiei. Linia de mijloc sau „fisura" ce este inclusă în simbolul unui YONI este dătătoare de şansă şi noroc (BHAGA)[1].

Vulva reprezintă „triunghiul sursei din care a izvorât totul", „triunghiul originii". În HEVAJRA TANTRA chiar se specifică: *„[Adeptul] trebuie să se concentreze asupra spaţiului din mijlocul triunghiului originii"*.

YONI-ul este considerat un adevărat talisman, care conferă succesul şi victoria în orice situaţie. Tradiţia spirituală hindusă ne spune că însuşi marele zeu SHIVA a cucerit moartea, deoarece a meditat cu intensitate asupra simbolului lui YONI, cel dătător de viaţă[2]. În YONI TANTRA, YONI este divizat în zece părţi, fiecare dintre acestea find asociate câte unui aspect al zeiţei. YONI reprezintă o emblemă a Ultimei Realităţi, receptacului marilor secrete universale, conţinând în a ei formă enigmaticul vid creator (SHUNYA), acel „gol" sau „zero" în care sunt conţinute în mod potenţial toate lucrurile şi fiinţele din creaţie. În alte texte sanskrite tradiţionale, YONI este prezentată ca o suprafaţă sacră, ca o zonă a fericirii, o regiune ce se deschide în ceea ce numim *axis mundi* („axa întregii lumi"), punctul de traversare a universului şi poarta către misterele cosmice.

Templele tantrice sunt deseori dedicate lui YONI, una din adorările principale ale tantrismului fiind cea a vulvei (YONI PUJA), în care se adoră cu profundă emoţie transfiguratoare fie vulva unei femei, fie

[1] De altfel, BHAGA reprezintă un alt termen ce desemnează YONI.

[2] De asemenea, RAMA (care a fost unul din AVATARII zeului VISHNU) l-a învins pe marele demon RAVAN, cel cu zece capete, pentru că a adorat cu intensitate YONI-ul credincioasei lui soţii, SITA.

reprezentarea simbolului în piatră, lemn sau ca pictură, identificând-o cu însăşi *Zeiţa Mamă*.

În MANDALA-ele tantrice, YONI-ul şi motivele sale sunt frecvent reprezentate, dar aceste desene sau sculpturi pot fi la fel de bine întâlnite în diferite obiecte casnice utilizate în viaţa de zi cu zi. Simbolurile lui YONI sunt, în general, toate carapacele, potcoava, toate florile (în special lotusul (PADMA), cercul, triunghiul cu vârful în jos, şarpele încolăcit (ce reprezintă energia spiralată înlăuntrul femeii) şi orice alt subiect natural care se apropie ca formă de vulvă. De asemenea, toate pietrele de inel sau orice altă piatră mică, având un mic orificiu natural, sunt privite ca pietre simbolizând YONI. Ele sunt considerate ca fiind benefice pentru cel care le-a găsit şi le posedă, după ce în prealabil au fost consacrate corespunzător de acesta.

CONTINENŢA SEXUALĂ

În tradiţia chineză taoistă străveche există credinţa veridică asupra faptului că oamenii experimentează pierderi masive de energie dacă ejaculează în timpul contactului sexual sau după aceea. Acest lucru devine cu atât mai evident dacă este corelat cu vârsta şi cu starea sănătăţii. Aceeaşi învăţătură afirmă că armonia dintre sexe este posibilă numai atunci când un bărbat este capabil de un act sexual prelungit, aducând femeia la punctul culminant al dorinţei inimii sale. Sintetic, efectele negative ale pierderilor succesive ale sămânţei virile la bărbaţi (dar şi prin intermediul orgasmelor explozive, cu descărcarea potenţialului energetic la femeie) duc la îmbătrânirea şi moartea prematură, fiind influenţate de patru alţi factori importanţi: vârsta, boala, anotimpurile şi frecvenţa relaţiilor sexuale. La toate acestea se adaugă şi faptul că, începând cu vârsta de 20 ani, se constată începutul unei scăderi lente a secreţiei de hormoni sexuali ai virilităţii[1].

[1] Conform studiilor medicale efectuate de dr. Winnifred B. Cutler.

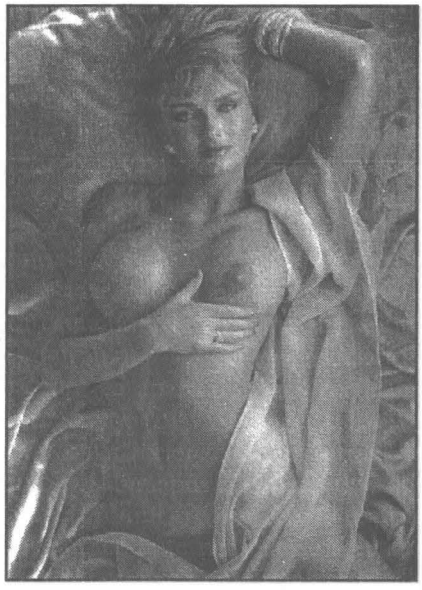

Pentru a opri toate aceste manifestări negative în ceea ce priveşte viaţa şi sănătatea omului au fost propuse multiple metode, dintre care cea mai eficientă şi mai spectaculoasă în efecte, ce acoperă întreaga gamă a trăirilor şi năzuinţelor fiinţei umane, este contineţa sexuală. Continenţa sexuală reprezintă, deci, reţinerea şi conservarea spermei (lipsa ejaculării seminale) pentru ca aceasta să fie mai apoi transmutată şi sublimată corespunzător către zonele superioare ale corpului, cu ajutorul diferitelor tehnici fizice şi mentale. Această tehnică a continenţei sexuale este cunoscută sub numele de *coitus rezervatus* (abţinerea de la ejaculare), fiind numită de unii sexologi şi *karessa*. În unele procedee de obţinere a unor înalte şi elevate stări de conştiinţă, reţinerea spermei este combinată cu retenţia suflului şi oprirea activităţii mentale[1].

Unii bărbaţi practică continenţa în mod instinctiv; ei pot să nu ştie nimic în legătură cu efectele negative ulterioare ejaculării dar, intuitiv, preferă să evite emisia seminală, mai ales atunci când se află într-o perioadă de stres sau oboseală marcantă. Iritabilitatea, subestimarea, pierderea încrederii în sine, regretul, deprimarea, resentimentul sau dispreţul pentru femeie sau faţă de sine însuşi şi pierderea mare de energie reprezintă doar câteva din semnele care pot duce la o ejaculare nedorită. Pe aceeaşi lungime de undă se înscrie şi platitudinea tonurilor emoţionale (care exprimă, în fapt, nivelul energetic al fiinţei în cauză), ce urmează după o ejaculare a spermei. Această platitudine poate persista ore întregi sau, uneori, zile în şir.

[1] Conform tradiţiei yoghine, sperma (VIRYA), suflul (VAYU) şi mintea (MANAS) se află într-o strânsă interdependenţă, oprirea – sau, dimpotrivă, manifestarea – uneia dintre ele influenţându-le corespunzător pe celelalte două.

La început, actul sexual realizat în mod temperat este mai indicat pentru obţinerea succesului în ceea ce priveşte continenţa, decât cel viguros şi repezit, care duce în scurt timp la suprasolicitarea prostatei, ceea ce determină în bărbat nevoia imperioasă de a ejacula.

Majoritatea oamenilor îşi închipuie că, dacă ejacularea spermei (la bărbat) sau descărcarea energetică explozivă (la femeie) sunt oprite, atunci scurta plăcere efemeră asociată acestor trăiri de câteva secunde este şi ea suprimată. Această eroare profundă vine de la ***concepţia greşită că ejacularea (la bărbat) şi descărcarea energetică (la femeie) sunt sinonime cu orgasmul*** prin intermediul căruia se manifestă plăcerea, astfel încât suprimarea lor duce în mod automat şi la suprimarea orgasmului. Vom departaja, aşadar, în mod net aspectul pur fiziologic al ejaculării (la bărbat) şi descărcării spasmice (la femeie) de aspectul subtil, emoţional, beatific, pur energetic al orgasmului interiorizat, obţinut prin continenţă.

Cercetările efectuate în domeniul sexologiei au demonstrat că, atunci când orgasmul este resimţit şi tratat ca o stare modificată, superioară, de conştiinţă, sunt angrenate în întregul corp mai multe nivele energetice, iar capacitatea de conştientizare se măreşte. Dacă motivaţia de a avea o stare de orgasm într-un anumit moment este doar aceea de înlăturare a tensiunii, atunci se tinde aproape irevocabil spre o pierdere de energie (prin ejaculare (la bărbat) sau orgasm exploziv (la femeie)). Pe de altă parte, dacă atenţia este focalizată asupra conducerii valului creat de extazul orgasmului către un nivel înalt de conştientizare, atunci se va instaura în fiinţă un sentiment inefabil de bunăstare, pace, bucurie şi linişte atotcuprinzătoare. Abordarea sistematică a diferitelor posturi sexuale şi a tehnicilor de penetrare[1] duce în timp la conştienti-

[1] Descrise competent de Vatsyayana în „KAMA SUTRA". Vezi, de asemenea, Nik Douglas şi Penny Slinger, „SEXUAL SECRETS", partea a III-a (VISHNU), New York, 1988.

zarea tot mai amplă şi eficientă a complexei circulaţii energetice în corp, stimulată îndeosebi de jocul amoros. Sperma fizică conţine mulţi nutrienţi valoroşi şi elemente esenţiale în susţinerea fizică şi psihică a corpului[1], astfel încât devine foarte importantă transmutarea ei în forme de energie subtilă, care să fie sublimată la diferitele etaje ale fiinţei (creier, inimă, abdomen etc.), fortificând funcţiile organelor respective, echilibrând emisiile hormonale ale glandelor endocrine şi stimulând foarte mult capacităţile psihice ale individului. Când mintea este astfel antrenată în canalizarea energiei orgasmului pe coloană spre centrii subtili de forţă (CHAKRA) superiori, are loc simultan şi o încărcare bioenergetică, subtilă, din ce în ce mai mare a aurei fiinţei, ceea ce va conferi în scurt timp o netă purificare şi radiaţie strălucitoare întregii fiinţe.

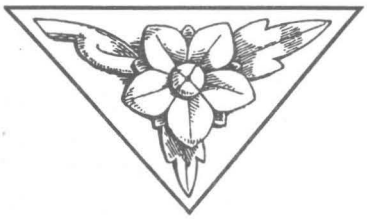

Această capacitate minunată de a putea transmuta şi sublima chiar integral potenţialul sexual, dobândită în tantra printr-un antrenament sistematic, se dovedeşte a fi extrem de necesară şi benefică echilibrului şi armoniei cuplului. Majoritatea cazurilor de insatisfacţie şi frigiditate feminină rezultă din raporturi sexuale brutale sau prea rapide. Acestea pur şi simplu împiedică femeia să atingă o stare erotică plenară, blocându-i astfel în mod penibil orgasmul. În tantra, oprirea ejaculării se poate realiza relativ uşor dacă, în acelaşi moment, se blochează suflul (respiraţia) pe retenţie şi, simultan, se reuşeşte o intensă concentrare mentală asupra transmutării şi sublimării energiei. Acest lucru permite să se controleze starea extrem de plăcută care apare în momentele de maximă efervescenţă a energiei sexuale. Devine astfel posibil ca, la un moment dat, cei doi iubiţi să oprească la unison suflul pe plin şi să nu mai respire deloc un timp, concentrându-se cu putere asupra plăcerii

[1] De pildă, cantităţile de zinc şi lecitină sunt marcante, aceleaşi substanţe regăsindu-le şi la nivelul creierului.

mari resimţite. Această imobilitate, odată reuşită, chiar şi pentru câteva minute, se transformă într-un adevărat extaz de o amploare inimaginabilă. Este de la sine înţeles că acest control extraordinar al dorinţei nu este posibil decât detaşându-te şi stăpânind în întregime fantasmele sexuale, care dobândesc prin această experienţă o asemenea intensitate, încât par a fi cvasireale. Totdeauna însă, iubita aleasă, cu care se va realiza jocul amoros tantric, deplin spiritualizat, nu trebuie să fie considerată o femeie obişnuită, ci va fi cât mai mult transfigurată şi adorată în sublimul său rol de femeie extraordinară sau SHAKTI. În caz contrar, dacă bărbatul nu este capabil să vadă în ea fascinanta încarnare a Eternului Feminin, nu este posibilă cosmizarea actului amoros.

Pentru oricine a practicat în mod corect metodologia tantrică, însuşindu-şi temeinic concepţia sistemului, apare în mod clar că în afara ei, stările erotice pe care le poate atinge o fiinţă umană, indiferent cât de înzestrată sexual ar fi ea, sunt palide, sărace şi limitate ca amploare şi profunzime, deoarece o astfel de fiinţă – necunoscând puterea adevărurillor şi prescripţiilor tantrice – nu controlează energia amoroasă gigantică pusă în joc prin sexualitate, pierzând-o cel mai adesea inutil, înainte să înceapă de fapt să o folosească. Dacă din ignoranţă procedează mereu astfel, omul în cauză nu va putea atinge niciodată culmea reală a plăcerii, ratând de fapt nu numai împlinirea şi fericirea amoroasă, ci şi desăvârşirea spirituală posibilă totodată prin tantra.

Omul obişnuit tinde să se cramponeze în mod inutil de firava plăcere pe care o resimte în momentul orgasmului acompaniat de ejaculare, dar preferă să urmeze această cale instinctuală din lene, comoditate, sau pur şi simplu din lipsa mobilizării lăuntrice care să-l scoată din acest marasm, chiar dacă el a înţeles – măcar la nivel intelectual – necesitatea profundă a schimbării conduitei sexuale. Pentru a-şi justifica însă într-un anumit fel tendinţa sa inferioară, el va căuta diferite pretexte şi scuze legate fie de propriile sale stări, ori ale prietenei, iubitei sau soţiei sale care îl determină la acest mod inferior de abordare a amorului. De fapt, adevărata tendinţă animalică îşi are sălaşul în propriul lui suconştient, dar el găseşte mai uşor şi mai convenabil să nu observe acest lucru, făcându-se că nu vede pădurea din cauza copacilor. O astfel de fiinţă umană, având o vibraţie aurică grosieră, va rămâne imună chiar şi în faţa dictonului: *„a şti şi a nu acţiona reprezintă suprema laşitate"*, preferând confortul aşa-zis „călduţ" al unei existenţe larvare.

Există însă şi alte categorii de oameni care, aflând de posibilităţile extraordinare pe care le oferă practica continenţei sexuale, ar dori să prelungească cât mai mult momentele de scurtă plăcere, pe care le resimţeau până atunci în urma orgasmelor cu descărcare, ceea ce însă le răpea prompt potenţialul fundamental de acţiune ulterioară. Aşadar, sunt menţionate anumite practici care, printr-o utilizare conştientă a energiilor lăuntrice ale fiinţei, pot prelungi orgasmul; aceasta va face ca orgasmul să fie controlat, astfel încât să poată fi trăit de un mare număr de ori fără ejaculare, aspect care va permite să se reînceapă şi să se cunoască infinit mai multe orgasme fără pierdere seminală. Atunci, actul sexual poate fi prelungit indefinit şi reînceput la voinţă. În afara acestor practici superioare, fundamentale, actul sexual gregar, săvârşit în mod obişnuit, presupune epuizare, diminuarea vitalităţii şi o palidă plăcere. El este, într-un astfel de caz, şi o activitate fizică intensă, care de asemenea poate duce la oboseală şi vlăguire accentuată, făcând astfel să apară blazarea. Un astfel de act amoros încetează rapid să mai constituie euforica sărbătoare a unui veşnic început, devenind un abuz acompaniat de multe efecte negative.

La polul opus se situează jocul amoros cu continenţă, în care energia erotică este stimulată şi apoi sublimată şi transmutată în energii din ce în ce mai elevate, acumulându-se în planurile profunde ale fiinţei şi dând astfel naştere unor fenomene extraordinare, atât în plan fizic, cât şi subtil. În plus, intensitatea trăirii se amplifică în mod constant şi ea nu se micşorează în finalul experienţei amoroase, jocul erotic putând fi reluat oricând. Cei doi iubiţi vor resimţi o senzaţie oceanică de plenitudine, care le va conferi o mare fericire şi bucurie de a trăi.

Continența sexuală, aplicată sistematic și integrată armonios în relația sexuală, duce de asemenea la perceperea empatică a celuilalt, cei doi iubiți topindu-se parcă unul în celălalt, datorită transfigurării realizate spontan, ceea ce atrage după sine o formidabilă dilatare a sferei de conștiință individuală în nemărginire. Să remarcăm, prin antiteză, cât de mic și nesemnificativ apare actul sexual obișnuit, în care cei doi sunt și se simt ca două entități separate (atât unul față de celălalt, cât și față de propria persoană). Aspectul este cu atât mai evident în Occident, unde abrutizarea ființei umane de către sistemul social impus (aproape la toate nivelele) a făcut ca angoasa și frica de a te apropia de celălalt, sau de a avea încredere în el, să fie o notă dominantă în relațiile de zi cu zi. Acest lucru exclude aproape de la sine posibilitatea unei sexualități plenare, conștiente și armonioase, deoarece „teza" unanim acceptată este definită de celebra ruptură contemporană: *„Eu sunt eu, ea este ea, iar dragostea nu are nimic de-a face cu treburile mele, cu sentimentele mele intime și cu atât mai puțin cu afacerile mele!"*.

Actul amoros tantric cu continență devine în schimb un act hiperconștient și pe deplin stăpânit, datorită suflului controlat și a respirației calme și ritmată de la sine (în locul celei accelerate și haotice în amorul obișnuit), cât și a viziunii profund transfiguratoare, omologată marilor puteri și forțe din Macrocosmos. Acest lucru face ca în cei doi să se instaureze treptat o beatitudine amoroasă inefabilă, ce își va face resimțite ecourile până în zonele cele mai intime ale ființei, chiar și 2–3 zile la rând după experiență. O astfel de abordare psihică a actului sexual atrage după sine în mod automat și anumite „răspunsuri" fiziologice, cum ar fi perioade lungi de nemișcare (cei doi iubiți aflându-se într-o fuziune intimă), alternând cu unduiri încetinite, ca într-un dans armonios. Teama, uneori inconștientă, față de pericolul graviditații

nedorite[1] este – în cazul continenţei sexuale perfecte – complet îndepărtată, nemaiexistând restricţii sau tensiuni penibile; aceasta duce implicit la o manifestare erotică sănătoasă şi exuberantă, determinată de anularea oricărei limitări fiziologice[2].

Ca urmare a săvârşirii actului sexual în manieră tantrică, cei doi iubiţi se confruntă, în timp, cu o serie de efecte benefice surprinzătoare; aspectele superioare sunt mult amplificate în fiinţă şi, în locul vlăguirii şi somnolenţei în cazul unei sexualităţi obişnuite (valabilă la majoritatea cuplurilor de astăzi), stări ce urmează firesc ejaculării - şi care, în cazul excesului, se traduc prin instinctivă repulsie faţă de celălalt sau greaţă faţă de sine – apare la tantricul perfect continent un inefabil sentiment de împăcare cu sine însuşi şi o fericire durabilă, pe care o revarsă din plin asupra iubitei prin duioşie şi recunoştinţă. Cuplul resimte clar activarea şi trezirea potenţialului mental latent, luciditate crescută a conştiinţei, amplificarea inteligenţei şi intuirea esenţei, ca spirit etern divin (atman), în propria fiinţă. Datorită transmutării şi sublimării integrale în alte forme de energie a forţei sexuale la ambii iubiţi, puterea lor psiho-mentală este mult amplificată, apărând certe capacităţi telepatice, de clarviziune, premoniţie etc., crescând totodată rezonanţa faţă de evenimentele cu conţinut afectiv pozitiv. Vitalitatea fiind mult amplificată, apare în mod evident scăderea nevoii de somn, în timp ce energia intelectuală creşte mult faţă de normal. Şi, ca o încununare a tuturor

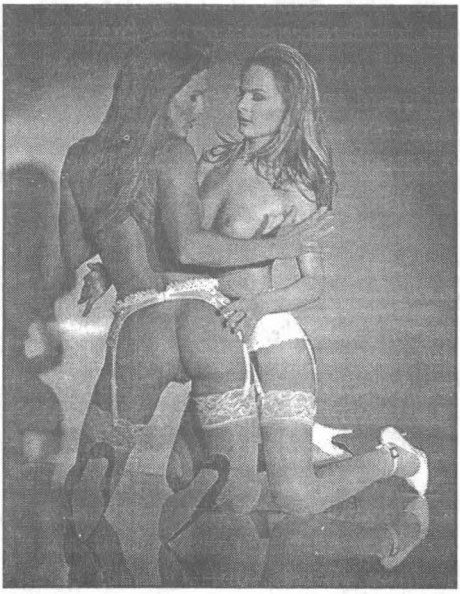

[1] Care atrage după sine folosirea contraceptivelor ce provoacă stări de frustare şi, în timp, tulburări hormonale.

[2] Datorită suspendării totale a ejaculării la bărbat, indiferent de durata contactului sexual.

acestor efecte minunate, virilitatea bărbatului şi respectiv feminitatea se trezesc şi se intensifică foarte mult.

Pentru aplicarea cu succes a continenţei sexuale este însă absolut necesar un control desăvârşit asupra simţurilor şi instinctelor inferioare, care pe mulţi îi determină – datorită voinţei slabe a acestora şi lipsei lor de înţelegere, cauzată de ignoranţă – să cadă pradă tentaţiilor şi, astfel, să se irosească fără rost în practica unei sexualităţi primitive. Trebuie însă bine înţeles că, a menţine controlul asupra unei stări (de pildă, cea a unei plăceri foarte mari, orgasmatice, în timpul actului amoros) înseamnă automat existenţa stării respective, manifestarea ei. Specificăm aceasta, deoarece mulţi au tendinţa să confunde controlul unei stări (lucru ce înseamnă stăpânirea acelei stări) cu refularea sau inhibarea respectivei trăiri. Într-un astfel de caz, ceea ce este refulat va apărea ulterior sub o formă mascată, creând noi şi noi probleme. În plus, refularea poate da naştere în timp la adevărate tulburări psihice. Aşadar, ceea ce se doreşte este manifestarea plenară a unei stări cu control care, în mod evident, va face cu putinţă şi sublimarea energiilor angrenate.

În cele mai multe dintre cazuri, practica continenţei sexuale la femei este spontană, multe dintre ele aplicând continenţa chiar fără să ştie şi trăind încântătoarele plăceri ale orgasmelor multiple, fără descărcare, neînţelegând cum este cu putinţă acest lucru. Din această perspectivă, fetele se confruntă cu mult mai puţine probleme privind continenţa atunci când angrenează actul amoros cu un băiat incontinent (care nu ştie şi, deci, nu practică continenţa sexuală). În situaţia în care potenţialul sexual nu este pierdut, chiar dacă femeia realizează orgasmul, deseori ea poate să trăiască orgasme în serie, câte 3 sau 4 la

rând. De fiecare dată, amplitudinea şi profunzimea acestor orgasme este diferită, iar în finalul fuziunii amoroase fiinţa în cauză nu este deloc obosită (ca în cazul orgasmelor cu descărcare). Dimpotrivă, ea se confruntă atunci cu o minunată stare de prospeţime lăuntrică şi o disponibilitate extraordinară de a reîncepe chiar cu o energie mărită actul amoros, firește dacă nu există condiţionări de timp. Una din cele mai eficiente metode pentru a evita descărcarea potenţialului energetic la femeie este aceea de a realiza pe perioade foarte lungi de timp ceea ce, în terminologia de specialitate, poartă numele de ASWINI MUDRA, prin care se contractă cu putere anusul (şi se menţine această contracţie). De asemenea, o metodă foarte simplă este urinarea fracţionată, care îi permite femeii să ţină sub control mecanismele sexuale şi să devină conştientă de anumite procese care au loc în momentul descărcării, să poată astfel să le anticipeze şi să le evite, astfel încât să realizeze starea de orgasm fără a pierde potenţialul sexual. Pentru femeile (sau chiar bărbaţii) care nu ating o stare plenară în momentul fuziunii amoroase, nu se pune problema descărcării, deoarece ei nu ating încă orgasmul.

Atingerea şi realizarea stării de orgasm la femei, chiar şi în multe cazuri de frigiditate, mai ales psihică, poate fi stimulată şi relativ uşor de atins dacă, înaintea fuziunii amoroase se vor consuma mai multe lichide ca de obicei, iar în momentul integrării şi realizării actului amoros intim, femeia va urmări să relaxeze pe deplin sfincterele urinare, ca şi cum ar dori să urineze în timpul actului intim. Nu trebuie să existe temeri sau griji, deoarece chiar şi în cazul unei foarte bune relaxări a sfincterelor, micţiunea nu se realizează, dar în schimb apar stări foarte pregnante de energizare şi dezamorsare a mecanismelor orgasmatice, contribuind astfel într-un timp scurt la trăirea inefabilei stări de orgasm fără descărcare. Procedeul este indicat şi în cazul bărbaţilor, deoarece conduce la îmbunătăţirea modalităţii de aplicare a continenţei. Această modalitate simplă, care se află la îndemâna oricui, trebuie practicată cât de des posibil, ea ducând la apariţia unor transformări lăuntrice excepţionale. Potenţialul sexual fiind astfel transmutat, el va putea fi mai apoi sublimat la nivelul oricărui centru subtil de forţă sau etaj al fiinţei, în funcţie de trăirile empatice ale acesteia, de dorinţa ei sau de intuiţia spirituală de moment.

MAITHUNA
(ACTUL AMOROS TANTRIC)

În actul amoros tantric pe deplin spiritualizat, unirea sexuală se transformă într-un procedeu complex (MAITHUNA) prin care cuplul uman devine, în stadiul cel mai înalt, un cuplu cu adevărat divin. De aceea, putem spune că prin MAITHUNA se reeditează practic, la nivel microcosmic, actul creaţiei mereu reînnoite, cei doi iubiţi ajungând să fie complet uniţi, topiţi în extaz şi identificaţi cu Absolutul Divin. Pentru aceasta, însă, femeia trebuie percepută într-o lumină cu totul aparte, profund spiritualizată.

UNELE ASPECTE LEGATE DE FEMEIA MODERNĂ

Putem porni această scurtă dar necesară analiză de la faptul că nu trebuie niciodată pierdută din vedere această prioritate a lui SHAKTI (Femininul în Creaţie, Forţa şi Energia manifestatoare divină) care, la nivelul cuplului uman, îmbracă forma unei femei frumoase, senzuale, plină de energie şi vitalitate. Ignorarea – sau chiar mai rău: desconsiderarea – femeii atrage după sine o serie întreagă de limitări, blocaje şi nereuşite care vor sfârşi iremediabil într-un eşec total pentru cel destul de imatur să nu observe extraordinara importanţă ce trebuie acordată femeii. Emoţia profund transfiguratoare, mistică, în faţa misterului fascinant al naşterii şi al fecundităţii[1], dar totodată şi recunoaşterea a tot ceea ce este îndepărtat, enigmatic, transcendent, invulnerabil la Femeie, toate acestea ajung să simbolizeze caracterul ireductibil al sacrului şi al Divinului, existenţa inefabilă şi extraordinară a Realităţii Ultime. Acestea sunt atributele lui SHAKTI, femeia ideală din toate punctele de vedere.

Femeia contemporană, însă, este tentată de şansa egalităţii în drepturi, în domeniul muncii şi al ştiinţei, fiind entuziasmată de posibilitatea de a dobândi poziţii deţinute până nu demult doar de bărbaţi. Procedând astfel, ea şi-a exacerbat mândria şi orgoliul, uitând în fapt că o astfel de egalitate nu are nici o valoare palpabilă, deoarece o îndepărtează de adevărata trăire şi integrare spirituală armonioasă în lume.

[1] Aspectul de Mamă Divină.

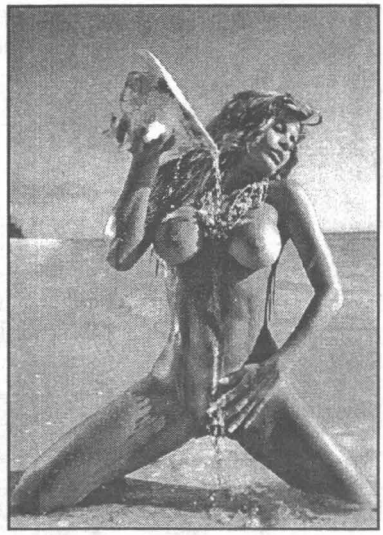

Astfel s-a format, în scurt timp, aşa-numita „femeie-bărbat" – dar nu acea fiinţă androgină în care se îmbină armonios trăsăturile feminine cu cele specific masculine, aspect ce va fi discutat puţin mai târziu – ci aceea care face carieră: femeia de afaceri, femeia om-politic, femeia director sau în alte funcţii de conducere şi chiar femeia literată care, deşi foarte cultă, a uitat pur şi simplu de faptul că este femeie. Acest lucru este valabil la multe dintre femeile zilelor noastre, chiar dacă nu toate fac parte din categoriile amintite, ci mai sunt şi femei simple, aici concurând însă alte motive, cum ar fi: stresul, necazurile vieţii cotidiene în legătură cu familia, gospodăria, diverse boli etc.

Această imagine este deseori dusă la extrem: pentru femeia în cauză contează numai cariera, cum să facă să-şi extindă cunoştinţele şi relaţiile din aşa-zisa lume „bună", pentru a-şi face viaţa cât mai uşoară. Printre asemenea femei, rar se întâlnesc cele care să aibă o familie căci, fie vor ajunge la divorţ, fie nu se vor căsători. Slujba şi planul material îi ocupă cea mai mare parte a timpului şi minţii. Astfel s-a ajuns la o închistare în tot felul de prejudecăţi şi şabloane de comportament şi atitudine, ceea ce i-a limitat mintea şi modul de a gândi, deoarece ea trebuie să se poarte într-un anumit fel, creându-şi un mod de viaţă ciudat şi superficial prin raport la valorile adevărate.

Pentru femeia simplă, care deci nu face carieră şi nu face parte din lumea „bună", situaţia este puţin diferită. Ea nu-şi pune problema să-şi confecţioneze un anumit comportament sau un mod de a vorbi; ceea ce o abrutizează pe ea sunt certurile de familie, supărările, necazurile, suferinţele, fapt pentru care se închide în sine şi înfruntă viaţa de una singură.

Aceasta este femeia-bărbat, la care trăsăturile specifice feminine s-au diminuat foarte mult, formându-se şi amplificându-se în schimb anumite trăsături masculine, dar nu ca o complementaritate a fiinţei,

cu tendinţe către starea de androginitate, ci luând locul celor feminine – gesturi, un anumit limbaj şi mod de exprimare – care nu se potrivesc unei femei. Toate acestea au dus la insensibilitate, lipsa de frumuseţe interioară şi exterioară, lipsa de feminitate, tandreţe şi senzualitate. Iată, deci, imaginea extremă care, din nefericire, se face din ce în ce mai mult simţită în zilele noastre. Pentru această femeie, a face dragoste este deja un lucru uitat[1], care nu-i mai aparţine, sau care este refulat, întrucât ea s-a defeminizat. În plus, focalizarea puternică a fiinţei pe ideea de serviciu, carieră etc. - fără a păstra un anumit echilibru necesar între forţele şi aspectele materiale şi cele spirituale – provoacă în timp o transmutare a potenţialului vital şi sublimarea lui la nivelul centrilor superiori de forţă (VISHUDDHA şi AJNA CHAKRA).

De aceea, la aceste femei se remarcă o intuiţie deosebită şi o minte ascuţită dar, în acelaşi timp, o mare lipsă de vitalitate fizică şi sexuală. Totuşi, chiar şi această energie mentală este folosită neconstructiv din punct de vedere spiritual; într-adevăr, ea îi conferă femeii posibilitatea atingerii unei culmi de geniu pe plan profesional, dar paralel - şi acest lucru este cu mult mai important – o face să decadă spiritual sau îi blochează drumul spre spiritualitate, deoarece această forţă nu este păstrată în patrimoniul spiritual-energetic al fiinţei şi valorificată ca atare, ci este dispersată şi orientată către scopuri efemere.

Astfel, femeia a devenit o forţă în societatea modernă, însă necontrolată, orientată haotic din punct de vedere spiritual, forţă teribilă care, în epoca actuală (KALI YUGA) reprezintă un adevărat pericol; ea duce la dispersie, distrugere – care se manifestă sub diferite forme: calamităţi, exacerbarea materialităţii - şi „poluează" astfel tendinţele constructive şi pure ale unei spiritualităţi autentice. Aceste femei, chiar dacă sunt puţine la număr comparativ cu numărul femeilor în ansam-

[1] Sau, în cel mai bun caz, este folosit ca o „supapă" pur fiziologică, uneori având tendinţe de prostituţie, spre a sluji interesele materiale spre care tinde.

blu, sunt totuşi puternice, fapt care a contribuit la apariţia şi dezvoltarea unui nou aspect al subconştientului colectiv. Acest lucru influenţează, bineînţeles, toate femeile, într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcţie de rezonanţa pe care o au cu aceste trăsături şi de puterea lor de a le evita, pentru că până la această imagine extremă există diferite categorii care includ femei prezentând unele sau altele din aceste aspecte.

În concluzie, femeia – ca şi bărbatul – poate şi trebuie să abordeze orice activitate spre care simte o anumită putere de atracţie, dar mai ales în dragoste şi viaţa cuplului ea trebuie să fie cu adevărat femeie; nici o emancipare nu o poate absolvi de responsabilitatea ei de femeie. Ea trebuie să conştientizeze condiţia ei specială în Creaţie, să dea corpului ei forma, vitalitatea, feminitatea, senzualitatea, frumuseţea şi armonia divină în manifestare, să facă dragoste dăruind iubire. Orice femeie frumoasă şi debordând de energie vitală devine încarnarea lui SHAKTI. Îndată ce SHAKTI este revelată plenar în femeie, se poate spune că evoluţia ei spirituală este deja jalonată şi mult accelerată.

În practicile sexuale tantrice, femeia apare ca încarnarea lui Prakriti, femeia divină şi substanţa primordială ascunsă sub formele infinite ale manifestării; goală, femeia semnifică tocmai această substanţă desprinsă de orice formă. În rit, nuditatea feminină este gradat realizată, iar femeia complet dezbrăcată nu apare în compania tuturor, ci numai a marilor iniţiaţi tantrici, aşa cum în Misterele greceşti viziunea imaginilor complet goale corespundea gradului suprem al iniţierii.

În cazul unui cuplu, bărbatul este – metaforic vorbind – avertizat în felul următor: *„Dacă femeia de lângă tine este nefericită şi neîmplinită, SHAKTI se va răzbuna crunt pe tine."* Femeia este, deci, o creaţie de natură cu totul specială, fiind protejata (într-un anumit sens) a lui SHAKTI Universală sau Puterii şi Energiei Divine în manifestare. Dar, pe de altă parte, SHAKTI o poate pedepsi la fel de crunt chiar pe femeia în cauză. Atât timp cât ea refuză sau întârzie, conştient sau inconştient, să-şi reveleze şi să-şi dezvolte până la plenitudine pe SHAKTI interioară şi continuă să rămână astfel la nivel potenţial, Femininul Transcendent poate folosi aceleaşi arme, deoarece această indolenţă, această inerţie

este, de fapt, o lipsă sau o fugă de responsabilitate, o negare a naturii ei feminine, a esenţei primordiale.

În acest context, există o prejudecată la femeile mai în vârstă şi chiar la unele tinere, care consideră că la vârsta pe care o au şi la felul cum arată, ele nu mai pot fi SHAKTI, ceea ce reprezintă, în mod evident, un defect de gândire. Orice femeie poate deveni o SHAKTI. SHAKTI nu înseamnă doar femeia senzuală, sexy, care atrage bărbatul sau masculinul; dacă se reduce ideea de SHAKTI numai la acest aspect, e normal ca la o anumită vârstă, unele femei să nu se mai vadă în această ipostază şi anume, aceea de cucerire a bărbatului. Dar o adevărată SHAKTI implică aspecte cu mult mai diverse şi mai bogat nuanţate. Un scriitor modern, Germain Greer, afirma: *„Tot ceea ce trebuie să facă femeia este să existe. Ea n-are nevoie să realizeze nimic, pentru că ea însăşi este răsplata realizării"*.

Înlăuntrul ei, femeia posedă anumite calităţi transcendente, care fac din ea parte integrantă a Mamei Divine. Ea este asociată cu natura şi cu pământul, cu ideile despre necunoscut – cu care se pune în legătură prin anumite procese instinctive şi intuitive, printr-o simpatie secretă – cu un mare simţ al lucrurilor. Femeia, fascinantă în frumuseţea ei şi plină de energie vitală, încarnează în acelaşi timp misterul Creaţiei şi misterul Fiinţei, a tot ceea ce este şi devine, moare şi renaşte.

TRANSFIGURAREA ÎN TANTRA

Într-o interpretare liberă, „transfigurare" înseamnă a trece dincolo de figură, adică dincolo de aparenţe, de formă, de material; înseamnă a privi partea subtilă a lucrurilor, a obiectelor, fenomenelor sau a fiinţelor; înseamnă a contempla plin de încântare ceea ce este frumos în orice, cum ar fi frumuseţea dintr-o floare, într-un cer senin, într-o fotografie, o carte, un copil, adică să te bucuri de ceea ce emană ele dincolo de planul fizic. Acest lucru ţine însă de o anumită atitudine interioară, afectivă şi mentală, care merge la esenţă printr-un gen de transsubstanţializare a comunului şi obişnuitului.

Mintea instabilă a individului aflat într-o permanentă alertă, determinată de nesiguranţa unei vieţi insipide, ce rămâne mereu neînţeleasă, imaginează valori în care-şi pune apoi toată nădejdea. În actuala epocă a decadenţei spirituale, a nefirescului şi slăbiciunii sufleteşti, întâlnim practici şi idei de o falsitate şi pervertire a realului ce nu pot naşte decât o profundă compasiune pentru minţile şi con-

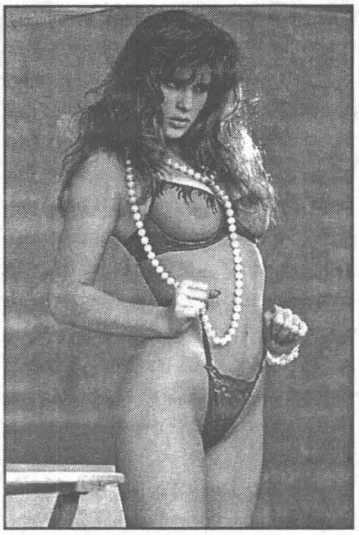

cepţiile alterate ale societăţii moderne. Se atribuie, de pildă, calitatea de preasfinţenie unor oameni obişnuiţi, anumitor practici religioase sectante, lipsite însă de autenticitate; se aduc nesfârşite onoruri unor chipuri de oameni imortalizate pe o pânză etc. Starea de sfinţenie (sau transfigurare) are un tâlc foarte profund şi cu totul deosebit de ceea ce se înţelege de fapt la nivel cerebral, unde toate valorile nu îmbracă decât haina comună a relativităţii. Ea exprimă un mod de vieţuire a fiinţei umane care, realizând stadiul de destrămare specific nefirescului, se contopeşte cu absolutul într-o perfectă îngemănare. Astfel, în cel capabil de a săvârşi actul sublim al transfigurării, ajunge să se concretizeze treptat o stare de ordine, frumuseţe, bunătate şi dragoste, dincolo de orice comparaţii cu viaţa curentă.

Pentru a putea avea cu adevărat pretenţia că înţelegem viaţa, trebuie să-i ieşim în cale cu o minte vioaie, sensibilă, nealterată de povara cunoştinţelor din trecut. Armonia interioară, realizată ca urmare a golirii mentalului de conţinutul său învechit, dă posibilitatea fiinţei umane să se contopească cu ansamblul vieţii. În clipa respectivă, aparentul vid creat este umplut cu repeziciune de toate evenimentele ce au loc în momentul respectiv, cu adevărata lor valoare şi frumuseţe, cum ar fi: zborul unei rândunici, un zgomot oarecare, ciripitul păsărelelor, lătratul unui câine sau mersul vioi al unei tinere femei etc.

Desigur că, la început, astfel de experienţe demarează anevoios, datorită eu-lui limitat şi efemer, a modului eronat de a privi lucrurile. Însă efortul constant depus pe calea transformării viziunii interioare, proiectată mai apoi asupra întregii lumi înconjurătoare, va concretiza cu prisosinţă, în final, o împlinire indescriptibilă ca frumuseţe.

Pentru a putea transfigura cu uşurinţă orice din jurul nostru trebuie să lăsăm libere în noi iubirea, puritatea de copil, inocenţa şi sinceritatea sufletească. Inocenţa nu este un produs al gândirii, astfel încât această însuşire nu va putea fi niciodată realizată prin practicarea unei

formule sau tehnici, legată mereu de un anumit scop. Inocenţa reprezintă o stare de negrăită frumuseţe, un corolar al armoniei extinsă până la nivelul perfecţiunii, în care orice „murmur" mental a încetat cu desăvârşire. Dificultatea de a atinge o astfel de stare constă în faptul că omul nu se poate contopi în mod plenar cu mişcarea vieţii, fără să intervină cu nici un fel de aprecieri sau concluzii. Inocenţa nu conduce niciodată la stări conflictuale, nici în interiorul nostru şi nici în raporturile cu mediul înconjurător. Semenii sunt priviţi aşa cum sunt ei înţeleşi la nivelul respectiv; inocenţa va găsi totdeauna formulele cele mai adecvate pentru a putea ajuta oamenii să se înţeleagă şi să se poată depăşi pe ei înşişi. Intenţia de a schimba pe alţii nu este decât o manifestare camuflată a propriilor noastre insuficienţe care, în mod eronat, ne dau soluţii ineficiente, deseori conflictuale. Omul nu se poate schimba decât pe el însuşi şi o poate face, căci indiferent de pregătirea sa intelectuală, el deţine posibilităţi latente imense, ce nu aşteaptă decât descoperirea şi utilizarea lor maximă. Această conduită şi totodată capacitate de autotransformare şi orientare către transcendenţă, spre depăşirea barierelor fizice, semnifică adevăratul punct de referinţă practica tantrică. În ceea ce priveşte sexualitatea, ea înseamnă atingerea unei înalte conştientizări, prin înţelegere şi meditaţie, a experienţei sexuale.

În cadrul tantrismului autentic, în timpul unirii sexuale plenar transfiguratoare şi identificatoare (MAITHUNA), tantricii cred în mod ferm că iubiţii devin, pentru un timp, un cuplu ideal. Prin ei curge atunci enigmatica energie creatoare invizibilă a întregului Univers. Atunci MUDRA[1] nu mai este de loc o simplă femeie, căci ea însăşi a devenit o PARASHAKTI (Absolutul dinamizator feminin); în mod analog, bărbatul, prin transfigurare, nu mai este un bărbat obişnuit, ci îl încarnează pe însuşi SHIVA sau Supremul Etern Nemanifestat (PARAMATMAN).

Iată cum descrie Omar Garrison transfigurarea, componenta fundamentală a MAITHUNA-ei: *„Privind-o ca pe o încarnare perfectă a Eternului Feminin şi ca pe un arhetip ideal al tuturor femeilor, bărbatul începe să se concentreze intens asupra ei, cu o infinită admiraţie şi cu o frenetică adoraţie. În acest proces complex, de o intensitate extraordinară, bărbatul poate să devină conştient că în această tehnică tantrică, amorul*

[1] Desemnează aici femeia în cuplu.

devine o armonioasă dilatare a întregii fiinţe de la finit către infinit. Trecând apoi în mod firesc în starea de profundă meditaţie, el se va opri în faţa fiinţei umane din faţa lui, considerată drept o miniatură a întregului cosmos. În

acelaşi timp, femeia trebuie să resimtă o cât mai intensă stare de dăruire lăuntrică, transfigurându-l pe iubit într-un ideal masculin tangibil. Pentru ea, bărbatul trebuie să fie, aşa cum se citează în LALITA VISTARA TANTRA: *«o fiinţă extrem de puternică şi de subtilă; cel care trezeşte cunoaşterea pură şi eternă, încarnarea evidentă a extazului suprem».“*

În acelaşi text[1] se spune că pentru un bărbat, iubita trebuie să fie *„aceea al cărei mijloc se îndoaie sub povara fructelor coapte ale sânilor, cu bijuteria inestimabilă a şoldurilor rotunde şi pline, îngreunate de promisiunea maternităţii nesfârşite. Şi pe aceasta, tantricul, cufundat într-o beatitudine de nedescris, trebuie să o contemple ca fiind lăcaşul vizibil al frumuseţii pure, arhetip strălucitor, grandioasa şi omniprezenta mamă a tot ceea ce există şi care, în mod enigmatic, se manifestă, moare şi renaşte din nou“*.

Dacă însă bărbatul nu poate să o privească astfel pe iubita lui, el este sfătuit să nu continue pentru a merge mai departe în tehnica propriu-zisă (MAITHUNA). În conformitate cu opinia maeştrilor tantrici şi a tradiţiei, fără o adecvată şi cât mai completă transfigurare a iubitei, ca cea expusă mai sus, unirea sexuală nu ar reprezenta decât un act lumesc carnal ce nu diferă cu nimic de orice legătură sexuală obişnuită.

Trecând dincolo de tehnicile sexuale tantrice, transfigurarea, în viaţa obişnuită, înseamnă pătrunderea în universul intim, în misterul complex al fiinţei iubite, înseamnă că omul nu trebuie să se limiteze doar la periferie. Atunci când centrele se întâlnesc, începe sublimul

[1] LALITA VISTARA TANTRA.

sentiment, care se numeşte iubire. Când se întâlnesc doar periferiile, aceasta înseamnă, simplu, a face cunoştinţă[1].

Mulţi oameni ar dori să se bucure mai mult de dragoste şi să se simtă mai apropiaţi atunci când se află în intimitate. O foarte simplă, dar eficientă strategie, este aceea de a şterge imperfecţiunile din fizicul iubitului sau iubitei cu o pensulă imaginară. Imaginaţia erotică individuală trebuie lăsată să-şi urmeze cursul liber. Iată îndemnul sublim al unuia din textele tantrice[2] în acest sens: *„Conferiţi, în propria voastră trăire lăuntrică, o strălucire aurie, nepământeană, pielii celuilalt; împodobiţi-i fruntea cu cel de-l treilea ochi (cel al cunoaşterii universale), deschis, scânteietor ca o nestemată. Închipuiţi-vă cum părul îi sclipeşte în ape luminoase mirifice, iar ochii îi scapără precum focul. Puteţi merge mai departe, idealizându-i şi celelalte trăsături aşa după cum doriţi. Se creează astfel o superbă imagine nepământeană, zeiască, care este de natură să confere noi valenţe fuziunii amoroase dintre cei doi iubiţi"*.

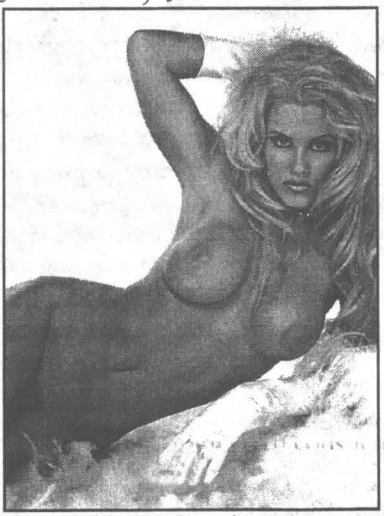

Există legături amoroase arhetipale, precum KRISHNA şi RADHA, pe care îndrăgostiţii ingenioşi le pot explora cu folos. Mitologia este o sursă deosebit de bogată şi detaliată în astfel de roluri şi imagini. Pentru unele cupluri, a recurge la aceasta este o metodă foarte eficientă. Din punct de vedere tradiţional, acest proces poate lua, în ultimă instanţă, forma unei devoţiuni nemuritoare pentru o formă divină (calea lui BHAKTI YOGA).

În practica tantrică autentică, unde procesul transfigurării a fost dezvoltat până la a deveni o artă profundă, imaginea arhetipală şi perfectă a iubitului (sau iubitei), după ce a fost corespunzător creată, fuzionându-se cu ea, este mai apoi dizolvată. Într-una din practici, zeul (sau zeiţa) este văzut ca răsărind dintr-un punct sau „BINDU" care, el

[1] Cf. Osho Rajneesh – „SPIRITUALITATEA TANTRICĂ", Ed. Ram, 1995.
[2] YONI TANTRA.

însuşi, este generat dintr-un vast cer albastru, liniştit, în expansiune. După atingerea uniunii mistice, zeitatea este transformată înapoi în „bindu" care, şi el este transformat înapoi în spaţiul albastru, luminos. În final, se meditează asupra acestuia, ca sursă şi natură a întregii experienţe.

Principalul motiv pentru cultivarea celuilalt ca imagine divină este de a încuraja sentimentul curat din inimă. Acest sentiment curat şi sincer, pornind direct din inimă, ideal pentru actul amoros transcedental, este unul de adorare tăcută, de profund respect, cu un fior de evlavie şi uimire de copil. Datorită intensităţii sentimentului de gratitudine generat când iubitul este văzut ca fiinţă sacră, dinspre acesta vin în mod firesc puternice unde de dragoste, compasiune şi bunătate. Aceasta este, în fapt, viziunea completă asupra unui cuplu cu adevărat divin, al unui zeu şi al unei zeiţe, cuprinşi în fiorul nepământean al eternei fuziuni amoroase divine.

MAITHUNA

Într-o primă fază a practicării acestui procedeu amoros tantric, MAITHUNA contribuie foarte mult la ritmarea respiraţiei şi facilitarea concentrării, aspecte care – la rândul lor – constituie nişte trambuline către aspectele superioare, sublimate, ce le corespund: stabilitatea şi controlul emisiei seminale (dublate de transmutarea potenţialului sexual) şi suprimarea gândurilor parazite, ajungându-se astfel la un fel de „imobilitate" şi „suspendare" în sânul unei idei-forţă universale, aceea a unicităţii şi confluenţei antinomiilor din manifestare, reprezentate prin cuplul aflat în beatifică fuziune amoroasă[1]. Se obţine astfel „suprema fericire" (SAMARASA) pur spirituală, o experienţă paradoxală şi inexprimabilă a descoperirii adevăratei naturi şi realităţi ce ne caracterizează[2].

Pentru eficienta desfăşurare a acestei practici sexuale (MAITHUNA), sunt necesare însă anumite condiţii de ordin fizic şi psihic (subtil). Procedeul implică prezenţa a cinci obiecte specifice, toate începând cu litera „M"[3], ceremonial denumit PANCHATATTVA (desemnează cei cinci termeni care încep cu litera „M" – MAKARA). Unii comentatori ai tex-

[1] *„Adevărata unire sexuală este unirea lui PARASHAKTI (KUNDALINI) cu ATMAN; celelalte nu reprezintă decât simple raporturi trupeşti cu femeile"* – „KULARNAVA TANTRA" (V, 111–112).

[2] Cf. Mircea Eliade – „YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", pag. 223.

[3] În limba sanskrită.

telor tantrice secrete şi extrem de dificile în interpretare (cum ar fi SHAKTISANGAMA TANTRA), precizează chiar că practica MAITHUNA-ei şi, deci, a celor cinci MAKARA, ar reprezenta, în stadiile foarte avansate, tot atâţia termeni tehnici cu privire la anumite etape de meditaţie. Pe de altă parte, textul KALIVILASHA TANTRA[1], precizează că acest procedeu (MAITHUNA, implicând ceremonialul celor cinci „M") este adaptat epocii actuale, în care interesul şi impulsul sexualităţii sunt notorii, el având deci corespondenţe precise şi concrete în planul fizic.

Trebuie reţinut însă foarte bine aspectul esenţial al întregii tehnici şi anume că MAITHUNA nu se termină niciodată printr-o emisie seminală deoarece, astfel, individul se împovărează cu un cumul karmic imens, devenind un biet ANU (atom) nesemnificativ şi supus suferinţelor şi morţii în creaţie (SAMSARA)[2]. Dacă, însă, ceremonialul MAITHUNA-ei este practicat corect şi se respectă etapele, fuzionând gradat, la nivel psihic, cu cele mai înalte şi elevate sfere de forţă ale manifestării, atunci actul în sine nu mai este profan, ci o adevărată sărbătoare celestă, deoarece atunci cei doi iubiţi nu mai sunt fiinţe omeneşti, ci s-au transsubstanţializat la nivel subtil[3], în adevăraţi zei. Astfel, actul amoros nu mai participă la cumulul KARMIC, ci reprezintă el însuşi o modalitate eficientă de ardere sau consumare a KARMA-ei sau destinului.

În unele tratate, tehnica amoroasă tantrică mai este numită şi *„calea văii"*, fiind cea mai simplă (mai cu seamă pentru controlul ejaculării), deoarece acest tip de uniune, „puţin mişcătoare", este bazată

[1] Capitolele X, XI.
[2] Cf. „HATHA-YOGA PRADIPIKA" (III, 88).
[3] Cu evidente implicaţii – în stadiile avansate de practică – chiar şi la nivel fizic.

în special pe relaxarea fizică şi mentală[1]. S-ar putea spune că această cale este puţin excitantă, dar acest aspect rămâne valabil doar pentru cel care nu se poate angrena cu toată fiinţa lui în minunata experienţă erotică. Ea deschide porţile unei întregi lumi necunoscute, pline în fapt de senzaţii noi şi experienţe inedite, creează o stare de plenitudine prelungită şi desăvârşeşte totodată integrarea totală a două fiinţe – corpuri, minţi, spirite – fiind astfel o sursă de extraordinară fericire, aproape necunoscută, pentru cuplurile obişnuite ale societăţii moderne.

Prin intermediul acestei *„căi a văii"*, tantricul autentic ajunge să „feminizeze" într-un anumit fel experienţa amoroasă. Pentru omul obişnuit, actul sexual centrat în zona genitală este o experienţă convergentă în spaţiu şi timp. Femeia îi trezeşte dorinţa şi apoi, pe măsură ce se instalează erecţia, trăirea lui se limitează la o zonă din ce în ce mai redusă, adică în zona genitală. Odată introdus în vagin, penisul său îi acaparează toată atenţia, aceasta tinzând, puţin câte puţin, să se focalizeze asupra senzaţiilor resimţite în gland. Totodată, experienţa bărbatului se restrânge şi în timp, convergând către momentul plăcerii ejaculării. După ce dorinţa lui recade la un nivel apropiat de zero, el se retrage şi se îndepărtează de femeie.

Pentru un tantric, dimpotrivă, chiar şi în afara procedeului tehnic, MAITHUNA reprezintă prin excelenţă o experienţă divergentă, de tip feminin. Ca efect, la femeie, trăirea sexuală – departe de a se limita doar la vagin şi penis – depăşeşte progresiv sfera genitală, difuzând în tot corpul, iar atunci când este atins orgasmul, el implică participarea fiecărei fibre a trupului, invadând întreaga fiinţă. Extazul tinde astfel să se intensifice şi să se prelungească, extinzându-se deci şi în timp.

Această experienţă divergentă, extraordinară, este şi a tantricului (bărbatului) care se uneşte atunci cu fiinţa totală, cu femeia fizică, psihică şi cosmică, adică cu încarnarea lui SHAKTI. Când LINGAM-ul a stabilit contactul intim, sesizând YONI, SHIVA (bărbatul) participă din plin la trăirea dorinţei şi emoţia erotică a lui SHAKTI (femeia). Pornind de la LINGAM, experienţa sa erotică cuprinde progresiv toată zona pelviană şi ventrală, înălţându-se apoi de-alungul coloanei şi, în sfârşit, făcând să-i vibreze – într-un flux beatific nesfârşit – toate celulele corpului. El participă astfel intens la emoţia sexuală ultimă a lui SHAKTI,

[1] Vezi aportul în ceea ce priveşte PRANAYAMA şi DHARANA.

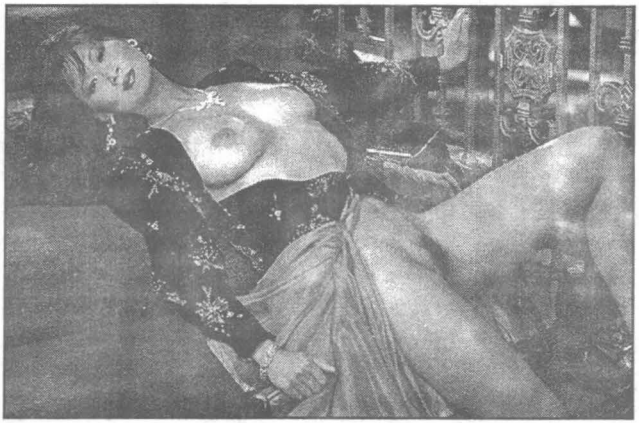

când ea trăieşte un orgasm profund. Bărbatul percepe atunci fiinţa secretă a femeii, fără să dorească să-şi însuşească nici femeia, nici sexualitatea acesteia, simţind din plin expresia puterii creatoare cosmice suprapersonale.

Astfel iniţiat în tainele şi experienţele profunde ale amorului tantric, cuplul tantric poate aborda cu întrega responsabilitate celebrul procedeu tantric PANCHATATTVA. Pentru aceasta, cei doi trebuie să ţină cont de anumite aspecte de loc şi timp. Cea mai indicată perioadă este cea cuprinsă în intervalul de 4–5 ore dinaintea miezului nopţii, dar tehnica poate fi realizată la orice oră, dacă s-au făcut anumite calcule astrologice, alegându-se momentul cel mai favorabil, care coincide cu perioada fuziunii amoroase. Totuşi, trebuie menţionat faptul că străvechea tradiţie tantrică recunoaşte unanim o singură zi în fiecare lună, când realizarea actului sexual în manieră tantrică este deosebit de adecvată şi chiar tipică, datorită eficienţei deosebite. Aceasta este a 5-a zi imediat după încetarea completă a ciclului menstrual al iubitei cu care se practică această tehnică specială.

Trebuie apoi acordată o atenţie deosebită ansamblului spaţial înconjurător. Astfel, tehnica se efectuează într-o cameră scăldată într-o lumină de o culoare anumită, ***dar niciodată în întuneric total***. Pentru aceasta, existenţa a două lămpi electrice suficient de puternice este cea mai bună metodă de iluminare a camerei; una dintre aceste lămpi are lumina roşie, fiind îndreptată către zona organelor sexuale ale femeii, iar cealaltă lampă, de culoare violet, trebuie îndreptată spre zona organelor sexuale ale bărbatului. Aceasta contribuie la rapida activare

şi polarizare armonioasă a centrului subtil de forţă MULADHARA CHAKRA (situat în zona dintre anus şi sex).

De asemenea, camera în care are loc MAITHUNA trebuie să fie cât mai estetic şi armonios decorată şi foarte bine aerisită. Temperatura trebuie să fie astfel potrivită, încât cei doi iubiţi să poată rămâne goi (cel mai bine este un nivel de 26–27°C) şi perfect nestingheriţi pe tot timpul practicii. Important este ca în cameră să existe şi un vas cu cât mai multe flori proaspete de culoare roşu aprins (cum ar fi trandafirii), pentru a se crea o ambianţă subtilă energetică mai festivă şi afectuoasă.

Obiectele folosite în timpul tehnicii sunt numite KAULA-DRAVYA şi ele trebuie aduse în cameră chiar înaintea începerii practicii; apoi, imediat după ce tehnica a luat sfârşit, resturile sunt îndepărtate. Aceste obiecte sunt:

- o tavă din argint sau din lemn, pe care au fost aşezate bucăţele de ciuperci comestibile, proaspete, prăjite;
- apă de mare curată sau alge marine bine fierte;
- pâine naturală din grâu, preparată manual în casă sau chiar simplu grâu fiert;
- mai mulţi mieji întregi de nucă;
- două pahare mari, fără picior;
- două linguriţe;
- un vas din sticlă sau un ulcior din lut ars cu apă proaspătă de băut, în care s-au adăugat câteva picături de apă naturală de trandafiri sau, eventual, esenţă naturală de mentă;
- o carafă de sticlă cu miere uşor fermentată;
- două lumânări din ceară în suporturi;
- esenţă de mentă, parfumuri de mosc şi patchoulli (dacă există posibilitatea procurării lor).

Toate acestea trebuie aranjate într-un mod cât mai estetic pe o masă special folosită, pe care, în prealabil, se va pune o faţă de masă

albă, foarte curată. Fiecare obiect utilizat în această tehnică are o însemnătate analogică şi profund dinamizatoare, prin transfigurarea de natură să genereze pentru cei doi iubiţi rezonanţe profunde şi misterioase cu anumite energii subtile binefăcătoare, divine, din Univers. Conform TANTRA SHASTRA-ei, aceste substanţe şi obiecte, împreună cu MAITHUNA propriu-zisă, reprezintă – la nivel microcosmic local – întregul univers (JAGAT BRAHMANDA) sau Macrocosmosul într-o analogică miniatură.

În cele ce urmează, vom prezenta cele cinci *makara*, adaptate specificului occidental şi semnificaţia lor ezoterică:

MUDRA

Desemnează aici cerealele coapte (grâu), determinând în cei doi iubiţi o subtilă şi inefabilă rezonanţă energetică cu întreaga viaţă vegetală; aceasta îi va face ca ei să fuzioneze gradat cu toţi curenţii vitali telurici invizibili, care ies din sol pentru a întreţine viaţa vegetală terestră. Cerealele semnifică, deci, forţele subtile vitalizante ale pământului (PRITHIVI TATTVA), corelate cu MULADHARA CHAKRA. Simbolic, aceasta semnifică deschisa comuniune şi asociere cu forţele invizibile fundamentale, vitalizante, dătătoare de elan lăuntric benefic.

MATSYA

Apa de mare sau algele marine îi fac pe iubiţi să intre într-o complexă rezonanţă subtilă cu formele acvatice ale vieţii, cu invizibilele puteri vitalizante generatoare ale corpului fizic şi accelerează scurgerea anumitor forme de PRANA prin NADI-uri. Apa de mare personifică forţele subtile specifice ale Lunii, ce acţionează misterios în sfera socială prin intermediul apei (APAS TATTVA) şi în strânsă corelaţie cu SVADHISHTHANA CHAKRA. Lăuntric, acest lucru semnifică simţul de sine sau identificarea cu sine însuşi, având ca rezultantă, graţie separării, discernerea în întregul univers atât a plăcerii, cât şi a durerii (RAGA şi DVESHA).

MAMSA

Semnifică, aici, ciupercile, care îi fac pe iubiţii angrenaţi în acest procedeu să intre în inefabilă şi profundă rezonanţă cu finele energii esenţiale care stimulează creşterea corpului fizic şi, totodată, asigură dezvoltarea minţii. Prin aceasta, ei ajung să fuzioneze cu întreaga viaţă animală de pe pământ. Ciupercile personifică aici forţele subtile ale focului (TEJAS TATTVA) şi permit activarea lui MANIPURA CHAKRA, cu care se află în subtilă corelaţie. Simbolic, aceasta semnifică orientarea

sau canalizarea subtil magnetică şi electrică a tuturor lucrurilor, energiilor benefice, stărilor, fenomenelor şi fiinţelor vii către Mine, în calitate de ego tranzitor şi efemer.

MADYA

Celebrul text tantric MAHANIRVANA TANTRA afirmă că apa cu miere, uşor fermentată (*hidromel*), reprezintă elementul subtil aer şi o semnifică pe PRAKRITI, care aduce oamenilor bucuria, fericirea şi împrăştie spontan toate supărările. Se spune, de asemenea, că hidromelul are ca efect şi facilitarea pătrunderii progresive în substraturile mentalului inconştient, trezind şi stimulând în mod natural facultăţile paranormale latente ale naturii umane, în general înăbuşite de faptele reci, de sugrumarea intuiţiei, de raţionamentul rigid şi de sobrietatea exagerată a ştiinţei contemporane[1].

Totuşi, scrierile tantrice avertizează clar contra oricărui exces în această direcţie, deoarece *hidromelul* consumat în mod abuziv devine otrăvitor. În concluzie, apa cu miere uşor fermentată personifică forţele benefice, subtile, ale aerului (VAYU TATTVA) şi prin moderata şi conştienta sa utilizare în contextul tehnicii prezentate aici, se facilitează activarea lui ANAHATA CHAKRA, cu care aceste energii se află într-o inefabilă legătură. Acest lucru semnifică cunoaşterea euforică a esenţei eterne (ATMAN) obţinută prin empatie, în urma căreia fiinţa umană devine detaşată şi nesimţitoare faţă de manifestarea exterioară, inferioară, superficială şi grosieră.

MAITHUNA

Aşa după cum am precizat anterior, MAITHUNA semnifică unirea intimă, euforică, nesfârşită, cu femeia, făcându-i pe ambii iubiţi angrenaţi în acest experiment să realizeze trăirea frenetică a acestei tehnici. În acelaşi timp, însă, ea le permite totodată să sesizeze plenar substratul fundamental subtil care există mereu dincolo de aparenţa iluzorie şi este baza întregii creaţii, manifestată prin eternul feminin. Acest substrat este adevărata rădăcină a întregii manifestări a lumii vizibile. Transfigurată plenar şi intim, antrenată în tehnica sexuală tantrică fără sfârşit, ca element polar opus, femeia personifică deci ansamblul unitar manifestat al macrocosmosului, proiectat la nivel de microcosmos, în fiinţa şi în corpul său nud. Textul SHAKTISANGAMA TANTRA afirmă că, prin „forma transfigurată" (cosmică) a corpului

[1] Cf. William James – „VARIETES OF PSIHICAL EXPERIENCE".

nud al femeii se exprimă necesitatea Supremului Absolut de a manifesta totul în jocul său divin. Totdeauna, forma corpului femeii trebuie să fie intuită şi intens admirată ca o expresie a necesităţii, pentru noi deocamdată ascunse.

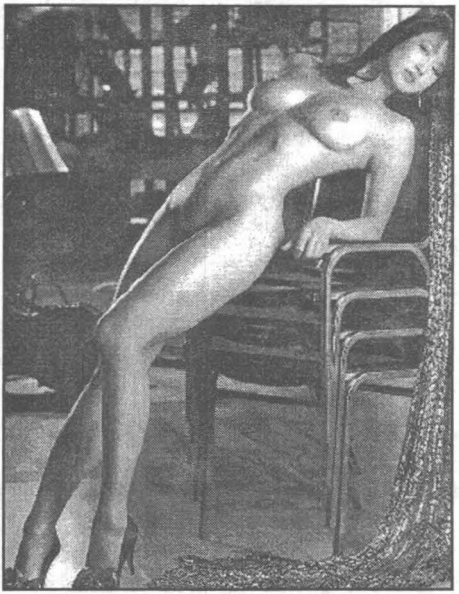

De asemenea, ea personifică cele mai subtile energii cosmice şi forţele benefice invizibile, concretizate în elementul omnipotent (AKASHA TATTVA), ce permit rapida activare a lui VISHUDDHA CHAKRA, cu care acesta este în strânsă şi indisolubilă legătură. Simbolic, acest lucru semnifică plenara şi efectiva unire a lui KUNDALINI cu SHIVA-SHAKTI, care fuzionează în SAHASRARA (în creştetul capului). Astfel, cuplul frenetic angrenat în MAITHUNA, dacă stăruie ferm şi reuşeşte chiar să se menţină în această sublimă şi paradisiacă îmbrăţişare fără sfârşit, începe să simtă tot mai intens şi să conştientizeze gradat suprema beatitudine (ANANDA) care străbate în orice moment întregul proces al manifestării macrocosmice şi microcosmice puse acum la unison în el.

Chiar şi o serie întreagă de descrieri yoghine nontantrice subliniază profunda semnificaţie extatic-cosmică şi înalt spirituală a actului sexual transfigurator şi nesfârşit, privit ca o reeditare şi o refacere la nivel microcosmic a însuşi procesului de manifestare şi creaţie prezent clipă de clipă în întregul macrocosmos.

După prezentarea acestor aspecte preliminarii, cuplul este practic pregătit să înceapă tehnica propiu-zisă. Înaintea acesteia, însă, este necesar ca ei să se spele cu multă grijă pe întreg corpul. În afara considerentelor strict igienice, baia este necesară mai ales în această situaţie; atât curenţii bioelectrici, cât şi celelalte energii polare subtile, trebuie să circule liber, pure, fără nici un fel de filtre care ar altera sau

încetini complexele interacţiuni subtile la diferitele nivele ale cuplului aflat în intimitate corporală, necesară în ultimele faze ale tehnicii propriu-zise. După ieşirea din baie, numai femeia va trebui să se ungă pe tot corpul cu parfum natural (orice parfum artificial este contraindicat şi chiar dăunător atingerii scopului acestei tehnici) de mosc, utilizând o cantitate mult mai mare ca de obicei. Apoi, ea se va îmbrăca doar cu un halat lung sau cu o mantie din mătase naturală, de culoare roşu trandafiriu sau roşu cardinal. La rândul său, bărbatul se îmbracă numai cu o mantie lungă din bumbac, deoarece veşmântul său nu trebuie să fie conducător de electricitate, culoarea putând fi oricare.

Pentru realizarea cu succes a tehnicii este nevoie de o încărcare prealabilă cu energii PRANA-ice, ceea ce se făptuişte într-un anume mod. Cei doi iubiţi intră în camera deja pregătită[1], aprind lumânările şi se aşează într-o postură sau ASANA favorabilă, plăcută. Apoi se expiră profund de două ori pentru a elimina tot aerul rezidual din plămâni şi pentru descărcarea de toate energiile PRANA-ice viciate, relaxându-se profund şi căutând să ajungă la un deplin calm lăuntric. După aceea, fiecare îşi va egaliza respiraţia, începând gradat să şi-o controleze prin PRANAYAMA (se inspiră pe ambele nări 7 timpi[2], se reţine suflul 7 timpi, se expiră 7 timpi, se rămâne pe vid 7 timpi). Această tehnică respiratorie se va repeta de 12 ori (se vor executa deci 12 cicluri) cu o maximă concentrare şi receptivitate faţă de energiile PRANA-ice care sunt astfel acumulate la nivelul structurii bioenergetice invizibile. După ce inspiră profund, ca să înceapă al 13-lea ciclu, în timpul perioadei de reţenţie pe plin – care, de această dată, este indefinit ca durată, cu condiţia să nu apară stări de jenă dacă se prelungeşte dincolo de 7 timpi – cei doi iubiţi îşi vor focaliza cât mai intens mentalul la nivelul centrului subtil de forţă MULADHARA CHAKRA, situat în afara corpului fizic, la baza coloanei vertebrale, între anus şi organele sexuale. Simultan cu reţinerea respiraţiei şi focalizarea mentalului în această zonă, se va stimula şi accelera activitatea acestui centru de forţă printr-o contracţie complexă a sfincterelor anusului (ASWINI MUDRA), care se face ritmic, cu perioade cât mai mari de contracţie şi cât mai profund. Apoi, după o perioadă adecvată de practică, când se va resimţi o energizare suficientă în această zonă, cei doi iubiţi vor vizualiza cât mai

[1] Dacă femeia nu a practicat şi nu vrea să practice antrenamentul special preparator, atunci ea va rămâne într-o altă încăpere, până când bărbatul termină de practicat tehnicile respective.

[2] De regulă se asociază 1 timp=1 secundă sau 1 timp=1 bătaie a inimii.

clar unirea subtilă creatoare ce are loc între arhetipul dinamizator masculin (SHIVA) şi eternul manifestator feminin (SHAKTI), adică între conştiinţa cosmică (PURUSHA) şi esenţiala energie cosmică (PRAKRITI). Pentru ca această fuziune amoroasă a contrariilor să apară, atât bărbatul cât şi femeia îşi vor imagina cu putere un curent specific de forţă subtilă şi armonizatoare, urcând din MULADHARA CHAKRA, prin SUSHUMNA NADI (coloana vertebrală) către creştetul capului. Acest ciclu de retenţii este repetat la rîndul său de 12 ori. În sfârşit, cei doi iubiţi sunt acum gata pentru făptuirea propriu-zisă a ceremonialului.

La masa pe care se află ustensilele şi substanţele necesare, femeia se aşează în partea stângă a bărbatului şi apoi, amândoi se reculeg şi se interiorizează, căutând să elimine orice agitaţie survenită la nivel mental. După aceea, bărbatul trece la realizarea etapei cunoscută sub numele de PANCHIKARANA.

Cu degetul arătător al mâinii drepte el atinge carafa cu apă cu miere uşor fermentată; va percepe astfel subtila forţă care se manifestă şi se descarcă prin degetul său, radiind magnetic şi încărcând cu o putere subtilă binefăcătoare nouă apa cu miere fermentată din carafă. Simultan, el emite de 21 de ori, mental, MANTRA „PHAT"; apoi, în timp ce rosteşte, tot mental, de 21 de ori, MANTRA „HUM", el face cu toată mâna dreaptă o pasă magnetică fermă, încărcând apa cu miere uşor fermentată cu noi forţe benefice, subtile, cosmice. Această operaţie odată realizată, bărbatul se concentrează intens asupra apei cu miere fermentată din carafă, fixându-şi privirea fără să clipească şi căutând să se identifice astfel cu forţele subtile (a căror purtătoare a devenit acum apa cu miere fermentată) şi să le amplifice la extrem în propria sa fiinţă. În continuare, el uneşte degetul mare şi inelarul mâinii stângi şi, cu această MUDRA, el face o nouă pasă magnetică de încărcare deasupra carafei cu apă cu miere fermentată, rostind de 21 de ori, mental, MANTRA „AUM". La sfârşit, el apucă carafa cu mâna stângă; astupându-şi apoi nara dreaptă cu mâna dreaptă, el duce carafa la nara stângă (aflată în directă corelaţie cu IDA NADI). Inspirând profund prin această nară, el inhalează simultan aroma specifică apei cu miere fermentată. Apoi, după o perioadă de retenţie pe plin a respiraţiei, el expiră lent pe nara dreaptă (aflată în corelaţie cu PINGALA NADI). Întregul ciclu al savurării mirosului apei cu miere fermentată este repetat de 3 ori, fiind executat în scopul purificării şi activării celor

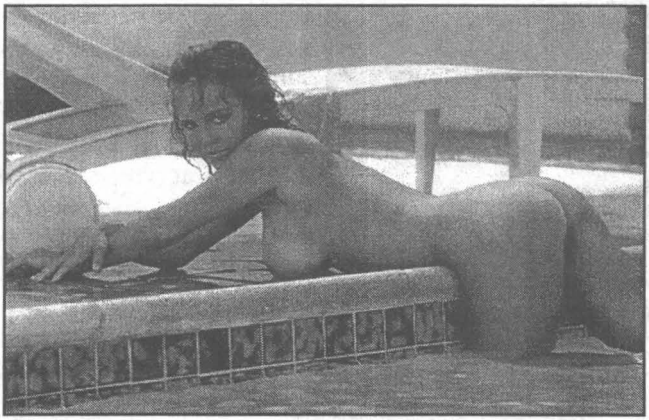

3 NADI-uri sau canale subtile principale (IDA, PINGALA şi SUSHUMNA). După aceea, el (bărbatul) emite din nou, mental şi cât mai interiorizat, MANTRA „AUM", de 49 de ori. Cele două pahare vor fi apoi umplute până la două treimi fiecare, cu apa cu miere fermentată din carafă. Unul este oferit femeii şi, după aceea, ambii iubiţi ridică paharele în acelaşi timp şi le golesc conţinutul, savurându-l atent; imediat după aceea, bărbatul le reumple până la două treimi fiecare. În continuare, atât bărbatul cât şi femeia iau câte o bucată de ciupercă de pe tavă, apucând-o între degetul mare şi cel mijlociu al mâinii drepte. Ei repetă apoi în gând cuvintele: SHIVA; SHAKTI; SADA-SHIVA; ISHVARA; KALA, asociindu-le lăuntric, pe cât posibil, cu semnificaţiile corespunzătoare şi conştientizându-le cât mai intens. Astfel se realizează un subtil acord telepatic, pentru a intra într-o profundă şi complexă rezonanţă cu forţele cosmice invocate. Apoi, fiecare din ei meditează asupra ideii: *„îmi purific acum corpul fizic cu ATMA TATTVA"* (forţa spiritului). Apoi ei îşi consumă bucata de ciupercă luată, acţiune urmată de golirea din nou a celor două pahare cu apă cu miere fermentată, care vor fi ţinute în mâna stângă, între degetul mare şi cel mijlociu. Bărbatul reumple paharele cu apă cu miere fermentată. Acum este luată câte o linguriţă plină cu apă de mare sau alge marine în acelaşi mod ca şi ciupercile. Apucând fiecare linguriţa sa cu apă de mare, iubiţii emit mental MANTRA „AUM" de 7 ori. Paharele cu apa cu miere fermentată sunt după aceea din nou golite. În continuare, bărbatul umple din nou paharele cu apă cu miere fermentată şi aceeaşi MANTRA („AUM") este în continuare utilizată, când se trece la consumarea, în acelaşi mod, a

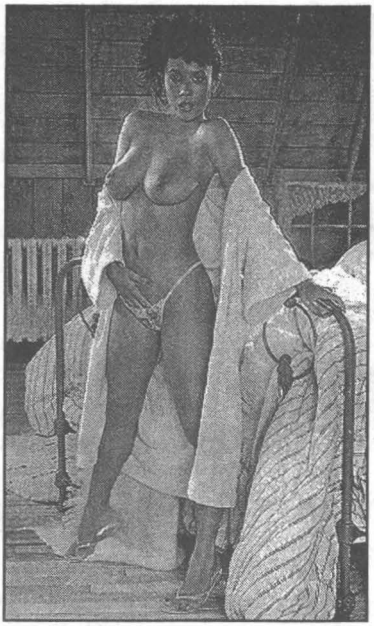

bucăţelelor de pâine din grâu (sau a grâului fiert). Încă o dată paharele sunt umplute şi golite. În acest moment, o nouă bucăţică şi, respectiv, câte o linguriţă din fiecare aliment utilizat (ciuperci, apă de mare, pâine) sunt mâncate, fiind urmate de un nou pahar (cu apă cu miere fermentată). Apoi se afirmă: „Fie ca, apoi, ambii iubiţi să ridice propria lor cupă cu apă cu miere fermentată şi să mediteze intens asupra lui KULA-KUNDALINI, ca fiind conştiinţa absolută dătătoare de energie în corp şi care se descolăceşte, urcând de la CHAKRA rădăcină (MULADHARA) până în vârful limbii"[1]. Acum, adoratorii îndrăgostiţi îşi golesc din nou paharele care, după această operaţie, sunt umplute cu apă proaspătă, ce va fi imediat folosită pentru a se clăti gura cât mai bine. De pe tava care este aşezată pe masă, bărbatul ia acum un miez de nucă şi îl oferă femeii, care îl primeşte transfigurată în palma mâinii sale stângi. El ia apoi un miez de nucă pentru sine. Iubiţii se concentrează apoi intens asupra miezului de nucă, miez care formează o unitate. Cei doi caută să se identifice cu semnificaţia sa androginală profundă, conştientizând că întreaga manifestare este o perfectă unitate. Apoi, miezii de nucă sunt mâncaţi încet. După aceea, iubiţii se ridică de la masă şi se îndreaptă spre patul în care se va desfăşura în continuare MAITHUNA.

Acum, femeia se dezbracă complet (cu excepţia bijuteriilor pe care, din considerente bine determinate şi utile tehnicii, trebuie să le poarte) şi se întinde pe pat cu faţa în sus (cu capul la nord şi cu picioarele la sud). Lămpile cu lumină violetă şi roşie sunt poziţionate astfel încât fasciculul lor luminos colorat să cadă în zona organelor sexuale. Bărbatul se aşează apoi confortabil pe un scaun, cam la 1,50 m distanţă de patul pe care se află întinsă femeia, rămânând cu faţa ori-

[1] MAHANIRVANA TANTRA (VI, 191–193).

entată către aceasta. Privind-o acum ca pe o încarnare perfectă a Eternului Feminin şi ca pe un arhetip ideal al tuturor femeilor, bărbatul începe să se concentreze intens asupra ei cu o infinită admiraţie şi cu o frenetică adoraţie amoroasă. În acest proces complex, de o mare intensitate, bărbatul poate să devină conştient, în mod gradat, că această modalitate tantrică îi generează o armonioasă dilatare euforică a întregii sale fiinţe şi îl conduce destul de repede de la finit către ceva cosmic, infinit. Trecând apoi, spontan, în stare de profundă meditaţie, el se va opri asupra arhicomplexului proces al manifestării, concretizat în abisalul mister al fiinţei umane din faţa lui, pe care o consideră miniatură a întregului Macrocosmos. În acelaşi timp, femeia – transfigurată şi plină de dragoste – trebuie să resimtă, la rândul ei, o cât mai intensă stare de iubire şi dăruire lăuntrică, transfigurându-şi iubitul într-un ideal masculin tangibil.

Dacă bărbatul sesizează însă că nu o poate transfigura plenar pe iubita sa şi nu resimte lăuntric starea minunată specifică unei astfel de trăiri, atunci el trebuie să se oprească imediat şi să nu meargă mai departe în această complexă şi secretă tehnică amoroasă. În cazul în care, datorită curiozităţii, el va continua această practică fără să reuşească totuşi să-şi transfigureze iubita, rezonanţele energetice declanşate vor fi mediocre, banale, inferioare şi vulgare. În conformitate cu opinia maeştrilor tantrici, fără o adecvată şi cât mai completă transfigurare a femeii, MAITHUNA care urmează – chiar dacă nu survine deloc descărcarea potenţialului sexual – este, în mare parte, un act lumesc, vulgar şi carnal, şi nu diferă prea mult de o legătură sexuală obişnuită în care, totuşi, este realizată continenţa.

După ce s-a concentrat şi a transfigurat-o pe iubita sa în acest mod, bărbatul îşi va pune mâna dreaptă în dreptul inimii şi, urmărind să fie cât mai interiorizat şi transfigurat, rosteşte mental MANTRA de comuniune şi empatie: „SHIVA HUM, SO HUM", care înseamnă: *„Eu sunt acum una cu SHIVA; eu sunt Ea"*. În acelaşi timp, se identifică el însuşi cât mai bine cu starea de perfectă unitate şi armonioasă fuziune a lui SHIVA (Principiul absolut masculin) cu SHAKTI (Eternul feminin).

Urmează mai apoi NYASA[1], prin care bărbatul proiectează şi activează în corpul iubitei sale subtile forţe benefice, atingând uşor, senzual, afectuos şi cât mai concentrat, cu vârful degetelor arătător,

[1] Vezi capitolul 3.

mijlociu şi mare reunite într-un mănunchi, următoarele puncte focare ale corpului gol al femeii: regiunea centrală a inimii; creştetul capului; centrul frunţii; scobitura de sub mărul lui Adam; lobii stâng şi drept ai urechii; sânii; partea superioară a braţelor la umeri (la stânga şi la dreapta); coapsele (regiunea femurală); genunchii; ombilicul; picioarele şi, la sfârşit, YONI sau sexul femeii. În timp ce execută această operaţie[1], el emite mental şi cât mai interiorizat MANTRA „KLIM".

Dacă după această fază, bărbatul intuieşte că nu va putea să-şi controleze perfect potenţialul sexual, este foarte bine să se oprească la această fază şi să se despartă de femeie (plecând la o distanţă de cel puţin 10 km). Procedeul va fi reluat abia a doua zi, la aceeaşi oră, continuând totul exact de unde s-a rămas. Într-o asemenea situaţie, bărbatul va putea să-şi controleze mai bine potenţialul sexual.

Apoi, bărbatul se dezbracă de veşmintele sale şi ambii iubiţi se întind pe pat, orientaţi pe direcţia Nord-Sud (cu capul la Nord). Femeia se află în stânga bărbatului, întinsă pe spate, iar acesta se întinde paralel, dar pe partea stângă, cu faţa spre iubita sa.

Când el va percepe în mod clar că suflul său (respiraţia) se efectuează predominant pe nara dreaptă (circulă prin PINGALA), este gata să înceapă şi să ducă la bun sfârşit tehnica MAITHUNA, care se realizează în continuare astfel: femeia îşi ridică ambele picioare, îndoindu-le strâns la genunchi şi, desfăcându-le cât mai mult unul de celălalt, le trage apoi cât mai sus către piept. Bărbatul îşi aduce acum, gradat şi fără grabă, penisul (LINGAM) în contact intim cu sexul iubitei sale (YONI). După aceea, femeia îşi coboară lent picioarele, până ce bărbatul îşi poate aşeza piciorul său drept între picioarele ei. Această postură trezeşte şi amplifică progresiv la ambii iubiţi polarizarea subtil energetică a lui VISHUDDHA CHAKRA. Contactul intim subtil dintre penis (LINGAM) şi membrana umedă a sexului intern (YONI) este foarte importantă. Apoi, bărbatul şi iubita sa trebuie să rămână aproape nemişcaţi şi cât mai relaxaţi timp de minimum 32 de minute. Dacă în unele momente bărbatul remarcă o diminuare a erecţiei, el va face mişcări foarte lente şi uşoare, numai ca să apară din nou o erecţie puternică, iar apoi va rămâne din nou *nemişcat*. De câte ori este nevoie, procedează la fel. În cursul acestui interval, iubiţii, copleşiţi intim de o fericire imensă, încep să simtă într-un mod foarte fin şi, uneori, chiar

[1] Prin care se activează şi se trezesc din starea latentă forţele subtile vitale secrete care sunt adormite în aceste regiuni ale corpului fizic şi subtil al femeii.

să vizualizeze sub forma unor curenţi subtili, divers şi intens coloraţi, manifestările din ce în ce mai accelerate ale fluxurilor curenţilor fluidici, subtili, PRANICI, ce se produc, amplificând starea de comuniune şi empatie între ei. Cele mai puternice şi extraordinar de plăcute trăiri se simt, la început, în zona de contact dintre organele sexuale. Concentrarea euforică de forţă subtilă care apare atunci nu este nici forţată şi nici încordată. Ea se realizează în mod spontan într-o stare de fericire intensă şi indescriptibilă detaşare, uneori aproape într-o stare de superelevată transă amoroasă (cu condiţia realizării transfigurării). În mod gradat, fiecare dintre cei doi va deveni perfect conştient, la nivel subtil, vital, psihic, mental şi spiritual, de un flux energetic ascendent, care devine din ce în ce mai puternic şi mai fin. Concomitent cu aceasta se instalează o stare extraordinar de plăcută ce creşte ca intensitate, în timp ce misterioasele energii vitale, psihice şi mentale se revarsă în valuri din regiunea organelor sexuale şi ascensionează prin NADI-uri către focarele de forţă superioare (CHAKRA-e), oprindu-se în cele din urmă în creştetul capului şi în afara acestuia, în zona lui SAHASRARA.

După opinia maeştrilor tantrici, practicanţii europeni ai procedeului MAITHUNA ating o culme bruscă a trăirilor beatifice, de regulă între al 28-lea şi al 32-lea minut al comuniunii amoroase fără descărcare seminală. Această formidabilă stare de plăcere elevată şi progre-

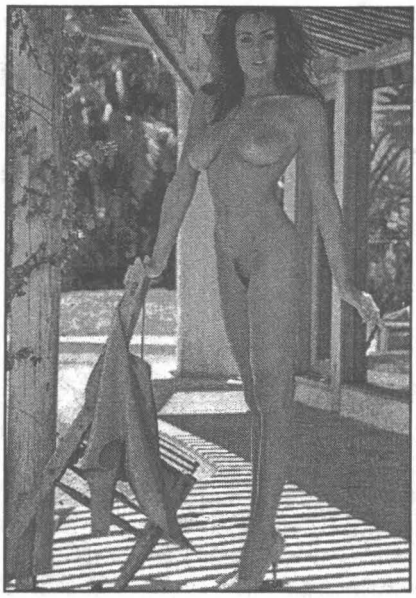

sivă, de o intensitate şi de o profunzime excepţionale, este de altă natură decât orice trăire erotică resimţită vreodată până atunci. Ea rezultă în special datorită unei superorgasmatice transmutaţii a potenţialului sexual care, în plus, face să se destindă profund întreaga musculatură a corpului. Viziunea, în această experienţă tantrică se amplifică net, depăşind cu mult sfera viziunii normale, astfel încât iubiţii pot discerne, în tot ceea ce le cade sub privire, detalii scânteietoare ca nişte bijuterii fascinante. Percepţia la nivelele intime şi profunde ale fiinţei devine tot atât de clară ca şi senzaţiile provenind de la aspectele exterioare sau vizibile. Acum se sesizează chiar şi circulaţia energiilor PRANA-ice prin canalele subtile energetice (NADI), la nivelul corpului subtil a energiilor PRANA-ice, precum şi o neobişnuită energizare a acestuia.

Să vedem, în continuare, ce simt în general bărbatul şi femeia în timpul angrenării unor astfel de modalităţi amoroase. Toate simţurile (gustul, mirosul etc.) sunt amplificate la dimensiuni nebănuite înainte. Mirosul, de pildă, este unul din aspectele cele mai sublime ale acestei experienţe; totul se petrece ca şi cum am respira pentru prima oară în viaţă şi ne aminim, cu un fel de amuzament amestecat cu uimire, că obişnuiam să considerăm aerul un gaz obişnuit, fără miros. În timpul MAITHUNA-ei, se descoperă cu uimire că se inspiră de fapt o ciudată atmosferă compusă din milioane de benzi olfactive microscopice, alcătuite din frecvenţe vibratorii, explodând în nări ca un mesaj extatic. Atingerile de orice fel, de asemenea, devin electrice şi hiper-erotice, făcând ca aurele celor doi iubiţi să se dilate foarte mult. Dacă, în cursul unei asemenea stări celălalt iubit mângâie o anumită parte a trupului cu degetele, imediat, zeci de mii de terminaţii bioenergetice explodează parcă acolo, într-o stare infinit delicioasă. O energie exta-

tică ascendentă palpită de-a lungul întregului corp sub forma unui fior, se topeşte într-o stare beatifică şi se propagă până la creier, unde izbucnesc zeci de sfere luminiscente multicolore, făcând să fie resimţită o plăcere intensă, pură şi delicată.

În timp ce bărbatul trăieşte în mijlocul miilor de modificări ale simţurilor şi ale stărilor, iubita sa se confruntă cu o sensibilitate de zeci de ori mărită. De regulă, comunicarea sexuală pune în acţiune chimia sa proprie de presiuni şi de interacţiuni de natură foarte locală, la nivelul a ceea ce sexologii numesc zone erogene. De îndată ce este abordată tehnica MAITHUNA-ei, totul se petrece ca şi cum fiecare celulă a corpului (şi există miliarde) ar face amor cu fiecare dintre celulele celuilalt. Această inexprimabilă şi profundă beatitudine hiperamoroasă ne revelează starea de unitate şi este numită SAMARASA în textele tantrice, fiind asimilată cu SAMADHI (starea de extaz divin) în celelalte forme de yoga. Pentru obţinerea acestor trăiri extraordinare în timpul tehnicii de MAITHUNA, este însă absolut necesar ca bărbatul să păstreze un control total asupra ejaculării (femeia este spontan înzestrată de la natură să realizeze controlul potenţialului sexual). O asemenea performanţă, la început, este greu de atins în permanenţă, implicând – pe lângă o mare vitalitate - şi o concentrare mentală ce asigură un mare control de sine şi o totală stăpânire la nivelul mecanismelor sexuale.

Învăţăturile tantrice arată că cele mai preţioase daruri ale MAITHUNA-ei încununate de succes sunt: înţelepciunea, eliberarea de contingenţele materiale iluzorii, puterile paranormale, menţinerea nealterată a tinereţii, precum şi longevitatea. Vechile învăţături tantrice reamintesc că, prin acest procedeu, ATMAN sau Sinele Etern Individual, considerat ca o scânteie nemuritoare din Absolutul Divin Infinit, transcende timpul şi moartea, putând să fuzioneze cu eternul PARAMATMAN sau Sinele Absolut Macrocosmic.

Iată de ce este atât de importantă MAITHUNA în practicile de TANTRA YOGA. Prin intermediul acestei totale sublimări şi inversiuni a curenţilor PRANA-ici de forţă apare, deci, o dublă resorbţie: atât a cuplului antrenat în practică, în inefabila armonie cosmică, cât şi a cosmosului în fiinţa – acum perfect fuzionată – a cuplului. Atunci spaţiul, timpul, manifestarea, eternitatea şi nemanifestatul devin UNUL şi ACELAŞI; SHIVA şi SHAKTI sunt perfect uniţi în interiorul propriei fiinţe a membrilor cuplului. De aceea, dacă nu apare această formidabilă revărsare energetică, excepţional de intensă şi însoţită de starea de

totală nediferenţiere care precede creaţia universului (asociată acelei indescriptibile şi frenetice încântări descrisă mai sus), aceasta arată că MAITHUNA nu a reuşit în sensul ei cel mai elevat. Trebuie, deci, repetată din nou la un interval oarecare (chiar şi atunci când controlul potenţialului sexual, atât la bărbat cât şi la femeie, a existat).

Procedeul poate fi terminat în una din următoarele forme, adaptată spontan:

1) *bărbatul* se retrage şi „se reîntoarce la starea obişnuită", ceea ce înseamnă că el repetă tehnica iniţială, cu care începe MAITHUNA;

2) total relaxat în minte şi în corp şi profund calmat de extazul intens al unirii adevărate, din starea de beatitudine unificatoare (SAMARASA), cuplul trece în somn normal.

Atunci când se trezesc, iubiţii se simt profund împrospătaţi şi infinit mai armonizaţi în relaţiile zilnice unul cu celălalt. La 10–12 ore după realizarea plină de succes a MAITHUNA-ei tantrice, unul dintre cei doi iubiţi sau chiar amândoi pot să remarce fenomene paranormale de telepatie, clarviziune, bilocaţie etc. Marii iniţiaţi tantrici din Orient relatează sute de situaţii în care relaţiile conjugale bântuite de puternice conflicte emoţionale şi sexuale au fost rînnoite şi readuse la armonie şi iubire mutuală prin practica MAITHUNA-ei tantrice.

Subliniem că antrenamentul tantric, aşa cum a fost descris mai sus, este, în acelaşi timp, o disciplină yoghină şi o metodă tantrică. Ca tehnică a sistemului tantric, MAITHUNA poate fi realizată numai o singură dată pe lună – în a 5-a zi de la încetarea completă a ciclului menstrual al iubitei. Totuşi, când cuplul doreşte aceasta, unele aspecte ale MAITHUNA-ei pot fi adaptate cu succes legăturilor sexuale normale. De exemplu, în actul sexual cu continenţă, poate fi păstrată o perioadă de maximă receptivitate şi totală imobilitate, urmată de un orgasm profund, mult mai intens realizat, însă fără ejaculare. Se ştie că aproape toate femeile lumii de astăzi au scurte şi, adeseori, foarte abrupte contacte sexuale, care le lasă triste, crispate sau nesatisfăcute. Prin MAITHUNA, însă, va apare o mai intensă plăcere armonizatoare şi o apropiere liberă, plenară, de o intensă bucurie sexuală.

Nevoia de concentrare mai mare şi de atenţie sporită în timpul actului sexual este o altă practică tantrică ce poate fi adoptată în Occident, cu multe rezultate pozitive. Se subliniază însă că aceasta nu implică numai conştientizarea senzaţiilor fizice, ci şi trăirea frenetică a

iubirii, dăruirii şi tandreţii faţă de celălalt. De pildă, dr. Wilhelm Reich a observat demult că perechile bine armonizate din punct de vedere sexual nu vorbesc şi nu râd niciodată în timpul actului erotic, în afară de situaţiile când rostesc cuvinte tandre sau pline de încântare. El accentuează chiar că vorbitul sau râsul în timpului actului amoros indică o gravă lipsă a capacităţii de dăruire sau fuziune amoroasă. Pentru acest fel de cuplu, în special, este necesară resorbţia completă şi transfiguratoare în senzaţiile SAMASARA-ei tantrice. Dr. Reich subliniază fără nici un fel de echivoc că bărbatul căruia o asemenea capacitate de dăruire plenară îi apare „feminină", este, fără îndoială, tulburat mental şi frustrat din punct de vedere emoţional.

Tehnicile secrete ale tantrismului au scopuri înalte, puţin obişnuite, deşi presupun relaţii sexuale fără descărcare vlăguitoare. După cum am mai spus, cele mai importante efecte ale MAITHUNA-ei sunt: înţelepciunea, eliberarea de sclavia materială şi puterile benefice paranormale. Prin intermediul acestui procedeu (MAITHUNA), mintea celor doi iubiţi pluteşte liberă şi oglindeşte fidel realitatea superioară. Aflat acum deasupra halucinantelor iluzii ale manifestării, cuplul capătă viziunea de ansamblu a straniilor impulsuri hipnotice, colective. În acelaşi timp, capătă cunoaşterea intuitivă genială care vine din eternul necunoscut, atât din interiorul, cât şi din afara lui. Astfel, cei doi iubiţi intră conştient în fondul secret al naturii sau al lumii artistului şi geniului.

În zilele noastre, când facultatea raţională şi seacă a omului modern a schimbat viaţa tuturor, înzestrându-i cu mijloace imediate de distrugere lentă, există – mai mult ca niciodată – o urgentă nevoie pentru această expansiune şi uluitoare călătorie a sufletului. Unii critici superficiali sau raţionaliştii sceptici pot să argumenteze repede că o

asemenea proiecţie, cu totul ieşită din comun, este o străveche formă – depăşită acum – a fugii de realitate. Din reflex, materialismul exacerbat consideră orice experienţă spirituală, intuitivă, drept un fenomen clinic. Cu toate acestea şi dincolo de orice speculaţie, SADHANA tantrică îi ghidează pe aspiranţii perseverenţi către un plan superior şi esenţial al existenţei, un plan în care fiecare cuplu cu adevărat iubitor va descoperi încântat şi uimit că există mai multă dragoste, mai multă fericire şi, din punctul de vedere al sensului final, mai multă stabilitate şi înţelepciune profund armonizatoare.

În mod logic, transformarea gradată şi inteligentă a comportamentului nostru intim, erotic, a atitudinilor şi ideilor noastre cu privire la amor şi iubire, acţionează ca un declic magic, eliberând în mod miraculos energii subtile, benefice, de natură cosmică, supraumane – la fel cum o mutaţie controlată, provocată în structura intimă a atomului, eliberează forţe uluitoare, a căror eficacitate şi efecte gigantice le cunoaştem. Dintre acestea, menţionez doar câteva rezultate practice generale, uşor sesizabile după un timp, de către orice cuplu care aplică aceste tehnici *rezervate celor puţini*[1] (Deoarece puţini sunt cei care, chiar citind, înţelegând şi intuind anticipativ adevărul celor afirmate în acest capitol, se vor hotărî *să schimbe ceva* în viaţa lor şi vor angrena tehnica expusă (MAITHUNA.):

- simultan cu stările extraordinare de plăcere şi fericire, se produce regenerarea rapidă a energiei vitale, a puterii bioenergetice a celui care atinge succesul pe această cale;
- rafinarea ieşită din comun a sensibilităţii, amplificarea puterii simţurilor;
- trezirea capacităţilor paranormale: telepatie, intuiţie, clarviziune, premoniţie;
- pentru practicanţii avansaţi, scurgerea timpului trăit şi îmbătrânirea sunt considerabil încetinite şi inversate, întocmai cum trăirea amoroasă devine tangentă cu infinitul; succesul pe calea tantrică oferă celui sau celei care controlează perfect propriul potenţial sexual, o uluitoare longevitate dublată de o potenţă sexuală ieşită din comun, aproape nealterată de trecerea timpului;
- remarcabile fenomene de transmisie fluidică curativă la distanţă, capacităţi bioenergetice curative prin simpla emisie de

fluide vitale (bioenergetice), manifestate mai ales prin mâini şi ochi;

• energia psihoerotică sublimată întăreşte memoria şi puterea de concentrare mentală, capacitatea de evocare sau vizualizare a anumitor aspiraţii; totodată, potenţialul sexual astfel transmutat stimulează capacitatea de a rechema anumite stări sau imagini din trecut şi de a intui viitorul necunoscut;

• datorită stării de transă amoroasă apar spontan viziuni extraordinare, telepatic spirituale, astrale şi sublime; cei doi iubiţi se dedublează şi călătoresc în misteriosul univers astral numai prin intermediul conştiinţei, ajungând în sferele suprasensibile (lumile paralele ale parapsihologiei) unde, datorită captării şi acumulării unor energii cosmice sublime, divine, resimt stări inefabile de fericire şi extaz;

• utilizarea unor procedee extrem de rafinate, extrasenzoriale (pentru a se amplifica la maxim stările de beatitudine amoroasă în cuplu) face ca energiile sexuale să se sublimeze gradat, modificându-şi permanent sensul de curgere în raport cu direcţia de manifestare a fluxului normal. Aceasta le permite celor doi iubiţi să pătrundă prin telepatie şi clarviziune

în misterele insondabile ale naturii şi universului, iar, în cele din urmă, să atingă înţelepciunea prin desăvârşire.

STAREA ANDROGINALĂ

Pentru a înţelege mai bine sensul şi valoarea unei astfel de stări – pentru mulţi necunoscută fie doar şi în semnificaţie – este interesant de analizat concepţia anumitor grupări sau „cercuri" care, de-a lungul timpului, au prezentat şi aplicat o viziune mai aparte asupra iubirii, dar foarte apropiată de condiţia androginului.

Să ne oprim, de exemplu, asupra trubadurilor medievali[1], care au descoperit în extazul erotic stări de conştiinţă de o profundă transcendenţă şi bogăţie ancestrală. Sexualitatea umană a fost, pentru cei ce aparţineau unor asemenea culturi, nu neapărat un fenomen transcendent în sine, ci, mai curând, o poartă sau o ieşire spre transcendenţă. Masculinitatea şi feminitatea sunt văzute şi percepute aici drept *arhetipuri universale*, în sensul de forţe creatoare ce umplu realmente întreg universul. Ele sunt, astfel, principii antagonice şi complementare care, reunite, realizează Marele Tot, Unicul.

Aşadar YANG şi YIN, solarul şi lunarul, cerul şi pământul, activul şi pasivul, sunt mereu cei doi poli ai lumii, cele două aspecte ale divinului dans al Creatorului. Tradiţia tantrică arată că Absolutul Transcendent[2], SHIVA, cel care concepe şi creează toate lumile posibile, are nevoie de contrapartea feminină (SHAKTI) pentru a obiectiva, pentru a face vizibilă creaţia sa. Astfel, femininul este principiul care dă naştere, care manifestă, care aduce la viaţă. Însuşi secretul „genezei" este prezentat, în marile tradiţii ale umanităţii, ca „rupere" a Unu-lui în dualitate.

Creaţia este văzută, în mentalitatea arhaică, precum o rupere a Unităţii primordiale. Fiinţa Unică – Tatăl+Mama – se polarizează, iese din indistincţie şi devine dualitatea esenţială a cosmosului. Toate aceste culturi şi, mai cu seamă, cea tantrică, văd deci în simbolismul cuplului însăşi imitarea Cuplului Divin (al Tatălui Suprem şi Mamei

[1] Constituiţi în gruparea *„Fedeli d'Amore"*.
[2] Înţeles la majoritatea culturilor ca fiind *masculinul*, însă inactiv.

Universale). Natura însăşi este o forţă, ea fiind chiar Marea Zeiţă, Marea Mamă sau MAYA. În mitologia hindusă, deşi sunt menţionaţi cei trei zei supremi (BRAHMA, VISHNU, SHIVA), totuşi SHIVA precizează: *„Noi trei nu suntem în esenţă altceva decât această Unică Existenţă Supremă"*[1]. Şi, pentru a sublinia definitiv aspectul manifestării şi cuprinderii totale pe care o exercită MAYA (adică, în fapt, însăşi energia creatoare divină, Femininul Cosmic), citãm următorul pasaj: *„Toţi trei [BRAHMA, VISHNU, SHIVA], de vreme ce sunt doar aspecte sau manifestări ale unui Insondabil Unic, sunt ei înşişi – într-o ultimă analiză – produsele maya-ei, în substanţă unul, dar în formă şi funcţie, trei, în virtutea trucului oglinzii care sparge totul în Multiplu (MAYA este Mama, MAYA este farmecul cu ajutorul căruia viaţa se ispiteşte pe sine însăşi. MAYA este matricea, sânul naturii şi mormântul)"*[2].

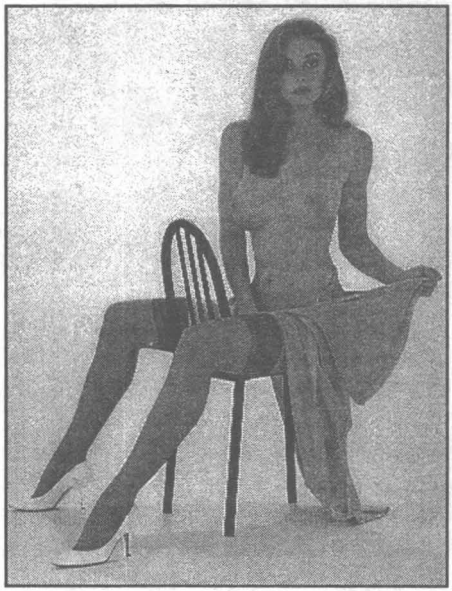

Desigur că între caracteristicile fundamentale ale manifestării Femininului întâlnim multe aspecte asimilabile lumii în care trăim, cu observaţia că acestea sunt cosmizate şi acţionează ca atare în întreg Macrocosmosul. Această realitate este importantă, deoarece ea ne permite omologarea trăsăturilor universale cu cele ale fiinţei individualizate. Marile Zeiţe (cum ar fi KALI, DURGA etc) şi până la entităţile feminine cu atribute mai restrânse (de exemplu, frumoasele APSARA-e buddhiste[3] sunt caracterizate (fiecare având una sau mai multe specifi-

[1] Heinrich Zimmer – „REGELE ŞI CADAVRUL", pag. 262, Ed. Humanitas, Bucureşti 1994.

[2] Idem, pag. 232.

[3] Însoţitoare ale alaiului lui INDRA, ele sunt iubitele mereu dezirabile şi prompte la chemarea zeilor şi întruchipează calităţi strict supraterestre ale iubirii senzoriale, relevând iubirea divină ca formă distinctă şi opusă iubirii limitate pământene. Ele reprezintă inocenţa naturii, încununarea senzuală fără remuşcări, fără îndoieli sau nelinişti, feele etc.

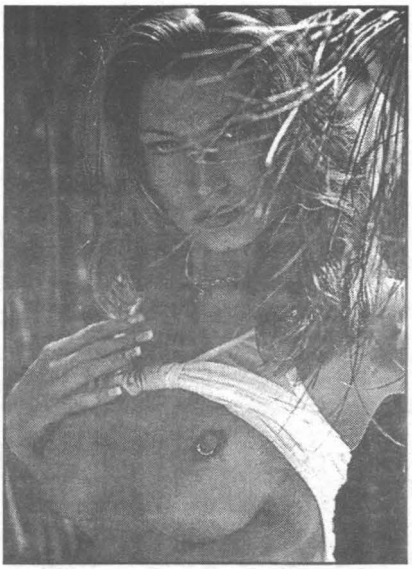

cații) de diferite atribute; în special întâlnim adorarea aspectelor demetrice (sau telurice) prin care se manifestă Mama: aceste zeițe fac să germineze semințele, protejează și ajută nașterile (în general apariția vieții) și hrănesc la sânul lor toate ființele, susținându-le existența. Un alt aspect, de altfel, strâns legat de însăși manifestarea feminină, este cel afroditic, al erosului, al senzualității și voluptuoaselor plăceri ale dragostei, care fie pot îmbrăca un aspect limitat și egotic (la nivelul posesivității sau „vampirizării" energetice) ori, dimpotrivă, se referă la acele trăiri sublime paradisiace, adevărate nunți alchimice.

Poate cele mai complicate aspecte ale simbolismului feminității îl găsim la zeițele htoniene[1], care înglobează simultan aparențe demonice sau luminoase de stăpânire a infernului[2]. Ele nu sunt în sine – și aceasta reprezintă un aspect esențial – entități demonice, ci simbolizează tocmai prezența luminii celeste până și în aceste tărâmuri ale morții, fiind atât distrugătoare, dar și cele care dau viață. Asigură astfel prezența sublimului în infern (și astfel unitatea celor trei lumi), iar ca zeițe ale morții, ele sunt stăpânele acestui Univers, asigurându-i accesul la transcendență. După Mircea Eliade, ele sunt psihopompe și catarctice[3], apărând de multe ori și ca stăpâne ale riturilor inițiatice (de exemplu, în școala misterelor de la Eleusis) de căutare spirituală a morții și renașterii spirituale.

Un alt aspect al feminității, însă mai rar întâlnit, este acela al zeiței militare. Cel mai cunoscut exemplu este cel al zeiței ATHENA, care – conform mitologiei grecești – s-a născut cu o lance și un scut în mâini[4].

---

1 Privite uneori ca *logos spermatikos* al Marelui Zeu, adică al Unicului.

2 Cum ar fi PERSEFONA la vechii greci sau ERESHKIGAL în tradiția sumeriană.

3 Vezi exemplul lui KALI, ca zeiță a morții.

4 Victor Kernbach – „DICȚIONAR DE MITOLOGIE GENERALĂ", Ed. Științifică și Enciclopedică, București 1989.

Ea patronează astfel strategia militară, lupta calculată. O zeiță militară „solarizată" – am putea spune – cum este ATHENA, este în același timp virgină. Atitudinea militară a zeiței pare să simbolizeze modul în care înțelepciunea (SOPHIA) se impune împotriva ignoranței.

La polul opus unei asemenea concepții mitice asupra feminității, dar întregindu-le imaginea, Nicolai Berdeaev spune: *„Femeia este în întregime senzualitate; viața ei sexuală reprezintă întreaga ei viață, cuprinzând-o în întregime. Prin însăși natura ei, femeia trăiește întotdeauna printr-un singur lucru și nu primește în sine multiplicitatea. Femeia se dăruiește în mult mai mare măsură unuia, celui care o posedă acum, unei singure trăiri care elimină întreg restul vieții. Femeia se dăruiește exclusiv și integral bucuriei iubirii sau suferinței pricinuite de o nenorocire; ea se topește în întregime în acest lucru și își pune întreaga viață în acest singur aspect"*[1].

Să abordăm acum celălalt aspect al arhetipurilor universale, și anume *masculinul*. Același autor, citat mai sus, afirmă: *„În natura bărbatului există aptitudinea de a trăi în sine oricând, adică independent de timp, întreaga plinătate a vieții spirituale"*[2].

Virilitatea metafizică ar fi, așadar, o stare de „trăire în sine", care presupune în fapt luarea în stăpânire a întregii lumi prin extinderea „ordinii" – care îi este proprie bărbatului – asupra lumii înconjurătoare. Bărbatul este posesorul acelui *logos spermatikos*[3] care instituie lumea.

În general, Divinul Transcendent este identificat sub aspectul masculin. Această realitate primordială masculină constituie primul stadiu al creației. În majoritatea mitologiilor, masculinitatea este Cerul, în timp ce feminitatea este reprezentată de Pământ și Lună[4]. Forța masculinității, a virilității, este un atribut al cosmosului, acela de principiu ordonator al creației, fecundant al materiei (Marii Mame). Acest aspect cosmic al masculinității este asimilat „focului ceresc", dar în opoziție cu „focul teluric" feminin. Atributele principale ale masculinității celeste sunt: lumina solară, fulgerul și tunetul, la care se

[1] Nicolai Berdeaev – „SENSUL CREAȚIEI", pag. 205, Ed. Humanitas, București 1992.

[2] Nicolai Berdeaev – „TRATAT DE ISTORIE A RELIGIILOR", Ed. Humanitas, București.

[3] Sămânța creatoare fundamentală, identificată ușor cu voința atotputernică divină.

[4] Există totuși o excepție, în care Cerul apare ca zeitate feminină: NUT (zeița egipteană a bolții cerești), soția lui GEB (Pământul).

adaugă hierogamia (fuziunea amoroasă transcendentă cu Marea Zeiţă, Mama Universală), omniscienţa, omnipotenţa şi potenţa creatoare.

Unul din cele mai vechi şi răspândite culte în ceea ce priveşte masculinitatea este cultul solar. Soarele este considerat, în genere, o divinitate masculină, deşi se înregistrează şi excepţii[1]. Cultul solar a predominat în Egipt, fiind legat de RA (sau AMMON RA), chiar şi Osiris, având unele aspecte solare. În Iran, MITHRA întruchipa razele soarelui, atribuindu-i-se un cult iniţiatic şi misterios. În pantheonul Indiei vedice, SURYA ocupă un loc aparte între zeităţile profund adorate. Grecii au venerat soarele sub numele de HELIOS (zeu care are în grijă atât artele, cât şi înţelepciunea). Zeul toltec TEZCATLIPOCA reprezintă mai ales forţa solară distrugătoare, iar incaşii, adorându-l pe VIRACOCHA, se socoteau fiii soarelui.

Soarele prezintă, aşadar, în diferitele culturi, numeroase funcţii: eroice, artistice, războinice etc. Cele mai importante, însă, sunt cele fecundatoare şi eroice. Soarele războinic este reprezentat având un car de luptă; ca zeu marţial, el nu are o structură distructivă, ci una eroică. Cultul soarelui nu este legat numai de cel al războinicului, ci şi de cel al bărbatului viril, fecundator. Adorarea lui APOLLO, de pildă, combina atât aspecte ale unei

[1] În tradiţia niponă, el este asociat zeiţei AMATERASU.

divinităţi erotice (zeul este reprezentat într-o eternă tinereţe, vigoare şi frumuseţe), cât şi aspecte ale unei zeităţi războinice (fiind considerat arcaş de temut). Cultul său mai îmbină aspecte profetice (patronând templul din Delphi) cu manifestări artistice, APOLLO fiind zeitatea armoniilor celeste, a muzicii, a artelor plastice (prezidează cele nouă muze). Această structură este doar aparent feminină deoarece, prezidând cele nouă muze, el le oferă posibilitatea accederii la transcendenţă. Caracterul solar al lui Apollo este evident, el fiind identificat chiar cu lumina solară. Un alt aspect al masculinităţii macrocosmice îl reprezintă arheti-pul suveranului, războinicului şi, mai ales, al eroului. *„Singurele divinităţi ale cerului ploios şi fecundator, care au reuşit să-şi păstreze autonomia, au fost acelea care au evoluat pe linia suveranităţii, cele care, alături de trăznetul fecundator, şi-au păstrat sceptrul, rămânând garanţi ai ordinii universale, păzitori ai normelor şi întrupare a legii"*[1]. Îl putem aminti, astfel, pe INDRA – rege şi stăpân al celorlalţi zei. El îşi ocupă tronul în urma unor fapte eroice, ucigând dragonul care ţinuse captive în pântecele sale apele cereşti[2]. Stăpân vedic al sferei celeste, el are ca armă fulgerul violent (trăznetul, VAJRA), fiind un zeu eroic şi fecund (VAJRA are şi un simbolism phallic).

MAYA este iluzia, legătura, plasa care ţine sufletul în manifestare. Adevăratul erou este acela care, prin practică (ABHYASA), o transcende. Din acest punct de vedere, SHIVA este prin excelenţă zeul ascetismului – modelul arhetipal al yoghinului. În unele mituri el este prezentat ca un zeu al distrugerii permanente a creaţiei – în fapt, a readucerii la starea originară (NIRGUNA – fără calităţi şi NISHKALA – fără părţi). Adevăratul eroism apare, aşadar, ca fiind cel spiritual, de a învinge prin forţa TAPAS-ului (a efortului individual) legăturile magiei universale.

Însă cel mai bogat şi amplu simbolism – susţinând, în ceea ce priveşte atât ideile abstracte, metafizice, cât şi cele mai apropiate de obiectivitate – este simbolismul phallic. Cultul phallic înseamnă, într-o primă ipostază, un cult al virilităţii procreatoare. În realitate, simbolismul phallic a fost utilizat pentru a exprima principiul virilităţii transcendente, magice şi supranaturale[3]. În tradiţia tantrică şi, în general, în tradiţia hindusă, simbolismul phallusului este asociat cultului LINGAM-

[1] Mircea Eliade – „TRATAT DE ISTORIE A RELIGIILOR", pag. 101, Ed. Humanitas, Bucureşti.

[2] Heinrich Zimmer – „MITURI ŞI SIMBOLURI ÎN MITOLOGIA INDIANĂ", Ed. Humanitas, Bucureşti 1994.

[3] Cf. Julius Evola – „METAFIZICA SEXULUI", pag. 227, Ed. Humanitas, Bucureşti 1994.

ului lui SHIVA, zeu al masculinității prin excelență. *„În cultul phallic s-a manifestat setea încordat-orgiastică a uniunii sexelor despărțite, ruga după unirea sexuală cosmică. În acest cult se află însuși Divinul, acel punct marcant al sexualității prin care a rămas încă posibilă, în lumea căzută, cea mai completă uniune a masculinului cu feminitatea [...]. Există o trăire luminoasă și transfigurată a cultului phallic în orice iubire sexuală"*[1].

Secretul cel mai profund al sexualității mitico-magice îl constituie, în fapt, tocmai polarizarea sexelor; polarizarea sexuală reprezintă însuși temeiul creației. Această polarizare sexuală și diferențierea principiilor masculin și feminin i-a determinat pe fondatorii diferitelor religii și pe înțelepți să caute reîntoarcerea în Marele Tot, Marele Unic, în Absolut, în Transcendență.

Hierogamia este „modelul divin" al actului sexual mitizat. Unirea dintre zeu și zeiță simbolizează întoarcerea în indistincție, în momentele de dinaintea creației. Astfel, adepții unor asemenea practici urmăresc refacerea magică în microcosmosul ființei lor a stării nediferențiate originare. Atunci, comuniunea om-zeitate este foarte lesne de realizat, cu condiția realizării adecvate a cadrului magic, profund spiritualizant și transfigurat, a procedeului sau tehnicii sacre folosite. Întâlnim în antichitate relatări despre prezența Marii Zeițe (SHAKTI) în corpului hierodulului, adică a oficiantului (preotului). Aceste practici erau curente în templele zeițelor precum ISHTAR, MYLITTA, ASAITIS, AFRODITA etc. Pe de altă parte, în India întâlnim ipostaza „sexualității sacre", când DEVADASI (oficiantele ridicate la rang celest) erau simultan preotese și treceau drept soții ale zeului[2]. Aceste acte sexuale, ca și cele mai evoluate practici ale sexualității tantrice, aveau ca scop exact sacralizarea persoanei care îndeplinea actul, prin procesul invocației. Oficiantul (oficianta) devenea astfel o persoană sacră și, în cadrul transfigurării și cosmizării ființei la toate nivelele, printr-un gen de misterioasă „osmoză", devenea însăși manifestarea zeității evocate.

Cele mai importante mituri care prezintă interes sub aspectul simbolisticii și realității sexuale sunt cele ale androgenității. Androgenia exprimă, la nivel mitologic, ceea ce metafizica numește *„coincidentia oppositorum"*. Androginul trebuie să aibă prezent în sine eroul solar și fecioara celestă într-o deplină fuziune amoroasă[3].

---

[1] N. Berdeaev – „SENSUL CREAȚIEI", pag. 178, Ed. Humanitas, București 1992.

[2] Cf. Julis Evola – „METAFIZICA SEXULUI", pag. 179.

[3] Cea mai cunoscută prezentare a mitului androginului o realizează Platon în „SYMPOSION" (vezi „BANCHETUL").

Unele procedee magice caută restaurarea în fiinţa umană a stării primordiale, perfecte, androgine, despre care vorbesc, practic, toate religiile autentice. Polarizarea nu poate fi doar pur exterioară, în sensul strict al realizării unui act sexual, căci astfel nu s-ar obţine decât o complementaritate, deoarece sunt două fiinţe, nu una singură. Realizarea stării androginale este o manifestare a alchimiei interioare este, practic, trezirea fecioarei care zace adormită în bărbat şi a eroului din femeie. Unirea celor două polarităţi ale aceleiaşi fiinţe, înglobând deci, caracteristicile masculinului şi femininului expuse în acest subcapitol, conduce la realizarea stării androginale. Aproape toate credinţele se exprimă în termeni ce implică o „căsătorie sacră" ce conduce la mult dorita stare androginală[1]. *„Bărbatul este odrasla Soarelui, femeia a Lunii, iar androginul al lui Dumnezeu"*[2]. Tema androginităţii este prezentă în Biblie, când se vorbeşte despre Omul primordial, făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.

Metafizica androginului este o metafizică a celei de-a doua naşteri, mai precis, a naşterii din nou. Semnificând trecerea dincolo de dualitatea acestei lumi, realizarea stării androginale presupune realizarea unei întregi „restaurări", dar nu atât în lumea exterioară, cât în cea interioară a iniţiatului. În fiinţa sa apare un nou centru al lumii, o prezenţă directă a sacrului. Cuplul androginal (când atât bărbatul, cât şi femeia realizează împreună acea stare inefabilă a Unităţii) se află la baza aşa-numitelor „nunţi alchimice". Alchimistul exprimă această condiţie prin unirea dintre „umedul radical" (feminin) şi „uscatul" (masculinul), pentru a da naştere pietrei filozofale. Mistica androginului este, deci, mistica revenirii la Unitatea primordială, transcendentă[3].

[1] Căsătorie văzută fie între YIN şi YANG, fie între SHAKTI şi SHIVA etc.

[2] N. Berdiaev – „SENSUL CREAŢIEI", pag. 180.

[3] La tantricul iniţiat, starea androginală corespunde realizării nivelului de conştiinţă a lui VISHUDDHA CHAKRA, centru subtil de forţă prezidat de SHIVA, în aspectul său androginal (ARDHA-NARISHVARA); reprezentările iconografice sunt, de altfel, fidele acestui lucru, întruchipându-l jumătate bărbat (dreapta) şi jumătate femeie (stânga).

EVOLUŢIA DE LA CUPLUL CONVENŢIONAL LA CUPLUL SPIRITUAL TANTRIC

Rolul principal al unei căi spirituale este accelerarea ritmului evoluţiei fiinţei. Acest lucru se face printr-o continuă *amplificare a capacităţii de conştientizare*. Omul obişnuit este mai mult sau mai puţin inconştient, uneori lăsându-se purtat de evenimente în mod pasiv, iar alteori luptând cu îndârjire împotriva lor, fără să înţeleagă însă adevărata lor semnificaţie (şi anume, aceea de *lecţie*).

Un aspirant autentic la spiritualitate trăieşte (sau urmăreşte să trăiască) cât mai conştient. Astfel, el – fie că are deja ori îşi dezvoltă capacitatea de a înţelege rolul şi importanţa anumitor aparente „întâmplări" – face corelaţii inteligente între diferitele evenimente sau între evenimentele şi principiile pe care cunoaşte teoretic; trage concluziile de rigoare şi acţionează într-un mod înţelept, în perfectă armonie cu voinţa divină, după care el se ghidează mai mereu.

Viaţa trăită conştient, graţie aplicării în practică a învăţăturilor spirituale, face posibilă o acumulare mult mai rapidă a experienţelor necesare dezvoltării potenţialităţilor latente în fiinţă. Căile iniţiatice sunt diverse, corespunzând nivelului spiritual al oamenilor, structurii lor psiho-spirituale, condiţiilor social-istorice etc. Una dintre căile cele mai eficiente şi poate cele mai potrivite pentru conjunctura cosmică şi etapa în care se află în prezent umanitatea este *„evoluţia în cuplu"* pe calea spirituală tantrică.

DIFERENŢA DINTRE PERECHE ŞI CUPLU; CE ESTE UN CUPLU

Problemele ce apar în relaţiile de cuplu reprezintă unul din testele majore ca apar în viaţa tuturor oamenilor. Ele se manifestă deseori, cu atât mai mult cu cât fiinţele în cauză sunt angrenate pe o cale de evoluţie spirituală, deoarece o asemenea angrenare autentică face ca fiinţa să se confrunte, la modul mult mai profund, cu limitările sale. Incapacitatea de a depăşi aceste limitări duce la stagnarea evoluţiei spirituale[1].

[1] Testele iniţiale se manifestă sub forma unor blocaje care apar printr-o structurare specifică, deloc întâmplătoare, a unor conjuncturi prin care aspirantul are

O relaţie armonioasă şi spirituală de cuplu trebuie să se desfăşoare implicând global patru nivele ale fiinţei şi anume: planul erotic, planul afectiv, planul mental şi planul spiritual. Vom prezenta succint, în cele ce urmează, starea de armonie în cuplu a acestor planuri:

– ***armonia la nivel erotic*** se află, într-un anumit fel, la baza întregii relaţii de cuplu. La acest nivel se manifestă concretizarea celei mai adânci aspiraţii de totalitate, de împlinire, care face ca cele două fiinţe să se apropie una de cealaltă. Acesta este planul infinitelor potenţialităţi, aici se găseşte sămânţa conţinând germenele misterioasei flori a evoluţiei spirituale. Armonia în acest plan nu poate apare

posibilitatea de a-şi verifica propriul nivel atins într-o direcţie sau alta. Asemenea testări scot întotdeauna la lumină tocmai acele limitări pe care fiinţa respectivă le mai are de depăşit, indicându-i totodată direcţia în care el mai are de lucrat din punct de vedere spiritual. În aceste momente de testare, aspirantul are posibilitatea să-şi dea seama exact – dacă este suficient de lucid şi sincer cu el însuşi – de gradul în care a asimilat şi integrat în propria-i fiinţă principiile armoniei divine.

În general, aceste testări se produc în anumite momente de confruntare cu unele situaţii concrete de viaţă, în care se cer a fi aplicate anumite principii sub forma unor atitudini potrivite şi moduri de comportament adecvate sau luarea unor decizii corecte. Dacă, într-un asemenea moment, atitudinea aspirantului nu este adecvată din punctul de vedere al integrării în armonia divină a lucrurilor, efectul, în mod inevitabil, este suferinţa, care are totuşi rolul de a face ca fiinţa în cauză să-şi conştientizeze anumite limitări cu care încă se confruntă. În asemenea cazuri, situaţii similare vor mai apare până în momentul în care căutătorul spiritual „învaţă lecţia" şi, schimbându-şi modul de gândire şi acţiune în sensul integrării armonioase, va acţiona în direcţia respectivă într-un mod înţelept.

În afară de aceste testări, care au rolul de a impulsiona fiinţa în evoluţia sa, pe orice cale spirituală autentică apar, în mod obligatoriu, aşa-numitele *„încercări sau teste iniţiatice"*, care se manifestă sub forma unor adevărate examene spirituale, ce survin întotdeauna exact înainte ca fiinţa să intre într-o nouă etapă evolutivă a iniţierii sale. Aceste încercări apar sub forma aşa-ziselor „tentaţii", manifestate de anumite entităţi şi forţe malefice, dar în perfectă concordanţă cu voinţa divină. Aceste încercări sunt întotdeauna neaşteptate şi imprevizibile. Niciodată fiinţa în cauză nu ştie dinainte şi nici în momentul respectiv nu-şi dă seama că este „încercată". Astfel, ea reacţionează spontan, în perfectă concordanţă cu nivelul său spiritual atins, adică cu gradul în care a reuşit să integreze efectiv în fiinţa sa acea atitudine sau stare de conştiinţă care este vizată. Dacă nivelul de realizare nu este adecvat, fiinţa nu poate trece proba. De altfel, rolul principal al încercărilor iniţiatice este să-i oprească pe cei încă insuficient pregătiţi de la accesul spre acele trepte ale iniţierii pe care, deocamdată, nu le merită. Dacă realizarea spirituală este autentică, atunci fiinţa va trece încercarea şi va face un important salt spiritual. Dar dacă nu – şi aici este diferenţa faţă de simplele testări – ea va rămâne sub influenţa acelor entităţi malefice care au testat-o, ceea ce va însemna o mare cădere spirituală, aceasta atrăgând în mod obligatoriu după sine abandonarea căii iniţiatice. Asemenea fiinţe, doar prin eforturi colosale şi foarte multă suferinţă, iar uneori numai prin graţie divină, pot scăpa de influenţele nefaste, pentru a-şi continua drumul evoluţiei.

decât atunci când, eliminând orice prejudecată sau inhibiţie corelată cu acest nivel, cei doi ajung să-l cunoască integral, având un control perfect asupra lui şi asupra energiilor care-l guvernează. Aici, *transfigurarea* este cheia fundamentală care-i va conduce spre aceste realizări, ca fiind acea forţă magică ce poate transforma în mod real urâţenia în frumuseţe orbitoare, impuritatea în strălucire luminoasă, limitarea în necuprindere. Forţa de transformare concretă a transfigurării autentice provine totdeauna din sublimarea energiilor de pe acest plan erotic. Lumea întreagă poate fi transformată prin modul în care este privită, cu condiţia ca această privire să fie susţinută de o forţă uriaşă.

– ***armonia la nivel afectiv*** aduce cu ea căldura sufletească, duioşia nesfârşită, blândeţea şi tandreţea, puritatea inimii, îi face pe cei doi iubiţi să fie precum nişte copii şi să ştie să se joace în întreaga lume. Ea face să se spună despre iubire că este bucuria inimii şi, în profunzimile sale face ca sufletul omului să se deschidă brusc spre lumina şi dragostea Divinului. De aici vine deschiderea spre celălalt şi capacitatea empatiei perfecte faţă de trăirile sale cele mai profunde. Sensibilitatea afectivă a celor doi face ca ei să ştie să preţuiască valorile umane şi să descopere surse de nesfârşită încântare în lucrurile mici[1].

– ***armonia la nivel mental*** implică înţelegerea mutuală a celor doi. Din acest plan vine forţa angrenării împreună în orice acţiune, forţa de transformare, atât interioară, cât şi a lumii exterioare. Cei doi vor trăi sensul adevărat al afirmaţiei că *„a iubi nu înseamnă a ne privi*

[1] *„În roua mărunţelor lucruri inima îşi află dimineaţa şi prospeţimea“* (Khalil Gibran – „PROFETUL“).

unul pe celălalt, ci a privi împreună în aceeaşi direcţie". Cuplul îşi va putea ghida viaţa prin intuirea sensului ascuns al tuturor lucrurilor şi situaţiilor.

– ***armonia în plan spiritual*** provine din aspiraţia comună a celor doi de a folosi relaţia lor de cuplu ca pe o trambulină care să-i propulseze în spiritual şi constă în dăruirea faţă de Dumnezeu, faţă de principiile spirituale autentice. Această armonie se bazează pe înţelegerea profundă a scopului existenţei. Ea poate fi amplificată printr-o practică spirituală comună (de exemplu, ASANA-e sau meditaţii la unison, fiecare căutând să-şi dezvolte puterea de a vedea în celălalt esenţa spirituală divină, de dincolo de formă şi transformări. Această putere de transfigurare divină este evidenţiată deseori în textele tantrice, care se desfăşoară uneori ca dialoguri între cele două principii fundamentale, cosmice: principiul conştiinţei absolute, reprezentat prin SHIVA şi energia sa manifestatoare, SHAKTI sau DEVI. Într-un asemenea dialog, DEVI spune: *„O, SHIVA, tu care eşti Sinele meu!"* O asemenea transfigurare trebuie să stea la baza tuturor acţiunilor celor doi iubiţi şi ea trebuie să vibreze în orice gest, cuvânt sau gând. Atunci nu va mai putea exista distanţă care să-i separe, timp care să curgă între ei, suferinţă care să-i întunece. Iubirea lor se aseamănă cu iubirea a două stele, liberă fiecare în acelaşi spaţiu nesfârşit şi totuşi unite prin lumina ce radiază ca o punte între ele. Aceasta este modalitatea eliberatoare de a înţelege iubirea, este iubirea care-i luminează şi-i face pe oameni să devină zei.

Astfel apare, succint creionat , un cuplu model, iubitor şi plin de aspiraţii sublime, înălţătoare. Este evident, deci, că el se deosebeşte fundamental de acele jalnice „apariţii de scenă", în doi, pentru care cel mai bun apelativ ar fi acela de *„pereche"*; într-adevăr, un bărbat şi o femeie care parcă abia s-au cunoscut (deşi, poate, ei conviețuiesc de luni sau ani împreună!), paraleli în aspiraţii, dorinţe şi idealuri, sau comportând multiple refulări, complexe, inhibiţii, datorate lipsei capacităţii de armonizare a vieţii în doi; un cuplu de complezenţă, de „faţadă". Din nefericire, aceasta este situaţia majorităţii cuplurilor, deşi poate mulţi îşi închipuie altceva; de asemenea, mulţi sunt cei care nu reuşesc măcar să construiască o adevărată relaţie sau cel puţin una care să tindă spre perfecţiune, rămânând mai mereu singuri sau „ancoraţi" când şi când în câte o legătură ocazională (doar ca prilej de defulare sau servind cine ştie căror justificări interioare „obscure"), pentru a o aban-

dona curând, adâncind astfel şi mai mult suferinţa sau, după caz, inconştienţa.

Aşadar, este necesară o vie mobilizare a întregii fiinţe şi un examen foarte serios şi lucid, pentru a aborda cât mai repede şi ferm drumul sublim al fericirii care, mereu, se află atât de aproape în noi.

PROBLEME CE APAR DE OBICEI ÎN INTERIORUL CUPLULUI

Deseori, în evoluţia unui cuplu (bărbat–femeie) apar perioade în care cei doi simt, brusc, că legătura care-i unea tinde să se destrame datorită tensiunilor care apar în interiorul cuplului sau datorită unor factori care, aparent, vin din exterior.

Tensiunile interioare într-un cuplu apar, în general, atunci când relaţia dintre cei doi nu angrenează simultan şi armonios toate cele patru nivele: erotic, afectiv, mental şi spiritual. Aceasta va face ca, mai devreme sau mai târziu, cei doi să înceapă să meargă pe drumuri diferite. Fiecare va începe atunci să-l învinuiască pe celălalt că greşeşte, căutând de obicei să-l apropie de modul său de a vedea lucrurile. În acest moment, cel care este mai solar, mai puternic pe nivelul respectiv, va începe, adeseori inconştient, să-l domine pe celălalt, sufocându-i personalitatea. Cei doi nu trebuie să uite însă că *„iubirea niciodată nu stăpâneşte şi nici nu vrea să fie stăpânită"*[1].

Respectivul se va strădui, cel mai adesea, să-şi schimbe personalitatea după a celuilalt, aceasta implicând însă o negare a realităţii unei părţi a fiinţei sale. El va fi, în general, incapabil să integreze un mod de a fi care nu-i este specific şi care, oricum, în cele mai multe cazuri, nu este ideal, trăind astfel într-o continuă instabilitate şi pierzându-şi încrederea în forţele proprii. Acest lucru îl va face să stagneze în evoluţia spirituală, *lipsa încrederii* fiind unul dintre cei mai mari duşmani pe această cale. Relaţia nu poate dura mult în acest fel, armonia care rezultă este precară, este forţată, nenaturală şi ea va tinde să se destrame.

Modalitatea ideală de acţiune în acest caz este acceptarea naturii celuilalt şi efortul fiecăruia de a-şi împlini personalitatea, asimilând şi punctul de vedere al celuilalt. În acest fel, armonia care se va stabili între cei doi va fi o armonie mai înaltă, înglobând tendinţele contrarii şi, prin aceasta, mult mai stabilă. Cei doi vor începe să formeze un tot, să se „cuprindă" unul pe celălalt.

---

[1] Cf. Khalil Gibran.

Evident că, de cele mai multe ori, una din cele două „viziuni" asupra problemei în cauză va fi mai profundă, unul dintre cei doi având mai multă experienţă a acelui plan. Calităţile necesare lui sunt: răbdarea de a-l învăţa pe celălalt din experienţa sa şi umilinţa de la celălalt, chiar dacă e conştient că acesta are mai puţină experienţă; el poate avea totuşi fărâme dintr-o cunoaştere autentică, ce pot completa cunoaşterea sa.

1. Prejudecăţile

Prejudecăţile ne fac imposibilă perceperea fiinţei aşa cum este ea, urmărind să o schimbăm în funcţie de idealul nostru. Cum acest lucru nu este posibil, ne confruntăm cu situaţia clasică în care, dacă nu primim de la celălalt ceea ce considerăm că meritam, ce ni se cuvine, nu ne mai putem bucura nici de ceea ce celălalt ne poate oferi în mod obiectiv. Atunci apare tendinţa de a *reproşa* tot timpul, tendinţă care îl influenţează negativ pe celălalt, fiind un proces *opus transfigurării*; pe de altă parte, creează o stare psihică negativă de închidere şi contracţie la cel care are obiceiul să reproşeze. Tendinţa de a reproşa mereu arată lipsa capacităţii de înţelegere şi empatie şi, în ultimă instanţă, lipsa iubirii. Totuşi, nu trebuie să se înţeleagă de aici că orice observaţie sau dojană este un reproş, ci este necesar să se perceapă clar diferenţa între reproş şi critică constructivă.

Pentru ca prejudecăţile să poată fi depăşite, trebuie ca ele să fie mai întâi conştientizate. Iubitul (sau iubita) trebuie privit ca fiind o fiinţă vie şi unică, ce nu poate fi integrată în nici un fel de tipologie unanim acceptată. Trebuie să se înţeleagă, de asemenea, că el (sau ea) gândeşte şi acţionează exact în funcţie de structura lui psiho-spirituală care, într-un fel, este unică.

Ca modalitate practică de operare, trebuie ca cei doi ***să nu-i ceară absolut nimic celuilalt*** şi să se bucure sincer de ceea ce acela într-adevăr îi poate oferi; să se abţină de la reproşuri, nu numai în cuvinte, dar chiar şi în gând.

Odată depăşit acest blocaj al prejudecăţilor în cuplu, se naşte spontaneitatea, bucuria, relaţia devine vie, dinamică, interesantă, plină de surprize plăcute. Singura condiţie este ca fiinţa să nu înceapă iar să-şi facă planuri fantasmagorice şi să nu se aştepte la nimic de la iubitul (iubita) ei.

2. Posesivitatea

Posesivitatea se naşte din concepţia falsă că stările mai mult sau mai puţin frumoase care sunt trăite alături de o altă fiinţă sunt condiţionate de prezenţa ei. Ştiind că acea persoană ne oferă ceva, ne satisface o anumită cerinţă pentru a ne asigura că putem avea acces oricând la acele satisfacţii, vrem să fie numai a noastră, cu alte cuvinte, să o posedăm. Modul de manifestare a posesivităţii este ***gelozia, care este o energie negativă proiectată asupra celuilalt***, dar care, în primul rând, îl afectează pe cel care este gelos. Asemenea persoane, chiar inconştient, îl plasează pe celălalt în rând cu obiectele materiale, menite şi ele să satisfacă anumite necesităţi. Gelozia este metoda cea mai eficientă pentru a distruge iubirea (manifestarea iubirii).

Pentru a depăşi acest obstacol, trebuie să conştientizăm că, practic, noi nu posedăm nimic, nici măcar obiectele materiale care ni se dau în folosinţă în timpul vieţii noastre; cum am putea poseda, aşadar, o altă fiinţă? Iubirea care se revarsă prin ea asupra noastră este iubirea lui Dumnezeu pentru noi,

care se poate manifesta prin oricare altă ființă, cu condiția să o merităm.

Faptul că posedăm ceva este poate cea mai înșelătoare iluzie a MAYA-ei, capabilă să genereze cele mai multe suferințe și tragedii. Modalitatea practică de a opera în acest sens este aceea de a-i acorda celuilalt o libertate totală de acțiune; chiar dacă, la început, acest lucru ni se pare foarte greu, cu timpul se va transforma chiar într-o sursă de bucurie. Pentru că, de fapt, atunci când ne manifestăm posesiv asupra cuiva, practic devenim sclavii iluziei noastre; iar eliberându-l pe celălalt, de fapt, ne eliberăm pe noi înșine. Pe de altă parte, trebuie să învățăm să trăim bucuria celuilalt în mod empatic, chiar și atunci când nu este legată direct de propria noastră persoană. Vom descoperi, surprinși, că abia aceasta este adevărata bucurie. Trecând astfel examenul posesivității, apare extraordinara stare de libertate, care creează cadrul adecvat manifestării nestăvilite a sentimentelor.

3. Dependența

Se naște din așa-zisa „iubire-necesitate", dar care, în realitate, nu este iubire, ci *necesitate*; acest lucru face ca persoana să creadă că cealaltă ființă îi poate oferi ceva fără de care el n-ar putea trăi sau ar suferi foarte mult. De aici provine, de altfel, și acea afirmație care este considerată de unii ca fiind suprema declarație de dragoste: *„Am nevoie de tine"*.

Dependența este o manifestare specifică aspectului lunar, feminin, YIN. De aceea, este mult mai frecventă la femei. Faptul că îți manifești dependența față de celălalt, îl face pe acesta să-și simtă în pericol libertatea care, chiar în mod inconștient, îi poate genera o stare de închidere față de persoana respectivă. De aici apare fenomenul, aparent paradoxal că, *cu cât îi pretinzi mai mult celuilalt, cu atât mai puțin îți poate oferi*.

Pentru a se depăși acest blocaj, trebuie să se înțeleagă bine faptul că omul reprezintă, la scară miniaturală, întregul Macrocosmos și că stările lui nu sunt condiționate de exterior și nici de către o altă ființă. Foarte importantă aici este, de asemenea, credința fermă că Divinul oferă fiecăruia și în fiecare clipă exact ceea ce respectivul are nevoie în vederea evoluției lui spirituale. Acest lucru nu este realizat neapărat numai prin ființa prin care dorește omul ci, prin cine consideră El mai potrivit la momentul oportun. Ca modalitate concretă de acțiune este

necesar ca, atât bărbatul, cât şi femeia să-şi amplifice aspectul solar, YANG, în propria fiinţă. Pe lângă metodele binecunoscute în acest sens, fiecare om trebuie să urmărească mai curând *să dăruiască*, decât să aştepte să primească.

4. Îndoiala

Îndoiala provine din lipsa de încredere în celălalt, în noi înşine, în relaţia avută; pe de altă parte, se datorează lipsei capacităţii empatice. De cele mai multe ori se manifestă o *proiectare a propriilor noastre perversităţi asupra celuilalt*. Aceasta creează suspiciune, neîncredere şi, treptat, distruge relaţia. Îndoiala face să-ţi imaginezi întotdeauna ceva care nu este şi să nu observi ceea ce într-adevăr este; ea se naşte dintr-o necunoaştere a celuilalt datorită proiecţiei noastre asupra lui (ei). Inconştient, ne aşteptăm să acţioneze aşa cum noi am acţiona în locul lui. Îndoiala dă frâu liber imaginaţiei haotice necontrolate, unor halucinaţii care ne fac să fim ferm convinşi că un lucru este adevărat când, de fapt, el este fals şi să nu recunoaştem un adevăr care, datorită propriei noastre perversităţi, îl credem a fi fals. Îndoiala se poate înlătura printr-o continuă empatizare cu celălalt, precum şi printr-o cunoaştere cât mai profundă a lui. De asemenea, trebuie să învăţăm să acceptăm şi punctul lui (ei) de vedere, indiferent care ar fi acesta.

Pe de altă parte, în cuplu trebuie creat un climat care să permită o totală sinceritate, dar pentru ca celălalt să poată fi sincer, noi trebuie să ne ridicăm la nivelul sincerităţii lui. Pentru aceasta, cuplul trebuie să se bazeze pe *relaţia de prietenie*.

5. Obişnuinţa

Cauza principală este lipsa spontaneităţii şi a inventivităţii. Este un proces de rigidizare specifică fazei de decădere a unei relaţii, când ambii încep să acţioneze după anumite clişee stereotipe. Când se ştie exact cum va acţiona celălalt într-o anumită situaţie, dispare elementul noului, al surprizei. Acest lucru nu se datorează – cum s-ar crede – faptului că cei doi au ajuns să se cunoască atât de bine, încât nu mai rămâne nimic de descoperit. Fiinţa umană ascunde în ea infinite potenţialităţi, care niciodată nu pot fi epuizate în totalitate.

Problema constă în pierderea gradată a *energiei începutului*, care ne făcea să fim activi, inventivi, dinamici, creativi. În momentul în care dispare susţinerea energiei începutului, rămânem ceea ce suntem cu

adevărat. Şi, de fapt, acesta este nivelul de la care trebuie să pornim şi să ne dezvoltăm capacităţile noastre încă nemanifestate.

Acesta este un blocaj de natură YANG, solară, masculină, a cărui caracteristică principală este mobilitatea, instabilitatea, dinamismul, care caută mereu ceea ce este nou, variat, dar nu pătrunde în profunzime. De aceea, în acest sens, trebuie dezvoltate – atât la bărbat, cât şi la femeie – aspectele feminine legate de imaginaţie, creativitate, sensibilitate, *atitudine de joc*.

Modalitatea practică cea mai eficientă pentru a depăşi acest blocaj este jocul. Jocul ne pune întotdeauna în rezonanţă cu aspectul de creator al lui Dumnezeu. Aceasta va face ca, datorită fuziunii aproape continue cu această energie infinită, relaţia de cuplu să fie mereuu nouă, vie, plină de surprize, aflată într-o continuă transformare în bine. O altă metodă constă în *reevocarea* mereu şi mereu a energiei extraordinare şi a stărilor sublime ce s-au manifestat în momentele de început.

6. Izolarea

Dacă măcar o parte din aceste blocaje au fost depăşite, iar relaţia de cuplu merge bine, apare un alt pericol, cel al izolării. Membrii cuplului, considerând că sunt suficienţi unul celuilalt, încep gradat să se izoleze într-o măsură mai mare sau mai mică de restul oamenilor, a prietenilor lor ce le împărtăşeau aceleaşi viziuni spirituale. Acest lucru constituie un mare obstacol în evoluţie.

Datorită senzaţiei de suficienţă, cei doi consideră – în mod egoist – că nu mai au nevoie de grup şi nu-şi mai pun problema că poate grupul are nevoie de ei.

Pentru a depăşi acest blocaj, trebuie să se conştientizeze că, aşa cum evoluţia în cuplu este superioară evoluţiei solitare, tot astfel, evoluţia în grup este superioară celei în cuplu. Mai mult decât atât, ele nu se exclud, ci se completează reciproc. Cuplul se formează pe baza unor afinităţi personale, însă un grup spiritual se formează pe baza unor necesităţi spirituale, în care ai de-a face şi cu persoane pe care le agreezi mai puţin sau, uneori, chiar le desconsideri. De aceea, blocajele sunt mult mai diverse şi, uneori, mai dificile; în schimb, evoluţia este astfel mult accelerată, deoarece persoana – confruntându-se cu o mulţime de aspecte şi necesităţi cărora trebuie să le facă faţă – capătă o vie şi bogată experienţă spirituală.

De aceea, un grup spiritual format din indivizi puternici şi armonioşi, angrenaţi în cupluri dinamice şi deschise, creează condiţiile cele mai favorabile pentru o evoluţie spirituală rapidă şi armonioasă.

7. Gelozia

Gelozia s-ar putea defini prin acel sentiment de suferinţă lăuntrică acută, ce apare atunci când sesizăm sau credem că sesizăm că iubitul sau iubita noastră este atras sau atrasă simultan către o altă fiinţă. De fapt, cauza reală a suferinţei resimţite este chiar în interiorul persoanei geloase, iar evenimentele exterioare nu fac altceva decât să o pună în evidenţă; aşadar, motivul suferinţei nu este „cel de-al treilea" sau aşazisa infidelitate a fiinţei iubite[1].

Adevărata cauză a geloziei este neînţelegerea profundă a misterului iubirii, a faptului că iubirea nu e sclavie, ci eliberare. A iubi nu înseamnă a te lega tot mai mult de celălalt, ci a te elibera de el şi, prin aceasta, mai apoi, a te elibera de tine însuţi, de propriul tău ego dominator. Cu toţii uităm adesea că prima tresărire, primul freamăt al iubirii în inima noastră este un cântec de fericire, care nu se stinge niciodată. Datorită însă faptului că uităm aceasta, peste acordurile profunde ale cântecului de bucurie al sufletului nostru încep să se suprapună dizarmoniile egoismului, orgoliului, invidiei, posesivităţii, mărginirii. Suferinţa omului niciodată, dar ***absolut niciodată***, nu este cauzată de iubire. Armonia şi frumuseţea nu generează niciodată durere, pentru că *durerea provine, în esenţă, tocmai din absenţa armoniei.*

[1] O atitudine înţeleaptă este sugerată în cele ce urmează: dacă iubeşti cu adevărat pe cineva, atunci lasă-l să plece după propria lui voinţă. Dacă se va întoarce la tine, atunci va fi al tău pentru totdeauna; dar dacă nu, înseamnă că n-a fost niciodată al tău.

A iubi cu adevărat înseamnă a pune pe primul plan fericirea celuilalt şi nu propria ta fericire. Dacă lucrurile s-ar prezenta cu adevărat astfel, de unde ar mai putea apare atunci gelozia? Din nefericire, adesea, omul simte fiinţa pe care el zice că o iubeşte ca şi cum ar fi proprietatea lui, ca şi cum i-ar aparţine şi ar avea drepturi asupra ei. Să nu uităm că nici o lege omenească sau divină nu ne poate da dreptul de a dispune de un alt suflet, de a-l înlănţui, chiar dacă – cu meschinărie – atribuim acestui lucru titlul înălţător de „iubire". Gelozia nu e o dovadă a iubirii ci, dimpotrivă, a absenţei acesteia; ea arată neîncredere în sine şi în celălalt. Cel care iubeşte nu poate fi gelos, pentru că sufletul său gingaş este sensibil la cele mai mici vibraţii de fericire ale sufletului iubit şi va acţiona totdeauna plin de dăruire, pentru a amplifica această fericire care, prin empatie, prin reflectare, se va transforma în propria sa fericire.

Cel gelos nu-şi dă seama, în orbirea sa, că ***neîncrederea*** lui singură este cea care nu e capabilă să primească iubirea celuilalt. Încrederea în permanenţa iubirii implică însă încredere în tine şi încredere în celălalt, implică acea putere magică de *a percepe lumina din suflet* dincolo de transformările exterioare. Iar dacă iubitul tău nu se ridică la înălţimea sentimentelor tale, acest lucru nu trebuie să te facă să suferi. El mai are multe de învăţat, dar iubirea ta nu are nici o legătură cu acest lucru, căci îi poţi fi maestru prin propriul tău exemplu. Adevărata dragoste se revarsă clară, asemenea luminii soarelui. Dacă soarele i-ar iubi şi i-ar lumina numai pe cei care îl văd şi îl cunosc şi îl iubesc, ce s-ar petrece atunci cu cei orbi? I-ar ocoli oare razele soarelui?

Urmăriţi, deci, să rămâneţi cât mai mult conştienţi de faptul că tensiunile din voi vă sunt datorate în exclusivitate. Dacă, cu adevărat există aspiraţia de a te transforma, pentru a deveni OM,

trebuie să ai atunci – hrănită din această aspiraţie – puterea de a mulţumi tuturor conjuncturilor care pun oglinda în faţa petelor sufletului tău căci, fără această oglindă, chiar dacă te doare reflexia ei, nu ai şti unde ai de făcut curat. Iubirea este catalizatorul acestui proces de transformare, resimţit adesea atât de dureros.

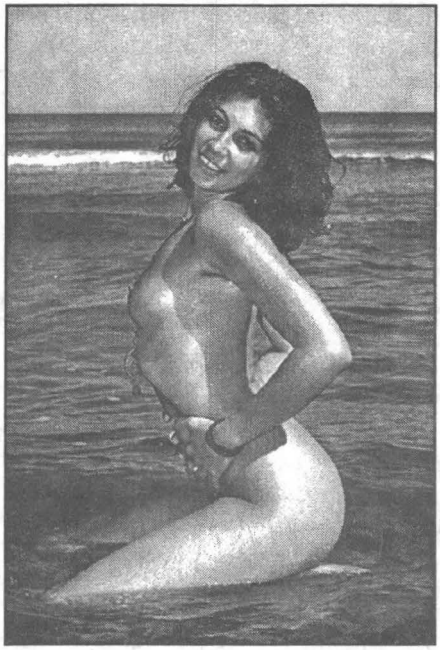

Gelozia mai comportă şi o altă caracteristică: ea este un sentiment care apare corelat, în general, cu unul singur dintre nivele care trebuie angrenate într-o relaţie de cuplu şi anume, cu planul erotic. Manifestările care generează gelozia sunt, în general, conexe cu acest plan şi ele, desigur, frizează absurdul, deoarece respectivii ar trebui să fie geloşi pe toate fiinţele care au afinităţi afective, mentale şi spirituale cu iubiţii lor. Aceasta arată foarte clar că o fiinţă care controlează planul erotic, lipsită de tensiuni sau frustrări la acest nivel – având astfel nivelul de conştiinţă deasupra lui – nu poate fi geloasă.

Atitudinea care îi poate ajuta foarte mult pe cei doi membri ai cuplului să depăşească aceste probleme este o atitudine de deschidere şi sinceritate unul faţă de celălalt. Niciodată nu vă veţi putea ajuta iubitul ascunzându-i ceea ce faceţi, pe motiv că el nu este capabil să înţeleagă corect.

Sinceritatea deplină necesită însă curăţenie sufletească şi cunoaşterea obiectivă a puterii reale de înţelegere şi de transformare a celuilalt. Pentru ca ea, însă, să nu facă rău, trebuie ca celălalt să aspire cu ardoare să se transforme. Sinceritatea poate fi adesea greu de suportat şi dureroasă pentru cei doi, dar ei nu trebuie să uite că vasul de lut care nu este trecut prin foc rămâne fragil. Aspiraţia sinceră către transformarea spirituală a fiinţei lor îi va ajuta să învingă orice greutate.

Dacă, însă, această aspirație, dublată de o nesfârșită puritate a inimii și a minții, nu există, atunci, este mai bine ca ei să se mulțumească a trăi ca și până în acel moment.

Sinceritatea îi va ajuta mult pe ambii iubiți. Cel care se destăinuie își va putea conștientiza, astfel, foarte clar, orice tendință de meschinării sau egoism, prin chiar dificultatea de a fi sincer. Celălalt va învăța să se deschidă față de întreaga lume interioară a iubitului său și să-l accepte așa cum este, înlocuind gradat imaginea pe care și-o formase despre el cu realitatea. Această cunoaștere autentică a celor doi este singura bază trainică de la care ei pot începe să-și construiască iubirea[1].

Cei doi ar trebui să mediteze și asupra *ideii de prietenie*. Ei trebuie să învețe să fie prieteni, prieteni adevărați la toate nivelele lor, susținându-se unul pe celălalt și urmărind fiecare să-l pună cât mai mult în lumină pe iubitul său, fără însă a se sprijini exclusiv unul pe altul. Ei vor merge împreună în aceeași direcție, dar fiecare pe drumul său, căci gestul cel mai nobil al iubirii constă în a-l ajuta pe celălalt să devină liber.

Cu credință, hotărâre și curaj, veți descoperi că, în mod miraculos, veți învăța să vă apropiați de centrul ascuns al ființei voastre și al întregului Univers prin fiecare gând, cuvânt sau gest. Veți învăța astfel că nu există întâmplare, ci că totul este necesitate: ***o necesitate a transformării spirituale.***

[1] În tradiția ezoterică există o diagramă ce reprezintă un pătrat cuprins într-un triunghi care, la rândul său, este cuprins într-un cerc. Această diagramă poate explica simbolic, dar foarte profund, evoluția unui cuplu spiritual: la început este *pătratul*, cu alte cuvinte, cuplul cuprinde patru ființe: el, ea, imaginea lui despre ea și imaginea ei despre el; urmează apoi *triunghiul*: este el, este ea și imaginea lor comună despre cuplu; în sfârșit este *cercul*, unitatea, este numai ființa unică a cuplului.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVA

Jean M. Riviere
„RITUEL DE MAGIE TANTRIQUE HINDOUE", Arche, Milano, 1976
Julius Evola
„LE YOGA TANTRIQUE", Fayard, Paris, 1971
Arvind & Shanta Kale
„TANTRA: THE SECRET POWER OF SEX", Jaico Publishing House, Bombay, 1975
Serge Hutin
„SECRETELE TANTRISMULUI", Ed. Sophia, Arad, 1993.
Mircea Eliade
„YOGA – NEMURIRE ŞI LIBERTATE", Ed. Humanitas, Bucureşti, 1993.
Arthur Avalon
„TANTRA OF THE GREAT LIBERATION – MAHANIRVANA TANTRA", Dover Publications, New York, 1972.
Harish Johari
„TOOLS FOR TANTRA", Inner Transitions International, Vermont, 1986.
Benjamin Walker
„TANTRISM – ITS SECRET PRINCIPLES AND PRACTICES", The Aquarian Press, 1982.
Tara Michael
„MYTHES ET SYMBOLES DU YOGA", Dervy Livres & Trismegiste, Paris, 1984.
John Woodroffe
„SHAKTI AND SHAKTA", Ganesh & Company, Madras, 1975, ediţia a 8-a.
Arthur Avalon
„THE SERPENT POWER", Ganesh & Company, Madras, 1924, ediţia a 2-a.

John Woodroffe
„THE GARLAND OF LETTERS", Ganesh & Company, Madras, 1922.
Arthur Avalon
„HYMNES TO THE GODDESS", Londra, 1913.
Arthur Avalon
„PRINCIPLES IN TANTRAS – TANTRA TATTVA", Londra, 1914.
M.P. Pandit
„MORE ON TANTRAS", Sterling Publishers, New Delhi, 1985.
Sudhakar Chattopadhyaya
„REFLECTIONS ON THE TANTRAS", Motilal Banarsidass Publishers, Delhi, 1990.
Daivegna Ratna
„PRACTICALS OF YANTRAS", Sagar Publications, New Delhi, 1990
***
„ÎNVĂŢĂTURILE MARELUI YOGHIN RAMAKRISHNA"
Ed. Anandakali, 1993.

s.c. panfilius s.r.l.
IAŞI, str. Lascăr Catargi nr. 72 tel. 032/211309

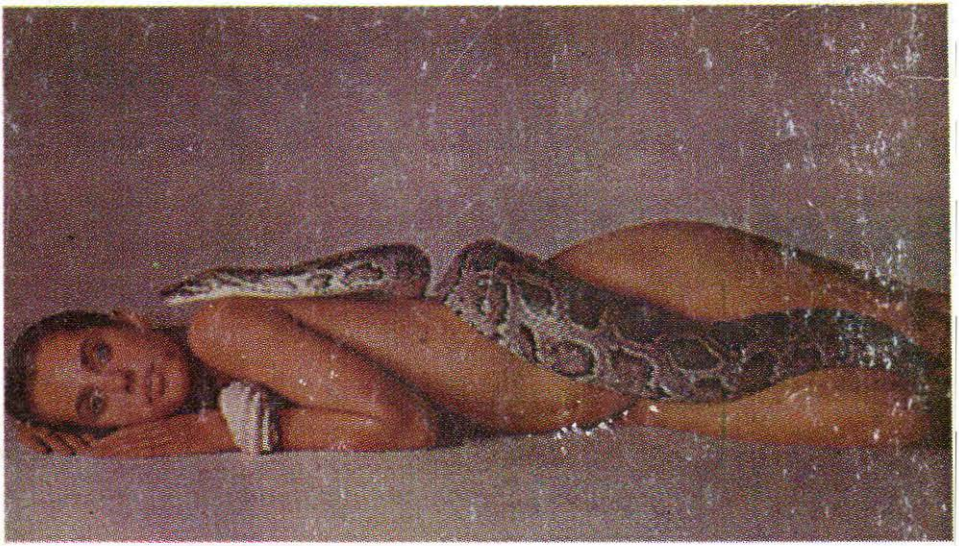

Această lucrare apare ca urmare a unei necesităţi stringente care priveşte cunoaşterea şi înţelegerea de către omul contemporan a unui sistem spiritual excepţional prin valoarea sa atât teoretică, cât şi practică.
Pe de o parte, riguroasa ei documentare şi prezentare, pornind efectiv de la noţiunile de bază – pentru a putea fi înţelese de oricine – vor permite o imagine de ansamblu, coerentă şi plină de înţeles asupra a ceea ce numim TANTRA. Iar pe de altă parte, rod al unei gândiri şi meditaţii adecvate, această lucrare unică în felul ei poate avea şi darul unei impulsionări viitoare a cititorului pentru a cunoaşte mai mult şi mai profund tainele inefabile ale acestei adevărate căi spirituale, care este TANTRISMUL, o expresie sublimă a femininului (SHAKTI) în Creaţie.

ISBN 973-98101-0-1